

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI**

**KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK
RAPORLAMASI: TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE
BİR ARAŞTIRMA**

Kadriye AKMEŞE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman:

Prof. Dr. Raif PARLAKKAYA

KONYA 2015

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Kadriye AKMEŞE
	Numarası	128111011006
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İşletme
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Raif PARLAKKAYA
	Tezin Adı	Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması: Türk Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması: Türk Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma başlıklı bu çalışma 27.5.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Prof. Dr.	Raif PARLAKKAYA	
2	Doç.Dr.	M. Atilla ARICIOĞLU	
3	Doç.Dr.	Mikail ALTAN	

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	KADRIYE AKMEŞE		
	Numarası	128111011006		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İŞLETME		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. RAİF PARLAKKAYA		
Tezin Adı	KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK RAPORLAMASI: TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Kadriye AKMEŞE

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN KONYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	--

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	KADRİYE AKMEŞE		
	Numarası	128111011006		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İŞLETME		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. RAİF PARLAKKAYA		
Tezin Adı	KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK RAPORLAMASI: TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA			

İşletmeler, sosyal hayat içinde toplumla bir bütün olarak yaşıyor olmanın etkisi ile birer vatandaş gibi sorumluluklar edinmekte ve bu sorumlulukları hem kendileri hem de toplum için yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerindeki artışa istinaden işletmeler vergi avantajı, belirli hedef kitlelerin değerlendirmelerini etkileme ve daha birçok farklı sebeple bu faaliyetlerini duyurma ihtiyacı hissetmektedirler. Bu durum, sosyal sorumluluk kapsamına dahil edilebilen faaliyetlerin gerçekçi kayıtlar altında incelendiği, münferit veya muhtelif raporlara entegre edilmiş kurumsal sosyal sorumluluk raporlarını ve raporlama uygulamalarını ortaya çıkarmıştır. Bu raporlar, bir yandan topluma ve paydaşlara tutarlı ve resmi bilgiler sunarken bir yandan da küresel etkileşim içinde olan firmalar için güvenilir bilgi kaynakları olmaktadır. Bu nedenle, ağırlaşan rekabet koşullarında ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliklerini sağlamak isteyen firmalar, belirli aralıklarla yayınladıkları finansal raporların yanısıra kurumsal sosyal sorumluluk raporlarını da yayınlamaya başlamışlardır.

Bu çalışmada ülkemizde de yaygınlaşmaya başlayan kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları ve kurumsal sosyal sorumluluk raporlarının tarihi gelişimi ve unsurları incelenerek, Türk bankacılık sektöründe kurumsal sosyal sorumluluk raporlarının özellikleri ve önemi üzerinde durulmuştur. Ayrıca kurumsal sosyal sorumluluk raporlaması konusunda dünyada geçerliliği kabul görmüş en yetkili kurul olan Global Reporting Initiative'in finans sektörüne yönelik önerdiği taslak rapor ile Türkiye'de faaliyet gösteren bankalar tarafından hazırlanan raporların uyumu incelenmiş ve durum değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Sorumluluk, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, KSS Raporlaması, Bankalarda KSS Raporlaması

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	--

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	KADRIYE AKMEŞE		
	Student Number	128111011006		
	Department	İŞLETME		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Prof. Dr. RAİF PARLAKKAYA		
	Title of the Thesis/Dissertation	CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY REPORTING: A RESEARCH ON TURKISH BANKING SECTOR		

Businesses are undertaking responsibilities as if they were citizens and trying to fulfill the requirements of these responsibilities as a result of being an integral part of the society both for themselves and for the sake of society.

Upon the rise of Corporate Social Responsibility issues businesses are highly interested in announcing their social responsibility related decisions and applications in order to gain tax advantages, affect the perception of a particular audience or to attain such purposes. All these aims and efforts result in a set of individual or integrated corporate social responsibility reports which include reliable and actual information about the activities that is possible to be accepted within the scope of social responsibility issues. These reports are offering reliable information for the society and stakeholders while they are being used as reliable information sources for the firms that are acting as players of a global competition. As a result, firms which are aiming to stabilize their economic and social sustainability positions under fierce competition conditions have started striving for the dissemination of corporate social responsibility reports in addition to their standard and periodical reporting activities.

Major aim of this study is to probe the corporate social responsibility reporting applications of Turkish banking industry while shedding light to the recent developments regarding to the corporate social responsibility reporting issues and its components. Corporate social responsibility reports presented by the banks operating in Turkey are compared to the draft guidelines for similar reporting which is issued by the most efficient and generally accepted council, Global Reporting Initiative, with respect to corporate social responsibility.

Keywords: Social Responsibility, Corporate Social Responsibility, CSR Reporting, CSR Reporting in Banking Industry

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	i
BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLOLAR	ix
ŞEKİLLER	x
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1

BÖLÜM 1

GENEL OLARAK KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK

1.1. Sorumluluk Kavramı.....	3
1.1.1. Bireysel Sorumluluk	4
1.1.2. Sosyal Sorumluluk	5
1.1.3. Görev Sorumluluğu.....	5
1.1.4. Yönetmel Sorumluluk	6
1.2. Sosyal Sorumluluk Kavramı.....	7
1.3. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı (Corporate Social Responsibility).....	9
1.4. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Boyutları.....	13
1.4.1. Ekonomik Sorumluluklar	14
1.4.2. Hukuki Sorumluluklar	15
1.4.3. Etik Sorumluluklar.....	17
1.4.4. Gönüllü Sorumluluklar	18
1.5. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Tarihi Gelişimi.....	20
1.6. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramının Türkiye' deki Gelişimi	22
1.7. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramının Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Faktörler	24
1.7.1. Ekonomik Faktörler	24
1.7.2. Politik Faktörler	25
1.7.3. Toplumsal Faktörler.....	25
1.8. Kurumsal Sosyal Sorumluluk ile İlgili Kavramlar.....	26
1.8.1. İş Etiği.....	26
1.8.2. Sosyal Pazarlama	26
1.8.3. Sürdürülebilir Kalkınma	27
1.8.4. Kurumsal Vatandaşlık (Corporate Citizenship).....	29
1.8.5. Sponsorluk	31
1.8.6. Kurumsal Sosyal Duyarlılık (Corporate Social Responsiveness).....	32
1.8.7. Kurumsal Hesap Verme Sorumluluğu (Corporate Accountability).....	32

1.8.8. Kurumsal Sosyal Raporlama (Corporate Social Reporting)	33
1.9. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun İçsel Ve Dışsal Dinamikleri.....	33
1.9.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun İçsel Dinamikleri	33
1.9.1.1. İnsan Kaynakları Yönetimi	34
1.9.1.2. İşyerinde Sağlık ve Güvenlik.....	34
1.9.1.3. Değişime Uyum Sağlama	35
1.9.1.4. Çevresel Etkilerin ve Doğal Kaynakların Yönetimi	35
1.9.2. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Dışsal Dinamikleri	36
1.9.2.1. Yerel Toplum.....	36
1.9.2.2. İş Ortakları, Tedarikçiler ve Tüketiciler	37
1.9.2.3. İnsan Hakları.....	37
1.9.2.4. Global Düzeyde Çevresel Etkiler.....	38
1.10. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Modelleri.....	38
1.10.1. Archie Caroll'un Dört Boyutlu Sosyal Sorumluluk Modeli	38
1.10.2. Frederick'in Kurumsal Sosyal Sorumluluk Modeli	39
1.10.3. Davis' in Sosyal Sorumluluk Modeli	41
1.10.4. Wartick ve Cochran Sosyal Sorumluluk Modeli	43
1.10.5. Wood'un Sosyal Performans Modeli.....	44
1.10.6. Sosyal Sorumluluk Alanlarının Sınırlandırılması Modeli	45
1.10.7. Sosyal Performans Modeli.....	45
1.10.8. Ackerman'ın Sosyal Duyarlılık Modeli	45
1.10.9. Lantos'un Sosyal Sorumluluk Modeli	46
1.10.10. Sethi'nin Sosyal Sorumluluk Modeli	47
1.10.11. Üç Aşamalı Sosyal Sorumluluk Modeli	48
1.10.12. Preston ve Post' un Bütünleşik Sosyal Sorumluluk Modeli.....	49
1.11. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Yaklaşımları.....	49
1.11.1. Klasik Kurumsal Sosyal Sorumluluk Yaklaşımı	50
1.11.2. Modern Kurumsal Sosyal Sorumluluk Yaklaşımı	51
1.12. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Avantaj ve Dezavantajları.....	51
1.13. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Alanları.....	53
1.13.1. Ekolojik Çevreye Karşı Sorumluluk.....	55
1.13.2. Sosyal Çevreye Karşı Sorumluluk	57
1.13.3. Çalışanlara Karşı Sorumluluk	59
1.13.4. Hissedarlara Karşı Sorumluluk	62
1.13.5. Müşterilere Karşı Sorumluluk.....	63
1.13.6. Tedarikçilere Karşı Sorumluluk.....	65
1.13.7. Rakiplere Karşı Sorumluluk	65
1.13.8. Devlete Karşı Sorumluluk	66
1.14. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Lehindeki ve Aleyhindeki Görüşler.....	67

1.14.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Lehinde Olan Görüşler	68
1.14.2. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Aleyhinde Olan Görüşler	69
1.15. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Şirketlere Sağladığı Faydalar	70

BÖLÜM 2

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK RAPORLAMASI

2.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlarının Tarihsel Gelişimi	74
2.2. İşletmelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu Hazırlamasının Nedenleri	76
2.3. Kurumsal Sosyal Sorumlulukta Üç Boyutlu Raporlama (Triple Bottom Line Reporting)77	
2.4. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlarında Bulunması Gereken Temel Özellikler	79
2.5. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlamasının Faydaları	81
2.6. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlarının Denetimi	82
2.7. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derecelendirmesi ve Endeksi	83
2.8. Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlama Standartları	84
2.8.1. ISO 14000 Çevre Yönetim Sistemi	85
2.8.2. SA 8000 Standartları	88
2.8.2.1. SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardı Belgelendirme Süreci	92
2.8.2.2. SA 8000 Standardı Belgelendirmenin Firmalara Faydaları	93
2.8.2.3. SA 8000 Standardına Gerek Duyulmasının Nedenleri	93
2.8.3. AA 1000 (AccountAbility 1000)	94
2.8.4. Küresel Raporlama Girişimi (GRI - Global Reporting Initiative)	95
2.8.5. Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (UNGC)	104
2.8.6. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlamasında Muhasebenin Rolü	106

BÖLÜM 3

TÜRKİYE'DE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK RAPORLAMASI VE TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. Türkiye' de Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri	108
3.2. Türkiye'de Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması	109
3.3. Finans Sektöründe Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması GRI Standardı	112
3.3.1. Finans Sektörü İle İlgili GRI İlavesine Neden İhtiyaç Duyulmuştur?	112
3.3.2. GRI Finans Sektörü İlavesinin Kapsamı	113
3.3.3. GRI Finans Sektörü İlave Maddeleri	114
3.3.4. Global Reporting Initiative Rapor Şablonu	116
3.4. Türkiye'de Finans Sektöründe Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Faaliyetleri	124
3.4.1. Akbank Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Uygulaması	125
3.4.2. Garanti Bankası Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Uygulaması	145
3.4.3. Türkiye İş Bankası Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Uygulaması	173
3.4.4. TSKB (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası) Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Uygulaması	186

3.5. Türk Bankacılık Sektöründe Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlama Düzeyinin Değerlendirilmesi.....	205
SONUÇ.....	218
KAYNAKÇA	222
ÖZGEÇMİŞ.....	229

TABLOLAR

Tablo 1:Wartick ve Cochran Kurumsal Sosyal Performans Modeli	43
Tablo 2: Lantos' un Sosyal Sorumluluğa İlişkin Sınıflandırması	46
Tablo 3: Kurumsal Sosyal Sorumluluk Lehinde ve Aleyhinde Görüşler	68
Tablo 4: Üç Boyutlu Raporlama (Triple Bottom Line Reporting)	79
Tablo 5: Raporlama Prensipleri ve Rehberi.....	101
Tablo 6: Uygulama Seviyesi Ölçütleri.....	103
Tablo 7: Birleşmiş Milletler Küresel Sözleşmesi İlkeleri.....	105
Tablo 8 : Global Reporting Initiative Sürdürülebilirlik Rapor Şablonu	117
Tablo 9: Akbank KSS Raporu Bölüm 1- Strateji ve Analiz, Kurumsal Profil	126
Tablo 10: Akbank KSS Raporu Bölüm 1 - Rapor Parametreleri.....	127
Tablo 11: Akbank KSS Raporu Bölüm 1 - Yönetişim, Taahütler ve Katılım	129
Tablo 12: Akbank KSS Raporu Bölüm 2 - Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları.....	131
Tablo 13: Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 1	134
Tablo 14: Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 2	136
Tablo 15: Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 3	139
Tablo 16 : Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 4	140
Tablo 17 : Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 5	143
Tablo 18 : Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 1 - Strateji ve Analiz, Organizasyonel Yapı	146
Tablo 19 : Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 1 - Rapor Parametreleri, Yönetişim, Taahhütler ve Katılım.....	148
Tablo 20 : Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 2	152
Tablo 21 : Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 1	157
Tablo 22: Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 2	160
Tablo 23: Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 3	163
Tablo 24: Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 4	167
Tablo 25 : İş Bankası KSS Raporu Bölüm 1	174
Tablo 26 : İş Bankası KSS Raporu Bölüm 2	179
Tablo 27 : İş Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 1	180
Tablo 28 : İş Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 2	182
Tablo 29 : TSKB KSS Raporu Bölüm 1	187
Tablo 30 : TSKB KSS Raporu Bölüm 2.....	191
Tablo 31 : TSKB KSS Raporlaması Bölüm 3 - 1	194
Tablo 32 : TSKB KSS Raporu Bölüm 3 - 2	199
Tablo 33 : Türk Bankacılık Sistemi Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlama Durumu	206

ŞEKİLLER

Şekil 1: Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Üç Boyutu	12
Şekil 2: Kurumsal Sosyal Sorumluluk Piramidi	14
Şekil 3: İşletme Sürdürülebilirliği ve Sosyal Sorumluluk İlişkisi.....	28
Şekil 4: Carroll'un Sosyal Sorumluluk Piramidi	39
Şekil 5: Frederick'in Kurumsal Sosyal Sorumluluk Modeli	40
Şekil 6: Friedman'ın İşletme Sorumlulukları Kavramı	50
Şekil 7: Sosyal Sorumluluk Alanlarını Etkileyen Faktörler	54
Şekil 8: Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlarında Bulunması Gereken Temel İlkeler.....	80
Şekil 9: Sürdürülebilir Kalkınma ve Sürdürülebilirlik Raporlaması Gelişimi.....	110
Şekil 10 : Raporlama Yapan Bankaların Oranı.....	212
Şekil 11 : GRI' e Uyumlu Raporlama Oranı	213
Şekil 12 : Kurumsal Sosyal Sorumluluk Politikası Olan Bankaların Oranı	214

KISALTMALAR

CERES	: Coalition for Environmentally Responsible Economies - Çevreye Duyarlı Ekonomiler Koalisyonu
CSR	: Corporate Social Responsibility
FED	: Federal Reserve
GRI	: Global Reporting Initiative - Küresel Raporlama Girişimi
IASB	: International Accounting Standards Board - Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
ILO	: International Labour Organisation - Uluslararası Çalışma Örgütü
ISO	: International Organization for Standardization - Uluslararası Standartlar Teşkilatı
KSS	: Kurumsal Sosyal Sorumluluk
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development - Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
SAI	: Social Accountability International
UÇÖ	: Uluslararası Çalışma Örgütü
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UN	: United Nations - Birleşmiş Milletler
UNGC	: United Nations Global Compact - Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi
UNEP	: United Nations Environment Programme - Birleşmiş Milletler Çevre Programı

GİRİŞ

İşletmelerde sosyal sorumluluk faaliyetlerine verilen önem giderek artmaktadır. İşletmeler, ekonomik sürdürülebilirlikleri için finansal verilerinin raporlanmasının yanında sosyal sorumluluk uygulamalarının raporlanmasına da önem vermeye başlamıştır. Küreselleşmenin de etkisi ile ekonomik sürdürülebilirlik, sosyal uygulamalarla yakından alakalı hale gelmiştir.

KSS uygulamaları işletmeler için günden güne hayati önem taşır hale gelmektedir. Tüketicilerin günümüzde daha bilinçli hale gelmesi, aldıkları ürün ve hizmetlerden edindikleri faydanın yanısıra o ürün ya da hizmetin üretilip sunulması aşamalarında şu an ki nesile ve gelecek nesillere olan genel faydasını ve zararını da göz önünde bulundurmalarını sağlamıştır. Bu da işletmelere daha fazla sorumluluk yüklemektedir. İşletmeler artık ürettikleri mal ve hizmetlerin yanısıra toplum için üstlendikleri sosyal görevler ve sorumluluklar ile göz önünde olmaktadır. Tüketicilerin ürün tercihinde artık sosyal sorumluluk projeleri de önemli hale gelmektedir. Bu da işletmeleri sürdürülebilirliklerini sağlamak için sosyal sorumluluk konusunda faaliyette bulunmaya yöneltmektedir. İşletmelerin sürdürülebilirlikleri açısından önemi tartışılmaz olsa da sosyal sorumluluk faaliyetleri öncelikle toplum ve her türlü doğal unsurun gelecek nesillere aktarımı için azami önem arz etmektedir.

KSS faaliyetleri tüketici seçimi için önemli belirleyiciler halini aldığından, bu faaliyetlerin güvenilir bir şekilde tüm tüketici ve yatırımcılara sunulması önem kazanmaktadır. Bu durum, KSS faaliyetlerinin raporlanması gereğini ortaya çıkarmaktadır. KSS raporlaması, kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin en güvenilir şekilde topluma, paydaşlara ve de küresel ekonomik düzenle yakından ilişki içinde olunan tüm dünya şirketlerine sunumunun gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. Bu nedenle finansal raporlarda olduğu gibi sosyal faaliyet raporlarında da güvenilirlik ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türk Bankacılık Sektöründe KSS faaliyetlerini ortaya koyarak, KSS raporlama düzeyini belirlemektir. Bu kapsamda çalışma üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde, KSS kavramı genel olarak ele alınmıştır. İkinci

bölümde, KSS raporlaması ve raporlama standartları üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise, Türk bankalarının KSS raporlaması uygulamaları incelenerek Türk Bankacılık Sektörü KSS Raporlama düzeyine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

BÖLÜM 1

GENEL OLARAK KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK

1.1. Sorumluluk Kavramı

Sorumluluk, günlük hayatta en çok kullanılan kavramlardan biridir. Sorumluluk Türk Dil Kurumu tarafından, kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum, mesuliyet olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 2012).

Kişilerin kendilerine, ailelerine, çalıştıkları kurumlara, topluma ve çevreye karşı sorumlulukları bulunmaktadır. Sahip olunan sorumluluklar da biçimsellik bakımından ikiye ayrılmaktadır. Sağlığını korumak, aileye karşı üstlenilen rolün gereklerini yerine getirmek gibi kendiliğinden ortaya çıkan ve yazılı olarak karşımıza çıkmayan ancak gündelik hayatta yerine getirilmeye çalışılan sorumluluklar doğal olarak ortaya çıkar ve herhangi bir biçimsellik gereği değildir. Ancak kanunlara uygun hareket etmenin gereklerini yerine getirmek, çalışılan işte verilen görevlerin yerine getirilmesi konusunda sorumlulukları yerine getirmek, vergi, savunma gibi vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirmek ise çevresi ve sınırları daha net bir şekilde belirgin olan biçimsel sorumlulukları ifade etmektedir (Torlak, 2012: 3).

Her birey var olduğu toplum içerisinde bir takım haklar kazanmakta ve bir takım görevler üstlenmektedir. Bu nedenle her bireyin içinde var olduğu topluma, ülkeye ve hatta dünyaya yönelik çeşitli sorumlulukları bulunmaktadır (Coşkun, 2010: 41).

Sorumluluk kısaca kişiye atanmış olan ve yapması gereken faaliyetlerden bireyin mesul olması anlamını taşımaktadır. Sorumlulukların kaynağında birey yer almaktadır. Bir işi yapmayı kabul eden kişi, bu işe ilişkin görev ve faaliyetleri yürütmeyi ya da başkalarına bu işi yaptırmayı kabul etmektedir. Yani o işten o birey sorumludur (Certo, 2000: 234).

Bir kişinin sorumluluk üstlenebilmesi ya da bir konuda sorumlu tutulabilmesinin üç önemli koşulu bulunmaktadır. Bunlar, kişinin akıllı olması ve

aklını kullanma yetisine sahip olması, özgür iradesini kullanabilmesi ve yetki sahibi olması yani ehliyetli olmasıdır (Torlak, 2007: 18).

Akıl, zekâ ve kavrama yetisi olarak tanımlanabilirken irade muhakeme gücü ve kararlılığı, alternatifler arasında seçim yapabilme yetisini ifade eder. Özgür irade ise bireyin kişisel etkinliklerde, insan iradesinin serbest, baskı, korku ve endişelerden uzak biçimde özgürce karar verebilmesi, tercihte bulunabilmesi şeklinde açıklanabilir (Demir ve Acar, 1997: 117). Sorumluluk açısından yetki sahibi olmak ise yazılı yetkinin dışında söz konusu durumla ilgili ehliyetli olmayı, yani yetenekli olmayı ifade etmektedir (Heller, 1995: 96).

1.1.1. Bireysel Sorumluluk

Sorumluluk, bireysel ve sosyal açılarından ele alınması gereken bir kavramdır. Bireyin sorumluluğu, onun her şeyden önce kendisine veya diğer bir ifadeyle vicdanına karşı sorumluluğu olarak söylenebilecek iç sorumluluğu ve yaptıkları ya da yapmadıkları ve bunların sonuçları nedeniyle dış sorumlulukları olarak da sınıflandırılabilir. İç sorumluluk, kişinin vicdanına karşı sorumluluğunu ifade etmektedir ve vicdan soyut bir olgu olduğundan iç sorumluluğa ilişkin gösterge dışarıdan fark edilemez. Dış sorumluluk ise, sınırları kanun ve hukuk normlarıyla çizilmiş sorumluluklar yanında sosyal normlarla da ilişkili olabilir. Hukuk ve kanunlarla çerçevelenmeye çalışılan sorumluluklarda yargılama süreçleri sonucunda yaptırımların da çerçevesi çizilmiştir. Kanıt ve tanıklıklar bağlamında yargılama sonucunda sorumluluklara ilişkin yaptırımlar gündeme gelir. Sosyal normlara ilişkin dış sorumluluklarda ahlaki, toplumsal ve kültürel değerler çerçeveyi çizer. Bu tür sorumlulukların yaptırımları ise sosyal dışlanma, ayıplanma şeklinde kendini gösterir (Torlak, 2012: 8-9).

Bireysel sorumluluk bir bakıma tamamen bireyin kendisi ile ilgili olan ve sorumluluk kavramının özündeki gibi sadece bireyle ilişkili olan bir kavramdır. Bireyin gerek kişisel gerekse toplumsal bir çok olayda üzerine düşeni yerine getirmesi, aksi durumda ise sonuçlarına ve muhtemel yaptırımlarına katlanması bireysel sorumluluğun temelidir.

Bireyin en temel sorumluluğu beden ve ruh sağlığını koruma sorumluluğudur. Bu sorumluluğun yerine getirilememesi, diğer pek çok sorumluluğun yerine getirilememesi anlamına gelecektir (Torlak, 2012: 10).

1.1.2. Sosyal Sorumluluk

Sorumluluk kavramı, kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, mesuliyet olarak tanımlanmaktadır. Burada kişi bireysel olarak ele alınmış ve bir tanımlama yapılmıştır. Sosyal sorumluluk ise, tüm birey ve yönetimlerin, içinde buldukları toplumda hayatlarını sürdürmelerini ve bünyesinde yer aldıkları toplumun yaşam kalitesini artırmaları için ahlâki, ekonomik, yasal, çevresel, kültürel ve sosyal kalkınmaya destek vermesi olarak tanımlanmaktadır (Aydemir, 2012: 4). Sosyal sorumluluk kavramı bölüm içerisinde ayrıntılı olarak inceleneceğinden bu kısımda sadece genel tanımına yer verilmiştir.

1.1.3. Görev Sorumluluğu

Görev sorumluluğu, herhangi bir görevi yerine getiren kişinin bireysel sorumluluğunun yanında hem görev icabı rol sorumluluğunun hem de sorumluluk alanındaki diğer bireysel sorumlulukların üstlenilmesini gerektirir. Bu yönüyle görev sorumluluğu, bireysel sorumluluk ve bunun üzerine eklenen sorumluluklar toplamıdır. Diğer bir deyişle görev sorumluluğu bireysel sorumlulukları ortadan kaldırmaz, hatta görev icabı sorumlulukları üstlenilen diğer bireysel sorumlulukları da kapsar. Öte yandan, bireyin farklı konum ve durumlarda üstlenmiş olduğu farklı roller de onun görev sorumluluklarını zamana, konuma ve duruma göre farklılaştırabilir. Aile içindeki, okuldaki, sosyal gruptaki, iş ortamındaki, arkadaşlar arasındaki, sivil toplum örgütlerindeki tüm rol ve durumlar da aynı anda farklı görev sorumluluklarını bireye yükler. Birey bu görev sorumlulukları arasında da uyumu gözeterek hareket etme becerisini kazanmak durumundadır (Torlak, 2012: 12).

Birey, toplumda hem yapmakta olduğu iş ile ilgili hem de rol almakta olduğu sosyal ortamlardaki konumu itibariyle çeşitli görevlere sahiptir. Bu görevler bireyin

işine yönelik olabileceği gibi sosyal statüsü ve yüklenmiş olduğu rol model ile ilgili de olabilir. Bu görevler kişiye bireysel ve sosyal sorumluluğunun ötesinde yeni bir takım sorumluluklar yüklemektedir ve birey bu sorumluluklardan da mesul duruma gelmektedir. Görev sorumluluğu, kapsamı bakımından sosyal sorumluluğa yakın gibi görünse de bir çok yeni yükümlülüğü beraberinde getirmektedir.

1.1.4. Yönetmel Sorumluluk

Yöneticilerin hem bireysel hem de yüklendikleri roller gereği edindikleri sosyal sorumlulukları bulunmaktadır. Yöneticilerin sorumluluk alanlarını, özel yaşam, ekonomik ilişkiler, liderlik bilinci ve toplum üyesi olarak sosyallik şeklinde dört başlık altında toplamak mümkündür. Yöneticiler, öncelikle kendi özel yaşamlarındaki davranışları ve sonuçları bakımından bireysel sorumluluk sahibidir. Yöneticilerin aynı zamanda organizasyonların çıkar gruplarının beklentileri bakımından ekonomik karar ve davranışlarıyla ilgili sorumlulukları da bulunmaktadır. Çalışanlar üzerindeki etkileri bakımından yöneticilerin diğer bir sorumluluğu ise onların liderlik bilincine sahip olmaları gerektiğidir. Nihayet, yöneticilerin toplumun pek çok üyesi ve grubu ile genel olarak topluma ait kaynakların etkin kullanılması açısından da topluma karşı sosyal sorumlulukları söz konusudur (Kırel, 2000: 65).

Yönetmel sorumluluk görev sorumluluğu ile karıştırılıyor olsa bile, aslında bu iki sorumluluk tipi birbirlerinden farklı iki kavramdır. Görev sorumluluğu bireyin kişisel ve sosyal sorumluluklarına iş ve rolüne yönelik yeni yükümlülükler eklerken yöneticilik kavramı ile ilişkili olan yönetmel sorumluluk, görev sorumluluğunun da üzerine yeni yükümlülükler eklenmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Nitelikleri bakımından farklılık gösteren bu iki kavram aslında diğer sorumluluk türlerinde olduğu gibi tamamen birbirlerinden ayrılamaz. Yönetmel sorumluluğu, görev sorumluluğunun yükümlülük açısından daha yoğun hali olarak ele almak mümkündür.

1.2. Sosyal Sorumluluk Kavramı

Gelişen teknoloji ve küreselleşmenin etkileri ile bireylerin toplumun ihtiyaçlarına hizmet eden kurum ve kuruluşlardan olan beklentileri artmaktadır. Bilinçli kullanıcı ve birey profilinin artması ile bu beklentiler daha da önem kazanmıştır. Gerek çağın gereklerine ayak uydurup devamlılıklarını sağlamak isteyen, gerekse toplumun beklentilerine cevap vermek isteyen işletmeler farklılaşmalara yönelerek genişleyen çerçevede sosyal sorumluluk altına girmektedirler.

Sosyal sorumluluk kavramına ilişkin birçok tanım bulunmaktadır. Bir kavram olarak sorumluluk, literatürde 'belirlenen bir görevi yerine getirmek için o işi yapmakla mükellef olan bir yöneticinin uymak zorunda olduğu kurallar bütünü' olarak tanımlanmaktadır. Başkalarını tanımak, onların değerlerine saygı göstermek de bu tanımda bahsi geçen sorumluluk içinde yer almaktadır. En geniş tanımı ile sosyal sorumluluk kavramını ele alacak olursak, bir kurumun ekonomik ve yasal koşullara, iş ahlakına, kurum içindeki ve çevresindeki kişi ve kurumların beklentilerine uygun bir çalışma stratejisi ve politikası gütmesidir. Diğer bir ifade ile sosyal sorumluluk, bir kurumun kaynaklarını toplum yararına olacak şekilde kullanmasıdır (Coşkun, 2010: 41-42).

Genel olarak sosyal sorumluluk kavramı, gerçek ve tüzel kişilerin kendi davranışlarını ve yetki alanlarındaki herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi olarak ifade edilmektedir (Sevilengül, 2011: 17). Sosyal sorumluluk kavramı kişiler ve kurumlar tarafından farklı şekillerde tanımlanmış olmakla birlikte temel olarak, bir işletmenin faaliyette bulunduğu ortamı koruma ve geliştirme konusundaki yükümlülükleri olarak ifade edilebilir (Aydemir, 2007: 99). Başka bir ifade ile de işletmenin sahip, ortak veya yöneticilerinin işletmeyi yönlendirirken toplumun değer yargılarına göre hareket etmesi ve sosyal gereksinimlerin farkında olarak işletmeyi yönetmesidir (Yaman, 2003: 84).

Genel kabul görmüş olan bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere sosyal sorumluluk kavramı, tek başına bireyi ilgilendirmenin yanı sıra, bilgi çağının ve

küreselleşmenin de etkisi ile daha çok kurum ve yapılanma için kullanılmaya başlanan bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Tek başına sorumluluk kavramı direkt olarak birey ile ilgili iken sosyal sorumluluk kavramı daha çok sorumluluk olgusunun toplumu ilgilendiren boyutuna dikkat çekmektedir.

Sosyal bilinç ve sorumluluk kavramları sanayileşmenin üretime olan arttırıcı etkisi ile ilk olarak Avrupa ve sonrasında ise Amerika' da yerleşmeye başlamış, sanayileşmenin bir sonucu olarak da büyük işletmelerin ortaya çıkması ile sosyal sorumluluk kavramı daha da belirgin bir hale gelmiştir (A. Yılmaz, 2009: 5). Sosyal sorumluluk kavramı 1960'lardan sonra giderek gelişen teknolojik ve karmaşık endüstriyel uygulamalara paralel olarak toplumsal talep ve beklentilerin artması ile meydana çıkmıştır. Bundan önceki süreç içinde işletmeler toplumsal değişimlerden bağımsız olarak faaliyetlerini sürdürürken, zaman içinde toplumun talep ve beklentilerini dikkate almaya zorlanmıştır (Tıngır, 2006: 9).

Sosyal sorumluluk kavramı iki konuyu bir arada inceler. Bunlardan ilki, sosyal sorumluluk kavramının işletmenin ekonomik bir varlık olduğunu ve kar elde etmesi gerektiğini temel alması, ikincisi ise, işletmelerin toplum içinde önemli bir kurum haline gelmeleriyle sorumluluk almaları gerektiğini temel almasıdır. Ayrıca bu kavram işletmeleri, toplumsal refah düzeyini korumaları ve yükseltmeleri konusunda da çalışmaya iter. İşletmenin ekonomik faaliyetleriyle sosyal sorumlulukları birbirinden ayrı düşünülmemelidir. İşletmeler ekonomik amaçlarını gerçekleştirirken, bir taraftan topluma zarar verecek faaliyetleri ortadan kaldırarak sosyal dengeyi korumalı, diğer taraftan toplumun refah ve sağlığına hizmet eden faaliyetleri bularak sosyal faydayı arttırmalıdır (Dinçer, 2003: 185-186).

Sosyal sorumluluklar işletmelerin, işletme içi ve çevresindeki kişi ve kurumların beklentilerine uygun bir çalışma stratejisi oluşturmasıyla ve insanları memnun etmesiyle ilişkilidir. İşletmelerin toplum içinde sahip oldukları politik ve sosyal güçlerini sadece kendi çıkarları için ve toplumun genel çıkarlarına ters düşecek şekilde kullanmamaları gerekir (Açar, 2010: 4). Artık yöneticiler, güç ve yetkilerini kullanırken toplumsal eğilimlerden büyük ölçüde etkilenecek kararlarını insani, sosyal, politik, yasal ve ahlaki boyutlarını düşünmeden alamaz hale gelmekte,

işletmelere bir takım olanaklar sağlayan ve bir takım kısıtlamaları da beraberinde getiren çevresel faktörleri de dikkate almak zorunda kalmaktadırlar. Bu nedenle, yaşamak ve varlığını sürdürmek isteyen işletmelerin, toplumun istek ve ihtiyaçlarına duyarlı olması, çevreyi koruması ve ahlaki davranabilmesi vazgeçilmez bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır (Ölçer, 2001: 22).

Bir başka açıdan bakacak olursak sosyal sorumluluk kavramının kökeni, insanlığın doğasında bulunan “iyilik yapma” ve “iyi insan” olma duygularıdır. Tüm tek tanrılı dinler ve diğer geniş kitleleri etkileyen inanç sistemleri de insanları iyi insan olmak ve diğerlerine faydalı olmak konusunda yüreklendirir, yönlendirir. İnsanlar, varlıklarının ve ihtiyaçlarının ötesindeki kazançlarının bir kısmını diğer ihtiyaç sahiplerine vererek kendilerini gerçekleştirirler. Böylece hem toplum hem de yaratan değerlendirmesinde iyi bir yer edinmeye çalışırlar (Güngör, 2010: 2).

İşletmeler açısından ele aldığımızda sosyal sorumluluk kavramı işletme içi ve dışı, yani işletme ile doğrudan ya da dolaylı olarak iletişim ve etkileşim içerisinde bulunan tüm çevresini kapsamakla birlikte, işletmelerin sosyal sorumluluk bilincine sahip olmaları, devamlılıklarını sağlamaları ve topluma kendilerini kabul ettirebilmeleri açısından önem teşkil etmektedir. Sosyal sorumluluk bilinciyle hareket eden işletmeler sürdürülebilirlikleri ve toplum tarafından benimsenmeleri konusunda sorun yaşamayacaklardır.

1.3. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı (Corporate Social Responsibility)

Kurumsal sosyal sorumluluğun anlamı ve kapsamı toplumdan topluma, işletmeden işletmeye, kişiden kişiye değişiklik göstermektedir. Ayrıca zaman içinde de kurumsal sosyal sorumluluğun anlam ve kapsamı değişiklik gösterebilir. Kurumsal sosyal sorumluluklar, içinde bulunulan değer sistemi ve kültürel yapıya bağlı olduğundan, bir kişi, bir yönetici, bir bölge ve bir toplum için kurumsal sosyal sorumluluk alanına giren bir konu, başka yer ve şartlarda bu alanın dışında kalabilir. İşletmeler açısından yükselen bir değer olan kurumsal sosyal sorumluluk, bir logo olmanın ötesinde içsel ve dışsal bir takım dinamikleri bünyesinde barındırmaktadır.

İçsel dinamikler, sosyal ve çevresel süreçleri içererek, bu bağlamda insan kaynakları yönetimini, iş yerinde sağlık ve güvenlik düzenlemelerini, değişim için adaptasyonu, doğal kaynakların ve çevrenin yönetimini kapsamaktadır. Dışsal dinamikler ise, yerel kamuoyunun desteğini, iş ortakları, tedarikçiler ve müşterileri, uluslararası çalışma normlarını ve küresel çevresel faktörleri kapsamaktadır (Akbaş, 2010: 12).

En basit hali ile kurumsal sosyal sorumluluk (KSS), genel sosyal sorumluluk şemsiyesi altında işletmelerin sosyal sorumluluklarını ifade etmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk, herhangi bir işletmenin, toplu yaşamda faaliyetlerinden dolayı çevresinde yarattığı olumlu veya olumsuz etkileri bilinçli bir şekilde değerlendirip, olumsuz etkilere karşı önlem alması olarak tanımlanabilir. Diğer bir ifade ile işletmelerin üretimden tüketime kadar olan bütün aşamalardaki faaliyetleri esnasında topluma zararlı faaliyetler açısından işletmeyi sınırlayan, toplumun refahına katkıda bulunmayı zorlayan ve bunu öngören politikalar, prosedürler ve eylemleri benimsemesi olarak tanımlanabilir (Koyuncu, 2010: 6).

Ay, kurumsal sosyal sorumluluğu kısaca işletmelerin topluma yönelik tercih ve kararlarda etik davranması olarak tanımlarken, Marsden ve Andriof, işletmenin toplumla ilişkisinde olumsuz yönleri minimize ederek, olumlu yönleri çoğaltma gayreti ve bu gayretlerin yönetimi olarak tanımlamaktadır (Ay, 2003: 23).

Kurumsal sosyal sorumluluk hem yasal, hem de etik gereklilikleri buluşturan iş düzenlemelerini de ifade eder ve bir kurumun topluma karşı gösterdiği tüm etik davranışlardır. Bir başka ifade ile kurumsal sosyal sorumluluk, bir kurumun etik davranmaya gösterdiği sürekli bağlılık ve çalışanların ve ailelerinin yanı sıra toplumun tüm kesimlerinin yaşam kalitelerini iyileştirecek şekilde ekonomik gelişmeye yaptığı süreklilik gösteren katkı olarak tanımlanabilir. Kurumsal sosyal sorumluluk toplumu daha iyiye götürecek sorumlulukların uzun dönemli sonuçlarının etik fonksiyonunu üstlenirken, daha kötüden kaçınmaya yönlendirir. Kurumsal sosyal sorumluluk veya toplumdaki aldığının bir kısmını topluma geri verme anlayışı, günümüzde yükselen bir değer olarak kabul edilmektedir. İnsanlık, açlık ve yoksullukla mücadele, barış, çevre, eğitim gibi yüce amaçlara dayanan bu akımı engellemek mümkün değildir ve akımın dışında kalanlar da ya doğrudan

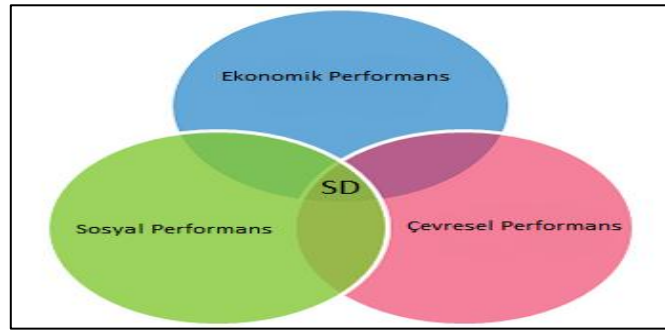
tüketici ya da sivil toplum örgütleri veya devlet organları tarafından cezalandırılmakta, dışlanmaktadır (Tingır, 2006: 12-13).

Başka bir tanıma göre kurumsal sosyal sorumluluk, şirketlerin kurumsal vatandaşlar olarak işlerini, çalışanları ve paydaşları ile ilişkilerini sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel konularda duyarlı, etik, sorumluluk sahibi yaklaşımlar ile gerçekleştirmeleri ve toplumsal konulara yatırım yapmalarınıdır. Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları, yasal zorunluluktan çok gönüllülük esası ile gerçekleştirilen uygulamaları ifade etmektedir (<http://www.benchmark.com.tr>, 2013).

Kurumsal sosyal sorumluluk bir yandan organizasyon menfaatlerini gözetirken bir yandan da toplumun çıkarlarını ve beklentilerini göz önünde bulundurmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı bu kavramı benimseyerek uygulayan işletmelere itibar kazandırırken işletmenin içinde bulunduğu toplumun refahına da katkıda bulunur. Toplumsal açıdan faydalı olan ve toplumun beklentilerini karşılayabilen bir işletme yine toplum tarafından daha çok benimsenerek kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin karşılığını alabilmektedir. Bu da bu kavramın hem toplumu hem de işletmeyi doğrudan ilgilendirdiğinin bir göstergesidir.

Kurumsal sosyal sorumlulukta temel amaç, ahlak ve kamu çıkarlarını dikkate alan sınırlar içerisinde işletme faaliyetlerini yürütmek, toplumsal öncelikler ve beklentileri karşılayacak ölçüde olumlu tepkide bulunmak, gerekli önlemi almaya yönelik isteklilik göstermek, bir bütün olarak toplumun çıkarlarına karşı hissedarların çıkarlarını dengelemek ve iyi olarak nitelendirilebilecek bir toplum unsuru olmak için sosyal yönden sorumlu bir stratejinin uygulanmasıdır. İşletmelerin kar elde etmek için mal ve hizmet üretmenin ötesinde sorumlulukları vardır. Bu sorumlulukların kapsamında işletmelerin ortaya çıkmasına katkıda bulunan sosyal çevrenin problemlerinin çözümüne katkıda bulunmak da yer almaktadır. Ayrıca işletmeler sadece hisse sahiplerine karşı değil, sosyal paydaşlar kavramıyla ifade edildiği şekliyle, daha geniş bir gruba karşı sorumludurlar ve işletmeler sadece ekonomik değerlere odaklanmamakta, daha geniş anlamda insani değerlere hizmet etmektedirler (Koyuncu, 2010: 12).

Kurumsal sosyal sorumluluk, bir firmanın, çevresel, sosyal ve ekonomik performans arasındaki denge için gayret etmesidir. KSS, sürdürülebilir kalkınma (SD – Sustainable Development) sağlayabilmek için bu üç performans arasındaki etkileşimi ifade etmektedir. Organizasyonlar KSS uygulamaları ile rekabet avantajı kazanmakta ve sürdürülebilir kalkınma sağlamaktadırlar. Bu üç performans modeli ve etkileşimi sonucu ortaya çıkan sürdürülebilir kalkınma ise şu şekilde gösterilebilir:

Şekil 1: Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Üç Boyutu

Kaynak: (Trang, 2011: 10).

Kurumsal Sosyal Sorumluluk, tüm dünyada şirketleri çevresel ve sosyal sorumluluklarını yerine getirme konusunda harekete geçiren, pazarlama stratejilerini etkileyen ve aslında gönüllülük esasına dayanan bir kavramdır. Burada önemli olan nokta, şirketlerin daha iyi bir toplum ve daha iyi bir çevre için gönüllü olarak katkıda bulunmalarıdır (<http://www.wwf.org.tr>, 2013).

Günümüzde en büyük şirket olmak yerini en beğenilen şirket olmaya bırakmıştır. Ayrıca şirketlerin yerine getirmesi gereken dört temel sorumluluk vardır. Bunlar:

- a) Ekonomik Sorumluluk: Verimli ve kârlı olmak,
- b) Hukuki Sorumluluk: Kanunlara uymak,
- c) Etik Sorumluluk: Kanunların ötesinde toplumsal norm ve beklentilere uyumlu davranmak,
- d) Sosyal Sorumluluk: Toplumsal sorunların çözümü için gönüllü katkıda bulunmak.

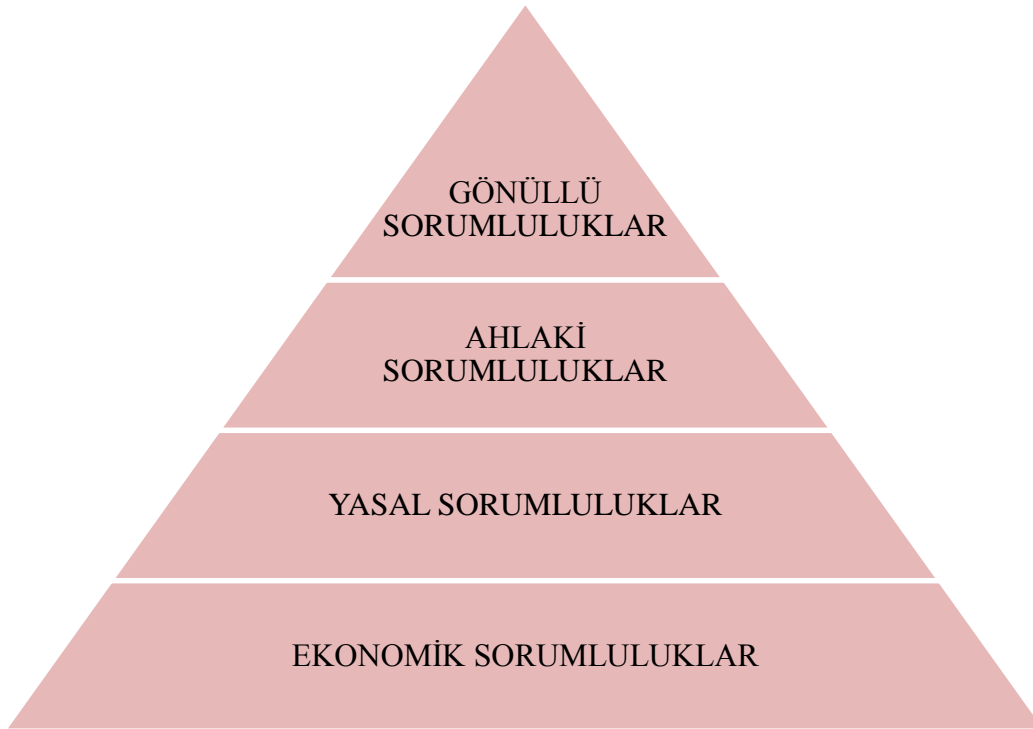

Kurumsal sosyal sorumluluk, bu sorumlulukların son ikisini doğrudan içerirken, dolaylı olarak ilk ikisini de içermektedir. Çünkü toplumun beklentilerine cevap verebilen ve toplumsal sorunlara duyarlı olan kurumların toplumda yarattığı mutluluk, onların daha mutlu çalışanlara, daha mutlu müşterilere ve dolayısıyla daha mutlu hissedarlara sahip olmaları sonucunu doğurmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk, şirketlerin daha iyi bir toplum ve daha iyi bir çevre için gönüllü olarak katkıda bulunmasıdır (Tingir, 2006: 7).

Kurumsal sosyal sorumluluk, yardımseverliğin ötesinde bir kavramdır. Bir şirketin kurumsal sosyal sorumluluğunu yerine getirmesi demek, tüm paydaşlarına (çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler, ortaklar, bulunduğu çevre, yatırımcılar vb.) ve çevreye karşı tamamen sorumlu olması ve tüm kararlarında bu unsurları göz önünde bulundurması anlamına gelmektedir. Günümüz ekonomik koşullarında, şirketlerin yerine getirmeleri gereken unsurlar ekonomik, hukuki, etik ve sosyal olarak sıralanmaktadır. Sonuç olarak kurumsal sosyal sorumluluk, 21'inci yüzyılda sürdürülebilir kalkınmanın olmazsa olmaz unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir (www.halklailiskiler.com.tr, 2013).

1.4. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Boyutları

İşletmelerin faaliyet gösterdikleri yere ve zamana göre kurumsal sosyal sorumluluk alanlarının içeriği ve kapsamı değişebilmektedir. Örneğin bir ülkede etik sorumluluk olarak ele alınması gereken konular, başka bir ülkede kanunlaştırılarak yasal sorumluluk haline gelebilmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk piramidi olarak adlandırılan ve Carroll tarafından öne sürülen görüş, her yazar tarafından farklı şekilde yorumlanan ve kesin bir tanımı olmayan kurumsal sosyal sorumluluğa temel bir dayanak oluşturarak, kavramın daha anlaşılır ve uygulanabilir olmasını sağlamaktadır (Sarıkaya, 2009: 74).

Şekil 2: Kurumsal Sosyal Sorumluluk Piramidi

Kaynak: (Torlak,2013:34).

1.4.1. Ekonomik Sorumluluklar

Ekonomik sorumluluklar, tüm işletmelerin ilk düzeydeki sorumluluğu olarak, tüketicilerin ihtiyaç duydukları ve istedikleri mal ve hizmetleri üretmesi ve ürettiklerini karlı bir şekilde satmasıdır. Sonuçta işletmelerin en başta gelen sorumlulukları birer ekonomik birim olarak düzgün şekilde faaliyet göstermektir. Kurumsal sosyal sorumluluğun ilk katmanı; bu ekonomik tabana dayanan daha sonraki sorumlulukların temelidir. Ekonomik sorumlulukların yerine getirilmesi tüm kurumlardan istenmektedir. Carroll'a göre ekonomik boyutun unsurları şöyle sıralanmaktadır (Koyuncu, 2010: 70):

- a) Hisse başına düşen kazançları arttırmaya çalışmak,
- b) Rekabetçi konum elde etmek ve bu konumu devam ettirmek,
- c) Üretim verimliliğini sürdürmek ve başarılı olan işletmenin daima kazançlı olan işletme olduğunu kabul etmek,
- d) Mümkün olabilecek en yüksek kâr elde etmektir.

İşletmelerin büyüklüğü, sektörü diğer özellikleri ne olursa olsun, ekonomik sorumlulukları olması gerekir. Aksi takdirde, işletmenin varlığını devam ettirmesi mümkün olmaz. Ayrıca, ekonomik sorumluluklar işletmenin en önemli varlık nedeni olarak görülür. Ekonomik sorumluluklar, işletmelerin toplumun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla mal ve hizmet üreten ekonomik birim olmalarından kaynaklanmaktadır (Bakırtaş, 2005:55).

1.4.2. Hukuki Sorumluluklar

İşletmelerin faaliyetlerini sürdürürken uymak zorunda oldukları bir takım yasalar bulunmaktadır. Toplum işletmelerin faaliyetlerinden kar elde etmelerini kabul ederken bu amacı koşulsuz olarak onaylamamıştır. İşletmelerin ekonomik faaliyetlerini sürdürürken belli yasal denetimleri de göz ardı edemeyeceklerini vurgulamıştır. Toplum ve işletme yasal çerçevede bir anlaşmaya gitmiştir. Yasal çerçeve bir bakıma işletmeler için etik ilkeleri oluşturmuştur. İşletmenin ekonomik faaliyetlerini sürdürürken uyması gereken ilkeler ve değerler yasa koyucular tarafından belirlenmiştir (Koyuncu, 2010: 71).

Yasal sorumluluklar, en temel düzeydeki etik değerleri içine alan düzenlemelere uyumu gerektirmektedir. Carroll' e göre yasal sorumlulukların unsurları şöyle sıralanmıştır (Aydemir, 2012: 27):

- a) Devletin ve yasaların beklentilerine uygun davranmak önemlidir. Yasal ve kurumsal düzenlemelere uymak önemlidir.
- b) Bir kurum olarak yasalara uyan bir vatandaş olmak önemlidir.
- c) Başarılı bir işletme, yasal gereklilikleri doğru ve zamanında yerine getirendir.
- d) En azından asgari yasal gereklilikleri karşılayan ürün/hizmetlerin üretilmesi önemlidir.

Yasaların öngördüğü haklı rekabet müşteri haklarını korur, kaliteli ve ucuz malın piyasaya sürülmesini sağlar. İşletmelerin bu kurallar çerçevesinde hareket etmesi sosyal sorumlulukları yerine getirme bakımından zorunluluktur. Bu konudaki düzenlemeler, Türk Ticaret Kanunu birinci kitabında (m.56 ve takip eden maddeler) ve Borçlar Kanununun 48. maddesinde yer alan hükümler olarak ifade edilebilir. Türk Ticaret Kanunu'nda "Haksız rekabet, aldatıcı hareket veya hüsnüniyet kaidelerine

aykırı sair suretlerle iktisadi rekabetin her türlü suistimalidir”’. (m.56) şeklinde tanımlanmıştır (Akyar, 2008: 24).

İşletmelerin uymaları gereken yasalar, rekabeti düzenleyen yasalar, tüketiciyi koruyan yasalar, çevreyi koruyan yasalar, eşitlik ve güvenliği sağlayan yasalar ve hissedarlarla ilgili yasalar olmak üzere beş başlık altında incelenebilir. Bunlar (Torlak, 2013: 36):

Rekabeti Düzenleyen Yasalar: Yasalar tarafından belirlenen haklı rekabet; tüketici haklarını korur, onların aldatılmasını önler, kaliteli ve ucuz malın piyasaya sürülmesini sağlar. Bu kurallar çerçevesinde hareket etmek, işletmelerin sosyal sorumlulukları arasında sayılmaktadır. Rekabeti düzenleyen yasalar haksız rekabet ihlalleri, rakipleri, müşterileri, meslek kuruluşlarını ve ulusal ekonomiyi korumak amacıyla düzenlenmiştir.

Tüketiciyi Koruyan Yasalar: Devletlerin tüketicilerin haklarını yasalar yoluyla koruma ve güvence altına alması işletmelerin yasal sosyal sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamaktadır.

Çevreyi Koruyan Yasalar: Dünyanın farklı ülkelerinde çevre sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesi amacıyla çeşitli yasal düzenlemeler yapılmış ve yaptırımlar yoluyla işletmelerin bu konuda hassasiyet göstermeleri ve bilinç kazanmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Çevreyi koruyan yasal düzenlemelerin temel amacı çevrenin korunması, iyileştirilmesi, doğal kaynakların en uygun şekilde korunması ve kullanılması, su, toprak, hava kirliliğinin önlenmesi, bitki ve hayvan varlıkları ile doğal ve tarihi zenginliklerin korunarak bugünkü ve gelecek kuşakların uygarlık ve yaşam düzeylerinin geliştirilmesi ve güvence altına alınması için yapılacak yasal düzenlemeleri; ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleri ile uyumlu olarak belirli hukuki esaslara göre düzenlemektir.

Eşitlik ve Güvenliği Sağlayan Yasalar: İşletmelerin varlığını oluşturan unsurlardan biri olan çalışanlarına karşı yerine getirmesi gereken yasal sorumluluklar; çalışanlar arasında eşitliği ve güvenliği sağlayan yasalara uygun davranmasıyla ortaya konulmaktadır.

1.4.3. Etik Sorumluluklar

İşletmelerin etik sorumlulukları, ekonomik ve yasal sorumluluklarını yerine getirirken etik değerlere duyarlı olması ile ilgili olup, sosyal sorumluluğun temelini oluşturmaktadır. Carrol'a göre etik sorumluluk, yasalar ve düzenlemelerin belirtmediği durumlarda, işletmelerin sosyal beklentileri uygun ve duyarlı davranışlarla karşılmasıdır. Etik sorumluluklar, toplum bireylerinin işletmeden beklediği faaliyetleri içermektedir (Bakırtaş, 2005:55).

Etik sorumluluklar, yasalarda yer almayan ve toplumun işletmelerden beklediği doğru ve adil davranışları içeren sorumluluklardır. Tüketiciler, çalışanlar, hissedarlar gibi sosyal paydaş gruplarının hak ve adaletle ilgili algıları, etik sorumlulukların içeriğini oluşturmaktadır. Etik açıdan kabul edilebilir davranışlarda bulunmak işletmeye karşı güven oluşmasına ve buna bağlı olarak da işletmenin itibarının artmasına katkıda bulunur. İşletmelerde sosyal sorumluluğun etik bileşenleri şunlardır (Koyuncu, 2010: 71):

- Sosyal normlarla tutarlı bir tarzda iş yürütmek
- Toplumun benimsediği etik normları kabul etmek ve onlara saygı duymak
- İşletmenin amaçlarını başarmaya çalışırken, etik normlardan fedakarlık etmenin önüne geçmek
- İyi bir vatandaş olarak işletmeden etik açıdan ne beklediğini açık bir şekilde tanımlamak
- İşletmelerde dürüstlük ve ahlaki davranışın, yasalara uymanın daha ilerisinde olduğunu kabul etmek

Etik sorumluluklar; işletmenin amaçlarını gerçekleştirmesine ilişkin sosyal normlara saygı göstermesi ve bu normların kötüye kullanılmasını önlemesi, toplumun beklentilerine göre hareket etmesi, işletmede iş görenlerden beklenen ahlaki davranışın ödüllendirilerek, onlarda iyi bir çalışan olduğu duygusunun uyandırılması ve işletmenin bütünlüğünün ve ahlaki davranışın yasal düzenlemelerin de ötesinde olduğunun kabul edilmesi gibi hususları kapsamaktadır. Etik sorumluluklar; tüketicilerin, çalışanların, hissedarların ve toplumun; adil ya da doğru bulduğu ya da paydaşların ahlaki haklarını koruyan ya da bu haklara saygı gösteren

standartlar, kurallar ve beklentilerdir. Başka bir deyimle etik sorumluluklar, toplumun firmalardan yeni beklemeğe başladığı ve çoklukla var olan kanunlardan fazlasını gerektiren standartlardır. Bu bağlamda etik sorumluluklar çok net olarak tanımlanmamış, halen meşruluğu üzerinde tartışılan ve firma açısından gerçekleştirilmesi güç sorumluluklar olarak tanımlanabilir (Akyar, 2008: 25).

Etik sorumluluklar, kurumsal sosyal sorumluluk piramidinde de görüldüğü gibi toplum tarafından beklenen bir sorumluluk biçimi olduğundan, işletmenin faaliyet gösterdiği topluma göre değişebilmektedir. Sorumluluk bakımından bir zorunluluk taşıyor gibi görünse de işletme faaliyetlerinin toplum tarafından onaylanmasında etik sorumlulukları yerine getirmenin önemli bir etkisi vardır. Bu nedenle işletmelerin ticari faaliyetlerine toplumun etik beklentileri çerçevesinde yön vermesi uzun dönemli faaliyet gösterebilmesi açısından oldukça önemlidir (Sarıkaya, 2009: 77)

1.4.4. Gönüllü Sorumluluklar

Bu sorumluluk tamamen gönüllü ve işletmenin arzuladığı sorumluluktur. Gönüllü sorumluluk esasında, sosyal sorumluluğun en üst kriteridir. Çünkü, sosyal beklentilerin ötesinde toplumun refahına da yöneliktir. Gönüllü sorumluluklar, işletmelerden beklenen yasal bir zorunluluk olmadığı gibi, etik anlamda da bir beklenti değildir. Bu sorumluluklar, işletmenin toplum için yaptığı doğrudan ve dolaylı katkıları kapsamaktadır. İşletmelerin gönüllü sorumlulukları denildiğinde, iyi bir vatandaş olarak toplumun refahını yükseltmesi, içinde bulunduğu yerel topluluğa katkıda bulunması, yaşam kalitesini artırması ve bu konudaki toplumsal beklentilere cevap vermesi gibi hususlar anlaşılmaktadır (Doğan, 2007: 25).

Gönüllü sorumluluk, özellikle ekonomik açıdan gelişmiş işletmelerin topluma katkıda bulunacak sosyal yatırımlara, çoğunlukla doğrudan bir sonuç beklemeksizin katılmalarıdır. Gönüllü sorumluluk, toplum bireylerinin işletmelerden beklemediği, işletmelerin gönüllü olarak gerçekleştirdiği faaliyetleri içermektedir (Bakırtaş, 2005: 55).

Gönüllü sorumluluğun bileşenleri şu şekilde ifade edilmektedir (Durmaz, 2010:14):

- Toplumun, kurumlardan hayırsever yardımlar konusunda beklenti içerisinde olduğu unutulmamalıdır.
- Talep edilen gönüllü yardımlar, kurumlar tarafından en iyi şekilde karşılanmalıdır.
- Yönetici ve çalışanlar ile birlikte toplumsal çevreye de yardım yapılmalıdır.
- Özel ve kamuya ait eğitim kurumlarına maddi olarak destek verilmelidir.
- Gönüllü projelere, kendisine iyi bir imaj kazandıracığı için destek verilmelidir.

Kurumsal sosyal sorumluluk düzeyleri genel kabul görmüş dört ayrı faktörden oluşmuştur. Ancak kurumsal sosyal sorumluluk düzeyleri küreselleşmenin, dolayısıyla rekabetin hızla arttığı günümüzde farklılık göstermektedir. Bu bağlamda işletmenin paydaş yapısı da değişmiştir. Uluslararası standartlar belirleyip yayınlayan Küresel Raporlama İnsiyatifi (GRI – Global Reporting Initiative) ‘ne göre işletmelerin artık kurumsal sosyal sorumluluk düzeyleri üç boyutta ele alınmaktadır. Bu düzeyler ekonomik, sosyal ve çevresel sorumluluklardır. İşletmeler yasal olarak kanun ve düzenlemelere uygun davranmak ve ekonomik olarak kâr etmek zorundadır. Toplumun bir parçası olmaları sebebiyle de toplum yararına faaliyetlerde bulunmaları gerekmektedir. Vurgulanması gereken önemli nokta ise bu sorumlulukların gönüllülük arz etmesidir (Yılmaz, 2010: 114).

Geoffrey Lantos ise Archie Carroll’un sınıflandırmasını geliştirerek KSS ile ilgili üç temel alan belirlemiştir (Öztürk, 2013: 19):

- Hayırseverliğe Dayanan KSS: Kurumların toplum yararına gerçekleştirdiği sorumlulukları içermektedir.
- Etik KSS: Kurumların amaçlarını ve bu amaçlarına ulaşmak için seçtikleri yol ve yöntemleri toplumun siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel refahına zarar vermeden gerçekleştirip gerçekleştirmediklerini ele almaktadır.

- Stratejik KSS: Kurum amacına ulaşmak için belirlenmiş, sonuç odaklı, uzun dönemli planlar ve programları kapsadığı görülmektedir.

1.5. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Tarihi Gelişimi

Kurumsal sosyal sorumluluğun günümüzdeki durumuna kadar seyreden gelişiminin öncesinde kurumların birtakım sosyal sorumluluk çalışmalarından söz edilmektedir. Bunları kısaca özetleyecek olursak, tarih öncesi dönemlerde Sümer tabletlerinde işçi haklarına, MÖ. 1800'lerde Hamurabi Kralı'nın Babil'de koyduğu kanunlarda ticarete taraf olanların sorumluluklarına yer verilmiştir. Ayrıca MÖ. 4. yüzyılda Aristo'nun etik çalışması yaptığı ve iş etiği kavramından söz ettiği bilinmektedir. Milattan sonra ise özellikle Kur'an ve Tevrat gibi kutsal kitaplarda iş hayatına yönelik yükümlülüklerden söz edilmektedir. İslamiyet'teki zekât ve fitre gibi sosyal sorumluluk normlarına uygunluk gösteren yardımların günümüzde de varlığını sürdürdüğü ve hayırseverlik uygulamaları ile bir bütün haline geldiği görülmektedir (Yamak, 2007: 10).

Kurumsal sosyal sorumluluğun bugünkü anlamdaki uygulamalarının gelişimi ise özellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD) kaynaklı olarak devam etmiştir. Kurumsal sosyal sorumluluk üzerine yapılan çalışmalar çoğunlukla 19. yüzyıl sonlarında ortaya çıkmıştır. Bu dönemde devletin yanı sıra ticari kuruluşların da toplumsal amaçları olduğundan söz edilmektedir. 1890'ların sonunda "ticaret etiği" dersi California Üniversitesinde okutulmaya başlamıştır. 20. yüzyılda ise ABD'de din adamlarının, iş adamlarının halkın yoksul kesimine yardım etmesi önerilerinde buldukları görülmektedir. Ayrıca alışveriş ve finansmanla ilgili konularda başvuru hileleri, işçi hakları, sağlığı ve güvenliği ihlallerine yönelik olarak 1830'larda ilk kanunlar çıkarılmıştır. 1920'lere gelindiğinde, değişen üretim yapısında alıcı ile satıcı arasındaki mesafenin açılmasına, taraflar arasındaki güveninin azalmasına bir çözüm olarak hizmet kavramı vurgulanmaya başlanmış, sahiplerin yanında çıkar gruplarının da varlığını fark eden profesyonel yöneticiler iş başı yapmış ve iş etiği ile ilgili kurallar geliştirilmiştir. 1929 Krizi ve İkinci Dünya Savaşı ile bir durgunluğa giren kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları ve tartışmaları yarım yüzyıllık bir süreçte gelişerek bugünkü halini almıştır. Sosyal

sorumluluk sahibi iş dünyası talep ve beklentileri daha çok 1960'lar ve 1970'lerdeki tüketici hareketleri ile ortaya konmuştur. 1990'lara gelindiğinde ise, kurumsal sosyal sorumluluk için pek çok uluslararası oluşumun ortaya çıktığını görmekteyiz (Öztürk, 2013: 7-8):

- Business Ethics Quarterly dergisi yayınlanmaya başlandı. (1991)
- International Association for Business and Society- Uluslararası İşletme ve Toplum Kuruluşu faaliyete geçti.
- Coalitition For Environmentally Responsible Economic-CERES (1997) ve en önemli iki girişimin ortaya çıkması:
  1. GRI (Global Reporting Initiative)
  2. INCR (Investor Network on Climate Risk)
- Birleşmiş Milletler Çevre ve Gelişme Konferansı UNCED kapsamında benimsenen Rio Bildirgesi (1992)
- Birleşmiş Milletler Kopenhag Bildirgesi (1995)

Kurumsal sosyal sorumluluğun modern dönemi, 20. yy'ın ikinci yarısında ve Howard Bowen'in 1953'teki "Social Responsibilities of the Businessman" adlı çalışması ile başladı. Önceki elli yılda bu kavrama ilişkin çok sayıda tanımlama yapıldı. Ancak son yaklaşım, kurumsal sosyal sorumluluğu, işletmenin toplumun bir üyesi olarak katılım sağlaması, tüm toplumu dikkate alması ve işletmenin kazançlarından bağımsız bir biçimde tüm toplumun refahını geliştirmesi yoluyla topluma yararlı olma yönünde kaynaklarını kullanma zorunluluğu olarak ifade etmektedir (Sarıkaya, 2009: 70).

Tüm bu edinilen bilgiler doğrultusunda kurumsal sosyal sorumluluğun kavramsal olarak 1900'lü yılların ortalarında doğmuş olsa da, temellerinin çok eski zamanlara dayandığını görmekteyiz. Dünyanın gelişimine ve ihtiyaçlarına paralel olarak, kurumsal sosyal sorumluluk yaygınlaşacak ve yeni KSS kavramları gündeme gelecektir. Kurumsal sosyal sorumluluğun, herkes için yaşanabilir bir dünyanın sürekliliğinin sağlanması açısından önemi ve gerekliliği her geçen gün daha iyi anlaşılacaktır (Kaşlı, 2011: 15).

1.6. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramının Türkiye' deki Gelişimi

Türkiye'deki KSS uygulamalarının geçmişi Osmanlı İmparatorluğu'na uzanır. Osmanlı İmparatorluğu'nda vakf (şimdiki adıyla vakıf) kavramı eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gibi kamu hizmetlerinin temel kurumsal mekanizmasını oluşturmaktaydı. Bugün Türkiye'deki pek çok aile holdingi bir vakfa sahiptir. Bu bağlamda, toplumun şirketlerden beklentisi de tarihsel vakıf felsefesi etrafında şekillenmekte ve sosyal sorumluluk, şirketlerin bağışları ve hayırseverlik faaliyetleri ile eşdeğer algılanmaktadır (www.kssd.org, 2008).

KSS ile ilgili görüşler ve uygulamalar, dünyada son kırk yıldır Türkiye'de ise son on-onbeş yıldır giderek daha fazla önem taşımaya başlayan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Etik ve hayırseverlik sorumluluklarının yerine getirilmesi yeni bir kavram olmamakla beraber, kavram olarak KSS altında yer almaya başladıklarında farklı bir kimliğe bürünmüştür. Daha önceden açıkça dile getirilmeyen bu sorumluluklar tamamen gönüllü olarak yerine getirilmekte, kurum için herhangi bir getirisi olacağı dikkate alınmamaktaydı. Ancak günümüzde bu sorumlulukların yerine getirilmesinin hala gönüllü olarak yapılması gerektiği düşünülse de, kurum imajı ve kimliği çalışması içerisine giren her işletme için KSS çalışması danışman şirketler tarafından önerilmektedir. Bu nedenle günümüzde kurumların KSS kapsamında etik açıdan sorumluluğunu yerine getirmenin ötesinde kurumun topluma yardımını gösteren sosyal girişimlerde buldukları da görülmektedir (Öztürk, 2013: 9).

Türkiye'de kurumların sosyal sorumluluk uygulamalarına 2000'li yıllardan sonra etkin ve yaygın bir biçimde yer verdiklerini görmekteyiz. Bu gecikmenin öncelikli nedeni olarak ekonomik istikrarsızlık gösterilebilir. Bir kaç yıl ara ile yaşanan ekonomik krizler ve yüksek enflasyon oranları kurumları temel sorumlulukları olan ekonomik sorumlulukları üzerinde yoğunlaşmalarına neden olmuştur. 2000'li yıllarda, enflasyon oranının düşmesi, kişi başına düşen milli gelirdeki artış gibi ekonomideki olumlu gelişmeler kurumların KSS uygulamalarına yönelmelerini kolaylaştırmıştır. Türkiye'deki KSS anlayışı ile ilgili bir başka kritik

gelişmeden de söz etmek mümkündür. 17 Ağustos 1999 yılında meydana gelen büyük deprem sonrasında özellikle kurumsal yardımların yapıldığı ve bu kurumların toplumun takdirini topladığı gözlenmiştir. Bu tarihten sonra kurumlar bu yardımları daha stratejik biçimde ele almaya başlamıştır. Ayrıca KSS uygulamalarında küresel kurumların da öncülük ettiği görülmektedir. KSS bilincinin oluşmasının bir sonucu olarak Türkiye’de kurumsal sosyal sorumluluk Derneği kurulmuştur. Bu dernek 2008 yılında KSS Avrupa üyeliğine kabul edilmiştir ve Türkiye’deki KSS gelişimine dair ilk raporunu 2008 yılında yayınlamıştır. Bu derneğin çalışmaları dışında Capital dergisinin 2005 yılından itibaren her yıl Sosyal Sorumluluk Liderlerini sunduğu bir araştırmanın da yapıldığını görmekteyiz (Öztürk, 2013: 10).

Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derneği 2008 yılı raporuna göre Türkiye'deki uygulamalara yönelik değerlendirmelerde öne çıkan eksiklikler ve olumlu adımlar kısaca şu şekilde açıklanmaktadır (www.kssd.org, 2008):

- İş çevrelerinde KSS tanımı ile ilgili bir karmaşa mevcuttur ve bu karmaşa kendini KSS uygulamalarında da göstermektedir.
- İş çevrelerinde hem kendi iş faaliyetlerini, hem de toplumu geliştirebilmek için güçlü bir çaba sergilendiği de gözlenmiştir.
- Paydaşların katılımı sivil toplum kuruluşları ile kurulan çeşitli ortaklıklar ve ortak projelerle sınırlı kalmaktadır.
- Çok uluslu şirketler ülkedeki KSS uygulamalarını olumlu yönde etkilemektedir.
- Genel olarak şirketler görece daha basit sosyal ve çevresel konulara ılımlı yaklaşmaktadırlar. Buna karşılık, insan hakları, çalışan hakları ve çalışanların karar süreçlerine katılımı gibi konuların geliştirilmesine halen ihtiyaç duyulmaktadır.
- Türkiye’de KSS aynı zamanda uluslararası kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarının itici gücüyle ivme kazanmaktadır.
- KSS daha çok pazarlama ve kurumsal itibar yaratmak için bir araç olarak algılanmaktadır.

Görüldüğü gibi Türkiye’de KSS tanımı ve uygulamalarına yönelik bir kavram karmaşası yaşanmaktadır. Pek çok ticari kurum, kurumsal sosyal sorumluluk, sosyal sorumluluk, toplumsal sorumluluk ya da sosyal sorumluluk projeleri adı altında çok sayıda uygulama gerçekleştirmektedir. Ancak bu uygulamaların pek çoğu Carroll’un kurumsal vatandaşlık tanımlamasında yer alan yasal, ekonomik, etik, hayırseverlik uygulamaları arasından hayırseverlik ve gönüllülük yönü ağır basan uygulamalardan oluşmaktadır. Yani daha çok Kotler ve Lee’nin sosyal girişimler olarak tanımladığı, sosyal amaçlı teşviklere, amaca yönelik pazarlama çalışmalarına ve sosyal pazarlama çalışmalarına, sosyal amaçlı gönüllülük ve hayırseverliğin yanı sıra sosyal açıdan değer taşıyan iş uygulamalarının gerçekleştirilmesine ağırlık verilmektedir (Öztürk, 2013: 10).

1.7. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramının Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Faktörler

KSS kavramının ortaya çıkmasında ve gelişmesinde etkisi olan faktörleri esas itibariyle ekonomik faktörler, politik faktörler ve toplumsal faktörler olarak sınıflandırmak mümkündür.

1.7.1. Ekonomik Faktörler

1900’lü yılların hemen öncesinde, büyük sanayi devriminde İngiltere’de doğan ve bahsi geçen yıllarda birçok alanda olduğu gibi iktisadi alanda da hakim görüş olan liberalizm, iktisadi anlamda; dışalım serbestliğini, gümrüklerin kalkmasını, serbest rekabeti savunmuş ve devletin ekonomiye müdahalesine şiddetle karşı çıkmıştır. 1929’da tüm dünyayı etkisi altına alan ekonomik buhran birçok toplumsal değişimin tetikleyicisi olduğu gibi iş yaşamını ve iktisadi hayatı da ciddi değişimlere itmiştir. İşletme faaliyetlerinde ve üretimde devletin rolü önem kazanmıştır. İşte bu değişimlerin kurumsal sosyal sorumluluk kavramının doğuşunda önemli etkisi olmuştur (Berker, 2008: 32).

Amerika’da KSS anlayışı 20. yüzyılda iyice ön plana çıkmış ve birçok kesim tarafından önemi vurgulanmıştır. Çünkü bu yıllarda Amerika’daki firmalar; tekelci uygulamalarda bulunup rekabeti engelleyecek şekilde hareket etmekte

suçlanmaktadırlar. Bu eleştirilere karşılık anti tröst yasalar, müşteri hakları vb. uygulamalar geliştirilmeye başlanmıştır (Güngör, 2010: 18).

1.7.2. Politik Faktörler

20. yüzyıl içinde, özellikle II. Dünya Savaşından sonra dünya iki kutuplu bir yapıya bürünmüştür. Diğer yandan bu yıllar tüm dünyada demokratikleşme eğilimlerinin artışa geçtiği yıllar olarak da anılmaktadır. Yine bu yıllarda insan hakları bireyler lehine gelişmeler göstermiştir. Bireyin toplum içindeki öneminin artması, işletmelerin de bireyleri ve toplumu daha fazla önemsemesine ve bireye bir işçi, bir tüketici, bir yatırımcı vb. olarak daha fazla önem vermelerine neden olmuştur (Akbaş, 2010: 20).

1.7.3. Toplumsal Faktörler

1900'lü yıllar, dünyadaki toplumların birbirleriyle etkileşim ve iletişiminin arttığı yıllardır. Bireylerin önce kendi toplumları içindeki diğer bireylerle sonra dünya üzerinde yaşayan farklı toplumlardan bireylerle iletişim ve etkileşiminin artması bireyin toplum içinde örgütlü hareket etmesini olanaklı kılmıştır. 1930'lu yıllar çalışanların sendikal haklarını elde etmeye başladığı ve daha iyi iş, ücret ve yaşam koşullarını talep etmeye başladıkları toplumsal dönüşüm yıllarıdır. Bu yıllarda bireyci ve yararçı (utilitarian) ahlâk felsefesinin yerini sosyal ahlâk anlayışı almıştır (Aydemir, 2012: 16).

Günümüzde küreselleşme hareketleri sonucu sınırların ortadan kalkması ve çok uluslu firmaların yerel pazarlarda etkin rol üstlenmesi toplumlar arasındaki etkileşimi ve farkındalığı da arttırmıştır. Tüm bu toplumsal dönüşümler, işletmelerin toplumun birçok farklı kesimi ile ilgili tavırlarını değiştirmesine ve toplumla daha iyi ilişkiler kurmaya gereksinim duymalarına neden olmuştur. Bu dönüşüm ve değişimlerin neticesinde çok uluslu işletmelerin toplumdaki farklı taraflarla iyi ilişkiler kurmak ve bu tarafların gözünde meşruiyet kazanma çabaları artış göstermiştir (Berker, 2008: 33).

1.8. Kurumsal Sosyal Sorumluluk ile İlgili Kavramlar

KSS kavramı incelenirken yakın anlam taşıyan ya da bu kavram ile bağlantılı olan kavramlara rastlanmaktadır. KSS kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için yakın anlam taşıyan ya da bağlantılı olduğu bu kavramları da bilmek gerekir.

1.8.1. İş Etiği

Etik; kişilerin özellikle örgüt ve kurum yöneticilerinin eylem ve etkinliklerinin toplum üzerindeki etkileri ile toplumun normlarına uyum açısından yasal ve moral sorumluluklarıdır (Durmaz, 2010: 21).

İş etiği kavramı, ticari etkinliklerin ahlaki özellikleri için kullanılan bir terimdir. İş etiği, bir şirketin iş ile ilgili fonksiyonları tamamlarken, tüm çalışanların kabul edilebilir bir şekilde hareket etmesini sağlamak için kullanılan ahlaki ilkeleri temsil eder. Kavram olarak, iş için gündelik ahlaki ya da etik kuralların veya normların uygulanmasıdır. Sosyal sorumluluk ve iş etiği kavramları aynı anlama gelmese de bir arada sıklıkla kullanılan kavramlardır. Sosyal sorumluluk kavramı daha genel bir çerçevede ele alınırken iş etiği kavramı daha çok bir alt disiplin olarak görülmektedir (Öztürk, 2013: 11).

1.8.2. Sosyal Pazarlama

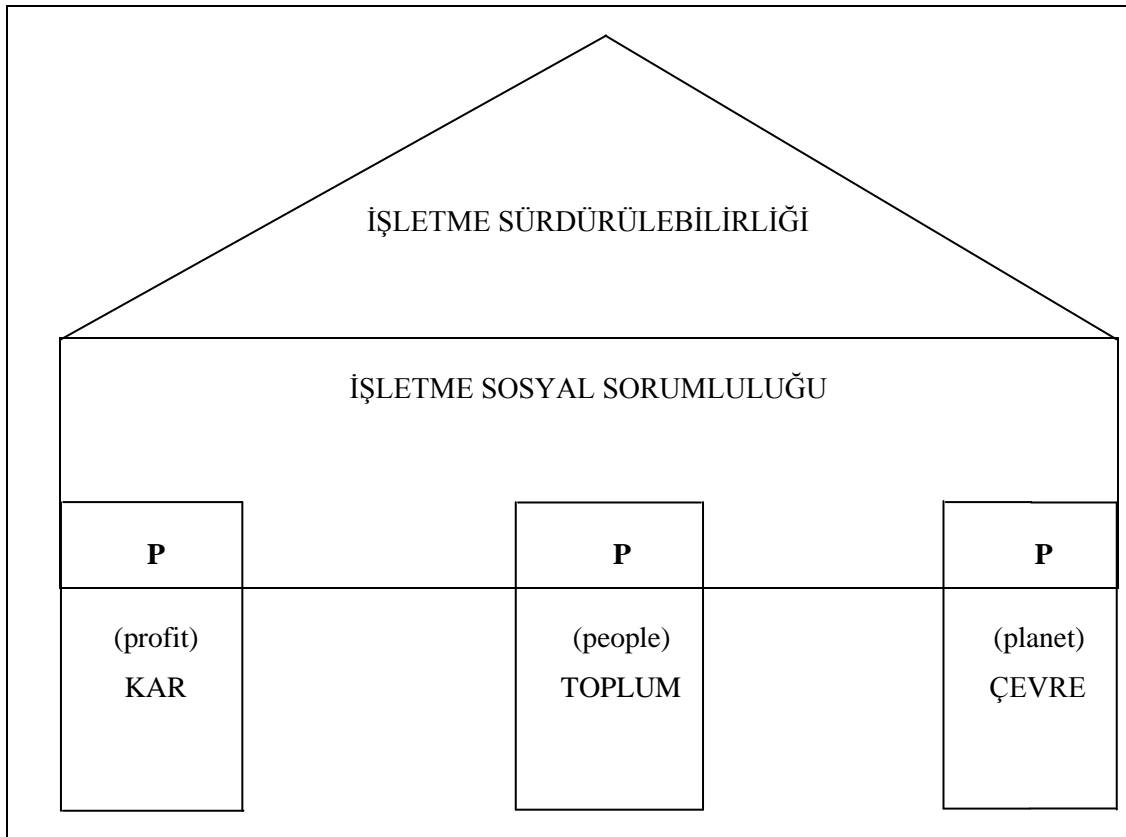
Sosyal pazarlama, tüketici yönlü bir yaklaşım olup, işletme amaçlarını gerçekleştirmek üzere, müşteri tatmini ve uzun vadeli tüketici refahını temel alan bir anlayışa dayanır. Bu anlayışta işletmeler, bir yandan tüketicileri, bir yandan toplumsal öncelikleri tatmin etmek, desteklemek öte yanda da kâr etmek, başka bir deyişle, kendi işletmelerinin amaçlarını yerine getirmek gibi bazen eş zamanlı olarak çelişebilen amaçlarla karşı karşıyadırlar. İşletmelerin sosyal sorumluluğu anlayışına dayanan kurumsal sosyal pazarlamada işletmeler; halk sağlığını, güvenliğini, çevre ya da toplum refahını iyileştirmeyi amaçlayan bir "davranış değiştirme" kampanyasının geliştirilmesine ve uygulanmasına destek verir (Akhüseyinoğlu, 2010: 28).

Sosyal pazarlama, geleneksel ve müşteri odaklı pazarlama tanımına (ürün, fiyat, yer ve promosyon gibi en temel kriterlere) ek olarak (Taşlıyan, 2012: 25):

- Toplumsal paydaşlara hitap etme,
- Toplum içi ortaklıkları geliştirme,
- Verilecek değişim/gelişim hizmetinin konusuyla ilgili politikaları oluşturmaya ve yaygınlaştırmaya destek olma stratejilerini,
- Söz konusu projeye ek fon kaynaklarının sağlanması için gerekli faaliyetlerin üretilmesini de içeren bir süreçtir.

1.8.3. Sürdürülebilir Kalkınma

Sürdürülebilirlik, en temel bakış açısı ile bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğini tehlikeye atmadan karşılamak olarak tanımlanmaktadır. Sürdürülebilirlik, aydınlanmış, öz çıkara dayanmakta ve ekonomik, sosyal ve çevresel performansın değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bir diğer ifade ile işletmelerin topluma zarar veren ya da çevresel savurganlığa yol açan kısa vadeli davranışlardan kaçınarak uzun vadeli ekonomik performanslarını güvence altına alacak şekilde hareket etmeleri gerekmektedir. Ayrıca bu görüşte, işletmelerin sosyal sorumluluğu, ekonomik sürdürülebilirlik ve ekonomik kalkınmaya bir katkı niteliğinde düşünülmüştür. Söz konusu ilişki şekil üçteki gibi ifade edilmektedir (Sohodol Bir, 2008: 38).

Şekil 3: İşletme Sürdürülebilirliği ve Sosyal Sorumluluk İlişkisi

Kaynak: (Sohodol Bir, 2008: 39).

Sürdürülebilir kalkınma kavramı ekonomik büyüme ile çevrenin korunması ve sosyal eşitlik ihtiyaçlarının dengelenmesi gereğini ifade eden ve sosyal adalet, çevre bilimi ve yönetimi, işletme, politika ve hukukun ilişkilendirildiği geniş bir kavramdır. Sürdürülebilir kalkınma genel olarak gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yeteneklerini sınırlandırmadan mevcut neslin kendi ihtiyaçlarını karşılamaını sağlayabilen kalkınma olarak tanımlanmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma, kurumsal sosyal sorumluluğun gelişimine iki açıdan katkıda bulunmuştur: Birinci olarak, şirketlerin hangi alanlarda (çevresel, sosyal ve ekonomik alanlar) yoğunlaşması gerektiğini belirlemiştir. İkinci olarak, şirketler, hükümetler ve sivil toplum için ortak bir hedef (ekolojik, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik) ortaya koymuştur. (Özgüç: 2005: 7).

Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (WBCSD)'nin Türkiye temsilcisi İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği'nin açıklamasına göre; “sürdürülebilir kalkınma, insan yaşamının gereksinimleri ve doğal kaynakların sürdürülebilirliği arasında bir denge kurularak, ekonomik, çevresel ve toplumsal boyutlarıyla bugünden geleceğe uyumlu bir programlama yapılmasını amaçlayan bütünsel bir yaklaşım” olarak ele alınmalıdır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programında da (UNDP) benzer şekilde Binyıl Kalkınma Hedefleri altında, çevrenin korunması ve doğal kaynakların akılcı kullanımı üzerinde önemle durulmaktadır (Öztürk, 2013: 12).

Türkiye'nin de imzaladığı ve 2015 yılına kadar gerçekleştirilmesi hedeflenen Binyıl Kalkınma Hedefleri şunlardır (Taşlıyan, 2012: 25) :

- Mutlak yoksulluğu ve açlık sınırının altında yaşayan kişi sayısını yarıya indirmek,
- Herkesin ilköğretim eğitimi almasını sağlamak,
- Cinsiyet eşitliğini öne çıkarmak,
- Beş yaş altındaki çocuk ölümlerini üçte iki oranında azaltmak,
- Doğumdaki anne ölüm oranını dörtte üç oranında azaltmak,
- HIV/AIDS, sıtma ve tüberküloz gibi diğer salgın hastalıkların yayılmasını önlemek,
- Çevresel sürdürülebilirliği sağlamak,
- Yardım, ticaret ve borç yükünü azaltma odaklı kalkınma için küresel işbirlikleri geliştirmek.

1.8.4. Kurumsal Vatandaşlık (Corporate Citizenship)

Kurumsal vatandaşlık birçok anlamı içinde bulunduran bir kavramdır. Genel olarak toplum yararı ile uyumlu örgüt uygulamalarını içermektedir. Günümüzde birçok kişi şirketlerin, haklara ve sorumluluklara sahip bir vatandaş gibi ele alınması gerektiği görüşünde birleşmiş ve şirketleri kurumsal vatandaş olarak görmeye başlamıştır. Örgütler içinde buldukları çevrede bir denge oluşturmayı amaçlamalıdır. Bu nedenle kendi çıkarlarının yanı sıra faaliyetlerinde sosyal

faydayı göz önünde bulundurmalıdır. Örgüt politikalarının, stratejilerinin oluşum sürecinde kurumsal vatandaşlık kavramı temel alınmalıdır (İbişoğlu, 2007: 29).

Son on yılda KSS kavramının yanı sıra kurumsal vatandaşlık kavramının da giderek daha fazla kullanılmaya başladığını görmekteyiz. Kurumsal vatandaşlık (global citizenship) "bir kurumun paydaşları ve doğal çevreyle olan ilişkileri ve etkilerini işlevsel hale getirecek stratejileri ve uygulamalarıdır" şeklinde tanımlanmaktadır (Öztürk, 2013: 15). Kurumsal vatandaşlık, işletmelerin ticari faaliyetleri esnasında tüm yasal, etik ve sosyal kurallara uyması ve toplumla arasındaki kontratın gereği olarak kendisinden beklenenleri yerine getirmesini ifade etmektedir. Nasıl bir bireyin toplum içinde "vatandaşlık" (yurttaşlık) ödevleri var ise işletmelerin de (geniş anlamda tüm organizasyonların) paydaşlara karşı ödev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Kurumsal vatandaşlık dört ana unsurdan oluşmaktadır. Bunlar; ekonomik boyut, hukuki boyut, etik boyut ve gönüllülük boyutu olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde iyi bir kurumsal vatandaşlığı benimsemiş kurumlar, faydalı olan ve fayda sağlayan, kurallara uyan, etik davranış sergileyen ve gönüllü hayırseverlik işleriyle topluma geri dönüş yapmayı görev edinmiş kurumlardır (Aydemir, 2012: 34)

Bir çalışmaya göre, kurumsal vatandaşlık kavramını oluşturan dokuz genel unsurun olduğu belirtilmektedir. Bunlar (İbişoğlu, 2007: 29):

- a) Firmaların ahlaki ve etik yükümlülükleri
- b) Ekonomik yararlar sağlanması
- c) Kurum ve yerel halkın ortak amaçlarının birleştirilmesi
- d) Paydaşlara karşı sorumluluklar
- e) Öngörülü hareketlerin dahil edilmesi
- f) Ortakların, sektörün diğer alanlarına da katılımı
- g) Global ilişkiler
- h) Doğal çevrenin korunması ve devamı
- ı) Aktif liderlik

Kurumsal vatandaşlık konusunu ciddiye alan işletmeler önemli kazanımlar sağlamaktadırlar. Araştırmalar sonucunda kurumsal vatandaşlığın belirlenen faydaları şu şekilde sıralanmıştır (Akhüseyinoğlu, 2010: 30):

- Bu işletmelerin marka değerleri ve dolayısıyla piyasa değerleri artıyor,
- Daha nitelikli personeli cezbetme, motive etme ve tutma imkânı doğuyor,
- Kurumsal öğrenme ve yaratıcılık potansiyeli artıyor,
- Özellikle bu konularda hassas yatırımcılara ulaşma imkânı olduğundan, gerek hisse değerleri artıyor, gerekse borçlanma maliyetleri düşüyor,
- Yeni pazarlara girmede ve müşteri sadakati sağlamada önemli avantajlar elde ediliyor,
- Verimlilik ve kalite artışları yaşanıyor,
- Risk yönetimi daha etkin hale geliyor,
- Kamuoyunun ve kural koyucuların şirketin görüşlerine önem vermesi sağlanıyor.

1.8.5. Sponsorluk

Sponsorluk, birden fazla şirketin ya da bireyin bir araya gelerek birbirlerinin çıkarları doğrultusunda, her iki tarafın da eşit avantajlar sağlaması temeliyle, sponsor olan tarafın diğer tarafa maddi açıdan verdiği söz veya kefilliktir. Son yıllarda batılı ülkelerde ortaya çıkan, aslında tarihi kökenleri çok eski devirlere dayanan sponsorluk, günümüzde çok hızlı bir biçimde sürekli olarak gelişmekte, zaman zaman halkla ilişkiler aracı olarak kullanılmakta, zaman zaman da halkla ilişkiler uygulamalarıyla desteklenmektedir.

KSS ile sosyal sponsorluk arasında zaman zaman anlam kargaşası yaşanabilmektedir. KSS etkinliği içinde bulunurken, kurumlar kendi faaliyet alanları ile sosyal sorumluluk gösterecekleri faaliyet alanının birebir uyuşması zorunluluğunu göstermezler, oysaki sponsorlukta bu faaliyet alanlarının uyumluluğuna dikkat edilmektedir. Sosyal sponsorluk projelerini, KSS projelerinden ayıran temel özelliklerden biri de, kuruluşların sponsorluk için ayırdıkları bütçelerin kendi

belirledikleri bir kısmını toplumsal fayda için kullanıyor olmalarıdır (Akhüseyinoğlu, 2010: 33).

1.8.6. Kurumsal Sosyal Duyarlılık (Corporate Social Responsiveness)

Kurumsal sosyal duyarlılık, bir işletmenin kâr amacı doğrultusunda sürdürdüğü faaliyetleri esnasında alacağı kararlar ve yapacağı uygulamalarda, bu karar ve uygulamalardan etkilenebilecek olan (dışsal maliyet yüklenebilecek) kesimlerin, durumların göz önüne alınması anlamına gelmektedir. Kurumsal sosyal duyarlılık, herhangi bir dış yaptırım olmaksızın işletmenin kendiliğinden dışsal maliyetleri azaltıcı önlemler almasını ve paydaşları koruyucu tedbirleri yürürlüğe koymasını ifade etmektedir (Aydemir, 2012: 30).

1.8.7. Kurumsal Hesap Verme Sorumluluğu (Corporate Accountability)

Kurumsal hesap verme sorumluluğu (*corporate accountability*), kurumsal sosyal sorumluluktan farklıdır. Kurumsal sosyal sorumluluk bir kurumun sorumluluklarının çerçevesini çizerken, kurumsal hesap verme sorumluluğu da, kurumların sorumluluklarına yönelik açıklama, ispatlama veya hareketlerini raporlama görevine işaret eder. Kurumsal hesap verebilirlik, kurumun operasyonlarını kontrol etmek için bir kurum tarafından geliştirilen beceri olarak tanımlanabilir. Hesap verebilirlik, çıkar sahipleri ile ilgili konuları içermekte ve kurum ile çıkar sahipleri arasındaki ilişkilerin düzenlenmesine yönelik kuralları açıklamaktadır. Kurum içerisinde alınan kararların doğruluğunu kanıtlama ve sorumluluğunu kabullenme bir gereklilik olarak görülmektedir. Bu bağlamda, hesap verebilirlik ilkesi, yönetimin işlevini ve sorumluluklarını açıklamayı, hissedar ve yöneticilerin taleplerini güvence altına alacak gönüllü çabaları desteklemeyi ve nesnel kararlar alındığının yönetim kurulları tarafından izlenmesini içerir (Öztürk, 2013: 17).

Kurumsal hesap verme sorumluluğu, bir işletmenin yasal veya ahlâki nedenlerle, işletme faaliyetleri hakkında bilgi verme ve açıklama yapma sorumluluğudur. Sorumluluk bir faaliyetin yerine getirilmesi görevi iken, hesap verme ise yerine getirilen bir faaliyet hakkında bilgi verme yükümlülüğüdür. İşletme

yönetimi ve ortaklar arasındaki hesap verme/hesap sorma ilişkisi, vekâlet teorisine (agency theory) ve modeline (fiduciary model) dayanmaktadır ki; bu ilişkide işletme yönetimi ortaklardan vekâlet alan ve onları temsil eden taraf, ortaklar ise vekâlet veren taraftır. Ortaklar, kaynakları işletmeye emanet ederken; işletme yönetimi ise bu kaynakları ortakları temsilen en iyi şekilde yönetme sorumluluğunu taşımaktadır. İşletme yönetiminin aynı zamanda sermayenin kullanılışı ve yatırımların geri dönüşü konusunda ortaklara karşı hesap verme yükümlülüğü vardır. Kurumsal hesap verme olgusu, geleneksel vekâlet modeli ile ve ortaklarla işletme yönetimi arasındaki ilişkilerle sınırlandırılmaz. İşletmeler hem açık olarak hem örtülü olarak işleri gereği diğer paydaşlarla da aynı ilişki içindedirler. Yapılan çeşitli sözleşmeler, hesap verme sorumluluğu için temel oluşturmaktadır (Aydemir, 2012: 31-32).

1.8.8. Kurumsal Sosyal Raporlama (Corporate Social Reporting)

Sosyal denetim ve etik denetim gibi kavramlarla eşanlamlı kullanılan bir başka kavram da “sosyal raporlama”dır. Sosyal raporlama (social reporting), işletmenin sosyal sorumluluk konularındaki uygulamalarını ilgili kesimlerin (paydaşların) dikkatine sunması olarak tanımlanabilir. Bir başka deyişle, sosyal raporlama işletmenin sosyal konulardaki uygulamalarını toplumla paylaşma sürecidir (Aydemir, 2012: 33).

1.9. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun İçsel Ve Dışsal Dinamikleri

Avrupa Birliği Komisyonu'nun 2001 tarihli Yeşil Dosya'sında kurumsal sosyal sorumluluk kavramının boyutları (uygulanma alanları) içsel ve dışsal olarak tanımlanmıştır. Şirketlerin kendi bünyesi içerisinde uygulanabilecek nitelikteki kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları içsel, kendi bünyesi dışında uygulanabilecek niteliktekiler ise dışsal boyut olarak ifade edilmektedir (Özgüç, 2005: 10).

1.9.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun İçsel Dinamikleri

İşletme içinde, sosyal sorumlu uygulamalar öncelikle işçileri kapsamakta ve insan sermayesine yatırım, sağlık, güvenlik ve değişim yönetimi gibi konularla ilişkili olmaktadır. Çevresel uygulamalar ise daha çok üretimde kullanılan doğal

kaynakların yönetimiyle ilişkilidir. Bu uygulamalar değişimi başarmak, rekabet gücünün artırılması ve sosyal gelişmeyi birlikte gerçekleştirmek için fırsat yaratmaktadır (Kağnıcıoğlu, 2007: 29).

1.9.1.1. İnsan Kaynakları Yönetimi

Günümüzde şirketler için başta gelen güçlüklerden biri kalifiye işgücünü çekmek ve elde tutmak haline gelmiştir. Avrupa Komisyonu, bu problemle mücadele edebilmek için şirketleri yaşam boyu öğrenme, çalışanlara daha çok imkan tanınması, çalışanları bilgi ve yetki ile güçlendirme, işyerinde iyi bir bilgilendirme sistemi oluşturma, iş ve özel yaşam arasında daha iyi bir dengenin kurulması, daha çok işgücü çeşitliliği, kadınlar için eşit ücret ve kariyer imkanlarının sağlanması, kar paylaşımı ve hisse sahipliği şemaları, iş güvenliği ve istihdam gibi insan kaynakları yönetimi kapsamında değerlendirilebilecek konularda birtakım önlemler almaya yönlendirmektedir. Ayrıca etkin izlemeler ve yaralanmaları ya da engellilik durumları yüzünden çalışamayanların durumlarına uygun istihdamın sağlanması için etkin bir yönetim uygulaması ile maliyet tasarrufu sağlandığı da gözlenmektedir. Özellikle ayrımcı olmayan sorumlu istihdam uygulamaları, yaşlı, kadın ya da uzun zamandır işsiz olduğu için istihdam konusunda dezavantajlı olan kişiler ve etnik açıdan azınlıklara mensup olanların da iş bulmalarına olanak sağlamaktadır. Bu gibi uygulamalar, sosyal dışlanmaya karşı savaşıma, istihdamı artırma ve işsizliği azaltma gibi Avrupa İstihdam Stratejisi hedeflerine ulaşmada gerekli adımlar olarak değerlendirilmektedir (Green Paper, 2001: 8).

Günümüzde ekonomik performans ve sosyal ilerleme birbirlerini destekleyen unsurlar haline getirilmiştir. Avrupa Komisyonu tarafından önerilen uygulamaların gerçekleştirilmesi, işçileri motive etmeye yardımcı olabilir. Ayrıca ortak sosyal sorumluluk planlamalarına katılmak da işçilere uygulamaların bir parçası olduklarını hissettirerek işe devamlılıklarını gerçekleştirmeyi sağlamaktadır.

1.9.1.2. İşyerinde Sağlık ve Güvenlik

İşyerinde sağlık ve güvenlik konusu geleneksel olarak yasal zorunluluklar çerçevesinde dikkate alınmaktaydı. Ancak günümüzde şirketlerin sağlık ve güvenlik

konusunu gerek tedarikçilerinden ürün ve hizmet alımında bir satın alma kriteri olarak gerekse ürettiği mal ve hizmetlerin satılmasında bir pazarlama/reklam unsuru olarak kullanmaya başlaması, çalışan sağlığı ve işyeri güvenliği konularının bir kurumsal sosyal sorumluluk boyutu olarak önemini artırmıştır (Özgüç, 2005: 10).

İşletmelerin ve iş yaptığı tedarikçi ve taşeronların sağlık ve güvenlik performansı, çalışma şartlarında ve kullanılan malzemelerde gerekli emniyetin ve standartların sağlanması, bütün bu uygulamaların belgelenmesi ve denetim mekanizmalarının kurulması, işletmenin yasal zorunluluklarının ötesine geçerek sosyal sorumluluğun bir parçası haline gelmektedir. Bu şekilde işletmelerin güvenilirliği artmakta ve imajı güçlenmektedir (Kağncıoğlu, 2007: 33).

1.9.1.3. Değişime Uyum Sağlama

Değişime uyum sağlama, şirketlerin olağan dışı durumlarda almaları gereken önlemler ve sürdürmeleri gereken stratejilerin bütünü olarak düşünülebilir. Şirketler için değişim olgusu, krizler gibi olağan dışı ekonomik durumlarda gerçekleşen ya da yeniden yapılandırma olarak işletmenin faaliyet alanı ve kurumsal yapısı için alınan kararlar sonucu köklü uygulamalarda bulunmaktadır. Bu uygulamalar şirket evlilikleri, küçülmeler, işten çıkarmalar olabileceği gibi maliyet azaltma, üründe ve hizmette kalite yükseltme ve üretimde etkinlik ile verimlilik artışı sağlama şeklinde de ortaya çıkabilmektedir. Bu gibi durumlarda şirketlerden bu süreçleri en az yıpratma ve etkilenen tüm çevreler açısından en az yıpratma ile atlatabilmeleri beklenmektedir. Bu dönemlerde şirketler, bu uygulamalardan etkilenebilecek kişi ve grupların çıkarlarını gözeterek, kaygılarını dikkate almak gibi sosyal açıdan sorumluluk doğuran durumlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Sonuç olarak değişen koşullara ve değişime uyum sağlamak, şirketler için bir kurumsal sosyal sorumluluk boyutu olarak ortaya çıkmaktadır.

1.9.1.4. Çevresel Etkilerin ve Doğal Kaynakların Yönetimi

Şirketler üretim faaliyetlerini gerçekleştirirken doğal kaynaklar ve çevre üzerinde birtakım olumsuz etkiler yaratabilmektedirler. Bu durum şirketler için içsel yönlü bir sosyal sorumluluk alanı doğurmaktadır. Zira üretim aşamasında

kaynakların tüketiminin azaltılması ya da çevreyi kirleten gazların ve atıkların azaltılması olumsuz çevresel etkileri azaltmaktadır. Öte yandan böyle bir uygulama sayesinde şirketin enerji sarfiyatı ve atıklar nedeniyle katlandığı maliyetler de azalmaktadır. Bu çerçevede geliştirilecek programlar hem şirket hem de çevre için karşılıklı kazanç sağlayacaktır (Özgüç, 2005: 11).

1.9.2. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Dışsal Dinamikleri

Kurumsal sosyal sorumluluğun içsel boyutları olduğu gibi global yapının ve giderek artan ulusal ve uluslararası etkileşimin de etkisi ile dışsal boyutları da ortaya çıkmaktadır. Bu boyutlar kapsam itibarıyla daha çok toplum ve iştirakler, tedarikçiler yani etkileşimde bulunulan dış çevre ile ilgilidir.

1.9.2.1. Yerel Toplum

Kurumsal sosyal sorumluluğun şirketlerin faaliyette buldukları çevrede yerel toplum ile entegrasyonu boyutu da bulunmaktadır. Şirketlerin içinde bulunarak faaliyetlerini sürdürdükleri toplum ile çift yönlü bir ilişkisi söz konusudur. Yani, şirketler faaliyette buldukları topluma istihdam, ücret, vergi ve çeşitli faydalar sunarak katkıda bulunurken, faaliyette buldukları toplumun işgücünden, doğal kaynaklarından, temiz hava, su ve çevresinden yararlanmaktadır. Bu ilişkide, şirketin toplum üzerinde oluşturacağı itibarı, bir işveren ve üretici sıfatıyla sahip olduğu toplumsal imaj, şirketin pazardaki rekabet gücünü etkilemektedir. Bu nedenle şirketler açısından, faaliyette buldukları yerel toplumdaki itibarlarının korunması ve yükseltilmesi önem arz etmektedir. Şirketler itibarlarını koruyabilmek için yerel toplum ile pozitif ilişkiler kurmaya çalışmakta bunu başarabilmek için de hem faaliyette buldukları yerel toplumda sebep olabilecekleri çevresel sorunları en aza indirmeye gayret etmekte hem de topluma katkıda bulunmaya uğraşmaktadırlar. Bu şekilde kendileri için fayda sağlarken toplum için de önemli çalışmalar yapmakta ve hem şirketlerinin hem de faaliyet gösterdikleri toplumun refah düzeyini yükseltmeye katkıda bulunmaktadırlar (Özgüç, 2005: 11).

1.9.2.2. İş Ortakları, Tedarikçiler ve Tüketiciler

İş ortakları ve tedarikçiler de işletmenin paydaşları arasında bulunmaktadır. İşletmeler, iş ortaklarıyla yakın ilişkiler kurarak maliyetlerini azaltabilirler. Uzun vadede gerek iş ortakları gerekse tedarikçiler ile kurulan iyi ilişkiler, adil fiyatların ve kalitenin oluşturulmasına katkıda bulunacaktır. İşletmeler, tedarik zinciri içinde yer alan uygulamaların kendi sosyal performansını da etkilediğini her zaman göz önünde bulundurmalıdır. Ürettiği mal ve hizmetin bir kısmını dışarıdan temin eden işletmeler, bu tedarikçiler adına da sosyal sorumluluk yüklenmelidirler. Ayrıca şirketler, üretilen ürün ve hizmeti müşterilerine sunarken çevreye ve ahlaki olgulara duyarlı olarak hareket etmelidirler. Bu duyarlılık da ortak sosyal sorumluluğun bir parçasını oluşturmaktadır (Kağnıcıoğlu, 2007: 36).

1.9.2.3. İnsan Hakları

Kurumsal sosyal sorumluluk, özellikle uluslararası faaliyetler ve küresel tedarik zinciri ile bağlantılı durumlarda, önemli derecede insan hakları boyutuna sahiptir ki bu durum Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO - International Labour Organization) Çokuluslu Şirketler ve Sosyal Politikalar Prensiplerine İlişkin Üçlü Deklarasyonu'nda ve OECD'nin Çokuluslu Şirketler Rehberi'nde yer alan ilkelerde ortaya konulmaktadır (Özgüç, 2005:12).

Kurumsal sosyal sorumluluğun bir dışsal boyutu olarak insan hakları menfaat sahiplerinin temel insani haklarının korunmasını, geliştirilmesini, bu kapsamda davranış kodlarının oluşturulmasını ve yapılan çalışmaların bağımsız dış denetimini içermekte ve evrensel insan hakları konusunda ILO'nun ve OECD'nin düzenlemelerini referans almaktadır. Özellikle, yolsuzlukla mücadele, tedarik zincirinde yer alan çalışanlara ilişkin olarak ücret, çalışma saatleri ve diğer çalışma koşullarına ilişkin standartlarının yükseltilmesi, çalışanların eğitimi ve çocuk işgücü kullanılmaması kurumsal sosyal sorumluluğun insan hakları boyutuna ilişkin önde gelen hususlarıdır (a.g.e.: 12).

1.9.2.4. Global Düzeyde Çevresel Etkiler

Şirketler, sınır ötesi faaliyetleri ile bağlantılı çevresel problemler ve dünyanın dört bir yanındaki kaynakların tüketilmesi nedeniyle global çevresel etkiler bakımından da kritik bir pozisyonadrlar. Bu nedenle sürdürülebilir kalkınmanın elde edilmesinde şirketlerin rolü hakkındaki tartışmalar küresel düzeyde daha da önem kazanmıştır.

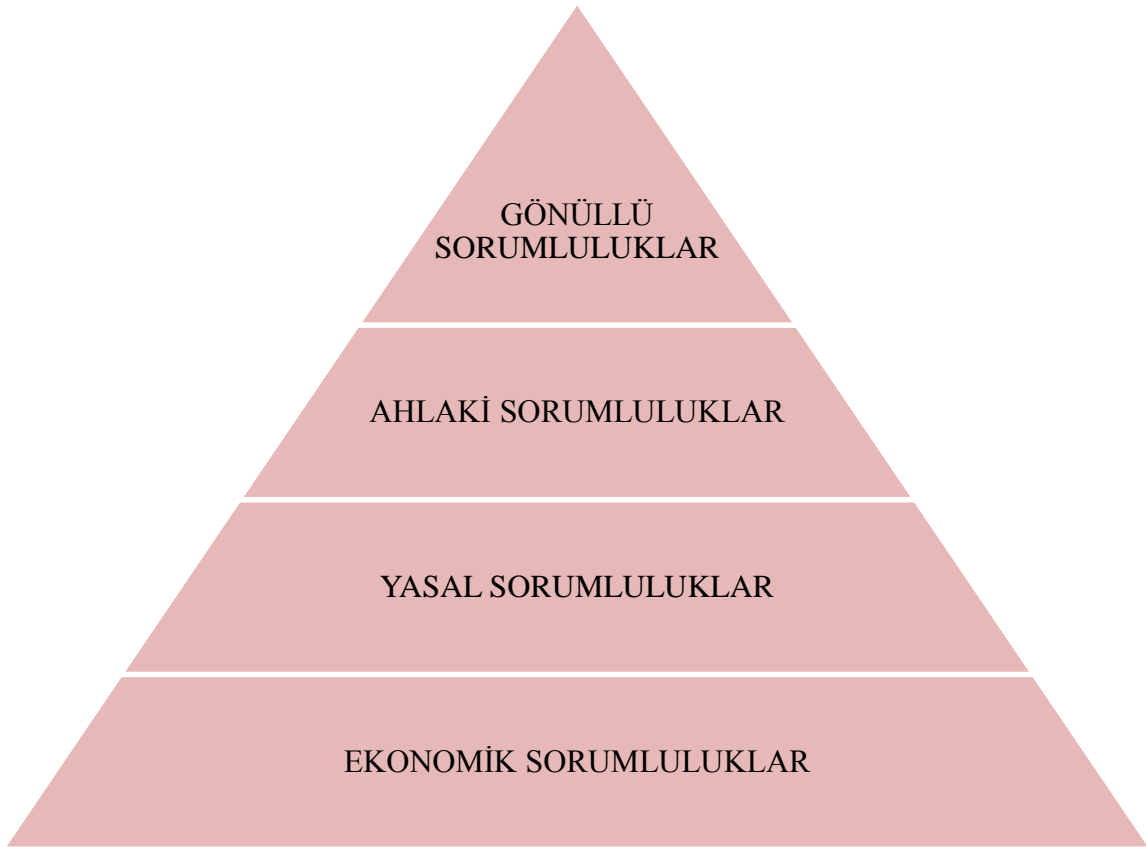
Örneğin, BM Küresel İlkeler Sözleşmesi şirketleri küresel düzeyde sosyal ve çevresel gelişmelerin sağlanmasında önemli bir aktör olarak görmekte ve OECD'nin Çokuluslu Şirketler Rehberi ise çokuluslu şirketlere konu hakkında tavsiyelerde bulunmaktadır (Özgüç, 2005: 13).

1.10. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Modelleri

Bugüne kadar işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluğa olan bakış açılarını, farkındalıklarını ve sonuç olarak kurumsal sosyal sorumlulukla ilgili uygulama içeriğini ortaya koymak amacıyla çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Tüm bu modellerin ortak yönü, işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk amacının ekonomik olmayan sorunları da kapsadığı görüşüne dayanmalarıdır. Çalışmada bu modellerin oniksine yer verilmiştir:

1.10.1. Archie Carroll'un Dört Boyutlu Sosyal Sorumluluk Modeli

Archie B. Carroll, işletmelerin sosyal sorumluluk gereği yapmak zorunda oldukları hizmetlerin, toplumun, devletin ve insanlığın lehine ise ahlaki bir davranışın sonucu olduğunu belirtmiş ve sosyal sorumluluğu dört grupta toplamıştır (Gemici, 2010: 40). Bunlar, ekonomik, yasal, ahlaki ve gönüllü sorumluluklar olarak gruplandırılmıştır. Carroll, bu dört boyuttan oluşan bir sosyal sorumluluk modeli geliştirmiştir. Bu model, Sosyal Sorumluluk Piramidi olarak şekil 4'te gösterilmektedir (Öztürk, 2013 19):

Şekil 4: Carroll'un Sosyal Sorumluluk Piramidi

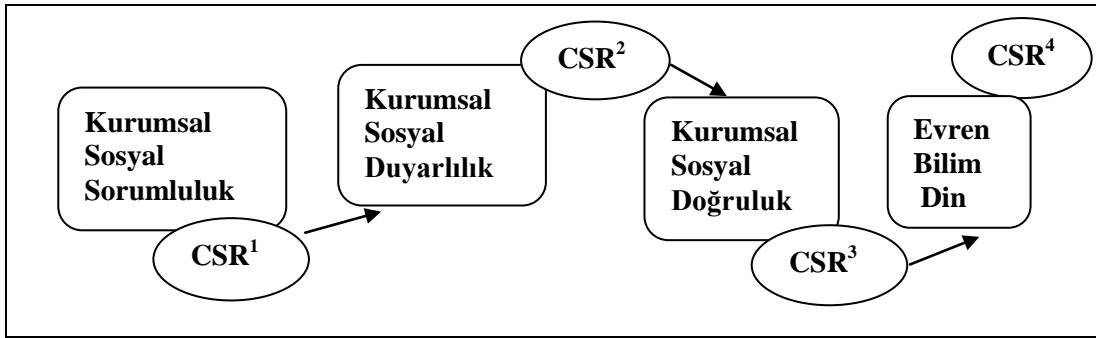
Kaynak: (Torlak,2013:34).

Ekonomik sorumluluklar, ekonomik refah sağlamak için ve tüketim ihtiyaçlarını karşılamak için kurumların yükümlülüklerini içermektedir. Yasal sorumluluklar, kurumların yasal gereklilikleri çerçevesinde ekonomik misyonu yerine getirmeleri gerektiğini göstermektedir. Etik sorumluluklar kurumların toplumda uygun davranışları tanımlayan ahlak kurallarına uymayı gerektirir. Hayırsever (gönüllü) sorumluluklar ise isteğe bağlı sorumluluklardır. (Öztürk, 2013: 34).

1.10.2. Frederick'in Kurumsal Sosyal Sorumluluk Modeli

1970'li yıllarda Frederick'in öne sürdüğü ve kurumsal sosyal sorumluluk kavramının performans yerine motivasyona odaklanmasını öneren kurumsal sosyal tepkisellik kavramı ortaya çıkmıştır. William C. Frederick' e göre "sosyal sorumluluk, işadamlarının halkın beklentilerini karşılayan bir ekonomik sistemin

işleyişini denetlemesi gerektiği” anlamına gelmektedir. Ekonominin üretim araçlarının üretimi ve dağıtımının toplam sosyo-ekonomik refahı artıracak biçimde istihdam edilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Frederick sosyal sorumluluk modelini 1990’ların sonuna doğru geliştirmiş ve son olarak farklı bir model ortaya koymuştur. Frederick, Kurumsal sosyal sorumluluk kavramını **CSR¹** (Corporate Social Responsibility) ile tanımlarken kurumsal sosyal tepkisellik kavramını **CSR²** (Corporate Social Responsiveness) ile tanımlar. 1980’li yıllarda ise kurumsal sosyal doğruluk (Corporate Social Rectitude) **CSR³** kavramından söz ederken 1990’lı yılların sonunda ise alışıldık kurum kavramından uzaklaşarak, evren (cosmos), bilim (science) ve din (relegion) kavramlarının bileşeninden oluşan **CSR⁴** kavramına geçiş yapmıştır (Yamak, 2007: 47-55-81).

Şekil 5: Frederick'in Kurumsal Sosyal Sorumluluk Modeli

Kaynak: (Öztürk, 2013: 20).

KSS¹, işletmenin toplumu geliştirmek için çalışmak zorunda olduğunu savunan, felsefi bir yanı olan ve dolayısı ile içinde belirsizlik taşıyan ve uygulama güçlüğü bulunan bir kavram olarak tanımlanır. Kurumlar, ekonomik taleplerinin ötesinde, faaliyetlerinden etkilenen hedef kitlesinin ihtiyaç ve isteklerini göz önünde bulundurarak sosyal sorumluluklarını yerine getirir.

1970’li yılların ortalarında sosyal sorumluluğun ele alınışı, toplum – kurum ilişkisinin ötesine geçmiş ve kurumların toplumsal çevreleri üzerinde aktif belirleyici rol üstlenmesi biçimindedir. **KSS²**, işletmenin toplum ile ilişkisine yöneticilerin tarafından bakan bir yaklaşım olarak işletmenin toplumsal baskılara yanıt verebilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır.

1980'li yıllarda gelişen yaklaşımda, iş etiği ve kurum kararlarının birbirleriyle örtüşmesi gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Ekonomik çıkarların ötesine geçilmesi gerekliliği savunulmaktadır. **KSS³** kavramı, geliştirilen faaliyetlerde ve benimsenen politikalarda ahlaki doğruluğun gözetilmesi temeline dayanmaktadır.

Son yaklaşımda kurum odaklı bakış açısının yerine sosyal sorumluluk konusunu evren veya doğa, bilim ve din kavramları açısından ele almaktadır. **KSS⁴** kavramı, kurumun evrendeki konumunun doğru belirlenebilmesi için bilime başvurmak gerektiği düşüncesine dayanmaktadır (Öztürk, 2013: 20).

1.10.3. Davis' in Sosyal Sorumluluk Modeli

Davis sosyal sorumluluğun, işletmelerin faaliyette bulunduğu çevrede bulunan çıkar gruplarıyla arasındaki etkileşimi sonucu oluşan olaylarla ortaya çıktığı görüşünü savunmaktadır (Gemici, 2010: 36).

Davis'in ortaya koyduğu kuram, meşruiyet kuramı olarak benimsenmiştir. Keith Davis, sosyal sorumluluğun belirsiz bir fikir olmakla beraber yönetim bağlamında ele alınması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca bazı sosyal sorumluluk sahibi iş kararlarının kuruma uzun vadede ekonomik kazanç getirebileceğini öngörmüştür. İş adamlarının sosyal sorumluluklarının kendi toplumsal güçleri ile orantılı olması gerektiği sonucuna varmıştır. Davis'e göre kurumlar, ekonomik, teknik ve yasal zorunluluklarının dışında toplumsal faydaları gözetecek uygulamalar geliştirmelidir. Keith Davis tarafından geliştirilen bu model, içinde bulunduğu toplumun refahını koruyan ve iyileştiren kurumların neden ve nasıl önlem aldıklarına yönelik beş varsayım önermektedir (Özüpek, 2005: 82):

- a) Sosyal sorumluluk işletmelere tanınan sosyal güçten kaynaklanır varsayımı
- b) Toplumsal faaliyetlere açık olması varsayımı (Açık iletişim)
- c) Sosyal sorumlulukların oluşturacağı maliyetler varsayımı
- d) Sosyal sorumluluklar kullanıcılar tarafından karşılanır varsayımı
- e) Tüzel kişilik olarak işletmenin sosyal sorumlulukları varsayımı

Bu varsayımları kısaca açarak değinecek olursak şu şekilde ifade edebiliriz (Taşlıyan, 2012: 29-30):

- Sosyal sorumluluk sosyal güçten kaynaklanır varsayımı, işletmenin azınlıkların istihdamı ve çevresel kirlilik gibi kritik sorunlar üzerinde önemli ölçüde bir güç ve etkiye sahip olduğu görüşünden kaynaklanır.
- İşletme, toplumdaki girdi almaya açık olan ve toplumla ilişkili faaliyetlere yönelik açık bilgi veren iki uçlu bir açık sistem olarak faaliyet göstermelidir: Bu varsayıma göre, işletme toplumsal refahın sürdürülmesi ve iyileştirilmesi için yapılması gerekli olan şeylerle ilgisi olan toplumun temsilcilerini dinlemeye istekli olmalıdır.
- İşletme bir faaliyet, ürün veya hizmetin sosyal maliyet ve kazançlarını her yönüyle hesaplayarak onu ileri götürüp götürmeyeceğine karar vermelidir: Bu varsayıma göre, yalnızca teknik uygunluk ve ekonomik kârlılık, işletmenin karar verme sürecini etkileyen tek faktör değildir.
- Her bir faaliyet, ürün veya hizmet ile ilişkili olan sosyal maliyetler dolaylı olarak müşterilere yansıtılmalıdır: Bu varsayım, işletmenin sosyal olarak avantajlı olabilen ve ekonomik olarak dezavantajlı olan faaliyetleri tümüyle finanse etmesinin beklenemeyeceğini ifade eder. İşletme içinde sosyal açıdan cazip faaliyetlerin sürdürülmesinin maliyeti, sosyal olarak cazip faaliyetlerle doğrudan doğruya ilişkili olan ürün ve hizmetlerin fiyatlandırılması yoluyla müşterilere yansıtılmalıdır.
- Vatandaş olarak işletme kurumları normal faaliyet alanlarının dışında kalan sosyal sorunlarla ilgilenme sorumluluğuna sahiptir. Bu son varsayım, işletmenin doğrudan ilişkili olmadığı bir sosyal sorunu çözmek için gerekli uzmanlara sahip olması halinde o sosyal sorunu çözüme topluma yardımcı olması gerektiğini savunur. İşletme, genel olarak iyileştirilmiş bir toplumdan artan ölçüde kâr elde edecektir. Bu yüzden işletmenin toplumu iyileştirmek için tüm vatandaşlık sorumluluğunu paylaşması gerektiği sonucunu çıkarır.

1.10.4. Wartick ve Cochran Sosyal Sorumluluk Modeli

Wartick ve Cochran, ilk olarak 1979 yılında, Carroll tarafından daha önce açıklanan, kurumsal sosyal sorumluluk, kurumsal sosyal duyarlılık ve sosyal konuların üç boyutlu bütünleşmesi ile ortaya çıkan kurumsal sosyal performans modelini geliştirerek ilkeler, süreçler ve politikalar çerçevesinde yeniden ele almışlardır. Kurumsal sosyal sorumluluk, bu modelde ilkeleri oluştururken, sosyal tepkisellik ise bu ilkelerin hayata geçirilmesini sağlayan süreçleri kapsamaktadır. Sosyal konuların yönetimi ise şirketin benimsediği politikalar çerçevesinde ele alınmaktadır. (Yıldız, 2012: 42-43).

Tablo 1:Wartick ve Cohran Kurumsal Sosyal Performans Modeli

İLKELER	SÜREÇLER	POLİTİKALAR
<p>Kurumsal Sosyal Sorumluluklar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekonomik • Hukuksal • Etik • Hayırseverlik 	<p>Kurumsal Sosyal Duyarlılıklar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tepkisel • Savunmacı • Uzlaşmacı • Girişimci 	<p>Sosyal Konuların Yönelimi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konuların Belirlenmesi • Konuların Analizi • Yanıt Geliştirilmesi
<p>Yönelim</p> <ul style="list-style-type: none"> • İşletmenin Toplumsal Kontratu • Ahlaki Vekil Olarak İşletme 	<p>Yönelim</p> <ul style="list-style-type: none"> • Değişen toplumsal koşullara yanıt verebilme becerisi • Yanıt geliştirmek için yönetsel yaklaşımlar 	<p>Yönelim</p> <ul style="list-style-type: none"> • Süprizleri azaltmak • Etkin kurumsal sosyal politikalar belirlemek
Felsefi Yönelim	Kamusal Yönelim	Örgütsel Yönelim

Kaynak: (Yıldız, 2012: 43).

Wartick ve Cochran, sosyal sorumluluğun toplum tarafından belirlendiğini ve işletmenin görevlerinin:

- a) İşletme sorumluluklarıyla ilgili olarak toplumun değişen beklentilerini belirlemek ve analiz etmek
- b) Toplumun değişen taleplerine duyarlı bir yaklaşım belirlemek
- c) İlgili sosyal sorunlara uygun tepkiler vermek

olduğunu ortaya koymaktadır (Sarıkaya, 2009: 71).

Wartick ve Cochran toplumun şirketten beklediklerini kurumsal sosyal sorumluluk başlığı altında özetlerken, bunların temel ilkeleri oluşturduğuna dikkat çekmektedirler. Öte yandan, süreçler başlığı altında yer alan sosyal tepkisellik ise şirketlerin değişen toplumsal beklentilere ve zorunluluklara nasıl yanıt geliştireceğini incelemektedir. Kısacası sosyal tepkisellik, sosyal sorumluluğu gerçekleştirmek için bir araçtır. Bu modelin üçüncü boyutu olan ve toplumsal konuların yönetimini kapsayan politikalar, sosyal tepkiselliği işlemleştirmek için tasarlanmıştır. Wartick ve Cochran, sosyal sorumluluk ve sosyal tepkiselliğin temel yaklaşımlar, odak noktası, amaçlar gibi boyutlarda birbirlerinden farklılaştığını belirtmektedirler (Yıldız, 2012: 43).

1.10.5. Wood'un Sosyal Performans Modeli

Donna J. Wood geliştirdiği bu modelde sonuçlar veya performans üzerindeki duruşu ile bu iki kavrama önemli bir katkı sağlamıştır. Wood, özellikle Carroll, Wartick ve Cochran'ın geliştirdikleri modelleri temel alarak sosyal performans modelini geliştirmiştir. Bu modele göre kurumların dış çevresi ile ilişkilerinde yürüttüğü faaliyetler sosyal performans olarak üç unsuru içermektedir. Bu unsurlar ise motive eden ilkeler, davranışsal süreçler ve yönetsel faaliyetlerin gözlenebilir olmasıdır. Ayrıca Wood, kurumların sosyal performansını değerlendirmek için ilkeler, süreçler ve sonuçlar açısından ele alınmasını önermektedir (Tak, 2009: 139).

1.10.6. Sosyal Sorumluluk Alanlarının Sınırlandırılması Modeli

R.D. Hay, E. R. Gray ve J.E. Gates tarafından ortaya konulan modelde üç temel unsur bulunmaktadır. Yazarların üzerinde durduğu birinci unsur, işletmenin iç çevre, sosyal çevre ve ara çevreyle olan ilişkilerinde ortaya çıkan sosyal sorunların farkında olmalarıdır. İkinci unsur; işletmenin, toplumdaki bu sorunların çözümünden işletme yönetimi olarak yükümlü olduğunun bilincinde olmasıdır. Üçüncü unsur ise; işletme yönetiminin çeşitli alanlarda karşılaştığı bu sorunların çözümü için elindeki bütün kaynakları kullanmaya istekli ve kararlı olmasıdır. Yazarın ortaya koyduğu yaklaşımı kısaca ‘farkındalık, bilinçlilik, istek ve kararlılık’ olarak ifade etmek mümkündür (Akbaş, 2010: 29).

1.10.7. Sosyal Performans Modeli

Bu model, sosyal yönden duyarlılık sahibi olan işletmelerin sosyal performansı önemseyeceği temeline dayanarak geliştirilmiştir. Modele konu edilen sosyal performans kavramı, toplumun değişen beklentilerinin analiz edilerek sosyal taleplerine cevap verilebilmesi için sistematik bir yaklaşım belirlemeyi ve sosyal sorunlara uygun çözümler geliştirmeyi ifade etmektedir. Model, kurumsal sosyal sorumluluğu üç aşamada ele alarak hedef, uygulama ve strateji açısından değerlendirmektedir. Birinci aşamada kurumsal sosyal sorumluluğun tanımı yapılırken ikinci aşamada kurumsal sosyal sorumluluğun uygulama alanları belirlenir. Son olarak üçüncü aşamada ise işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk stratejilerinin belirlenmesi üzerinde durulmaktadır (Stoner ve Freeman, 1989: 114).

1.10.8. Ackerman'ın Sosyal Duyarlılık Modeli

Robert W. Ackerman, işletmenin sosyal çabalarının temel hedefinin sorumluluk değil de duyarlılık (cevaplama ve karşılama) olması gerektiğini ileri sürerek, üç aşamalı bir sosyal duyarlılık modeli geliştirmiştir (Gemici, 2010: 35).

Bu modelin ilk aşamasında, işletmedeki tepe yönetici var olan sosyal sorunun ne olduğunu öğrenir ve söz konusu sorunun çözümüne ilişkin işletme politikasını yazılı veya sözlü olarak açıklar. Devam eden ikinci aşamada ise işletme, sorunlarla ilgilenilmesi amacıyla gerekli olan uzmanları işe alır. İşletme konu ile ilgili amacını

oluşturmuş ve gerekli planları düzenlemiştir. Üçüncü aşama, uygulamaların gerçekleştirildiği aşama olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu aşamada uygulamanın genellikle yavaş işlediği, hükümet ya da toplum baskısı ile başlatıldığı görülmektedir. Ackerman'a göre bu noktada işletme inisiyatifini kaybedebileceğinden, yöneticiler hızlı davranmak durumundadırlar. Henüz hukuki, toplumsal baskılar ortaya çıkmadan konulara ilişkin çözümler bulunmalıdır (Sohodol Bir, 2008: 81).

1.10.9. Lantos'un Sosyal Sorumluluk Modeli

Geoffrey Lantos'un, Archie Carroll'un sınıflandırmasını geliştirerek sadeleştirdiği sınıflandırmasında, zorlayıcı nitelikler temel alınarak, ekonomik, yasal ve ahlaki sorumluluklar "ahlaki sorumluluk" adıyla tek bir başlık altında toplanmıştır. İhtiyari nitelik taşıyan özveri sosyal sorumluluğunu ise, Carroll'un yaptığı sınıflandırmaya benzer şekilde ayrı bir sosyal sorumluluk alanı olarak tanımlamıştır. Bu sınıflandırmanın diğerlerinden en önemli farkı, tüm sosyal sorumluluk alanlarının ahlaki temelde ele alınmasıdır (Akyıldız, 2007: 22).

Tablo 2: Lantos' un Sosyal Sorumluluğa İlişkin Sınıflandırması

Ahlaki Sosyal Sorumluluk	Ahlaki açıdan yerine getirilmesi zorunlu olan davranışlar olup, işletmenin ekonomik, yasal ve ahlaki sorumluluklarının ötesinde işletmenin kendi zararına olsa bile topluma zarar veren davranışlardan kaçınması
Özveri Sosyal Sorumluluğu (Altruistic-Philanthropic)	İşletmenin kendi yararının olup olmadığına bakılmaksızın toplumsal refahı artıran ve olası zararların önlenmesini sağlayan hayırseverliğe dayalı sorumluluklarını yerine getirmesi
Stratejik Sosyal Sorumluluk	İşletmenin kamuoyu gözünde iyi niyetli ve olumlu yönlerini tanıtarak, kendine yarar sağlayan davranışların gösterilmesi

Kaynak: (Akyıldız, 2007: 23).

Lantos bazılarının, sosyal sorumluluk açısından en soylu davranış olarak özverili sosyal sorumluluğu savunma olasılıklarına karşı, bu tür davranışların işletmelerin kendi faaliyet alanı dışında kaldığını, kendileri açıkça itiraf etmeseler bile, onların hayırseverliğe dayalı sosyal sorumluluklarını aslında finansal çıkarları açısından iyi olacağına inandıkları için yerine getirdiklerini savunmuştur (Akyıldız, 2007: 23).

1.10.10. Sethi'nin Sosyal Sorumluluk Modeli

Bu model, pazar etkenlerine dayalı alternatif bir sosyal sorumluluk modelidir. Sosyal sorumluluk davranışlarına yönelik varsayımlar üç aşamalı bir model ile tanımlanmaya çalışılmıştır (Yüksel, 2009: 20).

- a) Sosyal yükümlülük (social obligation); piyasa mekanizması ile yasal kısıtlamalara cevaben sergilenen bu davranışlar, işletmelerin temel sosyal sorumluluk yükümlülüklerini oluşturmaktadır.
- b) Sosyal sorumluluk (social responsibility); toplumun çağdaş değerleri, normları ve beklentilerini karşılamaya yönelik olarak gerçekleştirilen bir uygulama olarak görülmektedir. Kurumsal davranışların toplumun değer yargıları ve beklentileriyle aynı düzeye çıkarılması ise, sosyal sorumlulukların bir gereği olarak kabul edilmektedir.
- c) Sosyal tepkisellik (social responsiveness); işletmelerden beklenen, toplumun ileride oluşturacağı beklentileri öngörmesi ve olası toplumsal sorunları engelleyici veya çözümleyici sosyal davranış biçimleri tasarlamasıdır (A. Yılmaz, 2009: 17).

Sethi' nin bu üçlemesine göre; işletmeler piyasa ve piyasa dışı iki tür kuvveti yanıtlar. Piyasa kuvveti karşısında işletme ürünlerini, hizmetlerini, promosyonlarını ve fiyat karışımını değişen tüketici gereksinim ve beklentilerine göre uyarlar. Yanıtın uygunluğu işletmenin kârlılığı ve büyümesiyle ölçülür. Tüm piyasa eylemlerinin bir de piyasa dışı, başka bir deyişle dolaylı sonuçları vardır. Genellikle dışsallıklar olarak anılan ve en iyi örneği çevre kirliliği olan bu ikinci dereceden sonuçlar bütün toplum tarafından üstlenilir. Bu yüzden sosyal

yükümlülük, sorumluluk ve tepkisellik birbirinin içinde toplumu etkiler. İşletmeler bu dengeyi iyi sağlamalıdır (Aydemir, 2012: 24).

1.10.11. Üç Aşamalı Sosyal Sorumluluk Modeli

Bu model KSS'leri tarihsel gelişim süreci içerisinde ele alarak açıklayan bir modeldir. 18. Yüzyılın son çeyreğinde Sanayi Devrimi ile beraber çok önemli toplumsal değişiklikler de meydana gelmiş ve modern anlamda işletmeler ortaya çıkmıştır. Bu modele göre, gelişim açısından sosyal sorumluluk üç aşamadan geçmektedir. Bunlardan ilki, işletmenin tek amacı olarak görülen kâr maksimizasyonu yöntemidir. İkincisi, amaç ve çıkarları farklı iki kişinin birbirleri ile yardımlaşmaları durumunda ortaya çıkan sorunları niteleyen Vekâlet Yaklaşımı ve son olarak üçüncüsü ise bireyin yaşam standartlarını en yüksek düzeye çıkarmayı amaçlayan Yaşam Kalitesi Yaklaşımı'dır (Akbaş, 2010: 30).

Kâr maksimizasyonu döneminde faaliyette bulunan işletmeler toplumun maddi refahını yükseltirken, çalışma koşullarında işçi sömürsüne göz yummuş, doğal kaynaklar sıfır maliyetli kabul edilerek; hava, su, toprak kaynakları sorumsuzca kullanılarak kirliliğe yol açılmıştır. İşletmeler tek amaç olarak kâr artırımını benimsemiş, buna da âdeta toplumu sömürerek ulaşmaya çalışılmış, toplumun birtakım sosyal ihtiyaçları gözardı edilmiştir. Sahip oldukları ekonomik güç yanında siyasal gücü de getirmiş, işletmeler etik dışı davranışları üzerinde müthiş bir güce sahip olmuş ve bu sayede monopol güçlerini daha da arttırmıştır. Bu dönemde toplumun maddi refahı açısından büyük atılımlar gerçekleştirilmiş olmasına rağmen, 1890'lardan sonra sayılan nedenlerden ötürü toplumda şirketlere karşı büyük tepki doğmuş ve bunun sonucunda protesto dalgaları yükselmeye başlamıştır. Bu isyan dalgaları, işletmelerin toplum içinde üstlenmesi gereken fonksiyonlarının ve sorumluluklarının yeniden gözden geçirilmesine neden olmuştur.

Vekâlet yaklaşımı ise, çoğulcu toplum yapısının gelişimi ve sermayenin tabana yayılmasıyla birlikte işletme sahiplerinin çoğalmasıyla (hisse senedi aracılığıyla) 1930'lu yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu düşünceye göre, yöneticinin tek görevi kârı en yüksek düzeye çıkarmak değil, aynı zamanda çalışanlar, tedarikçiler,

müşteriler ve toplumun birbiriyle çatışan istek ve beklentileri arasında denge kurmak yoluyla işletmenin uzun vadedeki varlığını sağlamaktır. Bu bakış açısından yönetici, işletmenin kâr temsilcisi olduğu kadar ona vekillik eden tüm yetki ve kararları onun namına veren bir müteveli olarak da görülmektedir. Yöneticiler çıkar grupları arasında denge kurmada başarılı oldukça işletme bu yaklaşım açısından sosyal sorumluluklarını yerine getirmiş kabul edilmektedir (Taşlıyan, 2012: 32-33).

Yaşam kalitesi yaklaşımında ise toplumun işletmelerden beklentilerini ve rolleri ile ilgili algılamaları, işletmelerin bu standartları karşılama yeteneklerine kıyasla daha hızlı arttığı vurgulanır. Bu açıdan işletmelerin fiili sosyal sorumluluk düzeyleri yükselmekle beraber toplumsal beklentilere cevap vermeleri gecikmeli gerçekleşir. Bu uyuşmazlıktan dolayı, işletmelerin sosyal sorumluluk bilincinin artmasına rağmen, toplumsal itibarları bu artışı daha düşük seviyeden takip eder. Bu nedenle yaşam kalitesi yaklaşımı, bu aşamada bireylerin yaşam standartlarını yüksek düzeye çıkarmayı amaçlamaktadır (Özüpek, 2005: 77-95).

1.10.12. Preston ve Post' un Bütünleşik Sosyal Sorumluluk Modeli

Şirket duyarlılığı kavramına ilişkin makro yaklaşımın ilk nihai raporlarından birini ortaya koyan, Lee Preston ve James Post'tur. Bu modelde Preston ve Post, işletme ve toplumun iki farklı biçimde birbirini etkilediğini ileri sürmektedir (Koyuncu, 2010:83). Bunlar:

- a) İşletmenin birincil ilişkileri: Bir işletme ile müşteriler, iş görenler, hissedarlar ve kreditorler gibi pazar eğilimli olanlar arasındaki karşılıklı ilişkilerdir.
- b) İşletmenin ikincil ilişkileri: Sosyal sorunlara sebep olduğunda bir işletme ile kanun ve ahlak gibi toplumun pazar eğilimli olmayan yönleri arasındaki karşılıklı ilişkilerdir.

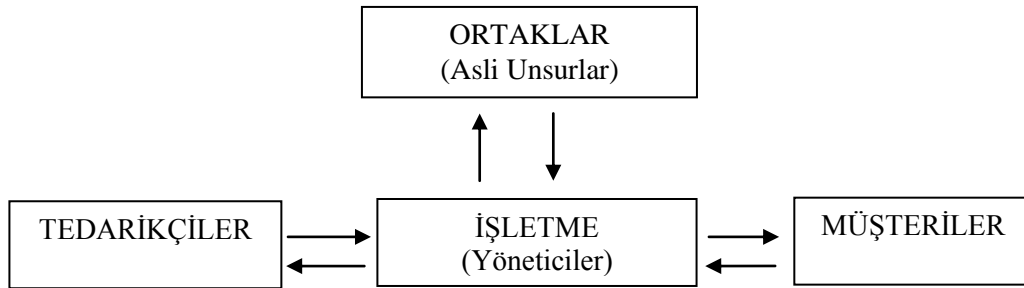
1.11. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Yaklaşımları

Kurumsal sosyal sorumluluk kavramının literatüre yerleşmesi ile birlikte bu kavrama ilişkin farklı bakış açılarını yansıtan değerlendirmeler ortaya çıkmıştır. Bu bakış açıları, kurumsal sosyal sorumluluk kavramını işletme açısından ya da toplum

açısından ele almakta ve bu doğrultuda görüşler yansıtmaktadır. Bu görüşler genel olarak klasik ve modern yaklaşımlar olarak iki başlık altında toplanmaktadır.

1.11.1. Klasik Kurumsal Sosyal Sorumluluk Yaklaşımı

Freidman Yaklaşımı olarak da bilinen bu yaklaşım, Milton Freidman'ın, Adam Smith'in teorisi üzerine temellendirilmiş bir yaklaşım olup, "karlılığı ve pazar değerini maksimize etme, beraberinde yeni yatırımlar ve istihdam alanları yaratacağından, toplumun refahı ve gelişimi kendiliğinden sağlanacaktır" düşüncesini savunmaktadır. Freidman'a göre işletmenin amacı, karın ve pazar değerinin maksimizasyonudur. İşletme yöneticisinin sosyal sorumluluğu ise, çalışanlar ya da çevrenin değil, hissedarlarının çıkarlarına göre hareket etmektir (Alparslan, 2012: 16).

Şekil 6: Freidman'ın İşletme Sorumlulukları Kavramı

Kaynak: (Alparslan, 2012: 17).

Klasik görüş, sosyal sorumluluğun aleyhindedir ve dar anlamda paydaşlara karşı sorumluluğu kabul eder. Sosyal sorumluluğa klasik açıdan yaklaşanlar, işletme gelirlerinin daha da artmasını sağlamak için, kârların dağıtılmayarak iç finansmanda kullanılmasının gerektiğini düşünürler. Bu yolla da, yeni yatırımlar toplumdaki bütün insanların ekonomik refahını arttıran yeni işler ortaya çıkaracak, yeni malların üretimini sağlayacaktır. Bu görüşe göre sosyal sorumluluk (Bakırtaş, 2005: 32):

- İşletmenin karının düşmesine,
- İşletmelerin maliyetlerinin artmasına,
- İşletme amaçlarının sulandırılmasına,
- İşletme için daha fazla sosyal güce,

e) Toplumda işletme sorumluluğunun azalmasına neden olacaktır.

Sonuç olarak klasik görüş, işletmelerin sorumluluğunun kâr maksimizasyonuna yönelik olduğunu ve ancak bu şekilde refahın yükseleceğini savunmaktadır. Öte yandan sosyal sorumluluk uygulamalarını hem ek maliyet hem de kârı düşürücü etken olarak nitelendirmektedir.

1.11.2. Modern Kurumsal Sosyal Sorumluluk Yaklaşımı

Modern yaklaşım, “Sosyo-Ekonomik Anlayış” olarak da kabul görmektedir. Buna göre, işletme yönetiminin sorumluluğu, kâr etmenin ötesinde, toplumun refahını korumak ve geliştirmek olarak tanımlanmaktadır. Çünkü işletmeler, yoğun rekabet ortamında kâr elde etmek ve sattıkları ürünün yaşam seyrini uzatmak için “satis için her yol mübahtır” düşüncesiyle tüketici haklarını, çevreye verdikleri zararı göz ardı etmişlerdir. Bu yaklaşıma göre, işletmelerin kâr amaçlı oluşları, tüketicilerin, çalışanların, yatırımcıların değişen parametreler karşısında beklentilerini karşılayamamıştır (Akhüseyinoğlu, 2010: 13).

Sosyal sorumluluğa modern bir bakış açısıyla yaklaşanlar, işletmelere, örgütsel amaçların çok daha ötesinde, bir takım toplumsal amaçlar da yüklemeye çalışırlar. Örneğin, bu görüş sahiplerine göre, işletme, zehirli atıklarını boşalttığı gölü temizlemeli veya eğitimsiz işgörenlerinin iş uzmanlığını arttırmalı ya da onların ekonomik durumlarını iyileştirmelidir. Günümüzde büyük bir yoğunluk kazanan çevre kirliliği, enerji ve hammadde yetersizliği, işletmelerin tekelleşmesi ve bazı politik rahatsızlıklar, bu yaklaşımın büyük bir oranda kabul görmesine neden olmuştur. Dolayısıyla, işletmelerden, toplumun yararına olan faaliyetlere girişmeleri ve bu tür faaliyetleri desteklemeleri beklenmektedir (Bakırtaş, 2005: 34).

1.12. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Avantaj ve Dezavantajları

Kuruluşların sosyal sorumluluğa verdikleri değer her geçen gün artması, bu yaklaşımlarının kendilerine bazı rekabet avantajı sağladığını düşüncülerinden ileri gelmektedir. Kaynağa dayanan bakış açısının, içsel ya da dışsal ya da her iki açıdan yararı olduğu görülmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk, yeni kaynak bulmada

kolaylık sağlarken, firmanın kabiliyetini ve şirket kültürünü geliştirmek için de yardımcı olur. Firmanın ulusal ve uluslararası çapta şöhretinin artması ise dışsal yarar olarak gösterilebilir. İyi olarak nitelendirilebilecek sosyal sorumluluk duyuları, firma dışındaki aktörleri olumlu etkilemektedir. Ayrıca firma çalışanlarını, çalışanların firmaya olan bağlılıklarını, morallerini ve yorumlarını olumlu olarak etkilemektedir. Kurumsal sosyal sorumluluğun avantajlarını şöyle sıralayabiliriz (İbişoğlu, 2007: 13):

- a) İyi bir sosyal çevre oluşturularak işletmenin kamuoyunca benimsenmesi sağlanabilir.
- b) Maliyet gibi görünen bazı düzenlemeler kâr olarak geri dönebilir.
- c) Toplumsal sorunların tartışılıp çözümlenmesinde görev alınması suretiyle toplumun önemli bir parçası haline gelinebilir.
- d) Ekolojik yapıya duyarlı, çevre dostu işletmelere ulaşılabilir.
- e) Yeni pazarlara girmede ve müşteri sadakati sağlamada önemli avantajlar elde edilebilir.
- f) Çok yönlü nitelikli işgücünün kurum tarafından çekilmesini ve kuruma olan bağlılıklarının artmasını sağlayabilir.
- g) Daha geniş finansman kaynaklarına ulaşılmasını sağlayabilir.
- h) Çalışanlar ve müşteriler, organizasyona daha fazla güven duymaya ve değer vermeye başlarlar. Çalışanların ve müşterilerin ait olma ve bağlılık duyguları gelişir. Bunun sonucunda çalışanların devir hızı düşer. Müşterilerin satın alma sıklığı artar. Satışların karlılığı yükselir.
- i) Çalışanlar arasındaki iletişim, güven, dayanışma ve takım ruhu güçlenir. Takım çalışmasının etkinliği, organizasyonel performansın ve genel motivasyonun yükselmesini sağlar.
- j) Organizasyonun toplumla, yerel ve merkezi devlet organlarıyla olan ilişkileri gelişir ve güçlenir.
- k) Toplumsal sorumluluk projelerinde görev alan kurum çalışanları bilgi, beceri ve deneyimlerini geliştirirken kendilerine olan güvenleri daha yüksek, yaratıcı düşünebilen ve sorun çözme yetenekleri gelişmiş kişiler haline gelirler.

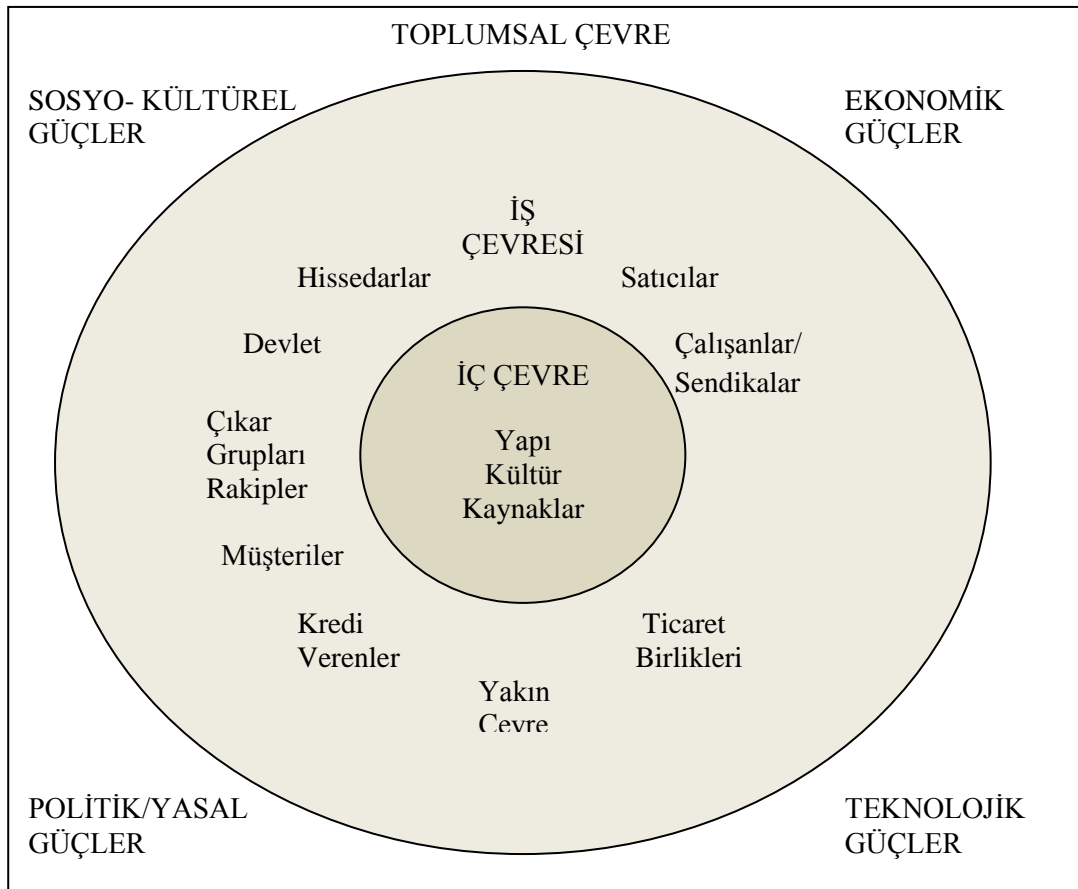
Sosyal sorumluluğun dezavantajları ise şu şekilde sıralanabilir (Öztürk, 2013: 23):

- a) Sosyal eylemlerin ürün maliyetlerine yansıtılmasıyla fiyatlar artar, bu da pazar kaybına neden olabilir.
- b) Sosyal eylemler için yeni insan kaynağına ihtiyaç duyulabilir.
- c) İşletme sahiplerinin, ortaklarının veya yöneticilerinin sosyal konulara fazla duyarlı davranmaları, örgütsel amaçlardan uzaklaşılmasına neden olabilir.

1.13. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Alanları

Bir toplumda çözülmesi gereken pek çok problem ve yerine getirilmesi gereken sosyal görev mevcuttur. Öyleyse bir kurum hangi sosyal problemleri çözmeye çalışmalıdır? Kurum, kurumsal sosyal sorumluluklarını hangi ölçütlere göre üstlenmelidir? Bu soruların genel geçerliliğe sahip cevapları mevcut değildir. Bir kurum, çeşitli hizmetlerle toplum hayatının niteliğini geliştirmeye katkıda bulunabilir? Bunlar, kurumun sahip ve yöneticilerinin değerleri, onların karar kriterleri, kurumun kaynak ve imkânları ile toplumun ihtiyaç ve beklentilerine bağlıdır (Durmaz, 2010: 11).

Sosyal sorumluluk alanlarının belirlenmesi, işletmenin çevresindeki sosyal sorunları fark edebilmesi, sorunların çözümünde elindeki kaynakları doğru ve yerinde kullanabilmesi için gereklidir. İşletmelerin alakalı oldukları birçok sosyal sorumluluk alanları vardır. Bunlar, sosyal sorumlulukların kısıtlarını veya kapsam ve konularını oluşturmaktadır (Akyar, 2008: 27)

Şekil 7: Sosyal Sorumluluk Alanlarını Etkileyen Faktörler

Kaynak: (Akyar, 2008: 27).

Kurumların başlıca sosyal sorumluluk alanlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Ekolojik çevreye karşı sorumluluk
- Sosyal çevreye karşı sorumluluk
- Çalışanlara karşı sorumluluk
- Hissedarlara karşı sorumluluk
- Müşterilere karşı sorumluluk
- Tedarikçilere karşı sorumluluk
- Rakiplere karşı sorumluluk
- Devlete karşı sorumluluk

1.13.1. Ekolojik Çevreye Karşı Sorumluluk

Ekoloji (veya çevre bilimi ya da çevrebilim), canlıların birbirleri ve çevreleriyle ilişkilerini inceleyen bilimdir (Vikipedi, 2013). Ekoloji bilim dalı, temelde, canlılarla doğa arasındaki ilişkileri incelemektedir. Doğanın canlılar ve özellikle insanlar tarafından sınır tanımayan, insafsız bir biçimde kullanılması, doğa ile yaşam arasında geçmişten bu zamana süregelen dengenin süratle bozulmasına neden olmaktadır. Şirketlerin ekolojik çevreye olan sorumlulukları Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı Stockholm Deklarasyonu'nda şu şekilde belirtilmiştir: "*Hürriyet, eşitlik ve yeterli yaşam koşulları sağlayan onurlu ve refah içinde bir çevrede yaşamak her insanın temel hakkıdır. Bugünkü ve gelecek nesiller için çevreyi korumak ve geliştirmek herkesin ortak sorumluluğudur.*" Ayrıca Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın, "*dünya bize dedelerimizden kalan bir miras değil, torunlarımıza bırakacağımız bir emanettir*" şeklindeki ekolojik çevre sloganı da çok anlamlıdır (Aydemir, 2012: 47).

Çevreye ve doğaya verilen zararın kısa dönemli etkileri yaşamakta olan nesili tehdit ederken, uzun dönemli etkileri ise henüz var olmayan gelecek nesilleri etkilemektedir. Geleceğe bırakılan tahrip edilmiş bir doğal çevre, dünyanın geri dönüşü olmayacak şekilde yıpranması anlamını taşımaktadır ve bu durum birçok canlı türünü olumsuz etkilemekte ve hatta varlıklarını tehdit etmektedir.

Çevre sorunlarının büyüyen boyutları gerekli önlemlerin alınması gerektiğini ve gerekli önlemler alınmazsa sorunun boyutlarının daha da artmaya devam edeceğini ortaya koymaktadır. Bu anlamda bugüne kadar görülen ve gerekli önlemler alınmadığında daha da büyük boyutlara ulaşması tahmin edilen muhtemel çevre sorunları şunlardır (Akyar, 2008: 33-34):

- Endüstrileşme çabalarının sonucu ağaç gibi kendini yenileyebilir ve çeşitli madenler gibi kendini yenileyemez enerji kaynakları üzerinde büyük ölçüde bir baskı vardır.
- Ağaç ve bitki dokusunda zarar artmakta, bunun sonucu ormanlar ve bitki türleri gittikçe azalmaktadır.

- Çölleşme gittikçe yaygınlaşmaktadır.
- Atıkların artması ve çeşitlenmesi sonucu, hava kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği içinde bulunduğumuz yüzyılda da büyük bir problem olmaya devam etmektedir.
- Endüstriyel etkinlikler, motorlu araçlar, inşaa ve onarım gibi faaliyetler sonucu gürültü kirliliği artmaya devam etmektedir.
- Fosil yakıtların yoğun kullanılması asit yağmurlarını artırmaktadır.
- Sera gazlarının artması küresel ısınmayı tetiklemektedir.
- Küresel ısınma sonucu önemli ölçüde iklim değişiklikleri meydana gelmektedir.
- İklim değişiklikleri sonucu kuraklık ve sel baskınları artmaktadır.
- Küresel ısınma sonucu deniz seviyesinde önemli yükselmeler görülmektedir.
- Orman yangınları riski artmaktadır.
- Kanser gibi öldürücü hastalıklarda önemli oranda artışlar olmaktadır.
- Sağlıklı içme suyu problemi artmaktadır.
- Çevre kirliliği, bilinçsizce avlanma gibi sebepler dolayısıyla biyolojik çeşitlilikte azalma görülmektedir.
- Sahil yerlerinin plansız-programsız yapılaşmaya açılması ve kaçak yapılaşma sonucu doğal tahribat gittikçe artmaktadır.
- Topraklarını “milli koruma” altına alan ülke sayısının çok fazla olmaması çevrenin hızla tahribine neden olmaktadır. Diğer taraftan topraklarının bir kısmını ”milli koruma” altına olan ülkelerde ise bakımsızlık ve ilgisizlik, bu alanlardan arzu edilen şekilde yararlanılmasını engellemektedir.

İşletmelerin çevreye pozitif katkı sağlayacak etkinliklerde bulunması, kamuoyunun bilinçlenmesine yardımcı olması, doğaya ve çevreye karşı sorumluluklarının kapsamında yer alır. İşletmeler için çevre kirliliğinin önlenmesine yardımcı, doğaya ve canlılara zarar vermeyen çevre dostu veya geri dönüşümlü ürün kullanmak da sorumluluk örneğidir. Çevreye verilen zararın en büyük etkisini

genellikle, bu etkiyle baş etmesi en az mümkün olan insanlar yaşamaktadır. Çok uzak gibi görünen bölgelerde bile çevre bozulması, insanlığa çok pahalıya mal olmaktadır. Bu saptama, 21.yy.'da dünyanın çevresel ve iklimsel bozulmasında büyük payı olan işletmelere ne derece önemli bir sorumluluk yüklendiğini ve iş ahlakı kriterlerinin, yeniden bir ekolojik etik oluşturulacak şekilde düşünülmesinin aciliyetini ifade etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma hedefi, bireysel çabalardan ziyade, örgütsel işbirlikleri ile ulaşılabilecek bir hedeftir. Bu çerçevede, işletmelere büyük sorumluluklar düşmektedir (Doğan, 2010: 18).

İşletmelerin ekolojik düzeni korumak üzere sahip oldukları sorumluluklara kısaca değinilecek olursa bunlar beş ana başlık olarak:

- a) Hava kirliliğini önlemek
- b) Toprak kirliliğini önlemek
- c) Su kirliliğini önlemek
- d) Ekolojik dengeyi korumak
- e) Çevreyle uyumlu teknolojiler kullanmak

şeklinde sıralanabilir (H. Yılmaz, 2010: 110).

1.13.2. Sosyal Çevreye Karşı Sorumluluk

İşletmeler içinde faaliyet gösterdikleri toplumun her düzeyi ile ilişki içerisindedirler. İlk aşamada, işletme etkin ve etik olarak mal ve hizmet üretmek yoluyla temel görevini yerine getirerek, direkt veya dolaylı olarak iş yaratarak, âdil ücret ve yardımlar sağlayarak ve vergilerini düzenli ödeyerek topluma hizmet eder. Ayrıca yerel düzeyde yardım faaliyetlerini desteklemek gibi ticari başarısını arttıracak çeşitli uygulamaları destekleyerek de topluma hizmet edebilir. Sosyal yatırımın bir boyutu olarak işletmeler, eğitime katkı sağlayabilir, işsizlik, yoksulluk gibi sosyal problemlerin çözümünde kamu otoriteleri ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çalışabilir, bu şekilde topluma karşı sorumluluğunu yerine getirirken işletme imajını da yükseltebilir (Kağnıcıoğlu, 2007: 25-26).

Klasik sosyal sorumluluk görüşünde bahsedildiği gibi işletmelerin temel amacı kâr etmektir. Bununla beraber işletmelerin varlıklarını devam ettirebilmeleri ve pazarda rekabetçi avantaj yakalayabilmeleri için iş dünyasının, toplumun toplumsal sorunların çözümü konusunda iş dünyasından beklentilerine duyarlı olmaları gerekmektedir. Bu duyarlılığı gösteremeyen işletmeler, tüketici boykotları gibi baskılara maruz kalmakta ve imajı kötüleşen işletmenin yeni pazara açılma şansı ortadan kalkmakta, hatta mevcut pazar payını da kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır (Aydemir, 2012: 49).

İşletmelerin temel sorumluluklarından biri, toplumsal normlara, değerlere ve inançlara saygılı olmak ve onları dikkate alarak faaliyette bulunmaktır. İşletmelerin bunun dışında, içinde faaliyette bulunduğu toplumun bütün bireylerine en iyi şekilde yaşama ve çalışma imkânı sağlayacak şekilde bazı faaliyetlere katkı vermeleri ve topluma yarar sağlayarak toplumsal katma değeri yükseltmeleri, yeni iş anlayışının gereğidir. İşletmeler toplumların gereksinimlerini karşılamak için kurulmaktadır. Sosyal olarak sorumlu örgütler, önemli gereksinimlerini karşılamak için liderlik rolü oynayarak ve yardımda bulunarak kendi toplumlarında önemli bir farklılık yaratabilirler (Taşlıyan, 2012: 38)

İşletmeler, sosyal sorumluluğunu yerine getirerek mal ve hizmet arz edilen tüketicilere değer verdiği yönünde sinyaller göndermektedir. Sosyal sorumluluğu yüksek olan işletmelerin, mal ve hizmet tüketimine ilişkin tüketici tercihlerini ve tüketicilerin diğer tüketim tercihlerini kendi lehine çevirebildikleri görülmektedir. Eğer tüketiciler, daha çok sosyal sorumlu ürün için ilave ödeme yapmaya gönüllüysen, bu durumda işletmeler temel kâr maksimizasyonunu gerçekleştirmek için yeni bir gayret içine girmeyeceklerdir. Çünkü bu konuda işletmelere uzun dönemde sosyal sorumluluk bir araç gibi hizmet edecektir (Bakırtaş, 2005: 49).

İşletmeler aşağıdaki faaliyetleriyle kamuoyunun takdir ve ilgisini kazanabilmektedir (Akyar, 2008: 32):

- a) Evsiz insanlara, şiddete maruz kalmış kadınlara, yardıma muhtaç çocuklara ve yaşlılara ilgi gösterilmesi gibi yollarla toplumun acil nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak.
- b) Hastane, dispanser, sağlık ocağı gibi kamu sağlığına yönelik yatırımları gerçekleştirerek, toplumun sağlık ve sosyal refahını arttırmak.
- c) Okul ve yurt binaları inşası, öğrencilere burs verme ve staj yapma olanaklarının sağlanması gibi faaliyetlerle toplumun eğitim düzeyinin yükselmesine katkıda bulunmak.
- d) Politik güce sahip kişi ve kuruluşlara yönelik kamuoyu baskısı yaratmak yoluyla çeşitli platformlarda insan haklarını savunmak ve toplumdaki bireylerin insanca yaşamasına çalışmak.
- e) Toplumun kültürel öğelerine saygı göstermek ve sanat, spor ve kültürle ilgili faaliyetlere sponsorluk yapmak yoluyla toplumsal birikim düzeyinin gelişmesine katkıda bulunmak.

Birçok örgüt, toplumun sağlığı için yapılan yatırımın sadece sosyal yönden sorumluluk olmadığını; aynı zamanda işletme, çalışanlar ve toplumun tümünü içine alan herkes tarafından beklenen önemli ve gerekli görünen bir sorumluluk olduğu inancını taşımaktadır. Sağlık ve sosyal sorumluluk projeleri, işletmelerin toplumda olumlu bir izlenim yaratmasını sağlayacaktır. Bu durum, işletmeyi hem çalışanlar açısından cazip kılacak hem de potansiyel yatırımcıları etkileyecektir (Akhüseyinoğlu, 2010: 24).

1.13.3. Çalışanlara Karşı Sorumluluk

Çalışanlar, bir işletmenin ana üretim unsurlarından birisi olması hasebiyle işletmenin gelişmesinde de önemli bir role sahiptirler. İş ortamının veya koşullarının çalışana göre ayarlanması, iyileştirilmesi ve ayrıca, adil bir ücret sisteminin geliştirilip, sosyal hakların gözetilmesi gerekmektedir (Doğan, 2007: 18). Şirketler iş görenleri vasıtasıyla amaçlarına ulaşmaktadırlar. Şirketin faaliyetlerinden doğrudan etkilenen en önemli kesimlerinden biri iş görenlerdir. Şirketin temel kaynaklarından biri olan insan, sosyal sorumluluk uygulamalarının öncelikli olarak göz önünde

bulundurulması gereken unsurdur. Günümüzde değerler ve talepler giderek değişmekte, iş görenler sadece ekonomik değerlerle tatmin olmamakta, manevi tatmin, kendini geliştirme ve hem kendilerine hem de yakınlarına ayırabilecekleri zaman açısından çalışma hayatını değerlendirmektedirler. Çalışanların verimli bir şekilde çalışması isteniyorsa, onların motivasyonu giderek önem kazanmaktadır. İşletmeler çalışanlarına ücret, iş garantisi, iş güvenliği ve sosyal güvenceler sağlamalıdır. Başka bir deyişle, onları motive edebilmek için temel fizyolojik ihtiyaçlarının yanı sıra güvenlik, sevgi ve ait olma, değer ve kendini gerçekleştirme gereksinimlerini de tatmin etmeye çalışmalıdırlar (Akyar, 2008: 27).

İşletmelerin çalışanlarına karşı sorumluluklarını genel olarak şu şekilde sıralamak mümkündür (Bakırtaş, 2005:45-46):

- İşletmeler istihdam ettikleri çalışanlarına adil ücret politikası uygulamalıdır. İşletmeler çalışanlarına işin niteliğine, zorluğuna ve süresine uygun ücret ödemesinde bulunmalıdır. İşletmeler sadece kendi işletmeleri içinde niteliği ve zorluğu itibarıyla aynı tip işe aynı miktarda ücret uygulaması tek başına ücrette adalet ilkesinin gerçekleşmesi için yeterli değildir. Bu işletmenin çalışanlarına karşı sosyal sorumluluklarının sadece bir parçasıdır. İşletmenin aynı işkolundaki ve faaliyette bulunduğu bölgedeki diğer işletmelerde ödenen ücretten aşağı olmamak koşuluyla çalışanlarına ücret adı altında ödeme yapması gerekmektedir. Bu da işletmenin adil ücrete ilişkin sosyal sorumluluğunun diğer parçasıdır.
- İşletmelerin çalışanlarına karşı bir diğer sosyal sorumluluğu; çalışanlarını sağlıklı, güvenli ve iyi çalışma koşullarında istihdam etmektir. İşyerinde çalışanların fiziksel ve psikolojik durumlarını negatif yönde etkileyen çevre şartlarının ortadan kaldırılması işletmenin bu anlamdaki sorumluluğu içinde yer alır. İşletme çalışanlarına güvenli ve sağlıklı bir ortam sunmak, kaza ve yaralanmaları önleyici tedbirler almak, sağlık ve güvenlik eğitimi vermek de bu tür sosyal sorumluluğu içinde yer alır.

- İşe alımlarda cinsel ayrımcılık yapmamak işletmenin çalışanlarına karşı sosyal sorumluluklarından bir diğeridir. Ayrıca işletmelerin ayrımcılığı bayanlar arasında da yaptığı gözlenmektedir. İşletmeler işe alımlarda sadece fiziki görünüm ya da güzellik kriterine göre hareket etmemeli, aynı eğitim ve niteliğe sahip çalışanlar arasında, kadın çalışanlara aynı koşullara sahip olmasına karşın daha düşük ücret ödememelidir.
- Çalışanlara karar alma sürecine katılma hakkının verilmesi, bu süreç içerisinde çalışanların öneri getirmesi, kararları etkileyecek bilgiler vermesi ve gerekli durumlarda protesto etmesi yönünde hakların verilmesi de işletmenin çalışanlarına karşı sosyal sorumluluklarından bir diğeridir. İşletmenin bu tür sorumluluğu sadece çalışanlarına sürece katılma hakkı sağlanması şeklinde düşünülmemeli, bunun yanında çalışanların çalışma koşullarını belirleme konusunda söz sahibi olmasını da içermektedir.
- İşletmelerin çalışanlarının işlerinde yükselmesi sürecinde adil davranmaları, terfide çalışanların başarısını değerlendirmesi ve eşit yükselme fırsatları sağlamak da işletmenin sosyal sorumluluğudur. İşyerlerinde terfide kıdem önemli bir ölçüt olmasına karşın, tek ölçüt olarak dikkate alınmamalıdır. İşletme, görevlendirme ve terfide çalışanların yetenek ve verimliliklerini göz önüne almak suretiyle çalışanlarının başarısını ödüllendirmiş ve yükselmede adaletli davranmış olmaktadır.
- İşletmelerin çalışanlarına sendika kurma, sendikal faaliyetlerde bulunma, toplu pazarlık ve grev yapma hakkını elde etmede engel olmama ve bu hakları tanıma, çalışanlara karşı işletmenin sosyal sorumlulukları arasında yer alır.
- İşletmelerin çalışanları için uygun öğrenme koşullarını sağlamak, onların eğitim ihtiyaçlarını belirlemek, bu eğitimi verecek doğru kişi ve kurumları tespit etmek ve eğitim için gerekli eğitim koşullarını

sağlamak suretiyle gelişimlerine katkıda bulunmak da sosyal sorumlulukları arasında yer alır.

Ayrıca:

- Personelin işe uyumu
- İş ile personel arasındaki uyumun sağlanması
- Çalışma ortamının iyileştirilmesi (aydınlatma, ısı, nem ve havalandırma, gürültü ve ses...)
- Personele işe gidiş ve gelişlerde servis aracı sağlama
- İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önleme
- Çocukların çalıştırılmaması
- Çalışanların mobbinge maruz kalmasının önlenmesi

gibi konular da işletmelerin çalışanlarına karşı olan sorumlulukları kapsamında ele alınabilir (Yılmaz, 2010: 109).

1.13.4. Hissedarlara Karşı Sorumluluk

İşletmeler belirli bir işletme sermayesi ile kurulurlar ve bu sermayeyi işletmeyi kurmak adına işletme sahipleri dediğimiz kişiler sağlarlar. Bu sermaye haklarından dolayı bu özel veya tüzel kişilerin işletme üzerinde tasarruf hakları vardır. İşletmenin ne tür faaliyetlerde bulunacağı, işletmeyi kimin yöneteceği, kapasitesinin ne olacağı ve çalışanların durumu ile ilgili kararların alınmasında yetki sahibidirler. Eğer işletme bizzat sahipler tarafından yönetilmiyor, profesyonel yöneticiler eliyle yönetiliyor ise bu yöneticilerin ve iş yerinde çalışan tüm personelin belli oranlarda sahiplere karşı sorumlulukları vardır. Sahipler işletmenin varlık gayesini ortaya koyan kişilerdir. İşletme onların izni olmadan o amaçtan sapmamalıdır. Yönetim, her bir hissedarın haklarını korumakla hukuken sorumludur. Çok ortaklı ve sermayesi halka açık işletmelerin sahiplerinin haklarını korumak konusunda devlet taraftır ve yönetimlere mükellefiyetler yüklemiştir (Akyar, 2008: 30)

Alınan kararlarda ve işletme ile ilgili faaliyetlerde hissedarların ve sermaye sahiplerinin beklentilerinin karşılanması önemlidir. İşletmenin öncelikli sorumluluğu, sermayedarlarına karşı kârlı olmaktır. Bununla birlikte artık, kârlılığın

yanında şeffaf olmak ve işletmeyle ilgili bilgileri paylaşmak işletmelerin yatırımcılarına karşı öncelikli sorumlulukları haline gelmiştir (Doğan, 2007:18).

Çağdaş işletmecilik anlayışına göre, bir bireyin elinde bulunan tasarruf ve sermaye, sadece o bireyin değil aynı zamanda bireyin içinde yaşadığı toplumun da malıdır. Bu nedenle birey bunu kendi yararına olduğu kadar toplumun yararına da kullanmak yükümlülüğündedir. Böylece işletme yöneticileri, sermayenin kullanımında birer emanetçi sıfatıyla ve sorumluluk bilinciyle hareket etme durumundadırlar (Kağncıoğlu, 2007: 24).

Paydaşlar, bir organizasyondaki hakları, sahiplik düzeyleri ve kâr paylarıyla sınıflandırılarak tanımlanmaktadır. Paydaş teorisi, sosyal faaliyetleri raporlamak yoluyla işletme sosyal sorumluluğunu değerlendirmek için faydalı bir yapı sağlamaktadır. Paydaş teorisinin yanında modern işletme anlayışında işletmelerin hissedarlarına karşı olan sosyal sorumlulukları (Bakırtaş, 2005:43):

- Hesapların doğru bir şekilde tutulması,
- Kâr veya zararın doğru olarak hesaplanması,
- Yeni sermaye elde etme adına kârın olduğundan fazla ya da olduğundan düşük gösterilmemesi,
- Yatırımlar, faaliyetler ve geleceğe dönük planlar bakımından pay sahiplerine gerçek dışı ya da eksik bilgi verilmemesi

şeklinde sıralanabilir. Pay sahiplerine karşı sorumluluğun yerine getirilmesinde muhasebenin önemli bir rolü vardır. Muhasebe bu sorumluluğunu, denetim raporlarını hazırlayıp kamuya açıklamak suretiyle, toplumu bilgilendirmek yoluyla gerçekleştirebilir.

1.13.5. Müşterilere Karşı Sorumluluk

Pazar ekonomilerinde, işletmenin başarısını etkileyen en temel unsur müşteriler olarak kabul edilmektedir. İşletme ve müşteriler arasındaki ilişkinin temelinde bir alışveriş vardır. İşletmeler mal ve hizmet sunarken müşteriler bir bedel karşılığı bu mal ve hizmetleri edinirler. Ancak bu ilişkinin dinamikleri ürün ve

hizmetin niteliğine, rekabetin derecesine, fiyat, kalite ve servisin önemine göre değişmektedir. Tüketicinin gücünün gün geçtikçe artması ve buna bağlı olarak işletmenin sorumlu ve etik davranması işletmenin rekabet avantajına sahip olmasını sağlamaktadır (Kağnıcıoğlu, 2007: 25-26).

İşletmelerin müşterilerine karşı sosyal sorumlulukları arasında şunlar yer almaktadır (Kozanlıoğlu, 2010: 32):

- Müşterinin istek ve ihtiyacı doğrultusunda mal ve hizmet üretmek.
- Müşterilere zarar vermeyecek mal ve hizmet üretmek.
- Müşteriyi yanıltıcı ve aldatıcı bilgiler kullanmamak.
- Yüksek kaliteli ve uygun fiyatlı ürünler üretmek.

İşletmeler ürettikleri mal ve hizmetleri müşterilerinin istek ve ihtiyaçlarına uygun tasarlamak ve sunmak zorundadırlar. Bunu yaparken mal ve hizmetlerinin müşterilerine zarar vermeyecek, sağlıklı, güvenli ve kaliteli olmasına özen göstermelidirler. İçinde buldukları rekabet ortamında işletmeler ancak ve ancak müşterilerinin tatmini ve memnuniyetleriyle rakiplerinin önüne geçebilmektedirler. Müşteri memnuniyeti ve tatminini sağlayan unsur ise, müşterilerin o işletme hakkında geliştirdiği olumlu fikirlerdir. Müşterilerin işletmeye güvenmeleri, kendilerini aldatmayacağını ve sadece kar amacı gütmeyeceğini düşünmeleri gibi algıların oluşturulmasıyla sağlanabilir (Alparslan, 2012: 21).

Müşterilerin çeşitli yönlerden korunmasına ilişkin olarak 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun 1995 yılında yürürlüğe girmiştir. Tüketici Haklarını Koruma Yasası'nın kabul edilmesiyle satılan ürünlerin müşterilere zarar vermemesi, reklamlarda tanıtılan ürünlerin reklamda gösterildiği gibi olması, satın alınacak ürünlerin fiyatının satın almayı olanaksız kılacak kadar yüksek olmaması ve bu ürünlerin işletmelerin garantisi altında olması sağlanmıştır. Yasal düzenlemelerin yapılması, müşterinin bilinçlenmesi ve işletmelerin sosyal sorumluluk taşıması durumunda, müşterilerden oluşan toplumun huzur ve güveninin artacağı söylenebilir (Bakırtaş, 2005: 48).

1.13.6. Tedarikçilere Karşı Sorumluluk

İşletmelerin birer açık sistem olması sebebiyle faaliyetlerini başarıyla yerine getirebilmeleri için toplum içerisinde bulunan diğer işletmelerle ilişki kurmak zorundadırlar. İşletmelerin ilişki içinde olduğu ve kâr amacı güden diğer işletmeleri ikiye ayırmak mümkündür. Bunlar; tedarikçiler ve rakiplerdir. Her işletme faaliyetlerini sürdürmek için tedarikçilere gereksinim duyar (Bakırtaş, 2005: 52). Tedarikçi kavramı çok geniş kapsamlıdır. İşletmeye sadece mal ve/veya hizmet sağlayan işletmelerin yanı sıra sigorta hizmetlerini yerine getiren işletmeler, işletmeye yetiştirmiş eleman sağlayan meslek okulları, para ve kredi temin eden finans kuruluşları ve bunlara benzer işletme faaliyetlerinin yürütülmesine destek olan diğer işletme ve kurumlar da tedarikçiler kapsamına girer (Doğan, 2007: 18).

Tedarikçiler, mal ve hizmet sağlayıcılarıdır. Bu yüzden işletmeler için önem teşkil ederler. Mal ve hizmet sağlayıcılar ve taşeronlarla olan ilişkilerin karşılıklı saygı üzerine kurulması gereklidir. Bunun için şu ilkeler konusunda sorumluluk önem taşımaktadır (Kozanlıoğlu, 2010: 34):

- Fiyatlandırma, ruhsatlandırma ve satış hakları da dâhil tüm faaliyetlerde adalet ve dürüstlük sağlaması.
- Tedarikçilerle ilişkilerde işletmenin uzun süreli istikrarı sağlaması.
- Mal veya hizmet sağlayıcılarla bilgi paylaşımında bulunmak ve onları planlama süreçlerine entegre etmesi.
- Tedarikçilere, zamanında ve anlaşılan koşullarda ödeme yapılması.

1.13.7. Rakiplere Karşı Sorumluluk

Mal ve hizmetlerin artık sınırlar olmaksızın dolaşabildiği günümüz dünyasında üretilen mal ve hizmet sektöründe tekol olmak neredeyse imkansızdır. Hangi sektörde üretim yapılırsa yapılsın benzer mal ve hizmetlerin başka üreticilerinin de olması kaçınılmaz bir olgudur. Aynı sektörde benzer mal ve hizmet üreten işletmeler, birbirleri için rakip işletmeler olarak adlandırılırlar. İşletmeler rekabet ortamı içerisinde rakiplerine fark yaratabilmek için sürekli bir mücadele içinde olurlar, rakiplere karşı sosyal sorumluluklar da bu mücadele sırasında

yapmaları gereken ya da kaçınmaları gereken durumları gösterir. Haksız rekabet yapmamak, rakibi karalayıcı reklamdan kaçınmak, rakibin bilgi ve belgelerini gizli ve uygunsuz yollardan temin etmeye çalışmamak rakiplere karşı sosyal sorumluluklardan bazılarıdır (Alparslan, 2012: 22).

İnternetin iş yaşamında kullanılmaya başlanmasıyla coğrafi sınırların ortadan kalkması, işletmelerin birbirleriyle olan rekabetini arttırmıştır. Bu nedenle işletmelerin, rakiplerine karşı olumsuz bir propagandaya yanaşmaması, tekelleşme eğilimi gösteren işletmelere karşı yasal ve bireysel önlem alınması, haksız rekabet ortamı oluşturacak hususlardan uzak durmaya çalışılması gibi konular sosyal birer sorumluluk ve ahlaki açıdan önemli birer görev olarak kabul edilmektedir (Doğan, 2007: 18).

Bir kurumun rakiplerine karşı sosyal sorumlulukları şu şekilde sıralanabilir (Coşkun, 2010: 85):

- a) Haksız ve yıkıcı rekabetten uzak durmak, rakiplerin karalanmasından kaçınmak,
- b) Fikri ve sinai haklara saygı duymak ve korumak,
- c) Endüstri casusluğu gibi dürüst ya da etik olmayan yollardan ticari bilgi almayı reddetmek,
- d) İleri teknoloji gerektiren ürünlerde bilgi casusluğu yapmaktan kaçınmak,
- e) Bazı rakipleri piyasadan kovma uygulamalarına girişerek müşterilerin bir mal ya da hizmeti daha yüksek fiyattan almaya zorlanmasından kaçınmak.

1.13.8. Devlete Karşı Sorumluluk

İşletmelerin faaliyet gösterdikleri ülkelerde devlete karşı çeşitli sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumlulukların bir kısmı yasalar kaynaklı (zorlayıcı) olabildiği gibi işletmelerin gönüllülük esasına dayalı sorumlulukları da olabilmektedir. Devletler yasal çerçeveler içerisinde, kurumların elde ettikleri kazançlardan vergi almaktadırlar. Bu anlamda kurumların sorumluluğu yasalara uymak, yolsuzluk ve usulsüzlük yapmamak suretiyle vergi yükümlülüklerini zamanında yerine getirmektir. İstihdam alanları yaratmak, kamusal alanlara yatırım

yapmak ve devlet eliyle yürütülen projelere katkı sağlamak gibi sorumluluklar da işletmelerin gönüllülük esasına dayalı sorumluluklarındandır (Alparslan, 2012: 23).

Devlet ile işletmeler arasındaki ilişkide devlet, adil rekabet ortamını sağlayan ve kurallara uymayanlara müdahale eden bir hakem durumundadır. Devletin alabileceği bir takım kuralların da yine işletme stratejileri üzerinde büyük bir etkisi vardır. İşletmelerin devlete karşı başlıca sorumlulukları (Doğan, 2007: 18):

- a) Yeni istihdam imkânı yaratmak için gerekli proje ve planlar oluşturulması,
- b) Vergilerin zamanında ve eksiksiz ödenmesine özen gösterilmesi,
- c) Devletin koymuş olduğu genel yasalara ve iş yasalarına bağlı kalarak faaliyetlerini gerçekleştirmesi,

şeklinde sıralanabilir.

1.14. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Lehindeki ve Aleyhindeki Görüşler

KSS kavramının ortaya çıkışından itibaren bu uygulamanın savunucuları ve karşıtları tarafından farklı görüşler ortaya atılmıştır. Temel görüşler tablo 3'te özetlenmektedir.

Tablo 3: Kurumsal Sosyal Sorumluluk Lehinde ve Aleyhinde Görüşler

Kurumsal Sosyal Sorumluluk Lehinde Görüşler	Kurumsal Sosyal Sorumluluk Aleyhinde Görüşler
<ul style="list-style-type: none"> •Kurumsal gücü sorumluluk ile dengeler •Hükümet kaynaklı düzenlemeleri azaltır •Uzun vadeli kârlılığı destekler •Paydaşların değişken taleplerine cevap verir •İş kaynaklı sosyal problemleri düzeltir veya oluşmasını engeller 	<ul style="list-style-type: none"> •Ekonomik verimliliği ve kârı düşürür •Rakipler arasında eşit olmayan maliyet yükü oluşur •Gizli maliyetlerin paydaşlara yansımaya neden olur •Gerekli sosyal yeti hususunda eksiklikler yaşanabilir •Sorumluluğu kişiler yerine işletme üzerine verir

Kaynak: (Kaşlı, 2011: 36).

Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarındaki artış ve bu konunun yaygınlaşması üzerine bu konu lehindeki ve aleyhindeki görüşler de derinleşmiş ve kapsamaları genişlemiştir.

1.14.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Lehinde Olan Görüşler

İşletmenin sosyal sorumluluklarının lehinde olan görüşler kısaca şu şekilde sıralanabilir (Doğan, 2007: 38):

- Modern işletmelerin artışı, beraberinde birçok sosyal problemin doğmasına neden olabilir. Bu yüzden, iş dünyasının bu problemlere dikkat çekmesi ve bu konuda sorumluluk üstlenmesi gerekmektedir.
- İşletmelerin toplumsal ihtiyaçları karşılayan organizasyonlar olmaları ve toplumun beklentilerinin de sürekli değişmesi nedeniyle, işletmelerin varlıklarını devam ettirebilmeleri için ortaya çıkan bu beklentilere daha çok ilgi göstermeleri gerekmektedir.
- İşletmenin faaliyette bulunduğu çevrenin hayat standardının geliştirilmesine katkıda bulunması, toplumla olan ilişkilerinin gelişmesini sağlayacaktır.
- İmaj kavramı, sosyal sorumluluk bilinci ile gerçekleştirildiği takdirde, işletmelerin toplumun gözündeki imajlarının yükseltilmesi mümkün olabilir.

- İşletmelerin sosyal sorumluluk bilinciyle hareket etmeleri, aşırı devlet müdahaleleri ve düzenlemeleri ile karşılaşılmasının önüne geçilmesini sağlayabilir.
- Toplumun sosyal ve kültürel normlarında meydana gelen değişime göre hareket etmek, işletmeler için gereklilik ve hatta zorunluluktur.

1.14.2. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Aleyhinde Olan Görüşler

İşletmenin sosyal sorumluluklarının aleyhinde olan görüşler ise kısaca şu şekilde sıralanabilir (Doğan, 2007: 40):

- İşletmeler, kaynaklarını rasyonel olarak ve ekonomik faaliyetleri için kullanılmalıdır. Bunların dışındaki kullanım, maliyetleri artırıcı bir etkidir.
- Adam Smith tarafından ortaya atılan ve ardından Milton Friedman tarafından daha açık bir şekilde ifade edilen “*kârın maksimizasyonu*” yaklaşımına göre, işletmeci kârı maksimize etmek için etkinliği artırdığı ve maliyetleri azalttığı durumda zaten sorumluluğunu yerine getirmiş demektir. Piyasaları düzenleyen “*görünmez el*”, işletmeleri uzun dönemde yüksek kâr duygusuna rağmen maliyetleri ve fiyatları düşürmeye yöneltir. Buna göre, işletmelerin diğer kurumların faaliyetleriyle değil de, kendi faaliyetleriyle ilgilenmeleri, sosyal sorumluluk açısından daha anlamlıdır.
- İşletmeler açısından sosyal ve ahlaki konuları üstlenmek, ekonomik olarak makul değildir.
- İşletmeler, paydaşları için kâr elde etmeye odaklanmalı sosyal konularla ilgilenmeyi bırakmalıdır.
- Toplumsal taleplerin büyük bir miktarı ekonomik anlam içermediğinden, bunların maliyetini işletmeler değil, toplum üstlenmelidir. Yani, sosyal sorumluluk faaliyetlerinin bedelini toplum ödemelidir.
- İşletmelerin direkt olarak sorumlu olmadıkları bir alanda sorumlu tutulması, doğru bir yaklaşım değildir. Buna göre, hukuki çerçeveye geliştirilinceye kadar işletmeler sosyal faaliyetlerden uzak kalmalıdır.

- İşletmeler sosyal sorunlarla ilgilendiğinde asıl amaçları olan üretkenlik ve kâr artışından alıkonulmuş olurlar ve bu nedenle toplumun da ekonomik ve sosyal açıdan geri kalması söz konusu olur.

Genel itibari ile bakıldığında kurumsal sosyal sorumluluğun aleyhinde olan görüşler kâr maksimizasyonuna odaklanan tarafların fikirlerini yansıtmaktadır.

1.15. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Şirketlere Sağladığı Faydalar

Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları, günümüz ekonomilerinde faaliyet gösteren şirketler için neredeyse olmazsa olmaz bir unsur haline gelmeye başlamıştır. Küreselleşme, bilgi çağının etkileri ve bilinçlenen tüketiciler bu durumun temel nedenleri arasında gösterilebilir. Ayrıca işletmelerin devamlılıklarının yegâne unsuru olan topluma karşı vefalı davranma ve iyi niyetliliklerini gösterme isteklerini de bu nedenlere eklemek mümkündür. Bahsi geçen tüm bu nedenlerden dolayı kurumsal sosyal sorumluluk, artık her sektörün vazgeçilmez ve gittikçe önemi artan unsurlarından biri haline gelmiştir.

Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarından bahsederken genel algı şirketler için bir yaptırım olduğu üzerine yoğunlaşabilmektedir. Ancak aslına bakılacak olduğunda bu uygulamalar ile işletmeler her ne kadar topluma ve çevreye olan borçlarını yerine getiriyor olsalar da, kendileri de avantaj sağlamaktadırlar. Yani kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları özünde iki tarafı da ilgilendiren ve iki tarafa da fayda sağlayan uygulamalardır.

Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarının şirketlere sağladığı faydalara değinecek olursak şu şekilde sıralamak mümkündür (Özgüç, 2005: 13);

- Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları çalışanların şirkete olan sadakatini ve işlerine verdikleri önemi artırmaktadır. Bu da beraberinde daha güçlü bir motivasyon, yüksek üretkenlik, kaliteli mal ve hizmet üretilmesini ve gerekli yenilik ve değişikliklerin daha hızlı gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. ABD’de bulunan Kurumsal Vatandaşlık Merkezi’nin yaptığı bir araştırmada,

çalışanların %84'ünün şirket itibarının önemli olduğunu düşündüğü ve şirket sosyal sorumluluk çalışmalarının çalışan sadakatini artırdığı tespit edilmiştir.

- Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları olan şirketler bu tür uygulamaları olmayan şirketlere nazaran çalışanlar tarafından öncelikle tercih edilmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları şirkete itibar kazandırmakta ve itibarı yüksek bir şirkette çalışmanın çalışanların yaptığı işe de itibar kazandırdığı düşünülmektedir.
- Kurumsal sosyal sorumluluğun şirketin risk durumunu azalttığı, yatırım getirisini artırması ve riski azaltması suretiyle şirketin piyasa değerini yükselttiği ve bu çerçevede yatırımcıların servetlerini maksimize ettiği saptanmıştır.
- Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları olan şirketler bu tür uygulamaları olmayan şirketlere nazaran tüketiciler tarafından öncelikle tercih edilmektedir. ABD'de yapılan Cone Kurumsal Vatandaşlık Araştırması'na göre her 10 Amerikan vatandaşından 8'i kurumsal vatandaşlık uygulamaları bulunan şirketlere daha çok güvenmektedir.
- Kurumsal sosyal sorumluluk performansı ile mali performans arasında genellikle olumlu bir ilişki bulunmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk performansı ile mali performans arasındaki ilişkiyi tespit amacıyla 2004 yılında Oekom Araştırma tarafından 602 şirket üzerinde yapılan bir araştırmaya göre, Ocak 2000 - Ekim 2003 döneminde, kurumsal sosyal sorumluluk sırası en yüksek 186 şirketin kalan 416 şirkete göre mali performanslarının %23,4 oranında daha iyi olduğu saptanmıştır.
- İşletmelerin sosyal sorumluluk kapsamında yaptığı çalışmalar ve aldığı önlemler sonucu artan tasarruflar, maliyetlerin azalmasında ana odaktır. Bu tasarruflar; atıkların azalması, daha az enerji ve hammadde harcanması ve kaynak kullanımında daha fazla verimlilik olarak sıralanabilir (Aydemir, 2012: 43).
- KSS faaliyetlerinde bulunan işletmeler, bu konulara hassas yatırımcılara ulaşma imkânına sahip olabilmekte, bu sayede işletmelerin hem hisse

değerleri yükselmekte hem de borçlanma maliyetleri düşmektedir (Yılmaz, 2009: 33).

- Kurumsal itibar, kurumun geçmişteki eylemlerinin ve gelecekteki görünümünün kalıcı temsilidir ve kurumun bütünsel olarak sahip olduğu çekiciliği ifade etmektedir. İşletmelerin kuruluş politikaları içerisinde KSS stratejilerinin bulunması uzun dönemde işletmeye itibar sağlayacaktır. Bu da KSS politikalarını benimseyen işletmeler için pazar payını artıracaktır. Çünkü işletme, KSS projeleri sayesinde pazar içerisinde iyi bir imaja sahip olacaktır (Aydemir, 2012: 44).

Sonuç olarak kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları hem şirketlere hem de topluma fayda sağlayan faaliyetler olarak günden güne önem kazanmaktadır. Özellikle şirketlerin sürdürülebilirlikleri açısından önemli unsurlardan birisi haline gelmiştir. Şirketler hem topluma olan görevlerini yerine getirmek hem de topluma sağlanan faydalardan yararlanarak avantaj elde etmek için kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarına yönelmelidirler.

BÖLÜM 2

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK RAPORLAMASI

KSS raporu, şirketlerin sosyal, ekonomik ve çevresel performanslarını açıklaması, sürdürülebilir kalkınma hedefleri karşısında şirket performansının ölçülüp değerlendirilmesi, kamuoyuna açıklanması ve iç ve dış paydaşlar nezdinde hesapverebilir olma çalışmalarını kapsayan raporlama uygulamasıdır (<http://www.sucsr.com>, 2013).

KSS raporlaması, son yirmi yıldır iş ortakları ve akademisyenleri ilgilendiren bir konu olmasına rağmen, artık yaygın olarak bilinen bir tanıma sahiptir. Trang, Robert Hugh Gray'in Corporate Social Reporting – Accounting & Accountability (1987)'den yaptığı alıntı ile KSS raporlamayı "sosyal sorumlulukların ifası için tasarlanmış bilgi sağlama süreci" olarak tanımlamaktadır. Benzer şekilde Perks, KSS raporlamayı "ekonomik faaliyetlerden dolayı ortaya çıkan, parayla ölçülemeyen ve toplum ya da paydaşlar tarafından üstlenilen maliyetlerin ya da faydaların açıklanması" olarak ifade eder (Trang, 2011: 11).

Günümüzde Avrupa, Asya ve Amerika'da faaliyet gösteren yüzlerce şirket, kendi sosyal sorumluluk faaliyetlerini açıkladıkları periyodik raporlar hazırlamaktadırlar. Finansal raporlamanın doğal bir uzantısı olarak sosyal sorumluluk raporları işletmenin çevresel, ekonomik ve sosyal performansını açıklamada işletme raporlamasının kapsamını genişletmektedir. Sosyal sorumluluk raporları, yıllık faaliyet raporlarında ya da ayrı raporlarda işletmelerin ekonomik, çevresel ve sosyal faaliyetlerinin boyutlarının gösterildiği, işletme içi ve işletme dışı menfaat sahiplerine finansal ve finansal olmayan bilgileri sunan raporlardır. Sosyal sorumluluk raporlaması, bir yandan geleneksel finansal raporlamanın kapsamını toplumsal fayda yönünde genişletirken, diğer yandan da menfaat sahiplerine finansal konularda hesap verme şeklinde ifade edilebilecek geleneksel rolün ötesinde, işletme sorumluluklarının genişletilmesi anlamını taşımaktadır (Başar ve Başar, 2006: 214).

KSS raporlaması işletmeler tarafından paydaşlara sosyal ve çevresel konularda bilgi vermek için kullanılan bir yoldur. Kurumsal sosyal sorumluluk

raporlaması, kamu bilgilendirme modeli olarak tanımlanabilir. Literatürde sosyal sorumluluk raporlaması büyük ölçüde ekonomik, sosyal ve çevresel alanlar içerisinde oluşmaktadır. İşletmelerin sosyal sorumluluk bilgilerini neden açıklamaları gerektiği hakkında geleneksel muhasebe literatüründe ortak bir görüş olmamasına rağmen, giderek artan sayıda işletme, KSS faaliyetlerini yıllık ve finansal raporlarında açıklamaktadırlar. Paydaşların baskısı bazı işletmeleri KSS faaliyetlerini açıklamayı ciddiye almaya yönlendirmiştir. ABD ve İngiltere’de sosyal sorumluluğa dayalı yatırımların artması, bu konuda raporlama yapılmasını güdülemiştir (Yüksel, 2009: 35).

Şirketlerin KSS raporlarını çoğunlukla paydaşları ile iletişimin bir yolu olarak kullanmaları, bu iletişimin şirkete paydaşları arasında olumlu imaj yaratmasını sağladığını göstermektedir. Ayrıca, yakın rakipleri ya da aynı piyasada faaliyet gösteren benzer firmalar arasında farklılıklarını göstermelerini de sağlamaktadır. Bütün bu faydalarına rağmen, tüm dünyaca uyumlaştırılan ve uygulanan resmi bir KSS raporu yönetmeliği bulunmamaktadır. Sonuç olarak akademisyenler ve iş uygulayıcıları, sanayi özellikleri ve pazarlama bütçelerinin boyutu ne olursa olsun, organizasyonlar için en iyi olacak ve tüm organizasyonlarca kullanılacak tek bir KSS raporlama modelinin oluşturulması için çalışmaktadırlar (Trang, 2011: 12).

Muhasebe mesleğinde ve teorik muhasebe literatüründe işletmelerin neden sosyal sorumluluk bilgilerini açıklaması gerektiğine ilişkin ortak bir görüşün olmamasına rağmen giderek artan sayıda şirket, piyasa değerlerine yansıtacağı düşüncesinden hareketle gönüllü olarak kendi sosyal sorumluluk faaliyetlerini, düzenlemiş oldukları faaliyet raporlarında açıklamaktadırlar (Başar ve Başar, 2006: 215).

2.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlarının Tarihsel Gelişimi

Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı çok eski bir kavram olmamasından dolayı kurumsal sosyal sorumlulukların raporlanması da çok eskilere dayanmamaktadır. Raporlamaya ilişkin ilk adımlar 1960'lı yılların sonunda atılmış

olsa da, kullanımının yaygınlaşmaya başlaması 1980'li yılları bulmuştur. Kullanımının yaygınlaşmasında ise küreselleşmenin etkileri ön plana çıkmaktadır.

KSS raporlaması, temelinde, organizasyonun tüm alanlarında, paydaşları ile olan etkileşimlerinde kullanılmak üzere kapsamlı bir resim hazırlanması çabası ile ilgilidir (Du, 2011: 57).

Boran'ın aktarımı ile Alice ve John Tepper Marlin tarafından kaleme alınan "Sosyal Raporlamanın Kısa Tarihi" başlıklı yazıda, KSS ile ilgili ilk raporlama örneklerine 1970'li yılların başlarında rastlandığı belirtilmektedir. Bugünkü rapordan oldukça uzak olan bu raporlarda sosyal sorumlulukla ilgili ilk veriler, genellikle yıllık faaliyet raporlarının içinde, kurumsal reklamların yansımaları ile birlikte yer almakta ve bunlar kurumsal performans ile ilişkilendirilmemektedir. Yazarlar, söz konusu yazıda o yıllarda örnek verilebilecek tek raporlama olarak Abt&Associates'de rastlandığını ve bu çalışmada finansal raporlama içinde ekolojik çevre ile ilgili duyarlılığın yansıtıldığını kaydetmektedirler (Boran, 2012).

1970'lerde bir dizi ülke çevresel ve sosyal raporlamayı desteklemiştir. Fransa bu konuda öncü olmuş ve 1977 yılında çıkarılan "Bilan Social Kanunu" 300'den fazla çalışanı olan şirketlerin çalışma ve istihdam göstergelerini içeren çalışan raporu oluşturmasını zorunlu kılmıştır. Daha da önemlisi, rapor sürecinin özellikle işçi temsilcileri ile bir diyalog gerektirecek şekilde belirlenmiş olmasıdır. İşletmeler tarafından yıllık olarak hazırlanan bu raporlar, işçi temsilcileri ve yöneticilerden oluşan bir komitede tartışılmakta ve onaylanmaktadır. 1980'lerde birçok şirket kalite sistemleri ve sonrasında çevresel yönetim sistemlerinin bir gereklilik olduğunu düşünmüştür. 1980'lerin sonlarında Birleşik Devletlerde zehirli atıklarla ilgili 1987 "Bilgi Edinme Hakkı Kanunu", daha sonra 1990 "Kirliliği Önleme Kanunu" olarak genişletilmiş, buna cevap olarak halk baskısıyla raporlama gelişmeye başlamıştır. 1990'ların sonunda KSS ile ilgili raporlamalar çevresel raporlar tarafından etki altına alınmıştır. 2000'li yıllarda ise KSS raporlaması hızlanarak artış göstermiş ve dünyanın her yerine yayılarak uygulanmaya başlanmıştır (Yıldız, 2012: 96).

KSS raporlama olgusu, birçok farklı alandaki araştırmalar ile dikkat çekmiştir. Geçen yüzyılda kuruluşlar kendileri için gereksiz kabul ettikleri KSS raporlama konusuna az önem vermişlerdir. Günümüzde ise KSS algı ve farkındalığı şirketlere yalnızca iş ile ilgili değil, aynı zamanda çevre ve toplum ile ilgili de sorumluluk yüklemektedir. Ayrıca birçok kuruluş müşteriler, hissedarlar, topluluklar ve diğer paydaşların organizasyon performansı ile ilgili bilgi ihtiyaçlarını finansal raporların tek başına daha fazla karşılayamayacağını görmüşlerdir. Sonuç olarak organizasyonlar, KSS raporlarını yayınlamaya şirket itibarını paydaşlara ilan etmişlerdir. Aynı zamanda yayınlanan KSS raporları, "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu", "Sosyal ve Çevresel Raporlar" ya da "Sürdürülebilirlik Raporları" olarak da bilinmektedir (Trang, 2011: 11).

2.2. İşletmelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu Hazırlamasının Nedenleri

İşletmelerin gönüllü olarak çevresel ve sosyal etki ve performanslarını raporlamayı teşvik eden birçok faktör söz konusudur. Bu faktörler üç teori ile yakından ilişkilidir. Bunlardan birincisi, meşruluk teorisidir. Bu teori, işletmelerin sosyal ve çevresel konularını raporlamalarının, bu işletmelerin menfaat sahiplerinin gözünde faaliyetlerini meşrulaştırdıklarını ya da menfaat sahiplerinin algılarını değiştirdiklerini ifade etmektedir. İkinci teori, kararın faydalılığı teorisidir. Bu teori, farklı menfaat sahiplerinin finansal raporlarda ve diğer şirket raporlarında bulunan bilgilere ilave bilgiye gereksinim duydıklarından dolayı çevresel ve sosyal raporlamanın yapıldığını varsaymaktadır. Son olarak üçüncü teori ise şirket pazarlama ve iletişim teorisidir. Bu teori, yönetimin etkisi ve imaj geliştirme ile ilgilidir. Bu yaklaşım, şirket imajının ve itibarının işletmenin önemli varlığı olduğunu vurgulamaktadır. Bu itibarı koruyacak ve arttıracak sosyal ve çevresel performans raporlamasını içeren iletişim stratejileri aracılığıyla şirket kimliğinin nasıl geliştirileceği üzerinde odaklanmaktadır (Yıldız, 2012: 100).

İşletmeleri KSS alanlarında gerçekleştirdikleri faaliyetleri raporlamaya iten çeşitli faktörler bulunmaktadır. Özellikle küreselleşmenin etkisi ile işletmeler için KSS raporlaması kaçınılmaz bir hal almaya başlamıştır.

İşletmelerin bu raporları hazırlama nedenleri ise şu şekilde sıralanabilir (Yüksel, 2009: 36):

- a) Belirli hedeflere doğru ilerlemeyi izleme olanağını arttırması,
- b) Çevresel stratejilerin uygulanmasını kolaylaştırması,
- c) İşletme içinde çevresel konularda daha fazla bilinçlenmenin sağlanması,
- d) İşletme mesajının işletme içinde ve dışında açık olarak ifade edilebilmesi,
- e) Şeffaflıktan dolayı kredi değerliliğinin artması,
- f) Maliyet tasarruflarının ve verimlilik artışının sağlanması, çalışan moralinin, işletmenin itibarının ve iş geliştirme fırsatlarının artması.

2.3. Kurumsal Sosyal Sorumlulukta Üç Boyutlu Raporlama (Triple Bottom Line Reporting)

İşletmeler, küreselleşmenin beraberinde getirdiği sorumluluklar ve yaptırımlar doğrultusunda artık yalnızca finansal performanslarının raporlanmasına değil, bunun yanında sosyal ve çevresel performanslarının da raporlanmasına ve yayınlanmasına özen göstermektedir.

Menfaat sahiplerinin şirketlerin KSS alanında neler yaptıklarını bilme isteklerinin artması ve şirketlerin de KSS alanında yaptıkları faaliyetleri açıklamak suretiyle toplumla iyi iletişim kurmak ve bunun yararlarını elde etmek istemesi sonucunda, finansal performansın raporlanması yanında sosyal ve çevresel performansların da raporlanmasına başlanmıştır. Yabancı literatürde “Triple Bottom Line Reporting” ya da “Sustainability Reporting” olarak adlandırılan bu raporlama çeşidi “Üçlü Raporlama” ya da “Sürdürülebilirlik Raporlaması” şeklinde ifade edilmektedir. “Üçlü Raporlama”da bir şirketin ekonomik, çevresel ve sosyal faaliyetlerinin ve bu faaliyetlerin şirket performansı üzerindeki etkilerinin toplu olarak raporlanması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede üçlü raporlama, şirket performansını üç açıdan değerlendirmektedir. Bunlar “ekonomik performans”, “sosyal performans” ve “çevresel sorumluluk performansı”dır (Özgüç, 2007: 4).

Toplumun, finansal raporlar yanında sosyal ve çevresel raporların da üretilmesini talep etmeye başlaması ile birlikte sosyal raporlama “Üç Boyutlu

Raporlama Modeli” (Triple Bottom Line Reporting) üzerinde anlam bulmuş ve işletmeler ekonomik, sosyal ve çevresel başarılarını birlikte sunmaya başlamışlardır. 1990’lı yıllarda ortaya çıkan “Üç Boyutlu Raporlama Modeli”, günümüzde temel alınan sosyal raporlama yaklaşımıdır (Yanık ve Türker, 2012: 298).

Yazında “Üç Boyutlu Raporlama” (Triple Bottom Line Reporting) kavramının 1990’ların ortalarına kadar uzandığı ve bu kavramın, John Elkington’un “21. Yüzyıl Ticari Faaliyetlerinin Üçlü Raporlanması” başlıklı kitabı ile ünlendiği ifade edilmektedir. Üç Boyutlu Raporlama Modeli, sürdürülebilir raporlama rehberi oluşturmayı amaçlayan bağımsız bir kuruluş olan Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative-GRI) tarafından da önerilmekte ve en az 500 çalışanı bulunan şirketlerin yıllık raporlarında ekonomik, çevresel ve sosyal açıdan başarımlarını ölçen Üç Boyutlu Raporlama Modelini kullanmaları tavsiye edilmektedir. Tabloda 4’de üç boyutlu raporlamanın basitleştirilmiş bir şekli gösterilmektedir (Yıldız, 2012: 104):

Tablo 4: Üç Boyutlu Raporlama (Triple Bottom Line Reporting)

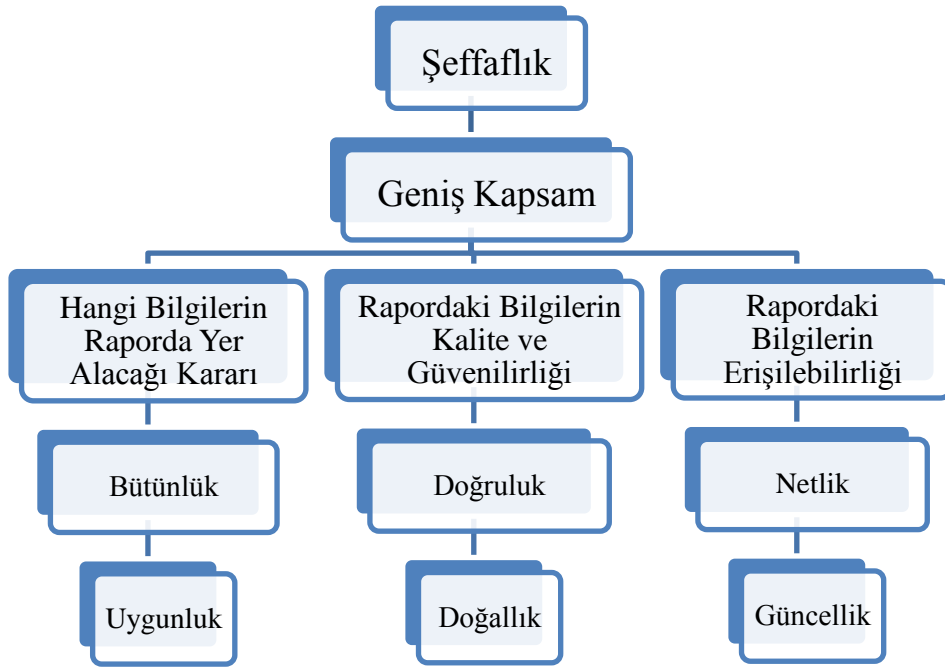
Tipik Ölçümler	EKONOMİK	ÇEVRESEL	SOSYAL
	Satışlar, Kazançlar	Hava Kalitesi	Çalışma Pratikleri
	Ödenen Vergiler	Su Kalitesi	Toplum Etkileri
	Parasal Akışlar	Enerji Kullanımı	İnsan Hakları
	Yaratılan İşler	Üretilen Atık	Ürün Sorumluluğu
	TOPLAM	TOPLAM	TOPLAM

Kaynak: (Yıldız, 2012: 104).

2.4. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlarında Bulunması Gereken Temel Özellikler

GRI'ya göre, her işletmenin çevresel özellikleri birbirinden farklı olmakla birlikte, sosyal sorumluluk raporlarında bulunması gereken temel ilkeler dört ana grupta toplanabilir (Kağnıcıoğlu: 132):

- a) Raporun temel özellikleri: Şeffaflık, geniş kapsam, denetlenebilirlik.
- b) Rapor içeriğinin kararlaştırılmasına ilişkin bilgiler: Bütünlük, uygunluk ve sürdürülebilir içerik.
- c) Raporun kalite ve güvenilirlik sağlayacak tutarlılığa sahip olmasını destekleyen özellikler: Doğruluk, doğallık ve karşılaştırılabilirlik.
- d) Rapora erişim hakkında bilgiler: Netlik ve güncellik.

Şekil 8: Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlarında Bulunması Gereken Temel İlkeler

Kaynak: (Kağnıcıoğlu, 2009: 132).

KSS raporlarında bulunması gereken temel ilkeler Şekil 8'de gösterilmiştir. Bu ilkelerin yanı sıra KSS raporlarının sahip olması gereken bazı özellikler de mevcuttur. Bu özellikleri ise şu şekilde sıralayabiliriz:

- Karşılaştırılabilirlik:* Kullanıcılar, politika ve yönetimdeki değişimlerin çıktılarını analiz etme ve belirlemede onları etkin kılacak göstergeleri, zaman ve kurumlar arasında karşılaştırabilmelidirler. Zaman temelinde karşılaştırma yapabilmek için önceki periyoddaki ilgili bilgileri açıklamak önemlidir.
- Alakalı olma ve gereklilik:* Faydalı olması için bilgiler, bir fikir ya da karar şekillendirmede, kullanıcının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde alakalı olmalıdır.
- Anlaşılabilirlik:* Kurumsal sorumluluk raporunda verilen bilgiler, okuyucu tarafından anlaşılabilir olmalıdır. Bunun anlamı, sunumun içeriği kullanıcının tecrübesi ve bilgisi dâhilinde olmalıdır ve şunları içermelidir, iyi bir dizayn, başlık ve göstergelerin sistematik sınıflandırması, özlü bir dil kullanılması ve

bilinmeyen terimlerin açıklaması ya da anlaşılabilirliğin artırılması için sözlük eklenmesidir.

- d) *Güvenilirlik ve doğrulanabilirlik*: Bilgi eğer maddesel hatalardan arındırılmışsa ve gerçek durumu doğru, gerçek ve dengeli bir şekilde verebiliyorsa, güvenilirlik kalitesine sahiptir. Bilgi, gerçek durumun pozitif ve negatif yanları ile iyice dengelenmiş yansıması olmalıdır. Seçilen gösterge dâhili ve harici doğrulamaya müsaade etmeli ve kanıtların karşılaştırılmasına olanak sağlamalıdır (Yıldız, 2012: 102).

2.5. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlamasının Faydaları

KSS faaliyetlerinin hem, işletmeler hem de toplum için birçok fayda sağladığı ve hızla gelişen bir değer olduğu yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu kavram her ne kadar yararlı olsa da esas olarak işletmeler bu faaliyetlerini raporlama yolu ile topluma, paydaşlara ve ilgili herkese sunarak şahsi menfaatlerini artırmakta ve farkındalık uyandırmaktadır. Bu nedenle KSS faaliyetlerinin faydalarının yanı sıra KSS raporlamanın da başta kuruluşlar açısından olmak üzere toplum ve paydaşlar için faydaları bulunmaktadır. Bu faydalara kısaca değinecek olursak şu şekilde sıralayabiliriz:

- a) Menfaat sahipleri ile olan ekonomik, sosyal ve çevresel yönlü etkili iletişim, menfaat sahiplerinin bu yöndeki algılamalarını yönetebilmeyi ve bu da kurumsal itibarı korumayı ve yüceltmeyi sağlamaktadır.
- b) Menfaat sahipleri ekonomik, sosyal ve çevresel performansı hakkında açık ve dürüstçe iletişim kuran şirketleri destekleyici bir tavır almaktadırlar.
- c) Birçok çalışanın çevresel, sosyal ve ekonomik anlamdaki kurumsal davranış ile ilgili beklenti sahibi oldukları dikkate alındığında, üçlü raporların yayınlanması, çalışan sadakatini yükseltmesini, personel değişiminin azalmasını ve firmanın yüksek kalitedeki çalışanları kendine çekebilme gücünü artırmasını sağlamaktadır.
- d) Birçok yatırımcının çevresel ve sosyal faktörleri yatırım kararlarına yansıttıkları dikkate alındığında, üçlü raporların yayınlanması yatırımcıların dikkatini işletme üzerine çekmektedir.

- e) Menfaat sahipleri ile çevresel, sosyal ve ekonomik yönlü etkili iletişim pazarda farklı bir konum sağlamakta, bu da firmaya pazarda daha çok tercih edilen bir tedarikçi pozisyonu kazandırmaktadır.
- f) Yapılan birçok araştırma göstermektedir ki ekonomik, sosyal ve çevresel yönlü firma performansı, pazar katılımcılarının firma hakkındaki yönetim riski düşüncesini etkilemektedir. Bu noktada, firmanın üç alandaki performansını gösteren üçlü raporlama, firmanın risklerini yönetmekte önemli bir rol oynamaktadır.
- g) Üçlü raporların hazırlanması menfaat sahiplerinin beklentilerinin ve önceliklerinin öğrenilmesini sağlamaktadır. Bu da menfaat sahiplerinin beklentileri çerçevesinde yeni ürün ve hizmetlerin geliştirilmesini mümkün kılmaktadır (Yüksel, 2009: 46).

2.6. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlarının Denetimi

Günümüzde çokuluslu şirketlerin birçoğu sosyal sorumluluk raporlarını yayınlamaktadır. Yayımlanan bu raporlar arasında çevre, sağlık, güvenlik gibi konuları ele alan raporlar yaygınken, insan hakları ve çocuk işgücü ile ilgili olanlar diğerleri kadar yaygın değildir. Bunun yanı sıra, şirketlerin sosyal sorumluluk raporlarına yaklaşımları, sosyal sorumluluk uygulamalarına olan yaklaşımları gibi çeşitlilik arzedeabilmektedir. Bu raporların yararlı hale gelebilmesi için, açıklanacak olan bilgi türlerinin küresel bir fikir birliğine varılarak düzenlenmesi gerekmektedir. Bu düzenleme ile kullanılacak raporlama biçiminin belirlenmesi, raporların güvenilirliği ve denetiminin sağlanması amaçlanmaktadır (Green Paper, 2001: 16).

KSS raporlarının gerçeğe uygunluğunun ve anlamlılığının tespiti için tarafsız kişi ya da kurumlarca kontrol edilmesi, raporların güvenilirliğinin doğrulanması açısından önem taşımaktadır. Hazırlanmış olan raporların bağımsız denetimden geçirilmesi ile genel olarak şu faydalar elde edilmektedir:

- a) Hazırlanan raporlar daha fazla inandırıcılık özelliği taşır.
- b) Menfaat sahiplerinin hazırlanan raporlara ve şirketin uygulamalarına olan güvenini yükseltir.

c) Raporu hazırlayan şirketin riskini azaltır (2010: 40).

Avrupa Muhasebeciler Federasyonu (FEE)'nin 2004 yılında yayınladığı bir raporda, bağımsız denetimi yapılmamış kurumsal sosyal sorumluluk raporlarının neredeyse reklam gibi algılandığı, dünya sermaye piyasalarında bu tür raporların güvenilirliğinin ancak bağımsız denetimle sağlanabileceği belirtilmiştir (Yüksel, 2009: 47).

2.7. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derecelendirmesi ve Endeksi

KSS derecelendirmesinin öncelikli amacı, KSS farkındalığı sağlamak, iyi örneklerin rol model olmalarına yardımcı olmak ve şirketleri KSS raporlamasına teşvik etmek, iş hayatının finansal olmayan alanlarının da işletme öncelikleri arasında yer almasını ve bu alanların ölçülebilir ve sürdürülebilir süreçler olarak iş süreçlerine dahil edilmesini sağlamaktır. Şirketlere sağladığı en önemli fayda ise hem kendi gelişmelerini uluslararası bir yöntemin ölçümüyle görmek, hem de emsalleriyle kıyaslama şansına sahip olmaktır. Tüm dünyada kabul görmüş olan bu yöntem hükümetler tarafından da desteklenmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk derecelendirme yöntemi olan Accountability Rating (Etik Hesap Verebilirlik Skoru), Londra merkezli bir kuruluş olan AccountAbility ve İngiliz danışmanlık şirketi CSRNetwork tarafından yapılmaktadır (Yüksel, 2009: 51) .

Derecelendirme kuruluşları, kurumsal sosyal sorumluluğu değerlendirirken ve derecelendirirken sıralanan şu beş işlemi gerçekleştirir (Özgüç, 2005: 24):

- a) Çalışma yeri, çevre, ürün güvenliği ve etkileri, uluslararası faaliyetler ve insan hakları, yerel halkın hakları, yerel toplumla iletişim vb. konularda KSS uygulamalarının değerlendirilmesi için her bir alan bazında uzman kişilerden oluşan takımlar oluşturulur,
- b) Şirket hakkında harici bilgilere ulaşılır,
- c) Şirkete detaylı hazırlanmış anket formu gönderilir,
- d) Şirket hakkında bilgi verebilecek şirket içinden ve dışından önemli kişilerle görüşme yapılır.

- e) Söz konusu işlemler sonrasında raporlar hazırlanır ve ilgili taraflara (genellikle tüketiciler, yatırımcılar ve derecelendirilen şirketler) pazarlanır.

İyi bir derecelendirme notu, şirkete öncelikle iyi bir itibar kazandırır. İyi bir itibar ise şirketin satışlarında artışlar sağlar. Kötü bir derecelendirme notu ise şirkete olan güveni sarsar ve şirketin çalışanlar, müşteriler ve yatırımcılar karşısındaki inandırıcılık kabiliyetine zarar verir. Tüm bu sonuçlar dikkate alındığında kurumsal sosyal sorumluluk derecelendirmesinin önemi ve etkisi daha iyi anlaşılmaktadır.

2.8. Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlama Standartları

KSS ve üç boyutlu raporlama kavramları son yıllarda işletme yöneticileri, akademisyenler ve politika yapıcıları arasında giderek daha önemli konular haline gelmiştir. Üç boyutlu raporlama, bir şirketin ekonomik, sosyal ve çevresel çıktı ve etkilerini ölçmek için kullanılan en yaygın çerçevedir. Bir organizasyon, finansal ve sosyal sorumlulukları eşit şekilde dağıtılmış bir yıllık rapor yayınlamak isterse bu üç boyutlu rapor olmaktadır. Üç boyutlu raporlama kavramı 1990'lı yılların ortalarında İngiliz yazar John Elkington tarafından ortaya atılmıştır. Trang, Elkington'un üç boyutlu raporlamayı '*şirketlerin veya diğer organizasyonların, ekonomik, sosyal ve çevresel değerler üzerinde çok boyutlu yeni değerler yaratması ya da tahribat oluşturmalarının kavramsallaştırılması*' olarak ifade ettiğini aktarmaktadır. Bunun anlamı ise üç boyutlu raporlamanın yalnızca ekonomik değerler ya da tahribatların üzerinde değil aynı zamanda sosyal ve çevresel değerlerin ya da tahribatların üzerinde de durduğudur (Trang, 2011: 12).

KSS kavramının gelişip yaygınlaşması ve bunu takip eden KSS raporlamanın yapılmaya başlanması ile bu alanda uyulması ve uygulanması gereken bazı evrensel şartların varlığı gereklilik halini almıştır. Kurumsal sosyal yaşam ile ilgili bazı standartlar var olsa da, KSS kavramının gelişmesi ile birlikte bu alanda direkt olarak uygulanan standartlar da geliştirilmiştir. KSS standartları, şirketlerin KSS ile ilgili yapmaları gerekenleri ve bunların raporlarda belirtilme şekillerini içermektedir. Bazı standartlar çoğunlukla işin sosyal sorumluluk kısmına değinirken bazıları da genel olarak sosyal sorumlulukların raporlanmasının çerçeve

kısmını ele almaktadır. Çalışmanın bu kısmında konuyla ilgili standartlar incelenecektir.

2.8.1. ISO 14000 Çevre Yönetim Sistemi

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren insanlığı tehdit eden problemlerden birisi haline gelen çevre sorunları ve kirliliği, sanayileşmenin sonucunda daha çok hissedilir hale gelmiştir. Önceleri sadece kirlenme olarak algılanan ve uluslararası boyut kazanmadan yerel özellik taşıyan çevre sorunları, gün geçtikçe hızla artmış, yerellikten sıyrılarak tüm dünyayı ilgilendiren bir sorun halini almıştır. İşte bu noktada, insanlığın çevreye verdiği zararı azaltmak için çevre standartları, çevreye yönelik ulusal ve uluslararası yasal mevzuatlar uygulamaya alınmıştır. Bu kapsamda çevrenin korunmasına yönelik olarak Uluslararası Standartlar Organizasyonu (ISO) tarafından yayınlanan standart serisine ISO 14000 serisi denilmektedir.

ISO 14000 serisi standartları, özünde, doğal kaynak kullanımının azaltılması, toprağa, suya, havaya verilen zararların minimum düzeye indirilmesini amaçlayan standartlar bütünüdür. Bunu da çevre performansının izlenmesi ve sürekli iyileştirilmesi temeline dayandırmakta ve çevre faktörlerine ilişkin olarak ilgili mevzuat ve kanunlar tarafından tanımlanmış koşullara uymayı şart koşturmaktadır. ISO 14000 serisi içinde belgelendirilmesi yapılan standart ISO 14001 Standardı'dır ve yürürlükte olan standardın tam adı ISO 14001:2004 Çevre Yönetim Sistemleri-Şartlar ve Kullanım Kılavuzu'dur. ISO 14001 ürünün hammaddeden başlayarak müşteriye sunulmasına kadar olan süreçte çevresel faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörlerin gerekli önlemler ile kontrol altına alınarak çevreye verilen zararın en aza indirilmesi için kılavuzluk yapan bir standarttır. ISO 14001, işletmelerin çevreye verdikleri veya verebilecekleri zararların sistematik bir şekilde azaltılması, mümkün olduğu durumlarda ortadan kaldırılması için geliştirilen bir yönetim sistemidir (<http://belgelendirme.ctr.com.tr>, 2013).

ISO 14000 standartlar serisi, Çevre Yönetim Sistemleri (14001,14004), Organizasyon ve Sahaların Çevresel Değerlendirmesi (14015),Çevresel Marka (14020, 14021, 14024, 14025), Çevresel Değerlendirme (14031, 14032), Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi (14040, 14044, 14047, 14048, 14049) ve Sera Gazı ve

İlgili Faaliyetler Yönetimi gibi çevresel yönetimin farklı birim ve taraflarını yansıtmaktadır (Trang, 2011: 18).

ISO 14000 Çevresel Yönetim Standartlarının firmalara ve çevreye sağladığı faydalar ise şu şekilde sıralanabilmektedir (<http://www.tse.org.tr>, 2013):

- a) Ulusal ve/veya uluslararası mevzuatlara uyumun artırılması
- b) Çevresel performansın artırılması
- c) Uluslararası rekabette avantaj sağlaması
- d) Firma itibar ve pazar payının artırılması
- e) Maliyet kontrolünün geliştirilmesiyle masrafların azaltılması ve verimliliğin artırılması
- f) Acil durumlara (deprem, yangın, sel vb.) ve kazalara karşı hazırlıklı bulunarak mesuliyetle sonuçlanan kaza vb. olayların azaltılması
- g) Kirliliğin kaynaktan başlayarak kontrol altına alınması ve azaltılması
- h) Girdi malzemeleri ve enerji tasarrufu sağlanması
- i) İzin ve yetki belgelerinin alınmasının kolaylaştırılması
- j) ISO 14001 tüm dünyaca bilinen ve kullanılan ortak bir dil olduğundan global pazarda kabul edilirliliğin sağlanması

Çevre Yönetim Sisteminin yapısına bakıldığında ise kuruluş faaliyetlerini dört ana evreye ayırdığını görebiliriz. Bunlar (www.analizmuhendislik.com.tr, 2013);

- a) Planlama Evresi: Kuruluşun bütün amaç ve hedefleri belirlenir, uygulama yöntemleri geliştirilir.
- b) Yap (faaliyet evresi) : Plan uygulanır ve üzerinde anlaşılan önlemler kuruluşun hedefleri doğrultusunda alınır.
- c) Kontrol Et (değerlendirme evresi) : Plan dahilindeki faaliyetler etkinlik ve yeterlilik açısından kontrol edilip, sonuçlar planla karşılaştırılır.
- d) İyileştirme (düzeltici faaliyet evresi) : Belirlenen eksiklikler giderilir, değişen koşullara göre plan revize edilebilir, prosedürler gerekli olduğu şekilde yapılandırılır.

ISO 14001, beş temel prensip üzerine inşa edilmiş bir standarttır. Bunlar (<http://belgelendirme.ctr.com.tr>, 2013):

a) Çevre Politikası: Kuruluşlar öncelikle çevre politikasını oluşturmalıdırlar. Çevre politikası oluşturulurken,

- i. politikanın faaliyet, ürün ve hizmetlere uygunluğunu,
- ii. sürekli gelişme ve kirlenmenin önlenmesi hakkında taahhütleri,
- iii. çevre mevzuat ve yasal düzenlemelere uyulacağını,
- iv. çevre amaç ve hedeflerinin belirlenip, gözden geçirilmesindeki sorumlulukları,
- v. çalışanların katılımının sağlanmasını
- vi. istenildiğinde gösterilmek üzere kamuoyuna açık tutulduğunu,

içerdiğine dikkat edilmelidir.

b) Planlama: Kuruluşlar çevreye karşı ortaya çıkan tüm etkileri belirlemeli ve bunlar içinden çevreye etkisi en fazla ve önemli olanları tespit ederek kontrol altında tutma ve sürekli iyileştirme çalışmaları yapmalıdırlar. Çevresel etkiler öncelikle çevre mevzuat ve yasal düzenlemeler ile karşılaştırılmalı ve uyumları sağlanmalıdır. Çevresel etkiler aşağıdaki başlıklarda toplanabilir:

- i. Havaya emisyonlar,
- ii. Suya deşarjlar,
- iii. Toprağa atıklar (katı ve tehlikeli atık),
- iv. Kaynak tüketimleri (su, elektrik, fueloil, motorin, hammadde vb.).

Kuruluş, sürekli gelişmeyi sağlamak için çevre amaç ve hedefleri oluşturmalı, bu amaç ve hedeflere erişmek için ise projeler belirlemelidir. Projeler, Çevre Yönetim Programı çerçevesinde tanımlanmalı, proje mevcut durumu ve hedefleri, sorumlu kişileri, gerekli kaynaklar ve bitiş tarihi belli olmalı ve takip edilmelidir.

c) Uygulama ve Faaliyetler: Çevre yönetiminin etkinliğini sağlamak amacıyla, yetki ve sorumluluklar tanımlanmalı, Çevre Yönetim Sistemi'nin yönetim

temsilcisi belli olmalıdır. Kuruluş çalışanlarına gerekli eğitimleri vermeli, iç ve dış iletişimin sağlanması için yazılı bir sistem oluşturulmalıdır. Çevre Yönetim Sistemi'nin El Kitabı, Prosedürler ve Talimatlardan (operasyonel, acil durum, kontrol vb.) oluşan dokümantasyonu hazırlanmalı, uygulanması sağlanmalıdır. Çevre açısından önemli etkilere sahip birimler belirlenmeli, buradaki çevresel etkileri ortaya çıkarabilecek parametreleri kontrol altına almak için talimatlar oluşturulmalıdır. Kuruluş, potansiyel acil durum ve kazaları belirlemeli, bunlara karşı yapılacak faaliyetler için hazırlıklı olmalıdır.

d) Kontrol Etme: Kuruluş, önemli çevresel etkileri olabilecek işlem ve faaliyetleri izlemek ve ölçmek için yazılı bir metot belirlemeli ve devamlılığını sağlamalıdır. Ölçme aletlerinin kalibrasyonları takip edilmeli, kayıtları tutulmalıdır. Herhangi bir uygunsuzluk durumunda düzeltici ve önleyici faaliyetlerin yapılması ve takibi için bir sistematik oluşturmalıdır. Çevre ile ilgili kayıtlar saklanmalıdır. Çevre Yönetim Sistemi'nin ISO 14001'in şartlarına uyup uymadığı ve uygun bir şekilde devamlılığının sağlanıp sağlanmadığı denetimler ile ortaya konmalı ve üst yönetime denetim sonuçları bildirilmelidir.

e) Yönetimin Gözden Geçirmesi: Kuruluşun üst yönetimi Çevre Yönetim Sistemi'nin uygunluğunu, yeterliliğini ve etkinliğini belirli periyotlarda tanımlanmış kriterleri dikkate alarak gözden geçirmeli ve bu gözden geçirmenin kayıtları tutulmalıdır. Belirlenen uygunsuzluk, eksiklik veya geliştirme için faaliyetler planlanmalı ve takip edilmelidir.

2.8.2. SA 8000 Standartları

İşletmelerin müşterilerine “daha kaliteli ve güvenilir ürünler sunma” sorumluluğunu öne çıkaran ISO 9000 ve doğal çevreye karşı olan sorumluluklarını düzenleyen ISO 14000 serileri gibi standartların yanında 1997 yılından bu yana “iş görenlere” karşı sosyal sorumluluklarını yerine getirmelerinde işletmelere kılavuzluk edecek “Sosyal Sorumluluk SA 8000 Standardı” giderek gündeme gelmeye başlamıştır (Yılmaz, 2010: 128).

Merkezi Newyork’ ta bulunan SAI, (Social Accountibility International) Uluslararası Sosyal Sorumluluk Örgütü, çalışma ortamlarının ve şartlarının iyileştirilmesi ve bunlar ile ilgili olarak gönüllülük esasına bağlı dış taraflarca denetlenebilir bir standart geliştirme, uygulama ve gözetme amacıyla kurulmuş, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardı ilk olarak bu kurum tarafından 1997 yılı Ekim ayında, çalışanların temel haklarını garanti altına almayı amaçlayarak yayınlanmıştır (Tütüncü, 2008: 176). Standardın bugüne kadar revizyonları gerçekleştirilmiştir. Şu anda geçerli versiyonu ise 2008 yılında yayınlanmıştır. SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardı, çalışma ilişkilerine yeni bir boyut getiren kapsamlı bir standarttır (Şen, 2009: 41).

SA 8000, dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm standardın “amaç ve kapsamı”nı tanımlamakta, ikinci bölüm, bir işletmenin belge almaya hak kazanabilmesi için standarda ek olarak uymak zorunda olduğu yerel yasaları, UÇÖ’nün (Uluslararası Çalışma Örgütü) temel düzenlemelerini ve Birleşmiş Milletler Anayasasını belirtmekte, üçüncü bölüm, standartla ilgili “işletme”, “tedarikçi”, “çocuk işgören” ve “zorla çalıştırılan işgören” gibi kavramları tanımlamakta, son bölüm ise, işletmenin yönetim sistemini uygularken ve belge alırken uymak zorunda olduğu genel koşulları açıklamaktadır(Aktan, 2007: 100).

SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardının kapsamı ise şu maddelerden meydana gelmektedir (Kaya, 2008: 18-19):

- a) Çocuk İşgören:** SA 8000, çalışan çocukların çıkarlarının en iyi biçimde korunmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Yerel yasaların çalışma veya zorunlu eğitim için daha yüksek bir yaş sınırı koymaması durumunda, 15 yaşın altındaki herkes “çocuk işgücü” olarak tanımlanır. Standardı uygulamaya koyan kuruluş, 15 yaşın altında çocuk emeğini kullanmamayı ve kullanılmasını desteklememeyi taahhüt etmektedir. Ayrıca, kuruluş, çocuk emeği tanımına uygun koşullarda çalıştığı görülen işçilerin durumlarının iyileştirilmesi için gerekli politika ve prosedürlerin oluşturulmasını, bunların belgelendirilmesini, çocukların çocukluk çağından çıkıncaya kadar okula

devam edebilmesini ve bunun sürdürülebilmesi için yeterli desteğin sağlanmasını taahhüt etmektedir.

- b) Zorla Çalıştırılan İşgören:** Sözleşme, kişilerin baskı ve tehdit altında ve kendi iradeleri dışında zorla çalıştırılmalarına önemli sınırlamalar ve yasaklar öngörmektedir. İşletme, zorla işçi çalıştıramaz veya işçilerin kimliklerini ya da belli bir "depozit"i işletmeye bırakmalarını isteyemez. Bu ölçütün amacı, bütün işçilerin kendi istekleriyle istihdam edilmelerini ve yazılı veya sözlü istihdam sözleşmesine sahip olmasını temin etmek, işverenin ulusal çalışma yasalarına uyum göstermesini sağlayarak çalışanların haklarının korunmasını güvence altına almak olarak belirlenmiştir.
- c) Sendika Kurma ve Toplu Pazarlık Hakkı:** SA 8000, sendikalaşma hakkının temel insan hakları arasında yer aldığını ve toplu pazarlığın çalışanların özgürce sendikalaşma haklarının nihai hedefi olduğunu göz önünde bulundurmaktadır. SA 8000, işverenlerin çalışanların bu haklarını kullanmalarını engellememelerini ve örgütlenme özgürlüğünün kısıtlandığı ülkelerde çalışanlara çıkarlarını koruma konusunda alternatif araçlar sağlanmasını gerektirmektedir. Standardı uygulamaya koyan kuruluşta, bütün çalışanların diledikleri sendikalara girme ve toplu pazarlık yapma hakkına saygı duyulacaktır. Örgütlenme özgürlüğünün ve toplu pazarlık hakkının yasalarla sınırlandırılması durumunda da, SA 8000 standardı ile çalışanlar için özgür ve bağımsız örgütlenme ve toplu pazarlık hakkının kolaylaştırılması amacıyla benzer olanaklar sağlanması güvence altına alınmaktadır.
- d) Çalışma Saatleri:** İşçiler haftalık 48 saatten fazla çalıştırılmaz ve (kısa dönemli olağan üstü iş koşulları hariç) fazla mesailer, haftalık 12 saati geçemez. SA 8000, işverenlerin fazla mesai talep edebilmeleri için, koşulların kısa dönemli ve önceden belirlenemeyen nitelikte olması gerektiğini hükme bağlamaktadır.
- e) Maaş ve Ücretler:** Ücretler en azından ülkenin “asgari ücret” seviyesinde ve personelin temel ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek kadar olmak zorundadır. Ücretlendirme ölçütü açısından UÇÖ' nün amacı, çalışanların yazılı veya sözlü iş sözleşmeleriyle korunmasıdır. Bu bağlamda, düzenli çalışma

saatlerinde (haftada 48 saati aşmayan sürelerde) kazanılan ücretlerin, çalışanın ve kendisine bağımlı olanların beslenmesi, giyimi ve barınabilmesi için yeterli olması, geçimlik ücretin sağlanabilmesi için fazla mesainin zorunlu olmaması amaçlanmaktadır. Uygulamayı kabul eden kuruluş, standart bir çalışma haftası için ödenen ücretlerin en azından yasal ve endüstriyel standartları sağlamasını ve kişinin temel ihtiyaçlarının karşılanmasına ve bir miktar ihtiyati gelir sağlamasına yetecek düzeyde olmasını garanti edecektir.

- f) Sağlık ve Güvenlik:** İşletme, sağlıklı bir çalışma ortamı sunmak, kaza ve yaralanmaları önleyici tedbirleri almak, sağlık ve güvenlik eğitimi vermek, temiz sağlık tesisleri ve içilebilir su sağlamak zorundadır. Bu ölçütün amacı, çalışanlara, hem uzun hem kısa dönemde sağlık ve güvenlikten kaynaklanan hasar ve kazaların önlenmesine yönelik önleyici tedbirlerin alındığı temiz ve güvenli bir işyeri ortamının sağlanmasıdır. Kuruluş, çalışanların düzenli olarak işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi almasını ve yeni işe alınanlar için eğitimlerin yinelenmesini garanti etmektedir.
- g) Ayrımcılık ve Disiplin Uygulamaları:** İşçiler cinsiyet, etnik köken vb nedenlerden dolayı farklı muameleye tabi tutulamaz ve işçilere dayak, küfür, mobbing vb. fiziksel ve psikolojik baskı uygulanamaz. Ayrımcılık ölçütü, işe alma, ücretlendirme, eğitim olanaklarından yararlanma, emeklilik veya işe son verme işlemlerinde ırk, sınıf, milliyet, din, cinsel tercih, sendika üyeliği veya politik eğilimlere göre ayrımcılık yapılmamasını ve bunun desteklenmesini garanti altına almaktadır. Disiplin uygulamaları konusunda, SA 8000'in amacı, çalışmanın “gönüllü” olması ilkesine dayanmaktadır. Bu bağlamda, çalışanın performansına ilişkin ve disiplin kurallarına uymama konusunda yapılacak yazılı veya sözlü uyarılar için basit, anlaşılması kolay prosedürlerin bulunması gerekmektedir.

ISO standartları, kalite yönetim sistemi ve çevre yönetim sistemi için süreç tabanlı, hizmet ve üretim sektörlerinin her ikisinde de uygulanabilen standartlardır. SA 8000 standardı ise daha az süreç tabanlı, daha fazla kuralcı ve sonuç odaklıdır. SA 8000 üretim sektörü ile daha fazla ilgilidir ve denetimleri ISO 9000 ve ISO

14000'de olduğu gibi sadece süreç yerinde değil, aynı zamanda işgörenler, pay sahipleri ve ilgili diğer taraflar ile görüşmeleri ve çalışma ortamı dışında gerekli olan yerlerin ziyaretlerini de kapsar. Türkiye'de SA 8000 Sosyal Sorumluluk standardına sahip altı firma bulunmaktadır. Bu firmalar; Marshall Boya, Beko, Alorka Carrier, Topkapı İplik, Socotab Tütün, Yeşim Tekstil'dir (www.eurocons.com.tr, 2013).

2.8.2.1. SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardı Belgelendirme Süreci

SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardı denetimi SAI tarafından değil, SAI tarafından akredite edilmiş, bağımsız belgelendirme firmalarınca yapılır. Belgelendirme firmaları belirli sürelerde SAI tarafından, SA 8000 denetimlerinin uygunluğunun araştırılması için denetlenirler. SA 8000 standardına göre akredite olabilmek için belgelendirme firmaları, ISO/ISO/IEC Guide 62, SAI Guideline I dokümanlarındaki maddeleri karşılamak zorundadırlar. Belgelendirme firmalarında SA 8000 Sosyal Sorumluluk standardını denetlemek için çalışan denetçiler, SA 8000 denetçi eğitimini almalı ve bu eğitim sonunda uygulanan sınavdan başarı ile geçmiş olmalıdırlar (<http://www.eurocons.com.tr>, 2013).

SA 8000 belgelendirme dört aşamadan oluşmaktadır. Bunlar (Filiz, 2013):

- a) **Planlama Aşaması:** Yönetim sistemleri denetimi konusunda bilgili, deneyimli ve üst yönetimin desteğine sahip bir yönetici, belgelendirme süreci için görevlendirilmelidir. Bu konuda danışman şirketlerden de yararlanılabilir.
- b) **Uygulama Aşaması:** Bu aşamada tutulacak kayıtlar SA 8000'e uyulduğunu kanıtlamak bakımından önemlidir.
- c) **Kontrol Aşaması:** Kesin başvuru öncesi bir ön denetim yararlı olabilir. Ön denetimin belgelendirme açısından olumsuz bir etkisi yoktur. Koşulların yerine getirildiğine inanılıyorsa, doğrudan gerçek denetim için de başvurulabilir. Denetimler sonucunda bir eksiklik görülmüşse, düzeltme istenecektir.
- d) **Periyodik Kontrol Aşaması:** Belgeler üç yıl için geçerli olup, standarda uyulup uyulmadığı belli aralıklarla kontrol edilmektedir. Bu tür

kontrollerle, sistemin sürekli geliştirilmesi ve işletmelerin standarda uyma konusunda mükemmelleşmeleri hedeflenmektedir.

2.8.2.2. SA 8000 Standardı Belgelendirmenin Firmalara Faydaları

Uluslararası geçerliliğe sahip bu kurumsal sosyal sorumluluk raporlamasına ilişkin standardın firmalarca belgelendirilmesi, işletmelere ulusal ve özellikle de uluslararası bazda büyük katkı sağlamaktadır. Bu katkılar kısaca şu şekilde sıralanabilir;

- a) Çalışanlara etik ve küresel standartlara uygun muamele konusunda kararlılığı kanıtlar.
- b) Tedarik zincirinin yönetimini ve performansını iyileştirir.
- c) Küresel standartlara uymayı sağlar ve ihmal, itibar kaybı ve olası dava risklerini azaltır.
- d) Kurumsal vizyonu destekler ve çalışanların, müşterilerin ve paydaşların bağlılığını geliştirir ve pekiştirir.
- e) Uluslararası ihaleler için teklif verirken veya yeni işlere uyum sağlamak için yerel olarak genişlerken, uygun sosyal sorumluluğu göstermeyi sağlar.
- f) Belgelendirme, faaliyetle ilgili süreçlerin daha iyi uygulanmasını sağlar, vasıflı yeteneği, tedarik zincirlerinde tutarlılığı ve uygunluğu artırır, müşteri ilişkilerini daha sürdürülebilir kılar ve karlı bir rekabet avantajı getirir (<http://www.sgs.com.tr>, 2013).

2.8.2.3. SA 8000 Standardına Gerek Duyulmasının Nedenleri

SA 8000 Standardı'na ihtiyaç duyulmasının nedenleri, gelişmekte olan ülkelerdeki kötü çalışma koşullarının artık göz ardı edilemeyecek bir boyuta ulaşmış olması, sivil toplum örgütlerinin çalışma koşullarını iyileştirme yönündeki çabaları ve tasarruf sahiplerinin yatırım kararı verirken kar kadar, aday örgütlerin sosyal sorumluluklarına uygun faaliyet gösterip göstermediklerini de dikkate almaya başlamaları olarak sayılabilir (<http://www.eurocons.com.tr>, 2013).

- a) **Gelişmekte Olan Ülkelerdeki Kötü Çalışma Koşulları:** Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki çalışma koşullarının kötülüğü, insan hakları

konusunda duyarlı gelişmiş ülkelerin bazı adımlar atmasını zorunlu hale getirmiş ve SA 8000, bu zorunluluğun sonucunda ortaya çıkmıştır.

- b) **Sivil Toplum Örgütlerinin Çabaları:** Son yıllarda sivil toplum örgütleri dünya genelinde insan haklarına aykırı uygulamaların dile getirilmesinde ve önleyici girişimlerin başlatılmasında aktif olarak rol oynamışlardır. Artık Amerika’da satılan bir çok ürünün üzerinde, ürünle ilgili çocuk işçi ve köle işgören çalıştırılmadığına dair ifadeler görülmektedir. Bu, gelişmiş ülkeler başta olmak üzere dünya genelinde kötü çalışma koşullarına karşı bilinçli bir tepkinin başladığını göstermektedir.
- c) **Sosyal Sorumluluk Yatırım Fonları:** SA 8000 Standardının doğuşuna neden olan bir diğer gelişme de, milyarca dolarlık portföyleriyle hızla büyümekte olan “Sosyal Sorumluluk Yatırım Fonları”dır. Söz konusu yatırım fonları aracılığıyla tütün, silah, vb. ürünlerin üretimini ve satışını yapan işletmeleri “yatırım yapmayarak” cezalandıran yatırımcılar, ellerindeki fonları, işgörenlerine ve çevreye duyarlı işletmelere yönlendirerek onları ödüllendirmektedirler (Berker, 2008: 40).

2.8.3. AA 1000 (AccountAbility 1000)

AccountAbility, sürdürülebilir kalkınmada yükümlülük anlayışını geliştirebilmek amacıyla, 1999 yılında, AA1000 standart sistemini uygulamaya geçirmiştir. Kuruluş, toplumsal denetim ve raporlama uygulamalarının profesyonelleşmesini sağlayarak, şirketler ve toplum arasındaki güven eksikliğini gidermeyi hedeflemektedir. Bu amaçla, AA1000, toplumsal ve etik muhasebe, denetim ve raporlamanın belli bir standart çerçevesinde kalitesini artırmayı ve böylelikle, işletmelerin sürdürülebilir kalkınma konusunda ilerlemelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu çerçeve içinde bir garanti ve derecelendirme sistemi de geliştirilmiştir. Öte yandan paydaşlarla ilişkilerin belli bir kalitede sürdürülebilmesi için bu konuda da bir standart oluşturulmuştur. AA 1000 Uluslararası geçerliliği, olumlu sonuçları ispatlanmış tek uygulamadır. Amacı, işletme faaliyetlerini paydaş beklentilerine göre şekillendirmek, karar alma ve uygulama süreçlerinde işletme olanakları ve hedefleri doğrultusunda paydaş katılımını sağlamaktır (Yüksel, 2009: 25).

AA1000 serisi, ticari olmayan, tüm organizasyonlarca kullanılabilen açık kaynak serileri sunan, tüm boyuttaki firmaların sürdürülebilir performans ve raporlamalarını kapsayan ilke bazlı standartlar serisidir. AA1000 serisi, AA1000 Amaç ve İlkeler, AA1000 Uyum İçin Genel Çerçeve, AA1000 Güvence Standartları (AA1000AS) ve AA1000 Paydaş Katılımı Standardını içermektedir. Ayrıca AA1000AS tüm boyuttaki organizasyonları kapsayan ilk güvence standardıdır. Bu standard, sürdürülebilir performansın yansıttığı nitel verilerle de nicel veriler ile olduğu gibi etkili bir şekilde ilgilenilmesi yaklaşımına yönelik ihtiyacı karşılamaktadır (Trang, 2011: 17).

AA1000 kurum ve kuruluşlara paydaşlarıyla aktif bir ilişki kurmalarını sağlayacak değerler yaratmaları için yardımcı olmaktadır. Paydaş katılımı risk/fırsat yönetimi için çok değerli bir araçtır. Maliyetlerin düşürülmesini sağlarken değer yaratma ve fayda sağlanmasına da yardımcı olur. Bundan başka, paydaş katılımı, kurumsal direnci ve esnekliği artırırken öğrenme ve inovasyon çalışmalarına ve sürdürülebilir performans geliştirme yeteneklerine de büyük katkı sağlamaktadır (<http://www.sucsr.com>, 2013).

2.8.4. Küresel Raporlama Girişimi (GRI - Global Reporting Initiative)

Günümüzde kurumlar, birçok nedenle KSS uygulamaları gerçekleştirmektedirler. Ancak artık bu uygulamaların paydaşlara duyurulması da gerekmektedir. Bu yüzden işletmeler KSS faaliyetlerini KSS raporu adı altında bir araya getirmektedirler. KSS raporları, yıllık faaliyet raporlarında ya da ayrı raporlarda işletmelerin ekonomik, çevresel ve sosyal faaliyetlerinin boyutlarının gösterildiği işletme içi ve işletme dışı menfaat sahiplerine, finansal ve finansal olmayan bilgi sunan raporlardır. Günümüzde çok uluslu şirketlerin büyük çoğunluğunun KSS uygulamalarının, refahın küresel düzeyde korunması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi somut hedefini içeren, sürdürülebilir kalkınmayı desteklediği görülmektedir. Sosyal sorumluluk raporlaması geleneksel finansal raporlamanın kapsamını toplumsal fayda yönünde genişletmekte ve aynı zamanda menfaat sahiplerine finansal konularda hesap verme şeklinde ifade edilebilecek

geleneksel rolün ötesinde, işletme sorumluluklarının genişletilmesi anlamını taşımaktadır (Yılmaz, 2010: 134).

Şeffaf raporlama, sürdürülebilir bir yönetimin anahtar özelliğidir. Raporlama, sadece yapılan işin, şirketin kendilerine etkisini ölçmek için değil, aynı zamanda iş ile ilgili dışarının eleştiri ve geribildirimlerini sağlamak için de gereklidir. Ayrıca KSS uygulamalarının raporlar ile gösterimi, paydaşlar ve ortaklar ile iletişim üzerinde de fayda sağlar. KSS raporlaması, Kuzey Avrupa ve Kuzey Amerikalı şirketlerce yavaş bir şekilde yükselen ancak hızlı bir yayılım gösteren bir trend haline almıştır. Avrupa hukuku kurumsal sosyal sorumluluk raporları ile ilgili 'şirketlerin, zorunlu oldukları ölçüde, gelişmelerini, performans ya da pozisyonlarını anlamak için belirli iş göstergeleri olan finansal ve uygun zamanında düzenlenmiş finansal olmayan verilerini içeren analizler, çalışan meseleleri ve çevre ile ilgili bilgileri içermelerini' gerekli kılmıştır. Zorunlu oldukları ölçüde ve uygun gördükleri zamanda düzenleme seçenekleri ile sürdürülebilirlik raporları gönüllülük çerçevesinde kalmıştı. Global Reporting Initiative, GRI), sürdürülebilirlik raporlamalarını tüm organizasyonlar tarafından rutin ve finansal raporlamalar ile karşılaştırılabilir olarak düzenlenmesini sağlamak amacıyla 2002 yılından bu yana serbest bir sürdürülebilirlik raporlama çerçevesi sunmaktadır (Bausch, 2012: 62).

GRI, Üç Boyutlu Raporlama'nın en tipik örneklerinden birini oluşturmaktadır. Ayrıca şeffaflık ve hesap verilebilirlik standartları için en iyi çerçeveyi sunmaktadır. GRI, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environmental Programme (UNEP)) ve Çevreye Duyarlı Ekonomiler Koalisyonu (Coalition for Environmentally Responsible Economies (CERES)) tarafından 1997 yılında kurulmuş ve çoklu paydaş katılımı ile geliştirilmiştir. GRI'nın amacı, bir şirketin ekonomik, sosyal ve çevresel faaliyetlerini kapsayan KSS uygulamaları ile ilgili evrensel uygulanabilir kurallar geliştirmektir. GRI'nın hedefleri şu şekilde sıralanabilir (Trang, 2011: 16):

- a) Sürdürülebilir raporlamayı finansal raporlama ile eşit düzeye yükseltmek,

- b) Tüm işletmeler için ve bazı özel sektör faaliyet dallarına yönelik ölçümlerin standart raporlama uygulamalarını yayınlamak ve desteklemek,
- c) Küresel raporlamayı desteklemek için sağlam, sürekli ve verimli bir kurumun varlığını garanti etmek.

GRI'nın misyonu, şirketler tarafından ürün, hizmet ve faaliyetlerinde ekonomik, sosyal ve çevresel performanslarını açıklamak için gönüllü kullanabilecekleri küresel olarak uygulanabilir sürdürülebilirlik raporlama kılavuzu geliştirmek ve yaymaktır. Bunun yanı sıra GRI, sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarda geniş bir yelpaze içeren ölçümler sağladığından kapsamlı bir kılavuzdur (Trang, 2011: 17).

GRI, kar amacı gütmeyen, küresel sürdürülebilir ekonominin sağlanabilmesi için işletmelere sosyal sorumluluk raporlamasında rehber sunan bir organizasyondur. Kar amacı gütmeyen kurumlar olan “Çevreye Karşı Sorumlu Ekonomiler Koalasyonu (CERES – Coalition for Environmentally Responsible Economies) ve Tellus Enstitüsü tarafından 1997 yılında Boston’da geliştirilmiştir. 2002 yılında ise bağımsız bir kuruluş haline getirilmiştir. Çoklu paydaş yapısına sahip olan GRI, kamu ve özel sektörden pek çok üyeyi barındırmaktadır. Bu üyeler tarafından yönetim kurulu ve teknik danışmanlık komitesi üyeleri seçilmektedir. Yönetim kurulu üyeleri, GRI Rehberi’ni geliştirmek ve yayınlamak, diğer kurumlardan tavsiye ve destek almak ile sorumludur. GRI’nın kuruluş amacı, küresel olarak uygulanabilir bir sosyal sorumluluk, çevre sorumluluğu ve finansal sorumluluğu içeren sürdürülebilirlik raporlaması rehberi geliştirmek ve üçlü performans raporlamasını finansal raporlama gibi rutin ve karşılaştırılabilir hale getirmektir (Aksoy, 2013: 38).

Global Reporting Initiative (GRI), Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve UN Global Compact (BM Küresel İşbirliği Sözleşmesi) gibi Birleşmiş Milletler programları ile yakın işbirliği içinde çalışan, dünya çapında faaliyet gösteren, kar amacı gütmeyen ve çoklu paydaş yapısına sahip bir kuruluştur. Bu rehber, şirketlerin kendi istekleriyle hazırlayacakları, sürdürülebilirlik ile ilgili

çevresel, ekonomik ve sosyal faaliyetlerini ve bu faaliyetlerin sonuçlarını raporlayabilecekleri bir çerçeve sunmaktadır. GRI, tüm dünyadan, iş dünyası, finans, yatırım, çevre, insan hakları, araştırma ve çalışma konularında faaliyet gösteren organizasyonların aktif katılımına sahiptir. GRI (www.sercomconsulting.com, 2013):

- a) Dünya çapında kabul görmüş ve standart hale getirilmiş tek sosyal raporlama çerçevesidir.
- b) Devletler, iş dünyası, yatırımcı çevreleri gibi paydaşlar tarafından kabul görmüş ve onaylanmıştır.
- c) UN/UNEP, Global Compact, OECD Rehberi, ISO 26000 gibi inisiyatiflerle harmonize edilerek hazırlanmıştır.
- d) Küresel bir markadır.
- e) Kullanımı kolaydır.

Uluslararası geçerliliğe sahip olan GRI raporlama çerçevesi kapsamında hazırlanan raporlar, firmaların, finansal raporları ile verilen mali göstergelerinin yanı sıra sosyal açıdan da ele alınmasını ve bu göstergelerin paydaşlara, çalışanlara ve müşterilere sunulmasını sağlar. GRI ise bu raporlara uluslararası anlamlılık ve geçerlilik sağlayan bir çerçeve kazandırır. KSS raporlamasının GRI'da sürdürülebilirlik raporu olarak adlandırılmasının nedeni ise üçlü raporlamayı içeren bir çerçeve geliştirmesi ve çevre sorumluluğu ile ekonomik sorumluluğu sosyal sorumluluğun kapsamına almasıdır. Bu şekilde her üç konu da sosyal raporda yer alacaktır.

Sosyal sorumluluk raporlaması (sosyal raporlama veya sürdürülebilir raporlama) için 1997 yılında bir raporlama çerçevesi rehber olarak yayınlanmıştır. GRI (Global Reporting Initiative) yayınlamış olduğu çerçeve gönüllülük esasına dayanır ve işletmelerin ekonomik, sosyal ve çevresel faaliyet boyutlarını raporlamak amacıyla kullanılır. Bu çerçeve yıllar içinde gelişerek tekrar güncellenmiştir. Bu rehberin içeriği şöyledir (Yanık ve Türker, 2012: 300):

- Önsöz; Sürdürülebilir Kalkınma ve Şeffaflık Zorunluluğu

- Giriş; Sürdürülebilirlik Raporlamasına Genel Bakış
  - Sürdürülebilirlik Raporunun Amacı
  - GRI Raporlama Çerçevesine Giriş
  - GRI İlkelerine Genel Bakış
  - İlkelerin Uygulanması
- 1. Bölüm: Raporun İçeriğinin, Kalitesinin ve Sınırlarının Belirlenmesi
  - Raporun İçeriğini Belirlemeye Yönelik Rehber
  - Raporun İçeriğini Belirlemeye Yönelik Prensipler
  - Raporun Kalitesini Sağlamaya Yönelik Prensipler
  - Raporun Sınırlarını Belirlemeye Yönelik Rehber
- 2. Bölüm: Standart Açıklamalar
  - Strateji ve Profil
    1. Strateji ve Analiz
    2. Kurumsal Profil
    3. Rapor Parametreleri
    4. Yönetişim, Taahhütler ve Katılım
    5. Yönetim Yaklaşımı ve Performans Göstergeleri
  - Ekonomik
  - Çevresel
  - Sosyal: İşgücü Uygulamaları ve İnsana Yakışır İş
  - İnsan Hakları
  - Toplum
  - Ürün Sorumluluğu
- Genel Raporlama Notları
  - Veri Toplama
  - Rapor Şekli ve Sıklığı
  - Denetim

KSS raporlaması ilkeleri, rapor içeriğinin belirlenmesi ve raporlanan bilgilerin kalitesinin sağlanmasına yönelik oluşturulan prensipleri ifade eder. Bu

ilkeler “Raporlama Prensipleri ve Rehberi” ve “Standart Açıklamalar” başlıklı iki ana bölümden oluşur (Aksoy, 2013: 40):

- a) *Raporlama Prensipleri ve Rehberi*: Bu bölümde raporlama sürecinin üç ana ögesi olan rapor içeriğinin belirlenmesi, raporlanan bilgilerin kalitesinin belirlenmesi ve rapor sınırının oluşturulması ile ilgili raporlama prensipleri ve raporlama rehberi sunulmaktadır. Raporlama rehberinde, alınabilecek önlemler ya da rapor hazırlayan kurumun hangi konuda rapor hazırlayacağına dair kararları verirken göz önünde bulundurabileceği seçenekler tanımlanmıştır. Raporlama prensipleri ise bir raporun elde etmesi gereken sonuçları tanımlar ve raporlama sürecinde hangi konu ve göstergelerin seçilmesi gerektiği, nasıl raporlanacağı konularında işletmeye kılavuzluk eder. Prensiplerin her birisi bir tanımlamadan, açıklamadan ve rapor hazırlayan kurumun prensipleri kullanımını değerlendirmesine yönelik bir dizi testten meydana gelir. Testler, kendileri hakkında rapor hazırlanacak özel açıklamalar olarak değil, kendi kendini tanılama araçları (self-diagnosis) olarak kullanılma amacını taşırlar.

Tablo 5: Raporlama Prensipleri ve Rehberi

Rapor İçeriğinin Belirlenmesi:	Rapor Kalitesinin Sağlanması:	Rapor Sınırının Belirlenmesi:
<p>Kurumun performansının dengeli ve makul bir şekilde sunulmasını sağlamak için, raporun kapsamı gereken içeriğin saptanmasını ifade eder.</p> <p><u>İçeriğin Belirlenmesine Yönelik Rehber:</u></p> <p>Kurumu ilgilendiren ve raporlanması uygun bulunan konular ile ilgili göstergeler, her seferinde tekrarlayan bir süreçten geçirilerek belirlenmelidir. Bu süreç sırasında da içeriğin belirlenmesine yönelik prensipler dikkate alınmalıdır. Açıklanacak konular belirlenirken GRI İlkeleri ve sektörel özellikler dikkate alınmalı, göstergeler arasında Temel ve İlave olarak ayırım yapılmalıdır. Uygunluğu belirlenen konu ve Göstergeler her Prensipten için geliştirilen testlere tabi tutulmalıdır.</p> <p><u>İçeriğin Belirlenmesine Yönelik Prensipler:</u></p> <p>-- <i>Önceliklendirme:</i> Bir raporda yer alan bilgiler, kurumun önemli ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerini yansıtan veya paydaşların değerlendirmeleri ve kararları üzerinde ciddi etkisi olabilecek konuları ve göstergeleri kapsamalıdır.</p> <p>-- <i>Paydaş Katılımı:</i> Rapor hazırlayan kurum paydaşlarının kimler olduğunu belirlemeli ve raporda onların makul beklenti ve menfaatlerine ne şekilde yanıt verdiğini açıklamalıdır.</p> <p>-- <i>Sürdürülebilirlik Çerçevesi:</i> Rapor kurumun performansını geniş kapsamlı bir sürdürülebilirlik çerçevesinde sunmalıdır.</p> <p>-- <i>Bütünlük:</i> Öncelikli konuların ve göstergelerin kapsamı ve raporun sınırları kurumun başlıca ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerinin yansıtılması için yeterli olmalı ve paydaşlara kurumun raporlama periyodundaki performansını değerlendirme olanağı sunmalıdır.</p>	<p>Bu bölümde, uygun sunumu da dahil, raporlanan bilgilerin kalitesini sağlamaya yönelik seçimlere kılavuzluk etmek üzere geliştirilmiş Prensipler yer almaktadır. Bir rapora dahil olacak bilgilerin hazırlanması süreci ile alakalı kararlar bu Prensiplerle tutarlı olmalıdır. Bu Prensipler şeffaflık için esastır. Bilginin kalitesi paydaşların performans hakkında sağlam ve makul değerlendirmeler yapmasına ve uygun önlem almasına olanak tanır.</p> <p><u>Kalitenin Sağlanmasına Yönelik Prensipler:</u></p> <p>-- <i>Denge:</i> Rapor, kurumun genel performansının gerekçeli değerlendirmesine imkan sağlayacak şekilde kurum performansının hem olumlu hem de olumsuz unsurlarını yansıtmalıdır.</p> <p>-- <i>Karşılaştırılabilirlik:</i> Rapora girecek konular ve bilgiler tutarlı biçimde seçilmeli, toplanmalı ve rapor edilmelidir. Raporlanan bilgiler paydaşların kurumun performansında zaman içinde ortaya çıkan değişiklikleri analiz etmesine olanak tanımalı ve diğer kurumlarla göreceli analiz yapılabilirliğini desteklemelidir.</p> <p>-- <i>Doğruluk:</i> Raporlanan bilgiler, paydaşların rapor hazırlayan kurumun performansını değerlendirmesi için yeterli doğruluk ile detaya sahip olmalıdır.</p> <p>-- <i>Zamanlılık:</i> Raporlama düzenli bir zaman çizelgesine bağlı olarak çıkar ve bilgiler paydaşların bilinçli ve bilgili karar almalarını sağlamak amacıyla zamanında sunulur.</p> <p>-- <i>Açıklık:</i> Bilgiler, raporu kullanan paydaşlar için anlaşılabilir ve erişilebilir olacak şekilde sunulmalıdır.</p> <p>-- <i>Güvenilirlik:</i> Bir raporun hazırlanmasında kullanılan bilgiler ve süreçler, incelemeye tabi olabilecek ve bilgilerin kaliteli ve öncelikli olmasını sağlayacak bir yol izleyerek toplanmalı, kaydedilmesi, derlenmeli, analiz edilmeli ve açıklanmalıdır.</p>	<p>Bir raporun içeriğinin belirlenmesine paralel olarak, bir kurum raporun hangi kuruluşların performansını temsil edeceğine karar vermek zorundadır. Sürdürülebilirlik raporu sınırı, raporu hazırlayan kurumun tedarik zincirinin yukarısında ve aşağısında yer alan kuruluşlar ile olan ilişkilerinde veya ilişkileri vasıtasıyla kontrol ettiği ya da üzerlerinde önemli etkiye sahip olduğu kuruluşları içermelidir.</p> <p>Kontrol; faaliyetlerinden menfaat elde etmek üzere bir girişimin mali ve operasyonel politikalarını yönetme yetkisidir. Bir kuruluşun mali ve operasyonel politika kararlarına katılma yetkisidir, ama bu politikaları kontrol etme yetkisi içermez.</p> <p><u>Sınırın Belirlenmesine Yönelik Rehber:</u></p> <p>-- <i>Önemli (güncel veya potansiyel) sürdürülebilirlik etkilerine neden olan bütün kuruluşlar ve/veya rapor hazırlayan kurumun mali ve operasyonel politikalar ve uygulamalar bağlamında kontrol ettiği veya üzerinde önemli etkiye sahip olduğu bütün kuruluşlar, bir sürdürülebilirlik raporunun sınırı dâhilinde yer almalıdır.</i></p> <p>-- Bu kuruluşlar, ister operasyonel performans göstergelerini isterse yönetim performans Göstergelerini veya anlatım tanımlamalarını kullanmak suretiyle rapora dâhil edilebilir.</p> <p>-- Rapor hazırlayan kurum bu yaklaşımları kullanarak en azından aşağıdaki kuruluşları raporuna dâhil etmelidir. Kurumun kontrol ettiği kuruluşlar operasyonel performans göstergeleri ile kapsama dâhil edilmelidir.</p> <p>-- Kurumun üzerinde önemli etkiye sahip olduğu kuruluşlar Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları ile kapsama dâhil edilmelidir.</p> <p>-- Kurumun kontrol etmediği veya üzerinde önemli etkiye sahip olmadığı, ama etkileri önemli olduğu için kurumun yüz yüze geldiği başlıca zorluklarla ilgisi bulunan kuruluşlar anlatım açıklamalarının sınırları dâhilinde yer almalıdır.</p>

Kaynak: (Aksoy, 2013: 41).

- b) *Standart Açıklamalar*: Bu bölümde, bir sürdürülebilirlik raporunda içerik belirlemeye yönelik rehber tabi olarak, var olması gereken temel içeriğe yer verilmektedir. Üç farklı alanda açıklama yapılmalıdır. Bunlar strateji ve profil, yönetim yaklaşımı ve performans göstergeleridir. “Strateji ve Profil” başlığı altında, strateji, profil ve yönetim gibi kurumsal performansı anlamaya yönelik genel bağlamı oluşturan açıklamalar yer alır. “Yönetim Yaklaşımı” ise, bir kurumun belli bir alandaki performansının anlaşılmasına yönelik belirli konular dizisini nasıl ele aldığını kapsayan açıklamaları içerir. “Performans Göstergeleri” alanında ise kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal performansı hakkında karşılaştırılabilir bilgi veren göstergeler bulunur. (Aksoy, 2013: 42).

Rapor hazırlayıcıları, sürdürülebilirlik raporlarının GRI' e dayandığını göstermek için “Uygulama Seviyeleri” sistemini kullanarak GRI Raporlama Çerçevesi’ni hangi seviyede uygulamış olduklarını beyan etmelidir. Yeni başlayanların, ileri düzey rapor hazırlayıcılarının ve arada bir yerde olanların ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla, sistemde üç seviye vardır. Bunlar C, B ve A olarak adlandırılırlar. Bu seviyeler ile amaçlanan, GRI İlkelerinin ve diğer Raporlama Çerçevesi unsurlarının raporun hazırlanmasında ne seviyede uygulanmış olduklarına dair paydaş grubuna ölçüt sağlamak ve GRI Raporlama Çerçevesi uygulamasının zamanla aşamalı olarak geliştirilmesi gerektiğine dair rapor hazırlayıcılarına bilgi vermektir. Her bir seviyedeki raporlama kriteri GRI Raporlama Çerçevesi’nin uygulanma derecesini ifade eder. İlgili raporda dış denetimden faydalanılmış ise her seviyede bir “artı” (+) mevcuttur. (örn. C+, B+, A+) Tablo 6’da uygulama seviyesi ölçütleri yer almaktadır (a.g.e: 43).

Tablo 6: Uygulama Seviyesi Ölçütleri

Rapor Uygulama Seviyesi		C	C+	B	B+	A	A+
		Standart Açıklamalar		G3 Profil Açıklamaları ÇIKTI	Sunlar hakkında raporlama yapınız: 1.1 2.1 – 2.10 3.1 – 3.8, 3.10 – 3.12, 4.1 – 4.4, 4.14 – 4.15	Dış Denetimden Geçmiş Rapor	C Seviyesi için listelenen tüm ölçütler hakkında raporlama yapınız, ve bunlara ek olarak 1.2 3.9, 3.13 4.5 – 4.13, 4.16 – 4.17
Standart Açıklamalar		G3 Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları ÇIKTI	Gerekli değil	Dış Denetimden Geçmiş Rapor	Her Gösterge Kategorisi için Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları	Dış Denetimden Geçmiş Rapor	Her Gösterge Kategorisi için Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları
Standart Açıklamalar		G3 Performans Göstergeleri & Sektör Eki Performans Göstergeleri ÇIKTI	Sosyal, ekonomik ve çevre kategorilerinin her birinden en az bir performans göstergesini içerecek şekilde, asgari 10 Performans Göstergesi hakkında rapor hazırlayınız.	Dış Denetimden Geçmiş Rapor	Ekonomik, çevre, insan hakları, işgücü, toplum, ürün sorumluluğu unsurlarının her birinden en az bir performans göstergesi olmak üzere, asgari 20 Performans Göstergesi hakkında rapor hazırlayınız.	Dış Denetimden Geçmiş Rapor	Önceliklendirme prensibinin gereklerini yerine getirmek üzere, ister a) gösterge hakkında rapor hazırlayarak, isterse b) dışarıda bırakma nedenini açıklayarak, her bir temel G3 ve Sektör Eki Göstergesi için yanıt veriniz.

Kaynak: (Turkish G3 Application Levels, www.globalreporting.org).

Hangi seviyenin beyan edildiğini ve bu değerlendirmeyi kimin yaptığını göstermek üzere rapora bir GRI Uygulama Seviyesi matrisi (grid) dahil edilmelidir.

Bir raporun GRI'ya dayandırılmış olarak kabul edilmesi için, kurumların kendi seviye beyanlarını yapmaları gereklidir. Rapor hazırlayıcıları kendi yaptıkları beyanın doğruluğu hakkında üçüncü bir şahıstan veya GRI Sekreteryası'ndan görüş isteme seçeneğini kullanabilirler (www.globalreporting.org, 2014).

2.8.5. Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (UNGC)

2000 yılında başlatılan UNGC, küreselleşmenin artan hızına paralel olarak, sürdürülebilirlik ve kurumsal sorumluluk anlayışları çerçevesinde politika üretmek ve uygulamaya geçirmek üzere oluşturulan en kapsamlı platformdur. Bu platform, iş dünyası için ortak bir kalkınma kültürü oluşturmak amacıyla evrensel ilkeler öneren, yenilikçi bir kurumsal sorumluluk yaklaşımı olarak değerlendirilmektedir. Yalnızca Birleşmiş Milletler organlarını ve sivil toplumu değil, tüm özel sektör işletmelerini ve kamu kuruluşlarını da kapsayan sözleşme, insan hakları, çalışma standartları, çevre ve yolsuzlukla mücadele konularında küresel çapta kabul görmüş on ilkeyi temel almaktadır. Bu ilkeler doğrultusunda ortak hedefler belirlenmekte ve bu hedefleri benimseyen bütün kuruluşların, hem strateji oluşturma, hem de uygulama aşamasında şeffaflığa dayanan gönüllü katılımı aranmaktadır. UNGC üyelerinden temel evrensel ilkelere ilişkin faaliyetlerini raporlamaları ve bu alandaki performanslarını kamuoyu ile paylaşmaları beklenmektedir (Aksoy, 2013: 45).

Çok ortaklı liderlik girişimi olarak UNGC, insan hakları, iş gören, çevre, yolsuzlukla mücadele uygulamaları gibi konularda on evrensel ilkedен oluşan iş faaliyet ve stratejilerini sıralamaya çalışmaktadır. Tabloda konuyla ilgili ilkeler ve uygulamaları görülmektedir.

Tablo 7: Birleşmiş Milletler Küresel Sözleşmesi İlkeleri

Birleşmiş Milletler Küresel Sözleşmesi'nin On İlkesi	
İnsan Hakları	
İlke 1:	İşletmeler uluslararası ilan edilmiş olan insan haklarının korunmasına saygı duymalı ve desteklemeliler.
İlke 2:	İşletmeler insan hakları ihlallerinin suç ortağı olmamalıdır.
Çalışan	
İlke 3:	İş dünyası, çalışanların sendikalaşma özgürlüğünü desteklemeli ve toplu pazarlık hakkını etkin biçimde tanımalı,
İlke 4:	Zorla ve zorunlu işçi çalıştırmanın engellenmesini sağlamalı,
İlke 5:	Çocuk iş gücü çalıştırmanın etkin bir şekilde kaldırılmasına katkı sağlamalı,
İlke 6:	İşe alım ve çalıştırma aşamalarında her türlü ayrımcılığın önüne geçilmeli.
Çevre	
İlke 7:	İş dünyası çevre sorunlarına yönelik önleyici yaklaşımları desteklemeli,
İlke 8:	Çevresel sorumluluğu arttıracak her türlü faaliyet ve oluşumu desteklemeli,
İlke 9:	Çevre dostu teknolojilerin gelişmesi ve yaygınlaşmasını desteklemeli.
Yolsuzlukla Mücadele	
İlke 10:	İş dünyası, haraç da dahil her türlü yolsuzlukla mücadele etmelidir.

Kaynak: (<http://www.unglobalcompact.org>, 2013).

Gönüllü bir inisiyatif olan Küresel İlkeler Sözleşmesi, birçok farklı iş gruplarından ya da organizasyonlarından katılım sağlamayı amaçlamaktadır. Küresel

İlkeler Sözleşmesine katılmak için şirketlerin yerine getirmesi gereken hususlar şunlardır:

- a) <http://www.unglobalcompact.org/HowToParticipate/index.html> adresinde bulunan mektubu, şirketin CEO'sunun BM Genel Sekreteri Kofi Annan' a hitaben göndermesi,
- b) Küresel İlkeler Sözleşmesi ve onun ilkelerini şirketin stratejisinin, kültürünün ve günlük operasyonlarının bir parçası haline getirmek için şirketin işleyişindeki değişimi belirlemesi,
- c) Küresel İlkeler Sözleşmesi ve onun ilkelerini savunduklarını basın yoluyla açıkça ifade etmesi,
- d) Küresel İlkeler Sözleşmesi ve onun ilkelerini nasıl desteklediğini ve bu alanda neler yaptığını açıklayan, yıllık yayınlanan şirket raporlarına benzer yıllık bir rapor yayınlaması, gerekmektedir.

Sözleşmeye katıldıktan sonra, iki yıl içinde bilgi vermeyen şirketler, bu adımı atana kadar Küresel İlkeler Sözleşmesi üye listesinden çıkarılmakta, pasif duruma geçmektedirler. Ancak Küresel İlkeler Sözleşmesi, şirketlerin faaliyetlerini izlemeye almayan, katılımcılar üzerinde katı denetim mekanizmaları kurmayan bir girişimdir. Kuruluşlara yönelik listeden çıkarılma dışında herhangi bir yaptırım uygulanmamaktadır. (<http://www.tusiad.org>, 2013).

2.8.6. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlamasında Muhasebenin Rolü

KSS raporlaması, bir diğer kullanım adı ile sürdürülebilirlik raporlaması, işletme devamlılığını sağlamada önemli unsurlardan birisidir. Bu raporlamadaki bilgilerin doğruluğu ise sürdürülebilirliğin ilk şartı sayılabilir. Raporlama için gerek duyulan doğru ve güvenilir bilginin elde edilmesi, anlaşılır biçimde paydaşlara sunulması ise muhasebe fonksiyonu ile mümkündür. Özellikle sürdürülebilirlik raporlamasına yönelik uluslararası alanda kabul görmüş, spesifik yasal veya örgütsel bir çerçeve olmadığından, her üç boyuta ilişkin verilerin elde edilmesi ve bilgi akış süreçlerine dahil edilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Bu nedenle finansal ve finansal olmayan bilgilerin doğru bir şekilde ölçülebilmesi ve doğruluğunun

güvence altına alınarak raporlara yansıtılmasında muhasebe fonksiyonunun önemi daha da artmaktadır (Aksoy, 2013: 48).

Geleneksel muhasebe raporlama mekanizmaları tarafından üretilen ve işletmenin faaliyetlerinin sadece finansal sonuçlarını içeren raporlar, farklı paydaşların ihtiyaçlarının karşılanması amacı ile periyodik ve çoğunlukla da yasal bir zorunluluk gereği hazırlanırlar. Finansal raporlar olarak adlandırılan bu raporlarda sadece işletmenin varlık ve kaynaklarına, bunların kullanılması, korunması ve yönetilmesine yönelik bilgiler değil, elde edilen ekonomik karlılığa ilişkin bilgiler de yer alır. Buna karşın, finansal sonuçlar yanında sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğe ilişkin bilgileri içeren sürdürülebilirlik raporları ise çoğunlukla gönüllülük esasına göre hazırlanmaktadır (Çalışkan, 2012: 148).

Muhasebe, işletmelerin topluma karşı olan sorumluluklarına ilişkin kurallar bütünü oluşturur. Bu nedenle de kurumsal sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınmada önemli bir rol oynamaktadır. Yöneticilerin alacakları kararlara temel teşkil eden verileri sunan en önemli bilgi sistemi olması da muhasebenin bu rolünü kuvvetlendiren bir başka unsurdur (a.g.e: 137)

Geleneksel olarak işletmede raporlama fonksiyonunu üstlenen muhasebe, kurumsal sürdürülebilirlik raporları aracılığı ile bir yandan firmanın sürdürülebilirlik faaliyetlerinin bütünsel resmini yansıtırken diğer yandan da işletmenin sürdürülebilir kalkınmaya nasıl ve ne kadar katkı sağladığını gösterir. Muhasebe, işletme faaliyetlerinin düzeyinde ve niteliğinde meydana gelen veya yasal düzenlemelerde yapılan değişiklikler nedeniyle ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar doğrultusunda kurumların zorunlu veya gönüllü sürdürülebilirlik raporlarının şekillendirilmesinde ve hazırlanmasında katkı sağlayabilir (a.g.e: 149).

BÖLÜM 3

TÜRKİYE'DE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK RAPORLAMASI VE TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

İşletme hedefleri, ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan farklı amaçlara sahip olan paydaşlar ve bu paydaşların bilgi gereksinimleri doğrultusunda belirlenir. Kurumsal sürdürülebilirlik çerçevesinde bu hedeflere ulaşılabilmesi için yalnızca kurumsal faaliyetlerin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin yönetilmesi değil, bunun yanında sürdürülebilirlik açısından önemli bilgilerin de doğru bir biçimde paydaşlar ile paylaşılması gerekmektedir. Kurumsal sürdürülebilirlik yönetimi, kurumsal sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik yapı ve süreçlerin düzenlenmesinin yanı sıra, bu süreç ve yapı hakkında ilgili paydaşlara da raporlama yapılmasını kapsamaktadır (Aksoy, 2013: 27).

3.1. Türkiye' de Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri

Sosyal sorumluluk faaliyetleri dünyada ve Türkiye'de uzun bir geçmişe sahiptir. İş alanlarında da bu sorumlulukların uygulanması yine çok eski tarihlere uzananmaktadır. Temelde inanca da dayanan bu faaliyete tarihten örnek verilmek istendiğinde, kazanılanın sadakası şeklinde uygulanan yardımlar gösterilebilir. Günümüzde ise bu görüş profesyonelliğe dönüşerek bir çok farklı alanda kendini gösteren sosyal sorumluluk faaliyetleri ortaya çıkmıştır.

Son 50 yılda politik ve ekonomik yapıya bakıldığında Türkiye şartları, ordunun müdahaleleri, yüksek enflasyon dalgalanmaları yaşayan dengesiz bir ekonomi etkisi altında uzun vadeli planlama yapabilmek ve dolayısıyla sürdürülebilir kalkınma sağlamak için pek de elverişli değildi. Ekonomiyi serbestleştirmek ve gelişmiş ülkelerin ekonomisiyle rekabet edebilir bir seviyeye çıkarabilmek için 1980'lerden itibaren Türkiye ciddi ilerleme kaydetmiştir. Fakat bu süreç beraberinde birtakım dezavantajlar da getirmektedir. Artan rekabet, şirketleri fiyat baskısı altında bırakmış ve karlılıklarını koruyabilmek için KSS aktivitelerini ertelemeye itmiştir. Devletin ekonomi üzerindeki rolü son 30 yılda giderek azalsa da, diğer AB ülkeleri

ile kıyaslandığında hala çok güçlü durumdadır. Buna karşın son 5 yılda gözlenen enflasyon ve büyüme oranlarındaki istikrar şirketlerin sosyal konulara eğilebilmeleri için uygun bir atmosfer yaratmıştır (<http://kssd.org/>, 2008: 7).

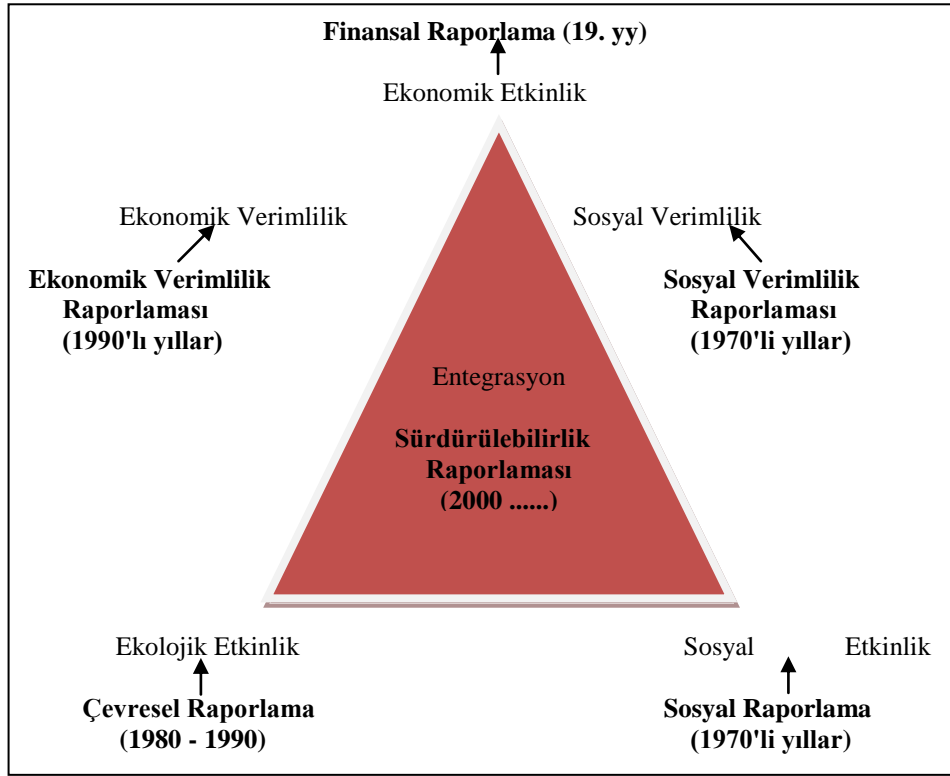
KSS kavramı, son 10 yıl içinde uluslararası bağlamda şirketlerin, uluslararası kuruluşların, hükümetlerin ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) strateji ve faaliyet gündemlerine yerleşmiş bulunmaktadır. KSS, Türkiye’de faaliyet gösteren şirketlerin de giderek artan sayılarda benimsedikleri ve faaliyet ürettikleri bir alan haline gelmektedir (Van Het Hof, 2009: 19).

Günümüzde Türkiye’de farklı sektörlerde faaliyet gösteren birçok şirket KSS uygulamalarında bulunmaktadır. Bu uygulamaları da yine farklı alanlarda olabilmektedir. Şirketler KSS uygulamalarını bir yandan toplumla içi içe olarak ve toplumun beklentilerini karşılayarak fayda sağlama amacı ile gerçekleştirirken bir yandan da günümüz ekonomik ve ticari işlem durumunda küreselliğin getirdiği ağır rekabet koşullarına dayanabilmek için yapmaktadırlar. Ayrıca uygulamaların pazarlama ve reklam açısından faydalarını da gözetmek zorunda oldukları yadsınamaz bir gerçektir. Nihayetinde öncelikli amacı kâr ederek devamlılıklarını sağlamak olan şirketlerin, diğer faaliyetlerinde de bu asıl amaçlarını destekleyici unsurları göz önünde bulundurmaları normal karşılanmaktadır.

3.2. Türkiye’de Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması

Türkiye’de işletmeler 1970’li yıllara kadar raporlarında yalnızca finansal tablolar ve finansal performans göstergelerine yer vermişlerdir. Ancak bu yıllarda toplum yapısının değişimi, sosyal eşitlik ve adalet kavramlarının öne çıkması ile birlikte bu raporlarda sosyal konulara da yer vermeye başlanmıştır. 2000’li yıllarda ise “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması” adı altında, işletmelerin çevresel ve sosyal performanslarının sunulduğu raporlama çeşidi ortaya çıkmıştır. KSS raporlamasını ortaya çıkaran önemli bir neden, sorumlu yatırım kavramının ortaya çıkmasıdır. Yatırım kararlarında finansal getiriye ilave olarak çevresel, sosyal ve etik kaygıların da gözetildiği yatırım stratejileri olan sorumlu yatırımlar, dünyada özellikle son yıllarda ana yatırım temalarından biri haline gelmiştir. Sorumlu yatırım,

getiri ve sosyal faydayı eş zamanlı ve birlikte maksimize etmeyi hedefleyen bir yatırım modelidir (Aksoy, 2013: 29).

Şekil 9: Sürdürülebilir Kalkınma ve Sürdürülebilirlik Raporlaması Gelişimi

Kaynak: (Aksoy, 2013: 29).

Ülkemizde son yıllarda yaşanan KSS faaliyetlerindeki artışlar, bu faaliyetlerin tüm paydaşlarca ulaşılabilmesi ve objektif olarak değerlendirilebilmesi için raporlara dökülmeye başlanmasını sağlamıştır. Bu raporlama, batıda daha eski bir geçmişe sahip olmakla birlikte ülkemizde göreceli olarak yeni bir uygulama sayılmaktadır. Sürdürülebilirlik raporu olarak da yayınlanan KSS raporları özü itibariyle finansal raparlarda verilmeyen KSS faaliyetleri ve şirkete ilişkin nitel olguları taşımaktadır.

Sürdürülebilir kalkınmanın hedefi "şu andaki ihtiyaçları gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama kapasitesini riske atmadan karşılamaktır." Sürdürülebilirlik raporlaması, sürdürülebilir kalkınma hedefine doğru, kurumsal performansla ilgili olarak ölçme, açıklama yapma ve iç ve dış paydaşlara karşı sorumlu olma uygulamasıdır. "Sürdürülebilirlik raporlaması" ekonomik, çevresel ve

sosyal etkilerle ilgili raporlamayı tanımlamada kullanılan diğer terimlerle (ör. üçlü sorumluluk raporlaması, kurumsal sorumluluk raporlaması, vs.) anlamdaş olan geniş bir terimdir. Bir sürdürülebilirlik raporunda, raporlama yapan kurumun sürdürülebilirlik performansının, hem pozitif hem de negatif katkılarıyla birlikte, dengeli ve makul bir sunumu yapılmalıdır (GRI, 2006: 3).

Firmalar, çevreye duyarlı üretim yaptıklarını ya da ürünlerinin çevreye duyarlı olduğunu topluma beyan etmek için raporlar düzenlemektedirler. Kısaca sürdürülebilirlik raporlaması olarak bilinen bu raporların en ünlüsü GRI tarafından çerçevesi çizilen raporlamadır. Türkiye’de birçok firma tarafından tercih edilmeye başlanan sürdürülebilirlik raporlama çerçevesi olan GRI Sürdürülebilirlik Raporlaması, küresel olarak en çok tercih edilen sürdürülebilirlik raporlamasıdır (Yenigün, 2011).

Yenigün tarafından 2012 yılında Türkiye’deki firmaların KSS raporlamalarına yönelik yapılan kapsamlı çalışmada, GRI’in henüz, sadece büyük ve kurumsal diyebileceğimiz firmalar tarafından hazırlandığı görülmüştür. Otomotiv, inşaat, inşaat yan sanayi, telekomünikasyon, bankacılık, ilaç...vb geniş bir sektörel alanda faaliyet gösteren firmaların GRI raporlarını beyan ettikleri anlaşılmaktadır. Ancak özel sektör firmaları dışında, herhangi bir sivil toplum örgütü ya da bir kamu kurumu (merkezi veya yerel yönetim) bu raporlama çerçevesine uygun raporlama yapmamıştır. Raporlama yapan firmaların hazırladıkları raporlar incelendiğinde, bu çalışmaların ortak bir özelliği, belki de ilk sürüm oldukları için raporlarda firma hakkında çok geniş, tanıtıcı bilgilere yer verilmiş olmasıdır. Ayrıca bazı raporlar, neredeyse sadece bir reklam malzemesi olarak kullanılmış; raporda firmanın gelecek dönem planları hakkında uzun açıklamalar yapılmıştır. Raporların çoğunda, firmanın açık ve şeffaf olduğu alanlar yer almış, ancak firmalar açısından “olumsuz” olabilecek değerlendirmeler yer almamıştır. Raporlarda, kurumsal yönetim ve etik, strateji ve analiz bölümleri eksiksiz hazırlanan bölümlerdir. Sonuç itibarıyla, Türkiye’de faaliyet gösteren kurumsal firmaların büyük çoğunluğunun GRI çerçevesine uygun sürdürülebilirlik raporu hazırladıkları anlaşılmaktadır (Yenigün, 2012).

Türkiye'de sürdürülebilirlik yaklaşımının ve kurumsal sorumluluğun şirketin iş süreçlerine entegre edilmesinde izlenecek yöntemleri ve raporlama esaslarını (GRI) içeren eğitim programları ve danışmanlık hizmeti veren kurumlar da mevcuttur (<http://www.slideshare.net/>, 2014).

3.3. Finans Sektöründe Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması GRI Standardı

GRI, tüm dünya ülkeleri tarafından bilinen ve uygulanan en kapsamlı ve geçerliliği kanıtlanmış raporlama çerçevesi olarak kabul görmektedir. GRI Sürdürülebilirlik Raporlaması Rehberleri geliştirerek sürdürülebilir küresel bir ekonomi için çalışan kâr amacı gütmeyen uluslararası bir organizasyondur (REC Türkiye, 2014).

GRI standardı, bir kurumun ekonomik, sosyal ve çevresel performansına dair genel kabul görmüş bir raporlama çerçevesi olarak hizmet etme amacını taşımaktadır. Her büyüklükteki, her sektördeki ve her yerdeki kurum tarafından kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Küçük işletmelerden, yoğun ve coğrafi olarak yaygın operasyonlara sahip işletmelere kadar her türden kurumun karşı karşıya kaldığı pratik uygulamaları dikkate alır. GRI Raporlama Çerçevesi genel ve sektöre özgü içeriğe sahiptir (Aksoy, 2013: 39).

GRI sosyal ve genel nitelikler taşıyan bir uygulama olmasına rağmen zamanla bazı sektörlerle yönelik farklı eklemeler yapılması gündeme gelmiştir. Finans sektörü de içerik bakımından GRI standardına ek uygulama getirilmesi gereken sektörlerden birisidir. Bu doğrultuda GRI, finans sektöründe yapılacak olan sosyal sorumluluk raporlamalarında bulunması gereken ek unsurları da sektöre yönelik bir ilave ile belirlemiştir.

3.3.1. Finans Sektörü İle İlgili GRI İlavesine Neden İhtiyaç Duyulmuştur?

GRI uygulaması küresel açıdan kabul görmüş en kapsamlı raporlama çerçevesi olmasına rağmen sektörel bazda ilaveler gerekli olmuştur. Finans

sektöründeki bu ilavelerin ise yine sektör içindeki bazı beklenti ve talepler karşısında ortaya çıktığı söylenebilir.

GRI, bu ilavelerin ortaya çıkış nedenlerini şu şekilde sıralamıştır (GRI, 2010: 3):

- a) Paydaşların sektörün sürdürülebilirliğine yönelik bilgilerin şeffaflığı konusunda yüksek beklentilerinin bulunması
- b) Yıllar içinde sektördeki raporlamaların hızla artması
- c) GRI G3 ilkelerinde sektörel temanın açıkça yer almaması
- d) Bir ek rapor sunulmasıyla sektörün belirgin menfaat sağlaması
- e) Daha etkin bir raporlamayla sürdürülebilirlik etkisini etkileme potansiyelinin bulunması

3.3.2. GRI Finans Sektörü İlavesinin Kapsamı

Finans Sektörü ile ilgili sektörel sürdürülebilirlik raporlama ilkeleri, GRI G3 ilkeleri ile entegre edilmiştir (GRI, 2010: 4-5):

- Sektörel Unsurlar
- Giriş bölümü
- Varolan G3 İlkeleri içeriğiyle ilgili açıklama
- Yönetim yaklaşımı, performans göstergeleri ve bunlara ilişkin gösterge protokoller

Finansal hizmetler sektörünü tanımlayan sürdürülebilir kalkınma unsurları ise şu şekilde ele alınmıştır:

- Ürün Portföyü
- Denetimler
- Aktif Ortaklık
- Ekonomik Performans
- Yatırım ve Üretim Uygulamaları
- Toplum
- Ürün ve Servis Sınıflandırması

Sektör ilavesinin kullanıcılarını ise,

- Perakende bankacılık
- Ticari ve kurumsal bankacılık
- Varlık yönetimi

- Sigortacılık

kurumları oluşturmaktadır.

3.3.3. GRI Finans Sektörü İlave Maddeleri

GRI, tüm kuruluşlar için geçerli olan ve kapsamlı bir uluslararası rapor taslağı yayınlamış olsa da, çeşitli gereklilikler ve sektörel özellikler nedeniyle bazı sektörler için raporlarda ek bilgilerin belirtilmesini öngören bir kılavuz yayınlamıştır. Bu sektörler arasında yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı finans sektörü de yer almaktadır. Burada esas incelenmek istenen nokta ise GRI'nın bu sektörel ayırmda genel rapora ek olarak finans sektöründen beklentisinin neler olduğudur. GRI, bu konu ile ilgili olarak da bir rapor yayınlamış ve finans kuruluşlarından tam bir rapor için beklediğı en kapsamlı bilgileri maddeler halinde sıralamıştır. Bu raporda yer alan finans sektörüne özgü maddeler ise şu şekilde sıralanmaktadır:

(**FS**: Financial Services - Finansal Servisler, **EC**: Economic - Ekonomik, **EN**: Environmental - Çevresel, **HR**: Human Rights - İnsan Hakları)

- **FS1** İş kolları bazında uygulanan çevresel ve toplumsal politikalar
- **FS2** İş kolları bazında çevresel ve toplumsal riskleri tanımlamaya ve taramaya yarayan prosedürler
- **FS3** Sözleşme ve işlemlerde yer alan çevresel ve sosyal koşulların müşteriler tarafından uygulanma/uyum durumunu takibe yarayan prosedürler
- **FS4** Çalışanların çevresel ve toplumsal politika ve prosedürleri uygulama yetkinliklerini geliştirmelerine yönelik süreçler
- **FS5** Çevresel ve sosyal riskler ve fırsatlar konusunda müşteri ve diğer paydaşlarla kurulan etkileşimli ilişki
- **FS6** Toplam portföyün iş kollarına göre bölge, büyüklük (örnek mikro finansman /KOBİ / kurumsal vs.) ve sektör bazında dağılımı
- **FS7** Sosyal fayda sağlamaya yönelik olarak geliştirilen ürün ve hizmetler için yapılan harcamalar (işkolu bazında)

- **FS8** Çevresel fayda sağlamaya yönelik olarak geliştirilen ürün ve hizmetler için yapılan harcamalar (işkolu bazında)
- **FS9** Çevresel ve sosyal politikalar ile ilgili risk yönetimi süreçlerinin uygulanma durumunu tespitiye yönelik denetim çalışmalarının kapsamı ve sıklığı
- **FS10** Portföyde yer alıp çevresel-sosyal konularda etkileşimli ilişki kurulan şirketlerin sayısı ve yüzdesi
- **FS11** Negatif veya pozitif çevresel ve sosyal taramaya konu edilen aktiflerin yüzdesi
- **FS12** Raporlama yapan şirketin oy hakkına/oy kullanma konusunda tavsiyede bulunma olanağına sahip olduğu iştiraklerinde çevresel ve sosyal konularda uyguladığı oy kullanma politikaları
- **FS13** Az nüfuslu veya ekonomik olarak gelişmemiş bölgelerdeki hizmet noktaları
- **FS14** Engellilerin finansal hizmetlere erişimini geliştirmeye yönelik inisiyatifler
- **FS15** Finansal ürün ve hizmetlerin adil bir biçimde geliştirilmesi ve pazarlanmasına yönelik politikalar
- **FS16** Hedef kitesine göre finansal okur yazarlığı geliştirmeye yönelik inisiyatifler
- **EC1** Gelirler, işletme maliyetleri, çalışan ücretleri, bağışlar ve diğer toplumsal yatırımlar, birikmiş kârlar ve sermaye sağlayıcıları ile devletlere yapılan ödemeler de dâhil, üretilen ve dağıtılan doğrudan ekonomik değer.
- **EN16** Ağırlığa göre toplam doğrudan ve dolaylı seragazı emisyonları.
- **EN22** Türüne ve bertaraf yöntemine göre, toplam atık ağırlığı.
- **HR1** İnsan hakları ile ilgili hükümler içeren veya insan hakları taramasından geçen önemli yatırım anlaşmalarının yüzdesi ve toplam sayısı (GRI Referance Sheet, www.globalreporting.org - <http://www.kurumsalsurdurulebilirlik.com/>, 2014).

3.3.4. Global Reporting Initiative Rapor Şablonu

Global Reporting Initiative, uluslararası geçerliliğe sahip bir rapor hazırlayabilmek için firmalara bir rapor şablonu sunmuştur. GRI sektörel bazda bazı ayrımlara değinmiş olmasından dolayı genel şablona ek olarak bu ayrımda yer alan kurumlardan çeşitli bilgiler ilave etmelerini isteyebilmektedir. Bunun nedeni ise her sektörün aynı kalıba sığmasının ve beklenen bilgilerin aynı nitelikte olmasının mümkün olmamasıdır. Hazırlanan şablon, özellikle finansal kurumların rapor kullanıcılarına karşı açıklamaları istenen bilgileri içerecek şekilde düzenlenmiştir.

GRI'nin açıkladığı ve uluslararası standartta raporlama yapmak isteyen kurumlardan içeriğinin doldurulmasını talep ettiği şablon şu şekildedir (GRI, 2011 - Şablon):

Tablo 8 : Global Reporting Initiative Sürdürülebilirlik Rapor Şablonu

<h1 style="margin: 0;">GRI</h1> <h2 style="margin: 0;">Rapor Şablonu</h2>
<p>Şirket İsmi: _____</p> <p>Hazırlayan: _____</p> <p>İsim: _____</p> <p>Görev veya Ünvan: _____</p> <p>E-posta: _____</p> <p>Telefon numarası _____</p>
<p>Kutu 1— Kurumumuz Hakkında</p> <p>Profil</p> <p>1. Strateji ve Analiz</p> <p>Bu bölümün amacı, İlkelerin diğer bölümlerine dayanarak müteakip ve daha detaylı raporlama için çerçeve oluşturulması amacıyla kurumun sürdürülebilirlikle olan ilişkisinin üst düzey, stratejik görünümünün sunulmasıdır. Bu bölüm, raporun diğer bölümlerinde sağlanan bilgilerden faydalanabilir, ama bu bölümün amacı rapor içeriklerini basitçe özetlemekten daha çok stratejik konuların esası hakkında anlayış oluşturmaktır. Strateji ve analiz 1.1 maddesinde özetlenen beyandan meydana gelmelidir.</p> <p>1.1 Kurumun en üst düzey karar vericisinin (ör. CEO (genel müdür), yönetim kurulu başkanı veya eşdeğer üst pozisyon) sürdürülebilirliğin kurumla ve onun stratejisi ile olan ilgisi hakkındaki beyanı.Bu beyan özellikle ekonomik, çevresel ve sosyal performans ile alakalı olan kilit niteliğindeki zorlukların yönetilmesi ile ilgili kısa, orta (ör. 3-5 yıl) ve uzun vadeli genel vizyon ve stratejiyi ifade etmelidir. Beyan şunları içermelidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uluslararası kabul görmüş standartlara riayet edilmesi ve bunların kurumun uzun vadeli strateji ve başarısı ile ne şekilde ilgili oldukları konusu da dâhil olmak üzere, sürdürülebilirlikle ilgili kısa/orta vadeli stratejik öncelikler ve esaslı konular, • Kurumu etkileyen ve sürdürülebilirlik önceliklerine tesir eden daha geniş trendler (ör. makroekonomik veya siyasi), • Raporlama dönemi esnasında meydana gelen temel olaylar, başarılar ve başarısızlıklar, • Hedeflere yönelik performans hakkındaki görüşler, • Kurumun gelecek raporlama yılında karşılaşılabilecek başlıca zorluklar ile hedefleri ve gelecek 3-5 yıla ait amaçlarının genel görünümü, • Kurumun stratejik yaklaşımına ait diğer hususlar.

1.2 Başlıca etkilerin, risklerin ve fırsatların tanımlanması.

2. Kurumsal Profil

2.1 Kurum adı.

2.2 Başlıca markalar, ürünler ve/veya hizmetler.

2.3 Ana bölümler, faal şirketler (operating companies), yan kuruluşlar ve ortak girişimler de dâhil, kurumun operasyonel yapısı.

2.4 Kurumun genel merkezinin bulunduğu yer.

2.5 Kurumun faaliyet gösterdiği ülkelerin sayısı ve ister başlıca operasyonların bulunduğu isterse de raporda yer alan sürdürülebilirlik konuları ile ilgisi bulunan ülkelerin adları.

2.6 Kurumun mülkiyet niteliği ve yasal şekli.

2.7 Hizmet verilen pazarlar (coğrafi dağılım, hizmet verilen sektörler ve müşteri/faydalanıcı çeşitleri de dâhil).

2.8 Şunları da içerecek şekilde, rapor hazırlayan kurumun ölçeği:

- Çalışan sayısı,
- Net satışlar (özel sektör kurumları için) veya net gelirler (kamu sektöründeki kurumlar için),
- Borç ve özsermaye cinsinden dökümü yapılan toplam işletme sermayesi (özel sektör kurumları için),
- Sağlanan ürün ve hizmetlerin miktarı.

2.9 Aşağıdakileri de içerecek şekilde, raporlama dönemi esnasında gerçekleşen büyüklük, yapı veya mülkiyet ile ilgili önemli değişiklikler:

- Tesis açılışları, kapanışları ve genişletmeleri de dâhil, operasyonların yeri veya operasyonlarda yapılan değişiklikler,
- Sermayedar yapısındaki değişiklikler ve diğer sermaye oluşumu, muhafazası ve değiştirilmesi operasyonları (özel sektör kurumları için).

2.10 Raporlama dönemi esnasında alınan ödüller.

4.8 Kurum bünyesinde geliştirilmiş, ekonomik, çevresel ve sosyal performans ile ilgili misyon veya değer beyanları, davranış kuralları ve prensipler ve bunlara dair uygulamaların durumu

4. Yönetişim, Taahhütler ve Katılım

Yönetişim

4.1 Stratejinin veya kurumsal idarenin belirlenmesi gibi özel görevlerden sorumlu olan en yüksek yönetim organına bağlı olan kurullar da dâhil, kurumun yönetim yapısı.

4.2 En yüksek yönetim organı başkanının aynı zamanda kurum içinde icra görevi olup olmadığını (ve eğer öyleyse, kurumun yönetimi dâhilindeki işlevlerini ve bu düzenlemenin nedenlerini) belirtin.

4.3 Üniter kurul yapısına sahip kurumlarla ilgili olarak, en yüksek yönetim organının bağımsız ve/veya icra görevi olmayan üyelerinin sayısını belirtin.

4.4 Hissedarların ve çalışanların en yüksek yönetim organına tavsiye veya talimat verme mekanizmaları.

Aşağıdaki süreçlere ait atıfları da ilave edin:

- Azınlık hissedarların görüşlerini en yüksek yönetim organına ifade etmesine imkan tanıyan hissedar kararlarının veya diğer mekanizmaların kullanımı,
- Kurum düzeyindeki “çalışma konseyleri” gibi resmi temsil organları ile çalışma ilişkileri hakkında çalışanlara bilgi verilmesi ve danışılması ve çalışanların en yüksek yönetim organında temsil edilmesi.

Raporlama dönemi esnasında bu mekanizmalar kullanılarak ortaya konan ekonomik,

çevresel ve sosyal performansla ilgili konuları belirtin.

4.5 En yüksek yönetim organının üyelerine, üst düzey yöneticilere ve idarecilere ödenen ücret (ayrılma düzenlemeleri de dâhil) ile kurumun performansı (sosyal ve çevresel performans da dâhil) arasındaki bağlantı

4.6 En yüksek yönetim organının çıkar çatışmalarından kaçınmasını sağlamak amacıyla uygulamaya konan süreçler.

4.7 En yüksek yönetim organı üyelerinin kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal konular hakkındaki stratejisine rehberlik etmek üzere yetkilerinin ve uzmanlıklarının saptanması süreci.

4.9 İlgili riskler ve fırsatlar ile uluslararası kabul görmüş standartlara, davranış kurallarına ve prensiplere olan uyum da dâhil olmak üzere, kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal performansı belirlemesini ve yönetmesini denetlemek üzere en yüksek yönetim organının uyguladığı prosedürler.

4.10 En yüksek yönetim organının, özellikle ekonomik, çevresel ve sosyal performansla alakalı olarak kendi performansını değerlendirme süreçleri

4.11 İhtiyati yaklaşım veya prensibinin kurum tarafından ele alınıp alınmadığına veya nasıl ele alındığına dair açıklama.

4.12 Kurum dışında geliştirilmiş olan ekonomik, çevresel ve sosyal bildirgeler, prensipler veya kurumun taahhütte bulunduğu ya da onayladığı diğer girişimler

4.13 Kurumun

- Yönetişim organlarında pozisyonlara sahip olduğu,
- Proje veya komitelerine katıldığı,
- Rutin üyelik aidatlarının ötesinde maddi finansman sağladığı veya
- Üyeliği stratejik olarak gördüğü birliklerdeki (sanayi birlikleri gibi) ve/veya ulusal/uluslararası savunucu örgütlerindeki üyelikleri

Kutu 2 — Raporumuz Hakkında

3. Rapor Parametreleri

Rapor Profili

3.1 Sağlanan bilgilerin ait olduğu raporlama dönemi (ör. mali yıl / takvim yılı).

3.2 En son yayınlanan raporun tarihi (varsa).

3.3 Raporlama döngüsü (yıllık, iki yıllık, vs.).

3.4 Rapor ve içeriği hakkındaki sorular için iletişim adresi.

Rapor Kapsamı ve Sınırı

3.6 Raporun sınırı (ör. ülkeler, bölümler, yan kuruluşlar, kiralanan tesisler, ortak girişimler, tedarikçiler).

3.7 Raporun kapsamı veya sınırı hakkındaki özel kısıtlamaları belirtin.

3.8 Ortak girişimler, yan kuruluşlar, kiralanan tesisler, dışarıdan tedarik edilen operasyonlar ve raporlama dönemleri arası veya kurumlar arası karşılaştırılabilirliği önemli biçimde etkileyebilen diğer kuruluşlar hakkındaki raporlamanın esası.

3.10 Daha önceki raporlarda yer alan bilgilerin yeniden ifade edilmesinin yarattığı etkiye dair açıklama ve bu yeniden ifadenin nedenleri (ör. şirket birleşmeleri ve satın alma, temel yılların/raporlama dönemlerinin, işin niteliğinin, ölçüm yöntemlerinin değişimi).

3.11 Raporda uygulanan sınır, kapsam veya ölçüm yöntemlerinde daha önceki raporlama periyodlarına göre yaşanan önemli değişiklikler.

3.13 Raporun dış denetimden geçmesi konusundaki politika ve geçerli uygulama. Sağlanan dış denetimin kapsamı ve esası, eğer sürdürülebilirlik raporunun içinde bulunan denetim raporuna halihazırda dâhil edilmemişse, bu konulara açıklık getirin. Ayrıca, rapor hazırlayan kurum ile denetim sağlayıcısının/sağlayıcılarının arasındaki ilişkiyi de açıklayın.

Kutu 3 — Paydaşlarımız Hakkında

4. Yönetişim, Taahhütler ve Katılım

Paydaş Katılımı

Aşağıdaki Açıklama Maddeleri kurum tarafından raporlama dönemi boyunca yürütülen genel paydaş katılımına atıfta bulunmaktadır. Bu Açıklamalar bir sürdürülebilirlik raporunun hazırlanması amacıyla yönelik olarak uygulanan paydaş katılımı ile sınırlı değildir.

4.14 Kurum tarafından katılımı sağlanan paydaş gruplarının listesi.

Paydaş gruplarının örnekleri şöyledir:

- Yerel halk,
- Sivil toplum,
- Müşteriler,
- Hissedarlar ve sermaye sağlayıcıları,
- Tedarikçiler,
- Çalışanlar, diğer işçiler ve üye oldukları sendikalar.

4.15 Katılım yapılacak paydaşların kimler olacağına belirlenmesi ve seçimlerine dair esas.

4.16 Paydaş türü ve grubuna göre katılım sıklığı da dâhil, paydaş katılımı yöntemleri.

4.17 Paydaş katılımı ile ortaya konan başlıca konular ile kaygılar ve kurumun bunlara, yaptığı raporlama aracılığıyla verdiği yanıt da dâhil, nasıl yanıt verdiği.

Kutu 4 — Rapor İçeriğinin Belirlenmesi

3. Rapor Parametreleri

Rapor Kapsamı ve Sınırı

3.5 Aşağıdakileri de içerecek şekilde rapor içeriğini belirleme süreci:

- Önceliklerin belirlenmesi;
- Rapor dâhilindeki konuların önem sırasına göre düzenlenmesi;
- Kurumun raporu kullanmasını beklediği paydaşların belirlenmesi

Kutu 5 — Performans Verileri

Performans verileri. Bu kutuyu doldurmadan önce lütfen GRI Gösterge Protokollerine başvurunuz.

Gösterge 1:

Yorumlar:

Not: Bu kutuda çevre, ekonomi, insan hakları gibi tüm göstergeler ve yorumlarına yer verilmektedir.

Kutu 6 — Kendi Beyanımız (Uygulama Seviyesi)

Rapor Uygulama Seviyesi		C	C +	B	B +	A	A +
Standart Açıklamalar	G3 Profil Açıklamalar ¹ ÇIKTI	Sunlar hakkında raporlama yapınız: 1.1 – 2.10 3.1 – 3.8, 3.10 – 3.12, 4.1 – 4.4, 4.14 – 4.15	Dış Denetimden Geçmiş Rapor	C Seviyesi için listelenen tüm ölçütler hakkında raporlama yapınız, ve bunlara ek olarak 1.2 3.9, 3.13 4.5 – 4.13, 4.16 – 4.17	Dış Denetimden Geçmiş Rapor	B Seviyesi ile aynı gereklilik	Dış Denetimden Geçmiş Rapor
	G3 Yönetim Yaklaşımı Açıklamalar ¹ ÇIKTI	Gerekli değil		Her Gösterge Kategorisi için Yönetim Yaklaşımı Açıklamalar ¹		Her Gösterge Kategorisi için Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları	
	G3 Performans Göstergeleri & Sektör Eki Performans Göstergeleri ÇIKTI	Sosyal, ekonomik ve çevre kategorilerini n her birinden en az bir performans göstergesini içerecek şekilde, asgari 10 Performans Göstergesi hakkında rapor hazırlayınız.		Ekonomik, çevre, insan hakları, işgücü, toplum, ürün sorumluluğu unsurlarının her birinden en az bir performans göstergesi olmak üzere, asgari 20 Performans Göstergesi hakkında rapor hazırlayınız.		Önceliklendirm e Prensinin gereklerini yerine getirmek üzere, isterse a) gösterge hakkında rapor hazırlayarak, isterse b) dışarıda bırakma nedenini açıklayarak, her bir temel G3 ve Sektör Eki Göstergesi için yanıt veriniz.	

Bu raporun, anladığım kadarı ile, GRI G3 C Uygulama Seviyesi için gerekli şartları yerine getirdiğini beyan ederim.

İsim: _____

Görev veya Ünvan: _____

Tarih: _____	
İmza: _____	
Kutu 7 — GRI İçerik Endeksi	
3. Rapor Parametreleri	
GRI İçerik Endeksi	
3.12 Rapor da yer alan Standart Açıklamaların yerini gösteren tablo.	
Aşağıdaki bilgilerin bulunabileceği sayfa numaralarını veya web linklerini belirtin:	
Strateji ve Profil Açıklamaları	Sayfa
Strateji ve Analiz	
1.1 Kurumun en üst düzey karar vericisinin beyanı	2
1.2 Başlıca etkilerin, risklerin ve fırsatların tanımlanması	3
Kurumsal Profil	
2.1 Kurum adı	4
2.2 Başlıca markalar, ürünler ve/veya hizmetler	4
2.3 Kurumun operasyonel yapısı	4
2.4 Kurumun genel merkezinin bulunduğu yer	4
2.5 Kurumun faaliyet gösterdiği ülkelerin sayısı	4
2.6 Kurumun mülkiyet niteliği ve yasal şekli	4
2.7 Hizmet verilen pazarlar	4
2.8 Rapor hazırlayan kurumun ölçeği	5
2.9 Raporlama dönemi esnasında gerçekleşen önemli değişiklikler	5
2.10 Raporlama dönemi esnasında alınan ödüller	5
Rapor Parametreleri	
3.1 Raporlama dönemi	7
3.2 En son yayınlanan raporun tarihi	7
3.3 Raporlama döngüsü	7
3.4 Sorular için iletişim adresi	7
3.5 Rapor içeriğini belirleme süreci	10
3.6 Raporun sınırı	7
3.7 Raporun kapsamı veya sınırı hakkındaki özel kısıtlamalar	8
3.8 Ortak girişimler, yan kuruluşlar, kiralanan tesisler, dışarıdan tedarik edilen operasyonlar ve diğer kuruluşlar hakkındaki raporlamanın esası	8
3.10 Daha önceki raporlarda yer alan bilgilerin yeniden ifade edilmesinin yarattığı etkiye dair açıklama ve bu yeniden ifadenin nedenleri	8
3.11 Daha önceki raporlama periyodlarına göre yaşanan önemli değişiklikler	8
3.12 GRI İçerik Endeksi	14

Yönetişim, Taahhütler ve Katılım		
4.1 Kurumun yönetim yapısı	5	
4.2 En yüksek yönetim organı başkanının aynı zamanda kurum içinde icra görevi olup olmadığını belirtin	6	
4.3 Üniter kurul yapısına sahip kurumlarla ilgili olarak, en yüksek yönetim organının bağımsız ve/veya icra görevi olmayan üyelerinin sayısını belirtin	6	
4.4 Hissedarların ve çalışanların en yüksek yönetim organına tavsiye veya talimat verme mekanizmaları	6	
4.5 En yüksek yönetim organının üyelerine, üst düzey yöneticilere ve idarecilere ödenen ücret (ayrılma düzenlemeleri de dâhil) ile kurumun performansı (sosyal ve çevresel performans da dâhil) arasındaki bağlantı	6	
4.6 En yüksek yönetim organının çıkar çatışmalarından kaçınmasını sağlamak amacıyla uygulamaya konan süreçler.	6	
4.7 En yüksek yönetim organı üyelerinin kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal konular hakkındaki stratejisine rehberlik üzere yetkilerinin ve uzmanlıklarının saptanması süreci.	6	
4.8 Kurum bünyesinde geliştirilmiş, ekonomik, çevresel ve sosyal performans ile ilgili misyon veya değer beyanları, davranış kuralları ve prensipler ve bunlara dair uygulamaların durumu.	5	
4.9 İlgili riskler ve fırsatlar ile uluslararası kabul görmüş standartlara, davranış kurallarına ve prensiplere olan uyum da dâhil olmak üzere, kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal performansı belirlemesini ve yönetmesini denetlemek üzere en yüksek yönetim organının uyguladığı prosedürler.	7	
4.10 En yüksek yönetim organının, özellikle ekonomik, çevresel ve sosyal performansla alakalı olarak kendi performansını değerlendirme süreçleri.	7	
4.11 İhtiyati yaklaşım veya prensibinin kurum tarafından ele alınıp alınmadığına veya nasıl ele alındığına dair açıklama.	8	
4.12 Kurum dışında geliştirilmiş olan ekonomik, çevresel ve sosyal bildireler, prensipler veya kurumun taahhütte bulunduğu ya da onayladığı diğer girişimler	8	
4.13 Kurumun		
• Yönetişim organlarında pozisyonlara sahip olduğu,		
• Proje veya komitelerine katıldığı,		
• Rutin üyelik aidatlarının ötesinde maddi finansman sağladığı veya		
• Üyeliği stratejik olarak gördüğü birliklerdeki (sanayi birlikleri gibi)		
ve/veya ulusal/ uluslararası savunucu örgütlerindeki üyelikleri	8	
4.14 Kurum tarafından katılımı sağlanan paydaş gruplarının listesi	9	
4.15 Katılım yapılacak paydaşların kimler olacağına belirlenmesi ve seçimlerine dair esas	9	
10 GRI Performans Göstergeleri		
Gösterge Numarası	Gösterge Tanımlaması	Sayfa
FS (Finans Sektörü Ürün ve Hizmet Etkisi)	.....	10
EC (Ekonomik)	.....	11
EN (Çevresel)	.....	12
LA (İşgücü Uygulamaları)	.....	13
HR (İnsan Hakları)	.....	14
SO (Sosyal)	.....	15
PR (Ürün Sorumluluğu)	.....	16

Kaynak: (GRI, 2011 -Şablon).

GRI tarafından hazırlanmış olan bu şablon uluslararası geçerliliğe sahiptir ve özellikle finans kurumları için geçerlidir. Sektörel ayrımları ise performans göstergeleri kısmında yer almaktadır. Finansal kurumlara yönelik ayırım çoğunlukla ürün ve hizmet etkisi göstergelerinde ön plana çıkmaktadır. Bu kısımlar şablona dahil edilmediğinde ise tüm kurumlarca kullanılabilir genel şablona ulaşılmaktadır.

3.4. Türkiye'de Finans Sektöründe Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Faaliyetleri

Para piyasalarında serbestleşme sağlayan reformlar ile paralel olarak Türk bankacılık sektörü de önemli bir gelişim sergilemiştir. Kurumsal yapısında belirgin değişimler gerçekleşen, hizmet ve ürünlerinde kalite artışı sağlayan sektör, gelecek yıllar için de ciddi bir büyüme potansiyeli barındırmaktadır. 2005 yılında gerçekleşen 6 milyar dolarlık yabancı sermaye girişi göz önünde bulundurularak, 2005-2015 yılları arasında sektörde %8'lik bir büyüme beklenmektedir (ksdd.org, 2008: 6).

Sektörde beklenen ekonomik büyüme aynı zamanda sosyal sorumluluk uygulamaları ve bunların kayıt altına alınarak raporlanması beklentisini de beraberinde getirmektedir. Bu nedendir ki, son yıllarda ülkemizde faaliyet gösteren bankaların bir kısmı uluslararası geçerliliği olan KSS raporlama, bir diğer adı ile sürdürülebilirlik raporlama, faaliyetlerine başlamışlardır. Bu raporlar ile şirketin genel durumuna yönelik sosyal, ekonomik, çevresel bilgileri paydaşlara ve ilgili tüm taraflara sunabilmektedirler.

Bu raporların uluslararası geçerliliği olabilmesi için, bu konuda çalışma gösteren kurumlarca onaylanmış ve bu kurumların sundukları taslaklara uygun hazırlanmış olmaları gerekmektedir. Raporlama ile ilgili en kapsamlı kuruluş Global Reporting Initiative (GRI) olduğundan, bu çalışmada, raporlama yapan bankaların sundukları raporların GRI raporlarına uyumu incelenmiştir.

Yayımlanan raporların detaylı olması nedeni ile çalışmanın konusunu araştırabilmek için yeterli olan GRI indeks sayfaları incelenmiştir. Bu sayfalarda GRI

standartları ile karşılaştırma sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebildiğinden, uyuma dair karşılaştırmalar rapor indeksi sonunda yorumlanmıştır.

Türkiye'de KSS faaliyetlerinin geçmişi 1970'li yıllara dayansa da KSS raporlaması 2000'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Ekonominin temelini oluşturan bankalar uluslararası standardı sağlamak için bu raporlamayı gereklilik olarak gören öncü kurumlardır. Bu raporlamanın uluslararası geçerliliğe sahip bir standarda dayanması ise güvenilirliği açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada GRI finans sektörü standardına bağlı kalınarak KSS raporlaması yapan bankalardan güncel raporlaması bulunan Akbank, Garanti Bankası, Türkiye İş Bankası ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nın hazırlamış olduğu KSS raporları incelenmiştir. Bu dört bankanın her birinin hazırladığı rapor farklı uygulama seviyelerindedir ve farklı uygulama seviyelerine örnek teşkil etmesi açısından bu bankaların güncel raporları incelenmiştir.

3.4.1. Akbank Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Uygulaması

Türkiye'de yer alan bankaların bir kısmı kurumsal sosyal sorumluluk raporlaması yaparken bunların tamamı GRI standartlarına uyum sağlamamaktadır. Bu çalışmada GRI raporlarına uyum belgesi sunan ve bu şekilde rapor yayınlayan bankaların raporları incelenecek ve GRI ile uyumu araştırılacaktır. Akbank 2009 yılından bu yana kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerini içeren sürdürülebilirlik raporu yayınlamaktadır. Türkiyede'ki ilk sürdürülebilirlik raporu yayınlayan banka unvanına da sahiptir. Bu raporlarında GRI standartlarındaki yenilikleri ve gelişimleri de takip ederek yıldan yıla iyileştirmeler yapıldığı gözlenmektedir.

Çalışmanın güncel veriler üzerinden hazırlanıyor olması nedeni ile Akbank'ın yayınlamış olduğu en güncel rapor olan 2013 yılı raporu GRI Sürdürülebilirlik Raporlaması İndeksi sayfaları incelemeye alınmıştır. Akbank bu raporunu GRI standartları B uygulama seviyesinde hazırlamış ve bu konuda GRI'den onay alarak bu raporu yayınlamıştır. Yayınlanan raporların detaylı olması nedeni ile çalışmanın konusunu araştırabilmek için yeterli olan GRI indeks sayfaları incelenmiştir. Bu sayfalarda GRI standartları ile karşılaştırma sağlıklı bir şekilde

gerçekleştirilebileceğinden, uyuma dair karşılaştırmalar rapor indeksi sonunda yorumlanmıştır. Akbank 2013 yılı raporu şu şekildedir:

Bu rapor, Akbank'ın 1 Ocak 2013-31 aralık 2013 tarihleri arasında sosyal, çevresel ve ekonomik performansını iyileştirmeye yönelik uygulamalarını ve bu uygulamaların sonuçlarını içermektedir. Raporun içeriği tüm dünyada yaygın biçimde kabul gören uluslararası raporlama standardı Global Reporting Initiative (GRI) Küresel Sürdürülebilirlik Raporlaması İlkeleri'nin G3 sürümünü baz alınarak ve GRI B uygulama seviyesi gerekliliklerini yerine getirecek şekilde geliştirilmiştir. Tablo 9, GRI B uygulama seviyesi kapsamında raporda açıklanan bilgilere kolayca ulaşımı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Tablo 9: Akbank KSS Raporu Bölüm 1- Strateji ve Analiz, Kurumsal Profil

STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM I: Profil Açıklamaları				
1. Strateji ve Analiz				
Profil Açıklaması	Tanım	Bilginin Raporla Yeri Aldığı Bölüm	Raporlama Kapsamı	Referans Sayfalar / Açıklamalar
1.1	Kurumun en üst düzey karar vericisinin sürdürülebilirliğin kurumla ve kurum stratejisiyle olan ilgisi hakkındaki beyanı	Yönetim Kurulu Başkanımızın Mesajı, Genel Müdürümüzün Mesajı	Tam	3-8
1.2	Başlıca etkilerin, risklerin ve fırsatların tanımlanması	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız	Tam	26-40
2. Kurumsal Profil				
2.1	Kurum adı	Akbank Hakkında	Tam	Akbank T.A.Ş.
2.2	Başlıca markalar, ürünler ve/veya hizmetler	Akbank Hakkında	Tam	12-21
2.3	Kurumun operasyonel yapısı	Akbank Hakkında	Tam	12-21

2.4	Kurumun genel merkezinin bulunduğu yer	Akbank Hakkında	Tam	Sabancı Center, 4. Levent 34330 İstanbul, Türkiye
2.5	Kurumun faaliyet gösterdiği ülkeler	Akbank Hakkında	Tam	Türkiye, Almanya, Dubai ve Malta
2.6	Kurumun mülkiyet niteliği ve yasal şekli	Akbank Hakkında	Tam	12-21
2.7	Hizmet verilen pazarlar	Akbank Hakkında	Tam	Türkiye, Almanya, Dubai ve Malta. Segmentlere göre müşteri sayılarına sayfa 15'te yer verilmiştir. Akbank bankacılık hizmetleri sunarken, yerel yasa ve yönetmeliklere ve BM Güvenlik Konseyi Kuralları'na uymaktadır.
2.8	Kurumun ölçeği	Akbank Hakkında	Tam	12-21
2.9	Büyüklik, yapı veya mülkiyet ile ilgili önemli değişiklikler	Akbank Hakkında	Tam	Türkiye'deki toplam şube sayımız 961'dan 985'e yükselmiştir. Akbank'ın çalışan sayısı 2013 yılsonu itibarıyla 16.249 olmuştur.
2.10	Ödüller	Akbank Hakkında	Tam	12-21

Kaynak: (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Tablo 10: Akbank KSS Raporu Bölüm 1 - Rapor Parametreleri

Profil Açıklaması	Tanım	Bilginin Raporda Yer Aldığı Bölüm	Raporlama Kapsamı	Referans Sayfalar / Açıklamalar
3. Rapor Parametreleri				
3.1	Raporlama dönemi	Rapor Hakkında	Tam	1 Ocak 2013 - 31 Aralık 2013
3.2	En son yayınlanan raporun tarihi	Rapor Hakkında	Tam	2013 yılında dördüncü rapor yayımlandı.
3.3	Raporlama döngüsü	Rapor Hakkında	Tam	Akbank Sürdürülebilirlik Raporu yıllık olarak yayımlanmaktadır. Bazı bilgiler yıl içerisinde Akbank web sitesinde güncellenmektedir.
3.4	Rapor ve içeriği	Rapor Hakkında	Tam	Raporun son sayfasındadır

	hakkındaki sorular için iletişim adresi			
3.5	Rapor içeriğini belirleme süreci	Rapor Hakkında	Tam	22-25
3.6	Raporun sınırı	Rapor Hakkında	Tam	Akbank T.A.Ş.'nin Türkiye'deki bankacılık hizmetleri
3.7	Raporun kapsamı veya sınırı hakkında kısıtlamalar	Rapor Hakkında	Tam	22-25
3.8	Ortak girişimler ve diğer ilgili kuruluşlar hakkındaki raporlama esasları	Rapor Hakkında	Tam	22-25
3.9	Veri ölçüm teknikleri ve hesaplama esasları	Rapor Hakkında	Tam	22-25
3.10	Daha önceki raporlardaki bilgilerin yeniden ifade edilmesinin etki ve nedenleri	Rapor Hakkında	Tam	22-25
3.11	Raporun sınır, kapsam veya ölçüm yöntemlerinde önemli değişiklikler	Rapor Hakkında	Tam	22-25
3.12	GRI Gösterge Tablosu	GRI İndeksi	Tam	Söz konusu tablo sayfa 110 ve 116 arasında verilen bu tablodur.
3.13	Dış denetim		Tam	Dış denetim alınmamıştır.

Kaynak: (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Tablo 11: Akbank KSS Raporu Bölüm 1 - Yönetişim, Taahhütler ve Katılım

4. Yönetişim, Taahhütler ve Katılım				
Yönetişim				
Profil Açıklaması	Tanım	Bilginin Raporda Yer Aldığı Bölüm	Raporlama Kapsamı	Referans Sayfalar / Açıklamalar
4.1	Kurumun yönetim yapısı	Akbank'ta Kurumsal Yönetim	Tam	43-45
4.2	En yüksek yönetim organı başkanının icra görevi olup olmadığı	Akbank'ta Kurumsal Yönetim	Tam	43
4.3	En yüksek yönetim organının bağımsız üye sayısı	Akbank'ta Kurumsal Yönetim	Tam	43
4.4	Hissedarların ve çalışanların en yüksek yönetim organına tavsiye ve talimat verme mekanizmaları	Akbank'ta Kurumsal Yönetim, Çalışanlarımız	Tam	42,92-93
4.5	Üst düzey yöneticilere ödenen ücret ile kurumun performansı (sürdürülebilirlik dahil) arasındaki bağlantı	Akbank'ta Kurumsal Yönetim, Çalışanlarımız	Tam	45,84
4.6	En yüksek yönetim organının çıkar çatışmalarından kaçınmasını sağlayacak süreçler	Akbank'ta Kurumsal Yönetim	Tam	43-45
4.7	En yüksek yönetim organı üyelerinin kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal konular hakkındaki stratejisine rehberlik etmek üzere yetkilerinin ve uzmanlıklarının saptanması süreci	Akbank'ta Kurumsal Yönetim	Tam	44-45
4.8	Kurum bünyesinde	Sürdürülebilirlik	Tam	27-29,43,47-50

	geliştirilmiş, ekonomik, çevresel ve sosyal performansla ilgili misyon veya değer beyanları, davranış kuralları ve prensipler ve bunlara dair uygulamaların durumu	Yaklaşımımız, Akbank'ta Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi ve Yasal Uyum		
4.9	Kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal performansı belirlemesini ve yönetmesini denetlemek üzere en yüksek yönetim organının uyguladığı prosedürler	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız, Akbank'ta Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi ve Yasal Uyum	Tam	29-30,43-45,53
4.10	En yüksek yönetim organının, özellikle ekonomik, çevresel ve sosyal performansla alakalı olarak kendi performansını değerlendirme süreçleri	Yönetim Kurulu Başkanımızın Mesajı, Genel Müdürümüzün Mesajı, Akbank'ta Kurumsal Yönetim	Tam	3-8,44-45
Dış Girişimlere Yönelik Taahhütler				
4.11	İhtiyati yaklaşım veya prensibi	Risk Yönetimi ve Yasal Uyum	Tam	40-44
4.12	Kurumun taahhütte bulunduğu ya da onayladığı kurum dışı sürdürülebilirlik girişimleri	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız	Tam	36-37
4.13	Birlik ve örgüt üyelikleri	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız	Tam	36-37
Paydaş Katılımı				
4.14	Katılımı sağlanan paydaş gruplarının listesi	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız	Tam	34-35
4.15	Katılım yapılacak paydaşların belirlenmesi ve seçilmesi	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız	Tam	34

4.16	Paydaş katılımı yöntemleri	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız	Tam	34-35
4.17	Paydaş katılımı ile ortaya konan başlıca konular ile kaygılar ve kurumun bunlara nasıl yanıt verdiği	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız	Tam	25,34-36

Kaynak: (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Tablo 12: Akbank KSS Raporu Bölüm 2 - Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları

Profil Açıklaması	Tanım	Raporlama Kapsamı	Referans Sayfalar	Açıklamalar
STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM II: Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları				
DMA PS	Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları PS			
Görünüm	Ürün Portföyü	Kısmi	57-61	
FS1	Ürün ve hizmetlerin çevresel ve sosyal etkilerine yönelik, iş kolları bazında uygulanan yazılı politikalar	Tam	28-29, 94-103, 104-109	
FS2	Ürün ve hizmetlerin çevresel ve sosyal risklerini değerlendirme /tanıma ve tarama prosedürleri	Tam	28,31-32,56-58	
FS3	Sözleşme ve işlemlerde yer alan çevresel ve sosyal şartların müşteriler tarafından uygulanmasını/uyumunu takibe yarayan prosedürler	Tam	27-28,34-35, 48,58	
FS4	Çalışanların çevresel ve toplumsal politika ve prosedürleri uygulama yetkinliklerini geliştirmelerine yönelik süreçler	Tam	28,30-34,49, 51,53	
FS5	Çevresel ve sosyal tehdit ve fırsatlar konusunda müşteriler /yatırımcılar ve iş ortakları gibi diğer paydaşlarla etkileşimler	Tam	27,39,56-57	
	Denetim	Tam	47,50,56	
	Aktif Sahiplik	Geçerli Değil		
DMA EC	Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları EC			

Görünüm	Ekonomik Performans COMM	Tam	12,21,38-40, 85-86
	Piyasadaki Konum	Tam	79-80
	Dolaylı Ekonomik Etkiler	Tam	54-76,100-103, 104-109
DMA EN	Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları EN		
Görünüm	Malzemeler	Tam	101-103
	Enerji	Tam	96-97,100
	Su	Tam	102
	Biyoçeşitlilik	Tam	59-61
	Emisyon, sıvı ve katı atıklar	Tam	98-99
	Ürün ve hizmetler	Tam	58-59,100
	Uyum	Tam	Bankamız 2013 yılında çevre ile ilgili yasa ve mevzuata uyumsuzluktan dolayı herhangi bir ceza veya yaptırım almamıştır
	Ulaştırma	Tam	100
	Genel	Tam	101-103,96-97, 59-61,100
DMA LA	Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları LA		
Görünüm	İstihdam	Tam	80-86
	İşgücü/Yönetim İlişkileri	Tam	80,85-86
	İş Sağlığı ve Güvenliği	Tam	85-86
	Eğitim ve Öğretim	Tam	84-91
	Çeşitlilik ve Fırsat eşitliği	Tam	80-81
DMA HR	Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları HR80-81		
Görünüm	Yatırım ve Satınalma	Tam	32-35,57-58,

	Uygulamaları		88-91
	Ayrımcılık Yapmama	Kısmi	78-79
	Örgütlenme Özgürlüğü ve Toplu Sözleşme	Tam	85
	Çocuk İşçiliği	Tam	85
	Zorla veya Zorunlu Tutarak Çalıştırma	Tam	83
	Güvenlik Uygulamaları	Geçerli Değil	
	Yerli Hakları	Tam	Herhangi bir vaka yaşanmamıştır
DMA SO	Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları SO		
Görünüm	Yerel Halk	Tam	70
	Yolsuzluk	Tam	46-50,90
	Kamu Politikası	Tam	37
	Rekabeti Kısıtlayan Davranış	Tam	42-45,53
	Uyum	Tam	Bankamız 2013 yılında bu konuda yasa ve mevzuata uyumsuzluktan dolayı herhangi bir ceza almamıştır
DMA PR	Yönetim Yaklaşımı Açıklamaları PR		
Görünüm	Müşteri Sağlığı ve Güvenliği	Geçerli Değil	
	Ürün ve Hizmet Etiketlemesi	Tam	70-75
FS 15	Finansal ürün ve hizmetlerin adil bir şekilde tasarlanmasına / geliştirilmesine ve de pazarlanmasına yönelik politikalar	Tam	7,32-33,48,51,55
	Pazarlama İletişimi	Tam	51-52
	Müşterinin Kişisel Gizliliği	Geçerli Değil	
	Uyum	Tam	Bankamız, bu konuda herhangi bir ceza almamıştır

Kaynak: (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Tablo 13: Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 1

STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM: III Performans Göstergeleri				
Profil Açıklaması	Tanım	Bilginin Raporla Yeri Aldığı Bölüm	Raporlama Kapsamı	Referans Sayfalar / Açıklamalar
Ürün Portföyü				
FS6	Toplam portföyün iş kolları bazında sektörel, bölgesel dağılımı		Kısmi	57-61
FS7	İş kolu bazında, sosyal fayda sağlamaya yönelik geliştirilen ürün ve hizmetler için yapılan harcamalar		Tam	16,17
FS8	İş kolu bazında, çevresel fayda sağlamaya yönelik geliştirilen ürün ve hizmetler için yapılan harcamalar		Tam	16,17,56-60
Denetim				
FS9	Çevresel ve sosyal politikalar ile ilgili risk yönetimi süreçlerinin uygulanma durumunu tespiti yönelik denetim çalışmaları		Tam	47,50,56
Aktif Sahiplik				
FS10	Portföyde yer alıp çevresel-sosyal konularda etkileşimli ilişki kurulan şirketlerin sayısı ve tüm müşteriler içindeki oranı	Geçerli Değil		
FS11	Negatif ve pozitif çevresel ve sosyal taramaya konu edilen aktiflerin yüzdesi	Geçerli Değil		
FS12	Şirketin hissedarları için hazırladığı, çevresel ve sosyal konularda uyguladığı oy kullanma politikaları	Geçerli Değil		
Ekonomik				
UNSUR: EKONOMİK PERFORMANS				
EC1COMM	Üretilen ve dağıtılan doğrudan ekonomik değer	Akbank Hakkında	Tam	12-21
EC2	İklim değişikliğinin kurumun	Sürdürülebilirlik	Tam	38-40

	mali sonuçlarına etkisi, riskler ve fırsatlar	Yaklaşımımız		
EC3	Kurumun tanımlanmış fayda planı yükümlülükleri	Çalışanlarımız	Tam	85-86
EC4	Devletten alınan önemli mali destek		Tam	2013 yılında devletten önemli mali destek alınmamıştır.
UNSUR: PİYASADAKİ KONUM				
EC5	Yerel asgari ücrete kıyasla standart başlangıç düzeyi ücreti oranları	Çalışanlarımız	Tam	79-80
EC6	Yerel tedarikçi politikası, uygulamaları ve harcama oranı	Geçerli Değil		
EC7	Yerel işe alma usulleri ve yerel halktan işe alınmış üst yöneticilerin oranı	Çalışanlarımız	Kısmi	78-79
UNSUR: DOLAYLI EKONOMİK ETKİLER				
EC8	Ticari, aynı veya hayır amaçlı girişimler, kamu yararına yapılan altyapı yatırımları ve sağlanan hizmetle	Müşterilerimize Kattığımız Değer, Operasyonlarımız ve Çevre, Topluma Katkımız,	Tam	54-76, 100-103, 104-109
EC9	Dolaylı ekonomik etkiler	Müşterilerimize Kattığımız Değer	Kısmi	70

Kaynak: (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Tablo 14: Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 2

Profil Açıklaması	Tanım	Bilginin Raporla Yeri Aldığı Bölüm	Raporlama Kapsamı	Referans Sayfalar / Açıklamalar
Çevresel				
UNSUR: KULLANILAN MALZEMELER				
EN1	Kullanılan malzemelerin ağırlık veya hacmi	Operasyonlarımız ve Çevre	Kısmi	101-103
EN2	Geri dönüştürülmüş girdi malzeme kullanım oranı	Geçerli Değil		
EN3	Birincil enerji kaynağına göre doğrudan enerji tüketimi	Operasyonlarımız ve Çevre	Tam	96-97
EN4	Birincil enerji kaynağına göre dolaylı enerji tüketimi	Operasyonlarımız ve Çevre	Tam	96-97
EN5	Kaynak koruma ve verimliliği artırma ile sağlanan enerji tasarrufu	Operasyonlarımız ve Çevre	Tam	97
EN6	Enerji verimliliği sağlayan veya yenilenebilir enerji kullanan ürün ve hizmetler sağlama girişimleri ve bu girişimlerin sonucunda enerji gereksinimlerindeki azalmalar	Müşterilerimize Katığımız Değer	Tam	58
EN7	Dolaylı enerji tüketimini azaltma girişimleri ve elde edilen azalmalar	Operasyonlarımız ve Çevre	Kısmi	96-100
UNSUR: SU				
EN8	Kaynağına göre toplam su çekimi	Operasyonlarımız ve Çevre	Tam	102
EN9	Su çekiminden önemli biçimde etkilenen su kaynakları.		Tam	Akbank'ın faaliyet gösterdiği iş birimlerinin yakınında, su tüketiminden etkilenebilecek su kaynağı bulunmamaktadır.
EN10	Geri kazanılan ve yeniden kullanılan suyun yüzdesi ve toplam hacmi	Geçerli Değil		
UNSUR: BİYOÇEŞİTLİLİK				

EN11	Koruma alanları ve yüksek biyoçeşitlilik değere sahip alanlardaki araziler		Tam	Akbank, bu türden arazilerde faaliyet göstermemektedir. Bankamız'ın şubeleri yerleşim yerlerinde konumlandırıldığından biyolojik çeşitliliğe olan etkileri yok denecek kadar azdır.
EN12	Koruma alanları ve yüksek biyoçeşitlilik değerine sahip alanlardaki faaliyet, ürün ve hizmetlerin biyoçeşitlilik üzerindeki önemli etkileri	Müşterilerimize Kattığımız Değer	Tam	59-61
EN13	Korunan ya da iyileştirilen yaşam alanları	Geçerli Değil		
EN14	Biyçeşitlilik üzerindeki etkilerin yönetilmesi ile ilgili stratejiler, devam eden faaliyetler ve geleceğe yönelik planlar.	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız; Operasyonlarımız ve Çevre	Tam	59-61
EN15	Soy tükenmesi riski düzeyine göre, operasyonlardan etkilenen bölgelerdeki yaşam alanlarında bulunan ucun Kırmızı listesindeki türlerinin ve ulusal koruma listesindeki türlerinin sayısı.		Geçerli Değil	
UNSUR: EMİSYONLAR, SIVI VE KATI ATIKLAR				
EN16COM M	Ağırlığa göre toplam doğrudan ve dolaylı sera gazı salımları	Operasyonlarımız ve Çevre	Tam	98-99
EN17	ağırlığa göre, diğer ilgili dolaylı sera gazı emisyonları	Geçerli Değil		
EN18	sera gazı salımlarını azaltım girişimleri ve elde edilen azalmalar	Operasyonlarımız ve Çevre	Kısmi	98-99
EN19	Ağırlığa göre, ozon tüketen maddelerin emisyonları	Geçerli Değil		
EN20	NOx, SOx ve diğer önemli hava emisyonları	Geçerli Değil		
EN21	Kalitesine ve varış noktasına göre toplam su deşarjı	Geçerli Değil		
EN22	Türüne ve bertaraf yöntemine göre toplam atık ağırlığı	Operasyonlarımız ve Çevre	Kısmi	103

EN23	Önemli sızıntıların toplam sayısı ve hacmi	Operasyonlarımız ve Çevre	Tam	Akbank'ın faaliyet alanı, sızıntı kaynaklı çevresel etki içermemektedir.
EN24	Basel Konvansiyonu, ek I, II, III ve VIII koşulları kapsamında tehlikeli olarak addedilen taşınmış, ithal edilmiş, ihraç edilmiş veya işlenmiş atıkların ağırlığı ve uluslararası sevkiyatı yapılan taşınmış atıkların yüzdesi		Geçerli Değil	
EN25	Raporlama yapan kurumun su deşarjlarından ve kaçaklarından önemli biçimde etkilenen su kütlelerinin ve ilgili yaşam alanlarının adı, büyüklüğü, koruma durumu ve biyoçeşitlilik değeri	Operasyonlarımız ve Çevre	Tam	
UNSUR: ÜRÜN VE HİZMETLER				
EN26	Ürün ve hizmetlerin çevresel etkilerini azaltmaya yönelik girişimler	Müşterilerimize Kattığımız Değer	Kısmi	58-59
EN27	Satılmış ürünlerin ve bunların ambalaj malzemelerinin kategorilere göre geri toplama yüzdesi	Geçerli Değil		
UNSUR: UYUM				
EN28	Çevresel yasa ve yönetmeliklere uyulmaması halinde uygulanan cezalar		Tam	2013 yılında çevresel yasa ve yönetmeliklere uyumsuzluktan kaynaklanan önemli bir ceza veya yaptırım bulunmamaktadır.
UNSUR: ULAŞTIRMA				
EN29	Ürünlerin taşınmasından ve kurum çalışanlarının ulaşımından kaynaklanan çevresel etkiler	Operasyonlarımız ve Çevre	Kısmi	100
Genel				
EN30	Türüne göre toplam çevre koruma harcamaları ve yatırımları	Geçerli Değil		

Kaynak: (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Tablo 15: Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 3

Profil Açıklaması	Tanım	Bilginin Raporunda Yer Aldığı Bölüm	Raporlama Kapsamı	Referans Sayfalar / Açıklamalar
Sosyal: İşgücü Uygulamaları ve İnsana Yakınsır İş				
UNSUR: İSTİHDAM				
LA1	İstihdam türüne, iş sözleşmesine ve bölgeye göre toplam işgücü	Çalışanlarımız	Tam	80
LA2	Yaş grubuna, cinsiyete ve bölgeye göre personel devir hızı	Çalışanlarımız	Tam	82-83
LA3	Sadece tam zamanlı çalışanlara sağlanan sosyal ödeme ve yardımlar	Çalışanlarımız	Tam	84-86
UNSUR: İŞGÜCÜ/YÖNETİM İLİŞKİLERİ				
LA4	Toplu iş sözleşmeleri kapsamına giren çalışanlar	Çalışanlarımız	Tam	85-86
LA5	Önemli operasyonel değişiklikler konusunda asgari ihbar süresi	Çalışanlarımız	Tam	80
UNSUR: İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ				
LA6	İşçi sağlığı ve güvenliği komitelerinde temsil edilen toplam işgücünün oranı	Geçerli Değil		
LA7	Yaralanma, meslek hastalıkları, kaybedilen günler, işe devamsızlık ve ölümlü sonuçlanan iş kazaları	Çalışanlarımız	Kısmi	86
LA8	Ciddi hastalıkların önlenmesine yönelik uygulamadaki danışmanlık ve risk-kontrol programları	Geçerli Değil		
LA9	Sendikalarla yapılan toplu sözleşmelerin kapsamına giren sağlık ve güvenlik konuları	Çalışanlarımız	Kısmi	85-86

UNSUR: EĞİTİM VE ÖĞRETİM				
LA10	Çalışan kategorisine göre, çalışan başına düşen yıllık ortalama eğitim saatleri	Çalışanlarımız	Tam	88
LA11	Çalışanların sürekli istihdam edilebilirliği için beceri geliştirme ve yaşam boyu eğitim	Çalışanlarımız	Tam	88-91
LA12	Düzenli şekilde performans ve kariyer gelişimi değerlendirmesi alan çalışanlar	Çalışanlarımız	Tam	84-85
UNSUR: ÇEŞİTLİLİK VE FIRSAT EŞİTLİĞİ				
LA13	Çalışanların cinsiyet, yaş grubu, azınlık gruplarına göre dağılımı ve yönetim organlarının kompozisyonu	Çalışanlarımız	Tam	80-81
LA14	Çalışan kategorisine göre erkeklerin kadınlara göre temel maaş oranı	Geçerli Değil		

Kaynak: (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Tablo 16 : Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 4

Profil Açıklaması	Tanım	Bilginin Raporla Yeri Aldığı Bölüm	Raporlama Kapsamı	Referans Sayfalar / Açıklamalar
Sosyal: İnsan Hakları				
UNSUR: YATIRIM VE SATIN ALMA UYGULAMALARI				
HR1COMM	İnsan hakları ile ilgili hükümler içeren veya insan hakları taramasından geçen önemli yatırım anlaşmalarının yüzdesi ve toplam sayısı	Müşterilerimize Kattığımız Değer	Kısmi	57-58
HR2	İnsan hakları ve alınan önlemler konusunda taramadan geçen önemli tedarikçilerin ve yüklenicilerin yüzdesi	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız	Tam	32,35
HR3	Eğitim alan çalışanların yüzdesi de dahil,	Çalışanlarımız	Kısmi	88-91

	operasyonlarla ilgili olan insan hakları unsurları hakkındaki politika ve prosedürler konusunda verilen toplam çalışan eğitimi saatleri			
UNSUR: AYRIMCILIK YAPMAMA				
HR4	Ayrımcılık konusunda toplam vaka sayısı ve alınan önlemler	Çalışanlarımız	Kısmi	78-79
UNSUR: ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ VE TOPLU SÖZLEŞME				
HR5	Örgütlenme özgürlüğünü kullanma ve toplu sözleşme yapma hakkı	Çalışanlarımız	Tam	85
UNSUR: ÇOCUK İŞÇİLİĞİ				
HR6	Çocuk işçiliği vakaları ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik önlemler	Çalışanlarımız	Tam	82
UNSUR: ZORLA VE ZORUNLU TUTARAK ÇALIŞTIRMA				
HR7	Zorla veya zorunlu tutarak çalıştırma	Çalışanlarımız	Tam	83
HR8	İnsan hakları ile ilgili politikalarla ilgili eğitilen güvenlik personeli yüzdesi	Geçerli Değil		
UNSUR: YEREL HALKIN HAKLARI				
HR9	Yerli halkın haklarının ihlaline ilişkin vakalar ve alınan önlemler		Tam	2013 yılında yerli halkın haklarının ihlaline ilişkin bir vaka bulunmamaktadır.
Sosyal: Toplum				
UNSUR: YEREL HALK				
SO1	Operasyonların yerel halk üzerindeki etkilerini değerlendiren ve yöneten program ve uygulamalar	Müşterilerimize Kattığımız Değer	Tam	70
UNSUR: YOLSUZLUK				

SO2	Yolsuzlukla ilgili riskler yönünden analiz edilen işletme birimlerinin yüzdesi ve toplam sayısı	Risk Yönetimi ve Yasal Uyum	Kısmi	49-50
SO3	Kurumun yolsuzluğu önleme politika ve prosedürleri konusunda eğitim alan çalışanlar	Çalışanlarımız	Tam	90
SO4	Yolsuzluk vakalarına karşı alınan önlemler	Çalışanlarımız, Risk Yönetimi ve Yasal Uyum	Tam	90,46-54
UNSUR: KAMU POLİTİKASI				
SO5	Kamu politikalarına karşı tutum ve kamu politikası geliştirme ve lobi faaliyetleri	Sürdürülebilirlik Yaklaşımımız	Kısmi	37
SO6	Siyasi partilere, politikacılara ve ilgili kuruluşlara yapılan mali ve ayni katkılar		Tam	2013 yılında siyasi partilere, politikacılara ve ilgili kuruluşlara mali ve ayni katkıda bulunulmamıştır.
SO7	Rekabeti engelleyici davranış, haksız rekabet (anti-trust) ve tekelcilik uygulamalarına karşı alınan yasal tedbirlerin sayısı ve sonuçları	Akbank'ta Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi ve Yasal uyum	Tam	42-45,53
UNSUR: UYUM				
SO8	Yasa ve yönetmeliklere uyulmaması halinde uygulanan cezalar		Tam	2013 yılında yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle kesilen önemli para cezası bulunmamaktadır.

Kaynak: (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Tablo 17 : Akbank KSS Raporu Bölüm 3- Performans Göstergeleri 5

Profil Açıklaması	Tanım	Bilginin Raporla Yeri Aldığı Bölüm	Raporlama Kapsamı	Referans Sayfalar / Açıklamalar
SOSYAL: ÜRÜN SORUMLULUĞU				
UNSUR: MÜŞTERİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ				
PR1	İyileştirme için ürün ve hizmetlerin sağlık ve güvenlik etkilerinin değerlendirildiği hayat döngüsü aşamaları	Geçerli Değil		
PR2	Ürün ve hizmetlerin sağlık ve güvenlik etkileri ile ilgili kanun ve yönetmeliklere uyumsuzluk vakaları	Geçerli Değil		
UNSUR: ÜRÜN VE HİZMET ETİKETLENMESİ				
PR3	Prosedürlerin gerekli gördüğü ürün ve hizmet bilgilerinin türü ve bu bilgi gerekliliklerine tabi olan ana ürün ve hizmetlerin yüzdesi		Tam	Akbank'ın tüm bankacılık hizmet ve ürünleri hakkında ilgili yasa ve yönetmelikler doğrultusunda açıklayıcı bilgi sağlanmaktadır. Akbank'ın web sitesinde ürün ve hizmetlerin komisyon, faiz, vergi ve koşullar dahil ücretlendirmeleri güncel şekilde yer almaktadır.
PR4	Ürün ve hizmet bilgisi ve etiketleme ile kanunlara uyumsuzluk vakaları	Geçerli Değil		
PR5	Müşteri memnuniyeti anketi sonuçları ve müşteri memnuniyetine yönelik uygulamalar	Müşterilerimize Kattığımız Değer	Kısmi	70-75
UNSUR: PAZARLAMA İLETİŞİMİ				
PR6	Pazarlama iletişimi ile ilgili yasalara, standartlara ve gönüllü kurallara bağlı kalmaya yönelik programlar	Risk Yönetimi ve Yasal Uyum	Tam	51-52
PR7	Sonuçların türüne göre, reklam, tanıtım ve sponsorluk da dahil,	Risk Yönetimi ve Yasal Uyum	Tam	Akbank'a pazarlama iletişimi ile ilgili yönetmeliklere uyulmaması

	pazarlama iletişimi ile ilgili yönetmeliklere ve gönüllü kurallara uyulmadığını gösteren toplam vaka sayısı			nedeniyle 2013 yılında kesilen ceza yoktur.
PR8	Müşteri gizliliği ihlali ve müşteri verilerinin kaybı ile ilgili olarak doğrulanan şikayetlerin toplam sayısı	Geçerli Değil		
UNSUR: UYUM				
PR9	Ürün ve hizmetlerin tedariki ve kullanımıyla ilgili yasa ve yönetmeliklere uyulmaması halinde uygulanan cezalar		Tam	2013 yılında akbank'a ürün ve hizmetlerin tedariki ve kullanımıyla ilgili yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle kesilen önemli para cezası bulunmamaktadır.

Kaynak: (<http://www.akbank.com/>, 2014).

Akbank'ın yayınlamış olduğu rapor incelendiğinde bu raporun GRI B uygulama seviyesinde hazırlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda, öncelikle GRI tarafından B uygulama seviyesinde rapor hazırlayan kuruluşlardan sağlanması istenen şartlara bakılmıştır.

Bu şartlar (GRI AL, www.globalreporting.org, 2014);

- 1.1-1.2, 2.1-2.10, 3.1- 3.13, 4.1- 4.17 numaralı profil açıklamalarının yapılması.
- Her gösterge kategorisi için yönetim yaklaşımı açıklamalarının yapılması.
- Ekonomik, çevre, insan hakları, işgücü, toplum, ürün sorumluluğu unsurlarının her birinden en az bir performans göstergesi olmak üzere, asgari 20 Performans Göstergesi hakkında rapor hazırlanması.

Rapor incelendiğinde ilk bölümü oluşturan profil açıklamaları kısmında bankanın GRI tarafından istenen tüm maddelere değindiği ve ilk şartı bu şekilde eksiksiz olarak sağladığı görülmektedir.

Hazırlanan raporun yönetim yaklaşımı açıklamalarına bakıldığında finans sektörü ayırımından sonra sektörel bazda istenen ürün portföyü de dahil tüm gösterge

kategorileri için açıklama yapıldığı görülmektedir. Uygulama seviyesi şartlarında net olarak belirtilmese de sektörel ayırım sonrası eklenen şartların da sağlanmış olması raporun güvenilirliğini olumlu yönde etkilemektedir.

B uygulama seviyesinde rapor hazırlayabilmek için gerekli olan son şarta bakıldığında yine Akbank'ın tüm sektörel ayırım sonrası ilave edilen ürün portföyü de dahil tüm göstergeler hakkında rapor yayınladığı görülmektedir. Bu şekilde asgari 20 gösterge raporu şartını da fazlası ile sağlayan Akbank GRI tarafından B uygulama seviyesinde rapor hazırladığının onayını almış ve raporunu yayınlamıştır.

Genel olarak bakıldığında raporun içerik olarak da gereken unsurları sağladığı ve B uygulama seviyesine uygun bir rapor olduğu söylenebilir. Raporla kapsam olarak kısmen ele alınan kısımlar da bulunmaktadır ancak banka bu konularda da asgari açıklama ve uygulama şartını sağladığından GRI tarafından onay alabilmiştir. İlerleyen dönemlerde yayınlayacağı raporlarda şu anda kısmi olarak değinilen bu bölümleri de tamamlaması ilgili kesimlerin beklentilerine daha fazla cevap verebilecektir.

3.4.2. Garanti Bankası Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Uygulaması

Garanti Bankası son yıllarda sosyal sorumluluk faaliyetlerine önem veren ve bu faaliyetleri ile de ön plana çıkan bir bankadır. Banka bu faaliyetlerini uluslararası alanda ulaşılabilir hale getiren bir raporlama ile yayınlamaya başlamıştır. Böylelikle faaliyetlerini tüm paydaşları ve konu ile ilgilenen tüm birey ve kurumlara uluslararası geçerliliğe sahip standartlar temelinde düzenlenen bir rapor ile sunmuştur.

Garanti Bankası'nın hazırlamış olduğu rapor 2011 yılının 6. ayı ile 2012 yılının 12. ayı arasındaki 1 buçuk yıllık dönemi içermektedir. Garanti Bankası, bu dönemde yaptığı sosyal sorumluluk kapsamındaki çevresel, sosyal ve ekonomik faaliyetlerini GRI A uygulama seviyesinde rapor haline getirmiştir ve bu konuda GRI'den onay alarak raporunu yayınlamıştır. Yayınlanan raporların detaylı olması nedeni ile çalışmanın konusunu araştırabilmek için yeterli olan GRI indeks sayfaları incelenmiştir. Bu sayfalarda GRI standartları ile karşılaştırma sağlıklı bir şekilde

gerçekleştirilebileceğinden, uyuma dair karşılaştırmalar rapor indeksi sonunda yorumlanacaktır.

Garanti Bankası 06/2011-12/2012 yılı raporu şu şekildedir (www.garanti.com.tr/, 2014):

Tablo 18 : Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 1 - Strateji ve Analiz, Organizasyonel Yapı

GRI G3.1 Endeksi			
Uygulama Seviyesi: A		TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.	
STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM 1 - PROFİL			
1. Strateji ve Analiz			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
1.1	Kurumun en üst düzey karar vericisinin beyanı	Tam	<ul style="list-style-type: none"> •Yönetim Kurulu Başkanı'ndan Mesaj sayfa 4 • Genel Müdür ve Proje ve Satınalım Finansmanı ile Sürdürülebilirlik'ten Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı'nın Değerlendirmesi sayfa 14
1.2	Başlıca etkilerin, risklerin ve fırsatların tanımlanması	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Yönetim Kurulu Başkanı'ndan Mesaj sayfa 4 • Genel Müdür ve Proje ve Satınalım Finansmanı ile Sürdürülebilirlik'ten Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı'nın Değerlendirmesi sayfa 14 • Özetle Garanti Bankası sayfa 6 <p>Garanti Bankası'nda risk yönetimi hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 111-115'e bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkinda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page?</p>
2. Organizasyonel Yapı			
2.1	Kurum adı	Tam	T.C. Garanti Bankası A.Ş.
2.2	Başlıca markalar, ürünler ve/veya hizmetler	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Özetle Garanti Bankası sayfa 6 • Daha fazla bilgi için: http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkinda/garantiyi_taniyin.page?
2.3	Ana bölümler, faal şirketler, yan kuruluşlar ve ortak girişimler de dâhil, kurumun operasyonel yapısı	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Özetle Garanti Bankası sayfa 6 Daha fazla bilgi için: http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkinda/yatirimci_iliskileri/kurumsal_bilgiler.page?

2.4	Kurumun genel merkezinin bulunduğu yer	Tam	Nispetiye Mah. Aytar Cad. No: 2 34340 Levent-İstanbul
2.5	Kurumun faaliyet gösterdiği ülkelerin sayısı ve ister başlıca operasyonların bulunduğu, isterse de raporda yer alan sürdürülebilirlik konuları ile ilgisi bulunan ülkelerin adları	Tam	Garanti Bankası Türkiye’de ve iştiraklerinin bulunduğu Hollanda, Rusya ve Romanya’da faaliyet göstermektedir. • Özetle Garanti Bankası sayfa 6 Daha fazla bilgi için: http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkin_da/yatirimci_iliskileri/kurumsal_bilgiler/istirakler.page?
2.6	Kurumun mülkiyet niteliği ve yasal şekli	Tam	Türkiye Garanti Bankası Anonim Şirketi’nin (“Banka”) kurulmasına 11 Nisan 1946 tarih ve 3/4010 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla izin verilmiş ve “Ana Sözleşme” 25 Nisan 1946 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Garanti Bankası’nın fiili dolaşım oranı yaklaşık %50 olan hisseleri İMKB’de “GARAN” sembolü ile işlem görmektedir. • Özetle Garanti Bankası sayfa 6
2.7	Hizmet verilen pazarlar (coğrafi dağılım, hizmet verilen sektörler ve müşteri/faydalanıcı çeşitleri de dâhil)	Tam	• Özetle Garanti Bankası sayfa 6 Daha fazla bilgi için: http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkin_da/garantiyi_taniyin.page?
2.8	Rapor hazırlayan kurumun ölçeği	Tam	• Özetle Garanti Bankası sayfa 6 Garanti Bankası’nın mali ve operasyonel performansı hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 22-26’ya bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkin_da/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page?
2.9	Raporlama dönemi esnasında gerçekleşen büyüklük, yapı veya mülkiyet ile ilgili önemli değişiklikler	Tam	Raporlama döneminde herhangi bir değişiklik olmamıştır
2.10	Raporlama dönemi esnasında alınan ödüller	Tam	Bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 32-34’e bakınız: http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkin_da/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page?

Kaynak: (www.garanti.com.tr/, 2014)

Tablo 19 : Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 1 - Rapor Parametreleri, Yönetişim, Taahhütler ve Katılım

3. Rapor Parametreleri			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
3.1	Sağlanan bilgilerin ait olduğu raporlama dönemi (ör. mali yıl / takvim yılı)	Tam	Bu rapor 01 Ocak 2011 – 30 Haziran 2012 dönemini kapsamaktadır.
3.2	En son yayınlanan raporun tarihi (varsa)	Tam	Bu rapor Garanti Bankası tarafından yayınlanan ilk Sürdürülebilirlik Raporu'dur.
3.3	Raporlama döngüsü (yıllık, iki yıllık, vs.)	Tam	18 ay
3.4	Rapor ve içeriği hakkındaki sorular için iletişim adresi	Tam	Proje ve Satınalma Finansmanı Birimi, Sürdürülebilirlik Ekibi, Derya Özet Yalgi, Telefon: 0 212 318 13 87, e-posta: DeryaO@garanti.com.tr
3.5	Rapor içeriğini belirleme süreci	Tam	Garanti Bankası paydaşlarını, faaliyetleri esnasında karşılaştığı ekonomik, toplumsal ve çevresel konular hakkında açık, şeffaf ve doğru zamanda bilgilendirmeye odaklıdır. Banka, iç ve dış paydaşlarına karşı sorumluluğunu yerine getirmek adına her yıl faaliyet alanı ile ilgili ve önemli bulunduğu ekonomik, toplumsal ve çevresel konular ile fırsatlar hakkında raporlar hazırlamaktadır. Söz konusu raporlar ile paydaşlara Banka'nın mali ve operasyonel performansı ve sonuçları ile ilgili kapsamlı ve dengeli bilgi sunulmaktadır. • Önceliklendirme Analizi ve Raporun Kapsamı sayfa 32
3.6	Raporun sınırı (ör. ülkeler, bölümler, yan kuruluşlar, kiralanılan tesisler, ortak girişimler, tedarikçiler)	Tam	• Önceliklendirme Analizi ve Raporun Kapsamı sayfa 32
3.7	Raporun kapsamı veya sınırı hakkındaki özel kısıtlamaları belirtin.	Tam	Aksi belirtilmedikçe bu rapor içeriği, Garanti Bankası'nın Türkiye'deki faaliyetleriyle sınırlıdır. Banka'nın yurt dışındaki iştirak, bağlı ortaklık ve şubelerini kapsamamaktadır.
3.8	Ortak girişimler, yan kuruluşlar, kiralanılan tesisler, dışarıdan tedarik edilen operasyonlar ve raporlama dönemleri arası veya kurumlar arası karşılaştırılabilirliği önemli biçimde etkileyebilen diğer kuruluşlar hakkındaki raporlamanın esasları	Tam	Aksi belirtilmedikçe bu rapor içeriği, Garanti Bankası'nın Türkiye'deki faaliyetleriyle sınırlıdır. Banka'nın yurt dışındaki iştirak, bağlı ortaklık ve şubelerini kapsamamaktadır.
3.9	Raporda yer alan Göstergelerin ve diğer bilgilerin toplanmasında uygulanan tahminlerin temelinde yatan varsayımlar ve teknikler de dâhil, veri ölçüm teknikleri ve hesaplamaların esasları	Tam	Garanti Bankası bilgi toplama sürecinde çok sayıda standart ve veri toplama sistemi kullandığı gibi titiz bir iç ve dış denetim yöntemi de uygulamıştır. Banka, ayrıca, Karbon Saydamlık Projesi gibi uluslararası veri raporlama standartlarını uygulamakta, Türkiye'de geçerli kanun ve yönetmeliklere tam uyumu

			gözetmektedir.
3.10	Daha önceki raporlarda yer alan bilgilerin yeniden ifade edilmesinin yarattığı etkiye dair açıklama ve bu yeniden ifadenin nedenleri (ör. Şirket birleşmeleri ve satın alma, temel yılların/raporlama dönemlerinin, işin niteliğinin, ölçüm yöntemlerinin değişimi)	Tam	Bu rapor Banka tarafından yayınlanan ilk Sürdürülebilirlik Raporu'dur.
3.11	Raporda uygulanan sınır, kapsam veya ölçüm yöntemlerinde daha önceki raporlama periyotlarına göre yaşanan önemli değişiklikler	Tam	Bu rapor Banka tarafından yayınlanan ilk Sürdürülebilirlik Raporu'dur.
3.12	Raporda yer alan Standart Açıklamaların yerini gösteren tablo	Tam	GRI 3.1 Endeksi
3.13	Raporun dış denetimden geçmesi konusundaki politika ve geçerli uygulama. Sağlanan dış denetimin kapsamı ve esası, eğer sürdürülebilirlik raporunun içinde bulunan denetim raporuna halihazırda dâhil edilmemişse, bu konulara açıklık getirin. Ayrıca, rapor hazırlayan kurum ile denetim sağlayıcısının/sağlayıcılarının arasındaki ilişkiyi de açıklayın.	Tam	Garanti Bankası önümüzdeki dönemlerde yayımlayacağı Sürdürülebilirlik Raporlarını dış denetimden geçirmeyi hedeflemektedir. Banka, detaylı ölçümleme sistemlerine ek olarak, raporlamasını yaptığı bilgilerin operasyonlarını ve güncel sonuçlarını doğru ve şeffaf bir şekilde yansıtmasını sağlamak üzere, çeşitli iç ve dış süreç uygulamaları kullanmaktadır. Garanti Bankası'nın mali performansı bağımsız bir denetim firması tarafından denetlenmekte ve bu raporda sunulan başlıca performans göstergeleri periyodik olarak iç denetimden geçirilmektedir
4. Yönetişim, Taahhütler ve Katılım			
4.1	Stratejinin veya kurumsal idarenin belirlenmesi gibi özel görevlerden sorumlu olan en yüksek yönetim organına bağlı olan kurullar da dâhil, kurumun yönetim yapısı	Tam	• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 103-115'e bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakki_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page
4.2	En yüksek yönetim organı başkanının aynı zamanda kurum içinde icra görevi olup olmadığını belirtin	Tam	Yönetim Kurulu Başkanı'nın icrai görevi bulunmamaktadır. Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 128'e bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakki_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page
4.3	Üniter kurul yapısına sahip kurumlarla ilgili olarak, en yüksek yönetim organının bağımsız ve/veya icra görevi olmayan	Tam	• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 128'e bakınız.

	üyelerinin sayısını belirtin.		http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakk_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page
4.4	Hissedarların ve çalışanların en yüksek yönetim organına tavsiye veya talimat verme mekanizmaları	Tam	• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
4.5	En yüksek yönetim organının üyelerine, üst düzey yöneticilere ve idarecilere ödenen ücret (ayrılma düzenlemeleri de dâhil) ile kurumun performansı (sosyal ve çevresel performans da dâhil) arasındaki bağlantı	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 131'e bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakk_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page
4.6	En yüksek yönetim organının çıkar çatışmalarından kaçınmasını sağlamak amacıyla uygulamaya konan süreçler	Tam	• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 131'e bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakk_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page
4.7	En yüksek yönetim organı üyelerinin kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal konular hakkındaki stratejisine rehberlik etmek üzere yetkilerinin ve uzmanlıklarının saptanması süreci.	Tam	• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 121-131'e bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakk_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page
4.8	Kurum bünyesinde geliştirilmiş, ekonomik, çevresel ve sosyal performans ile ilgili misyon veya değer beyanları, davranış kuralları ve prensipler ve bunlara dair uygulamaların durumu	Tam	• Özetle Garanti Bankası sayfa 6 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 9-11'e bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakk_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakk_inda/garantiyi_taniyin/vizyon_misyon_degerler.page?
4.9	İlgili riskler ve fırsatlar ile uluslararası kabul görmüş standartlara, davranış kurallarına ve prensiplere olan uyum da dâhil olmak üzere, kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal performansı belirlemesini ve yönetmesini denetlemek üzere en yüksek yönetim organının uyguladığı prosedürler	Tam	• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34 Garanti Bankası'nda çevresel konuların ele alınması ve bu konuların Banka'nın belirlediği politikalarla uyumunun sağlanması yönetsel bir önceliktir. Çevresel risk yönetimi oluşturulması ve bütün iş alanlarıyla uyumlu olmasının sağlanması amacıyla, Banka'da Çevre Yönetim Sistemi (ÇYS) geliştirilmiştir. Banka'nın bu raporda belirtilen çeşitli iş alanlarına özel zorunlu uygulamalar içeren ÇYS, uluslararası çevre standardı ISO 14001 ile belgelendirilmiştir
4.10	En yüksek yönetim organının, özellikle ekonomik, çevresel ve	Tam	Aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 130-131'e bakınız.

	sosyal performansla alakalı olarak kendi performansını değerlendirme süreçleri		http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkında/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page
4.11	İhtiyati yaklaşım veya prensibinin kurum tarafından ele alınıp alınmadığına veya nasıl ele alındığına dair açıklama	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 111-115'e bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkında/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page İhtiyati yaklaşım, Garanti Bankası'nın bütün faaliyetlerinde uygulanmaktadır. Banka, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin ihtiyati yaklaşım prensibini desteklemektedir. Bu prensibe uygun olarak Garanti Bankası yaygın yönetim sistemleri aracılığı ile faaliyetlerine adapte ettiği risk temelli bir yaklaşım benimsemiştir
4.12	Kurum dışında geliştirilmiş olan ekonomik, çevresel ve sosyal bildireler, prensipler veya kurumun taahhütte bulunduğu ya da onayladığı diğer girişimler	Tam	<p>Garanti Bankası, farklı raporlama inisiyatiflerini uygulamakta, faaliyetlerinin çevresel ve toplumsal etkilerinin raporlanmasında iyileştirme sağlamak ve paydaşlarıyla iletişimini güçlendirmek amacıyla birçok kuruluşla işbirliği içinde çalışmaktadır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Garanti Bankası'nda Paydaş Katılımı sayfa 24
4.13	<p>Kurumun</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yönetişim organlarında pozisyonlara sahip olduğu, • Proje veya komitelerine katıldığı, • Rutin üyelik aidatlarının ötesinde maddi finansman sağladığı veya • Üyeliği stratejik olarak gördüğü birliklerdeki (sanayi birlikleri gibi) ve/veya ulusal/ uluslararası savunucu örgütlerindeki üyelikleri 	Tam	<p>Garanti Bankası'nın benimsediği ve desteklediği girişimler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The Global Reporting Initiative (GRI) • Karbon Saydamlık Projesi (CDP) • Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi (UNEP FI, United Nations Environmental Programme) • Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (United Nations Global Compact) • İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (Turkish Business Council for Sustainable Development - TBCSD) • Türkiye Bankalar Birliği, Sürdürülebilir Büyümede Finansal Sektörün Rolü Çalışma Grubu • WWF Yeşil Ofis Programı (WWF - Green Office)
4.14	Kurum tarafından katılımı sağlanan paydaş gruplarının listesi	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Garanti Bankası'nda Paydaş Katılımı sayfa 24
4.15	Katılım yapılacak paydaşların kimler olacağını belirlenmesi ve seçimlerine dair esas	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Garanti Bankası'nda Paydaş Katılımı sayfa 24
4.16	Paydaş türü ve grubuna göre katılım sıklığı da dâhil, paydaş katılım yöntemleri		<ul style="list-style-type: none"> • Garanti Bankası'nda Paydaş Katılımı sayfa 24

4.17	Paydaş katılımı ile ortaya konan başlıca konular ile kaygılar ve kurumun bunlara, yaptığı raporlama aracılığıyla verdiği yanıt da dâhil, nasıl yanıt verdiği		Paydaş katılımı sürecinde kurumsal yönetim, iklim değişikliği, insan kaynağının eğitimi, finansal hizmetlere erişim ve sorumlu bankacılık ürünleri gibi konular gündeme getirilmiştir. Bu konular bu raporda ele alınmıştır. •Garanti Bankası'nda Paydaş Katılımı sayfa 24
-------------	--	--	---

Kaynak: (www.garanti.com.tr/, 2014).

Tablo 20 : Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 2

STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM II – YÖNETİM YAKLAŞIMI AÇIKLAMASI			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması			
Unsur	Ürün portföyü	Tam	Garanti Bankası; başta kurumsal, ticari, KOBİ, bireysel, özel bankacılık ve yatırım bankacılığı olmak üzere bankacılık sektörünün bütün segmentlerinde faaliyet göstermektedir. Banka'nın ürün portföyü ile ilgili ayrıntılı bilgi için bakınız: www.garanti.com Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2012 Konsolide Olmayan Yıllık ve Ara Dönem Mali Tablolar not 1.5'e bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakk_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/konsolide_olmayan_yillik_ve_a_ra_donem_mali_tablolar.page?
FS1	İş kolları bazında uygulanan çevresel ve toplumsal politikalar	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
FS2	İş kolları bazında çevresel ve toplumsal riskleri tanımlamaya ve taramaya yarayan prosedürler	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
FS3	Sözleşme ve işlemlerde yer alan çevresel ve sosyal koşulların müşteriler tarafından uygulanma/uyum durumunu takibe yarayan prosedürler	Tam	•Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
FS4	Çalışanların çevresel ve toplumsal politika ve prosedürleri uygulama yetkinliklerini geliştirmelerine yönelik süreçler	Tam	Garanti Bankası, çalışanlarının çevresel ve sosyal politikalar ile süreçleri uygulama yetkinliklerini, E-egitim programları, eğitimler, çalıştaylar, intranet ve e-posta iletişimi ile geliştirmektedir. Örneğin, Banka, Proje ve Satınalım Finansmanı

			<p>Birimi çalışanlarının ÇSKP (Çevresel ve Sosyal Kredi Politikaları) ve ÇSEDS (Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme Süreci) uygulamaları konusundaki kapasitesini geliştirmek amacıyla danışman bir şirketten eğitim almıştır. 2012 yılında Sürdürülebilirlik Ekibi'nin kurulmasıyla birlikte, Sürdürülebilirlik Ekibinin üyesi olan Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme Yönetmeni Kredi Departmanlarına ÇSKP ve ÇSEDS eğitimleri vermiştir. ÇSKP ve ÇSEDS kapasite geliştirme çalışmalarına ek olarak, Garanti Bankası, departmanların Sürdürülebilirlik Temsilcileri ile ÇYS'ne tabi olan bölge müdürlükleri ve şubeleri için ÇYS eğitimleri organize etmiştir. Temsilciler, Sürdürülebilirlik Ekibi tarafından yüz yüze toplantılar, e-posta iletişimi ve telefon görüşmeleriyle ÇYS'nin kuruluşu ve uygulanması konusunda desteklenmiştir. Garanti Bankası, çalışanların, Banka'nın çevresel ve sosyal konulara yaklaşımı konusunda bilgilencmeleri ve farkındalığın artırılması amacıyla Sürdürülebilirlik E-egitimi tasarlamıştır. Banka, bunlara ek olarak, sürdürülebilirliğe bakışını oryantasyon eğitimlerinin bir konusu olarak belirlemiş, bu konuda çalışanlarından beklentilerini ortaya koymuştur.</p>
FS5	Çevresel ve sosyal riskler ve fırsatlar konusunda müşteri ve diğer paydaşlarla kurulan etkileşimli ilişki	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
	Denetimler	Tam	<p>Garanti Bankası kaynak aktardığı projelerin Türkiye'de geçerli olan sosyal ve çevresel yasaların öngördüğü standartlara ve Banka'nın bu konudaki politikaları ile uyumuna önem vermektedir. ÇSKP ve ÇSEDS, ISO 14001 sertifikasyonunu 2012 yılında almış bulunan ÇYS kapsamında yer almaktadır. Banka, ÇYS'nin uygulanma durumunu periyodik iç ve dış denetimlerle izlemektedir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
	Aktif Sahiplik	Tam	<p>Raporlama döneminde, Garanti Bankası'nın oy hakkına/oy kullanma konusunda tavsiyede bulunma olanağına sahip olduğu iştiraklerinde, oy kullanma politikası geliştirmesini gerektirecek önemde bir durum oluşmamıştır.</p>
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - Ekonomik			

Unsur	Ekonomik performans	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Özetle Garanti Bankası sayfa 6 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 22-26'ya bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakk_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page?
	Piyasadaki konum	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Özetle Garanti Bankası sayfa 6 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 22-26'ya bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakk_inda/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_raporlari.page?
	Dolaylı ekonomik etkiler	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Yönetim Kurulu Başkanı'ndan Mesaj sayfa 4 • Genel Müdür ve Proje ve Satınalım Finansmanı ile Sürdürülebilirlik'ten Sorumlu enel Müdür Yardımcısı'nın Değerlendirmesi sayfa 14
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - Çevresel			
Unsur	Malzemeler	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
	Enerji	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
	Su	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
	Biyçeşitlilik		Geçerli değildir
	Emisyonlar, sıvı ve katı atıklar	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
	Ürün ve hizmetler	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
	Uyum	Tam	• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
	Ulaştırma	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
	Genel	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - İşgücü Uygulamaları ve İnsana Yakışır İş			
Unsur	İstihdam	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
	İşgücü/Yönetim ilişkileri	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
	İş sağlığı ve güvenliği	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
	Eğitim ve öğretim	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa

			74
	Çeşitlilik ve fırsat eşitliği	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
	Kadın ve erkek çalışanların eşit ücretlendirilmesi	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - İnsan Hakları			
Unsur	Yatırım ve satınalma uygulamaları	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
	Ayrımcılık yapmama	Tam	Raporlama döneminde Garanti Bankası'nda ayrımcılıkla ilgili bir olay yaşanmamıştır
	Örgütlenme özgürlüğü ve toplu sözleşme	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
	Çocuk işçiliği	Tam	Garanti Bankası, bankacılık sektöründe çocuk işçi kullanımına karşıdır. Buna ek olarak Banka, ÇSKP gereği, tespiti halinde çocuk işçi çalıştıran şirketlere hiçbir surette finansman sağlamayacaktır.
	Zorla ve zorunlu tutarak çalıştırma	Tam	Garanti Bankası zorla ve zorunlu tutarak çalıştırmaya karşıdır. Banka, bu yaklaşımını müşterileri, tedarikçileri ve iş ortakları açısından da gözetmektedir.
	Güvenlik uygulamaları	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
	Yerli hakları		Bu konu, Garanti Bankası'nın iş alanı ile ilgili olmadığından, raporlama yapılmamaktadır. Yerli hakları konusu, Türkiye'nin sosyal yapısı ile ilgili değildir. Bu nedenle, Garanti Bankası'na yürütülen proje finansmanı çalışmaları yerli hakları konusunda bir çalışmayı gerektirmemektedir.
	Değerlendirme	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
	İyileştirme	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - Toplum			
Unsur	Yerel halk	Tam	Garanti Bankası, yürüttüğü kurumsal sosyal sorumluluk projeleri ile toplumsal gelişimi desteklemekte ve değer üretmektedir.
	Yolsuzluk	Tam	Garanti Bankası iş ortakları ve kamu kurumları nezdindeki yolsuzluk girişimlerine karşıdır. Banka, kamu kurum ve kuruluşları ile dürüst ve şeffaf bir ilişki

			içinde çalışmaktadır
	Kamu politikası	Tam	Lütfen GRI Endeksi 4.13'e bakınız (Garanti Bankası'nın benimsediği ve desteklediği girişimler).
	Rekabeti kısıtlayan davranış	Tam	Garanti Bankası, Türkiye Cumhuriyeti yasalarının belirlediği sınırlar kapsamında serbest rekabet ortamını desteklemekte ve buna uygun hareket etmektedir.
	Uyum	Tam	• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - Ürün Sorumluluğu			
Unsur	Müşteri sağlığı ve güvenliği		• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
	Ürün ve hizmet etiketlemesi		• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
FS15	Finansal ürün ve hizmetlerin adil bir biçimde geliştirilmesi ve pazarlanmasına yönelik politikalar		• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
	Pazarlama iletişimi		• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
	Müşterinin kişisel gizliliği		• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
	Uyum		• Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34

Kaynak: (www.garanti.com.tr/, 2014).

Tablo 21 : Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 1

STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM III – PERFORMANS GÖSTERGELERİ			
Ürün ve Hizmet Etkisi			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
Ürün Portföyü			
FS6	Toplam portföyün iş kollarına göre bölge, büyüklük (örnek mikro finansman /KOBİ / kurumsal vs.) ve sektör bazında dağılımı	Tam	Bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2012 Konsolide Olmayan Yıllık ve Ara Dönem Mali Tablolar not 4.2.2'ye bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkında/yatirimci_iliskileri/mali_tablolar_ve_sunumlar/konsolide_olmayan_yillik_ve_ara_donem_mali_tablolar.p
FS7	Sosyal fayda sağlamaya yönelik olarak geliştirilen ürün ve hizmetler için yapılan harcamalar (işkolu bazında)	Tam	• Müşteriler ve Sürdürülebilirlik sayfa 42
FS8	Çevresel fayda sağlamaya yönelik olarak geliştirilen ürün ve hizmetler için yapılan harcamalar (işkolu bazında)	Tam	• Müşteriler ve Sürdürülebilirlik sayfa 42
Denetim			
FS9	Çevresel ve sosyal politikalar ile ilgili risk yönetimi süreçlerinin uygulanma durumunu tespiti yönelik denetim çalışmalarının kapsamı ve sıklığı	Tam	Müşterilere kullanılan kredilerden kaynaklanan dolaylı etkileri kontrol etmek amacıyla tasarlanan ÇSKP ve ÇSEDS, ÇYS'nin bir parçasıdır. ÇYS'nin iç denetim prosedürü gereği, müfettişler, yılda bir kere ÇYS kapsamındaki departmanlarda, bölge müdürlüklerinde ve şubelerde prosedürlerin uygulanma durumunu kontrol ederler. İç denetimler tamamlandıktan sonra ÇYS'nin uygulanma durumu dış bir denetim firmasının onayından geçer. Denetimler, aralarında Zincirlikuyu'daki Genel Müdürlüğün departmanlarının da yer aldığı 23 merkezi kapsar
Aktif Sahiplik			
FS10	Portföyde yer alıp çevresel-sosyal konularda etkileşimli ilişki kurulan şirketlerin sayısı ve yüzdesi	Tam	ÇSKP, Garanti Bankası'nın portföyünde yer alan bütün şirketlere uygulanır. Buna ek olarak Banka, toplam yatırım tutarı 20 milyon doları aşan yatırım projelerine ÇSEDS uygulamaktadır. •Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
FS11	Negatif veya pozitif çevresel ve sosyal taramaya konu edilen aktiflerin yüzdesi	Tam	Raporlama döneminde negatif veya pozitif çevresel ve sosyal taramaya konu edilen aktif bulunmamaktadır.

FS12	Raporlama yapan şirketin oy hakkına/oy kullanma konusunda tavsiyede bulunma olanağına sahip olduğu iştiraklerinde çevresel ve sosyal konularda uyguladığı oy kullanma politikaları	Tam	Raporlama döneminde negatif veya pozitif çevresel ve sosyal taramaya konu edilen aktif bulunmamaktadır.
Ekonomik			
Ekonomik Performans			
EC1	Gelirler, işletme maliyetleri, çalışan ücretleri,bağışlar ve diğer toplumsal yatırımlar, birikmişkârlar ve sermaye sağlayıcıları ile devletlere yapılan ödemeler de dâhil, üretilen vedağıtılan doğrudan ekonomik değer.	Tam	Garanti Bankası'nın topluma olan ekonomik katkısı finansal Performansın ötesine geçmektedir. Banka bir yandan istihdam alanı açar, maaş öder ve çalışanlarına yatırım yaparken, diğer yandan ödediği vergiler, tedarik zincirine sağladığı katkı ve müşteri ihtiyaçlarına uygun olarak ürettiği ürün ve hizmetlerle artı değer sağlamaktadır. •Özetle Garanti Bankası sayfa 6 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 22-26'ya ve sayfa 211'de başlayan Konsolide Finansal Rapora bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkında/yatirimci_iliskileri/mali_tablo lar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_rapor lari.page?
EC2	İklim değişikliğinin kurumun mali sonuçlarına etkisi ve faaliyetlerinde yarattığı diğer risklerle fırsatlar.	Tam	•Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EC3	Kurumun tanımlanmış fayda planı yükümlülüklerinin kapsamı.	Tam	Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2011 Yıllık Raporu sayfa 229-230'a bakınız. http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkında/yatirimci_iliskileri/mali_tablo lar_ve_sunumlar/yillik_faaliyet_rapor lari.page?
EC4	Devletten alınan önemli mali destek.	Tam	Garanti Bankası'nın devletten aldığı herhangi bir teşvik ve mali destek bulunmamaktadır.
Piyasadaki Konum			
EC5	Cinsiyet bazında, işe giriş seviyesi ücretinin belli başlı faaliyet bölgelerinde uygulanan en düşük ücrete oranı	Tam	•İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
EC6	Önemli operasyon yerlerinde yerel tedarikçilere yapılan ödemelerle ilgili politikalar, uygulamalar ve harcama oranları.	Tam	• Garanti Bankası, hizmet döngüsünün devamında kilit role sahip olan ve Banka'ya mal ve hizmet sağlayan çok sayıda tedarikçi ile çalışmaktadır. Garanti Bankası, şube ağının günlük ihtiyaçlarını, çok sayıda yerel tedarikçiden sağlamaktadır. Banka, maliyet avantajına sahip bazı girdileri tek bir tedarikçiden toptan satın almaktadır. İstanbul'daki Genel Müdürlük'te faaliyet gösteren

			Satınalma Departmanı, temizlik hizmetleri ve ilgili malzemelerin %95 oranında yerel tedarikçilerden satın alınmasını gözetmektedir.
EC7	Önemli operasyon yerlerinde yerel işe alma usulleri ve yerel halktan işe alınmış üst yöneticilerin oranı.	Tam	Garanti Bankası, Türkiye’deki en iyi çalışanların tercihi olmaya, onları bünyesine katmaya ve insan kaynağında çeşitliliği geliştirmeye odaklıdır. Garanti Bankası, bu yaklaşımıyla ülke çapında müşterilerini daha iyi anlayabilmekte ve daha iyi hizmet sunabilmektedir.
Dolaylı Ekonomik Etkiler			
EC8	Ticari, aynı veya hayır amaçlı girişimlerle, öncelikli olarak kamu yararına yapılan altyapı yatırımlarının ve sağlanan hizmetlerin geliştirilmesi ve etkisi	Tam	Garanti Bankası sadece finansal okuryazarlığı artırmayı değil, toplumsal değer yaratmayı da hedefleyen birçok girişimde bulunmaktadır. Konu hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki bölümlerden ulaşılabilir: <ul style="list-style-type: none"> •Müşteriler ve Sürdürülebilirlik sayfa 42 • Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik sayfa 88
EC9	Etkilerin kapsamını da içerecek şekilde dolaylı ekonomik etkilerin anlaşılması ve tanımlanması	Tam	•Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik sayfa 88

Kaynak: (www.garanti.com.tr/, 2014).

Tablo 22: Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 2

Çevresel			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
Malzemeler			
EN1	Kullanılan malzemelerin ağırlık ya da hacim cinsinden ifadesi	Tam	•Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN2	Girdi olarak kullanılan geri dönüştürülmüş malzemelerin yüzdesi	Tam	Garanti Bankası'nın geri dönüşümlü malzeme kullanımı raporlama döneminde düşük seviyededir. Banka, iş döngüsü kapsamında ortaya çıkan atıkların yetkili geri dönüşüm firmalarına gönderilmesini öngören Geri Dönüşüm Programı'nı başlatmıştır. •Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
Enerji			
EN3	Birincil enerji kaynağına göre doğrudan enerji tüketimi	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN4	Birincil enerji kaynağına göre dolaylı enerji tüketimi.	Tam	Garanti Bankası iki kaynaktan elektrik satın almaktadır. Banka'nın elektrik ihtiyacının büyük bölümü ikili bir anlaşma kapsamında özel bir üreticiden satın alınmaktadır. Raporlama döneminde Banka, elektrik enerjisini kömür bazlı termal bir santrali bulunan bir üreticiden almıştır. Bu rapor yayınlandığı tarihte ise Banka, elektrik enerjisi ihtiyacının ana kısmının tedariki konusunda hidroelektrik bir santrale sahip olan bir şirketle anlaşma imzalamıştır. Geri kalan elektrik enerjisi yerel dağıtıcılardan satın alınmaktadır. İkili anlaşmalara rağmen Banka, elektriğini ulusal dağıtım ağından almaktadır ve herhangi bir üretici ile doğrudan bir hat bağlantısına sahip değildir. Sonuç olarak Garanti Bankası'nın kullandığı elektriğin tamamı ulusal ağ üzerinden aktarılmaktadır. Bu nedenle, uluslararası standartlara (GHG Protokol) uygun olarak Kapsam 2 emisyonlarının hesaplanmasında ağ emisyon faktörü (GEF) esas alınmaktadır. Konu hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki bölümlerden ulaşılabilir: •Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN5	Kaynakların korunması ve verimliliği artırma çabaları sayesinde sağlanan enerji tasarrufu	Tam	•Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54

EN6	Enerji verimliliği sağlayan veya yenilenebilir enerji kullanan ürün ve hizmetler sağlama girişimleri ve bu girişimlerin sonucunda enerji gereksinimlerindeki azalmalar.	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN7	Dolaylı enerji tüketimini azaltma girişimleri ve elde edilen azalmalar.	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
Su			
EN8	Kaynağına göre toplam su çekimi.	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN9	Su çekimi nedeniyle önemli ölçüde etkilenen su kaynakları	–	Geçerli değildir.
EN10	Geri dönüştürülen ve tekrar kullanılan su miktarı ve yüzdesi.	–	Geçerli değildir.
Biyçeşitlilik			
EN11	Koruma alanlarının ve koruma alanlarında olmayıp yüksek biyoçeşitlilik değerine sahip alanların içinde ya da sınırında sahip olunan, kiralanan, yönetilen arazilerin yeri ve büyüklüğü.	–	Bu konu, Garanti Bankası'nın iş alanı ile ilgili olmadığından, raporlama yapılmamaktadır. Garanti Bankası'nın gayrimenkul portföyü büyük ehirlerde veya kırsal kesimde şehir Merkezlerinde yer alan binalardan oluşmuştur. Dolayısıyla bu portföyün biyoçeşitlilik ve habitata doğrudan etkisi bulunmamaktadır. Buna rağmen Banka, biyoçeşitlilik üzerindeki olası etkilerin azaltılması konusunda belli başlı müşterileriyle, çevresel politikalarının uygulanması suretiyle işbirliği yapmaktadır.
EN12	Koruma alanlarındaki ve koruma alanlarında olmayıp yüksek biyoçeşitlilik değerine sahip alanlardaki faaliyet, ürün ve hizmetlerin biyoçeşitlilik üzerindeki önemli etkilerinin tanımlanması.	–	Bakınız EN11
EN13	Koruma altına alınmış veya rehabilite edilmiş doğal ortamlar.	–	Geçerli değildir.
EN14	Biyçeşitlilik üzerindeki etkilerin yönetimi için geliştirilen stratejiler, güncel aksiyonlar ve gelecek planları.	–	Geçerli değildir.
EN15	Faaliyetler nedeniyle doğal ortamları etkilenmiş, IUCN Kırmızı Listesindeki ve ulusal koruma listesindeki türlerin, yok olma riski derecesiyle birlikte sayısı.	–	Geçerli değildir.
Emisyonlar, Sıvı ve Katı Atıklar			
EN16	Ağırlığa göre toplam doğrudan ve dolaylı sera gazı emisyonları.	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN17	Ağırlığa göre, ilgili diğer dolaylı sera gazı emisyonları.	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54

EN18	Sera gazı emisyonlarını azaltma girişimleri ve elde edilen azalmalar	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN19	Ağırlığa göre, ozon tüketen maddelerin emisyonları.	Tam	Garanti Bankası yakın zamanda hizmete soktuğu veya yenilediği şube mekanlarında, R410 gazı ile çalışan havalandırma cihazları kullanmaya başlamıştır. R410 gazı R22'ye oranla ozon tabakasına daha az zarar vermektedir. • Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN20	Türüne ve ağırlığına göre, NOx, SOx ve diğer önemli hava emisyonları.		Garanti Bankası, faaliyetleriyle örtüşmediğinden bu göstereyi yanıtlamamaktadır. Banka'nın faaliyetleri bu türden emisyonlara yol açmamaktadır.
EN21	Kalitesine ve varış noktasına göre toplam su deşarjı.		Garanti Bankası, faaliyetleriyle örtüşmediğinden bu göstereyi yanıtlamamaktadır. Banka'nın kullanılmış su deşarjı doğrudan kamuya ait atık su tesisine iletilmektedir.
EN22	Türüne ve bertaraf yöntemine göre, toplamatik ağırlığı.	Tam	• Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN23	Önemli sızıntıların toplam sayısı ve hacmi.	Tam	Raporlama döneminde Garanti Bankası binalarında önemli bir sızıntı olmamıştır. Ayrıca Banka'nın faaliyet alanı, önemli miktarda tehlikeli madde sızıntısı riski taşımamaktadır.
EN24	Basel Konvansiyonu I,II, III ve VIII ekleri kapsamında zararlı kabul edilen atıklardan taşınan, ihraç edilen, ithal edilen veya işlenen miktarları ile yurt dışına gönderilen atıkların oranı	-	Geçerli değildir.
EN25	Raporlama yapan kurumun su ve atık deşarjından etkilenen su ve diğer doğal ortamların adı, ölçeği, statüsü ve biyoçeşitliliği.	-	Geçerli değildir.
Ürün ve Hizmetler			
EN26	Ürün ve hizmetlerin çevresel etkilerini azaltmaya yönelik girişimler ve bu etki azalımının boyutları.	Tam	•Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
EN27	Satılmış ürünlerin ve bunların ambalaj malzemelerinin kategorilere göre geri toplanma yüzdesi.	Tam	Garanti Bankası, ürün ve hizmetleri ambalaj gerektirmediğinden, bu göstereyi yanıtlamamaktadır.
Uyum			
EN28	Çevresel yasa ve yönetmeliklere uyulmaması halinde uygulanan önemli para cezalarının maddi değeri ve parasal olmayan yaptırımların toplam sayısı.	Tam	Raporlama döneminde Garanti Bankası'nda bu tür bir olay yaşanmamıştır.
EN29	Kurumun ürünlerinin ve diğer mal ve malzemenin nakliyesi sırasında ve kurumun nakliye elemanları tarafından meydana getirilen çevre etkisi.	-	Geçerli değildir.

Genel			
EN 30	Türlerine göre çevre koruma amacıyla yapılan toplam harcama ve yatırımlar.	-	Geçerli değildir.

Kaynak: (www.garanti.com.tr/, 2014).

Tablo 23: Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 3

Sosyal: İşgücü Uygulamaları ve İnsana Yakışır İş			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
İstihdam			
LA1	İstihdam türüne, iş sözleşmesine bölgesine ve cinsiyete göre toplam işgücü.	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
LA2	Yaş grubuna, cinsiyete ve bölgeye göre personel devir hızı ve kurumdan ayrılanların toplam sayısı.	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
LA3	Tam zamanlı çalışanlara sağlanan ancak geçici veya yarı zamanlı çalışanlara sağlanmayan faydalar.	-	Geçerli değildir.
LA15	İzin bitimi sonrası işe geri dönen çalışanların cinsiyet bazında izin günü sayısı	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
İşgücü/ Yönetim İlişkileri			
LA4	Toplu iş sözleşmeleri kapsamına giren çalışanların yüzdesi.	Tam	Garanti Bankası'nda toplu iş sözleşmesi uygulaması yoktur. Çalışanlar, kişisel olarak istihdam edilmekte ve Türkiye'de geçerli İş Kanunu kapsamındaki haklarını eksiksiz kullanabilmeleri sağlanmaktadır.
LA5	Toplu sözleşmelerde belirtilip belirtilmediği de dâhil, önemli operasyonel değişiklikler konusunda asgari ihbar süresi.	Tam	Garanti Bankası işten çıkarma uygulamalarına başvurmamaya gayret göstermektedir. Ancak, yeniden yapılanma veya işten çıkarma kaçınılmaz olduğunda, uygulanan süreçler ve ilkeler, işten çıkarılan çalışanın mümkün olan en az seviyede etkilenmesini hedeflemektedir
İş Sağlığı ve Güvenliği			
LA6	İş sağlığı ve güvenliği programları kapsamında faaliyet gösteren çalışan sağlığı ve güvenliği komitelerinde temsil edilen çalışanların oranı	-	Geçerli değildir

LA7	Yaralanma, meslek hastalıkları, kaybedilen günler ve işe devamsızlık oranları ve ölümlle sonuçlanan iş kazalarının bölgelere ve cinsiyete göre dağılımı	Tam	Raporlama döneminde herhangi bir meslek hastalığı, yaralanma veya ölümlle sonuçlanan kaza meydana gelmemiştir. İşe devamsızlık gün sayısı, kadın çalışanlar için 32.280 gün, erkek çalışanlar için 12.895 gündür.
LA8	Ciddi hastalıklarla ilgili olarak işgücü mensuplarına, ailelerine veya yerel halka yardım etmek üzere uygulanan eğitim, öğretim, rehberlik, hastalık önleme ve risk kontrol programları.	Tam	Garanti Bankası'nın intraneti, griple mücadele gibi çok sayıda konuya kolaylıkla ulaşılan bilgiler içermektedir. Raporlama döneminde 1.407 çalışan ofis ergonomisi ve 13.265 çalışan iş sürekliliği yönetimi konularında eğitim almıştır.
LA9	Sendikalarla yapılan resmi sözleşmeler kapsamındaki sağlık ve güvenlik konu başlıkları.	-	Geçerli değildir.
Eğitim ve Öğretim			
LA10	Çalışan kategorisine göre, çalışan başına düşen yıllık ortalama eğitim saatleri.	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
LA11	Çalışanların istihdam edilebilirliğinin sürekliliğini destekleyen ve onlara kariyerlerinin bitiminde yardım edecek beceri geliştirme ve yaşam boyu eğitim programları.	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
LA12	Düzenli şekilde performans ve kariyer gelişimi değerlendirmesi alan çalışanların cinsiyete göre yüzdesi.	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
Çeşitlilik ve Fırsat Eşitliği			
LA13	Çalışanların cinsiyet, yaş grubu, azınlık grubu üyeliği ve diğer çeşitlilik göstergelerine göre dağılımı ve yönetim organlarının kompozisyonu.	Tam	•Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
Kadın ve Erkek Çalışanların Eşit Ücretlendirilmesi			
LA14	Çalışan kategorisine göre erkek çalışanların kök ücretlerinin kadınlarınkine oranı.	Tam	Garanti Bankası'nın ücretlendirme sistemi tamimiyle performansa dayalı olduğundan, kadın ve erkek çalışanların maaşlarında cinsiyete dayanan farklılık yoktur. • İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
Sosyal: İnsan Hakları			
Yatırım ve Satınalma Uygulamaları			
HR1	İnsan hakları ile ilgili hükümler içeren veya insan hakları taramasından geçen önemli yatırım	Tam	Garanti Bankası ÇSKP, kurumsal müşterilerin faaliyetlerinin çevresel ve sosyal riskler (insan haklarına etkileri)

	anlaşmalarının yüzdesi ve toplam sayısı		dahil) açısından irdelenmesini öngörmektedir. Banka'nın bilgisi dahilinde, raporlama döneminde bu konularda incelemeye konu olmuş bir müşteri yoktur.
HR2	İnsan hakları ve alınan önlemler konusunda taramadan geçen önemli tedarikçilerin ve yüklenicilerin yüzdesi	Tam	Garanti Bankası'nın Etik Kuralları ve E-Eğitim Programı'na ek olarak, Banka, Sürdürülebilirlik E-Eğitim Programı da sunmuştur. 2012 itibarıyla, bu eğitimin bir kısmında, Banka personeline 7.612 saat eğitim verilmiştir. Aynı kapsamda çocuk işçi çalıştıran ve insan haklarına aykırı davranan kişi ve şirketlere Garanti Bankası tarafından kredi verilmeyeceği duyurulmuştur. 2012 yılında kişi başına eğitim 30 saat olup, eğitimi tamamlama oranı %88'dir
HR3	Eğitim alan çalışanların yüzdesi de dâhil olmak üzere, operasyonlarla ilgili olan insan hakları unsurları hakkındaki politika ve prosedürler konusunda verilen toplam çalışan eğitimi saatleri.	Tam	• İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
Ayrımcılık Yapmama			
HR4	Ayrımcılık konusunda toplam vaka sayısı ve alınan önlemler.		Raporlama döneminde ayrımcılık konusunda herhangi bir olay yaşanmamıştır
Örgütlenme Özgürlüğü ve Toplu Sözleşme			
HR5	Örgütlenme özgürlüğünü kullanma ve toplu sözleşme yapma haklarının önemli ölçüde risk altında olabileceği operasyonlar ve bu hakları desteklemek üzere alınan önlemler.	Tam	Garanti Bankası, anayasal bir hak olan sendikalaşmaya saygı duyar. Tüm çalışanlar, sendikal üyelik konusunda serbesttir ve hür iradeleriyle hareket ederler. Raporlama döneminde Garanti Bankası'nda herhangi bir sendikal faaliyet söz konusu olmamıştır. Garanti Bankası'nın personel yönetmeliği ve etik ilkelerinde belirttiği üzere, hiçbir çalışan ticari bir faaliyette yer alamaz. Raporlama döneminde Banka'nın bilgisi dahilinde, çalışanlarının sendikalaşma hakkını ihlal eden bir tedarikçi olmamıştır.
Çocuk İşçiliği			
HR6	Çocuk işçiliği vakaları açısından önemli risk içerdiği belirlenen operasyonlar ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak alınan önlemler.	Tam	Raporlama döneminde çocuk işçi riski tespit edilmemiştir. Garanti Bankası faaliyetlerini Türkiye'deki yasalara uygun olarak yürütmektedir. Banka, gerek kendi işinde gerekse tedarikçilerinde çocuk işçi kullanımını kesinlikle kabul etmemektedir. Buna ek olarak, ÇSKP gereği, çocuk işçi çalıştırdığı tespit edilen müşteriler,

			hiçbir surette finanse edilmeyeceklerdir.
Zorla veya Zorunlu Tutarak Çalıştırma			
HR7	Zorla veya zorunlu tutarak çalışma vakaları açısından önemli risk içerdiği belirlenen operasyonlar ve zorla veya zorunlu tutarak çalıştırmanın ortadan kaldırılmasına yönelik olarak alınan önlemler	Tam	Müşterilerinin, tedarikçilerinin ve iş ortaklarının uygulamalarını da kapsamak üzere, Garanti Bankası zorla veya zorunlu tutarak çalıştırmayı kabul etmez ve desteklemez.
HR8	İnsan hakları konusunda kurumun politikaları ve prosedürleri ile ilgili eğitime tabi tutulan güvenlik personelinin yüzdesi	Tam	Sürdürülebilirlik E-Eğitim Programı kapsamında, 2012 itibarıyla, Banka personeline 7.612 saat eğitim verilmiştir. Aynı kapsamda çocuk işçi çalıştıran ve insan haklarına aykırı davranan kişi ve şirketlere Garanti Bankası tarafından kredi verilmeyeceği duyurulmuştur. 2012 yılında güvenlik elemanlarının eğitimi tamamlama oranı %94'tür.
HR9	Yerli halkın haklarının ihlali konusundaki vaka sayısı ve alınan önlemler.	-	Geçerli değildir.
Değerlendirme			
HR10	İnsan hakları açısından incelemeye veya etki değerlendirmesine tabi olan faaliyetlerin oranı ve sayısı	Tam	Raporlama döneminde hiçbir faaliyet insan hakları açısından incelemeye veya etki değerlendirmesine tabi olmamıştır.
İyileştirme			
HR11	İnsan hakları konusunda yapılan ve mekanizmalar kapsamında çözüme ulaştırılan şikayetlerin sayısı	Tam	Raporlama döneminde insan haklarına aykırılık vakasına rastlanmamıştır.

Kaynak: (www.garanti.com.tr/, 2014).

Tablo 24: Garanti Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 4

Sosyal: Toplum			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
Yerel Halk			
SO1 (FSSS)	Giriş, işletme ve çıkış da dâhil, perasyonların yerel halk üzerindeki etkilerini değerlendiren ve yöneten tüm programların ve uygulamaların niteliği, kapsamı ve etkililiği	Tam	Bakınız SO1 (G3.1)
SO1 (G3.1)	Toplum üzerinde etki ve fark yaratmaya odaklı faaliyetlerin ve gelişim programlarının oranı.	Tam	<p>Garanti Bankası, müşterilerine özenli davranarak sorumlu finansal ürün ve hizmetler sunma yükümlülüğüne uygun hareket etmeye odaklıdır. Banka'nın hedefi temel bankacılık ürün ve hizmetlerini, toplumun tüm kesimleri tarafından kolaylıkla ulaşılabilir formatlarda sunmaktır. Banka, geri ödeme gücüne sahip müşterilere kredi kullandırılmasını sağlayacak kredilendirme politika ve prosedürlerine sahip bulunmayı, temel bir sorumluluk olarak kabul etmektedir. Banka, diğer taraftan, kredilerini geri ödeme konusunda sıkıntı yaşayan müşterilerine pratik, hassas ve destekleyici bir yaklaşım sergilemeyi hedeflemektedir. Garanti Bankası'nın hedefi, dengeli, bilinçli ve şeffaf kararlar çerçevesinde müşterileri ile çalışmak ve onların işlerini, sosyal ve çevresel riskleri yönetme şekillerini geliştirmelerini ve olanaklardan en yüksek oranda faydalanmalarını sağlamaktır. Banka'nın bu yaklaşımı net politikalar ve ilkeler, tarama araçları ve kaynakları, çalışan eğitimleri ve mümkün olan durumlarda paydaş katılımı ile desteklenmektedir. Garanti Bankası aynı zamanda kurumsal sosyal sorumluluk projeleriyle de topluma katkıda bulunmaktadır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Müşteriler ve Sürdürülebilirlik sayfa 42 • Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54 • Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik sayfa 88
FS13	Az nüfuslu veya ekonomik olarak gelişmemiş bölgelerdeki hizmet noktaları	Tam	Garanti Bankası'nın az nüfuslu bölgelerde hizmet noktası bulunmamaktadır.

FS14	Engellilerin finansal hizmetlere erişimini geliştirmeye yönelik inisiyatifler	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Müşteriler ve Sürdürülebilirlik sayfa 42
SO9	Yerel halkın üzerinde potansiyel veya mevcut negatif etkisi bulunan faaliyetler	Tam	<p>Raporlama döneminde Banka'nın yerel halkın üzerinde potansiyel veya mevcut negatif etkisi bulunan bir faaliyeti olmamıştır. Diğer taraftan Garanti Bankası, dolaylı çevresel ve sosyal etkilerini ÇSKP ve ÇSEDS ile kontrol etmeyi hedeflemektedir.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
SO10	Yerel halkın üzerinde potansiyel veya mevcut negatif etkisi bulunan faaliyetlere uygulanan önleyici ve giderici tedbirler.	Tam	<p>Garanti Bankası, dolaylı çevresel ve sosyal etkilerini ÇSKP ve ÇSEDS ile kontrol etmeyi hedeflemektedir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çevre ve Sürdürülebilirlik sayfa 54
Yolsuzluk			
SO2	Yolsuzlukla ilgili riskler yönünden analiz edilen işletme birimlerinin yüzdesi ve toplam sayısı	Tam	<p>İç kontrol gözetim faaliyetleri, önceden tanımlanmış ve tüm Banka'yı dikkate alan erken uyarı sinyalleri üzerine kurgulanmış sahtecilik senaryoları temelinde yürütülmektedir. Teftiş heyeti, tüm Genel Müdürlük birimlerini periyodik olarak incelemektedir. Banka'nın Anti-Fraud Komitesi, Banka'nın herhangi bir noktasında yaşanabilecek dış sahtecilik olaylarının tanımlanması, kontrolü ve önlenmesi amacıyla sürekli olarak stratejiler geliştirmektedir</p>
SO3	Kurumun yolsuzluğu önleme politika ve prosedürleri konusunda eğitim alan çalışanların yüzdesi	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik sayfa 74
Kamu Politikası			
SO5	Kamu politikalarına karşı tutum ve kamu politikası geliştirmeye ve lobi faaliyetlerine katılım.	Tam	<p>Garanti Bankası kamu politikaları ve kamu politikası geliştirme faaliyetleri içinde yer almamaktadır.</p>
SO6	Ülkelere göre siyasi partilere, politikacılara ve ilgili kuruluşlara yapılan mali ve aynı yardımların tutarı.	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
Rekabeti Kısıtlayan Davranış			
SO7	Rekabeti kısıtlayan davranış, tröst ve tekelcilik uygulamalarına yönelik yapılan yasal işlemlerin toplam sayısı ve bu işlemlerin sonuçları.	Tam	<ul style="list-style-type: none"> • Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34
Uyum			

SO8	Yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle kesilen önemli cezaların parasal değeri ve parasal olmayan yaptırımların toplam sayısı	Tam	Raporlama döneminde yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle kesilen önemli parasal olmayan ceza bulunmamaktadır. Raporlama döneminde alınan cezalar için lütfen Garanti Bankası'nın Kurumsal Yönetim Yapılanması - "Yasal uyumsuzlukların giderilmesi ve cezalar" sayfa 39'a bakınız.
Sosyal: Ürün Sorumluluğu			
Müşteri Sağlığı ve Güvenliği			
PR1	İyileştirilmek üzere ürünlerin ve hizmetlerin sağlık ve güvenlik etkilerinin değerlendirildiği yaşam döngüsü evreleri ve bu prosedürlere tabi olan ana ürün ve hizmet kategorilerinin yüzdesi	Tam	Garanti Bankası'nın ürün ve hizmet geliştirme sürecinde, tüm ürün ve hizmetlerinin müşterilerin, yasa koyucuların ve diğer ilgililerin gereksinimlerini karşılamaya özel dikkat göstermektedir. • Müşteriler ve Sürdürülebilirlik sayfa 42
PR2	Ürünlerle ilgili yasa ve gönüllü standartlarla belirlenen sağlık ve güvenlik kurallarına uyulmaması sonucunda ortaya çıkan vaka sayısı ve sonuçları.	-	Geçerli değildir.
Ürün ve Hizmet Etiketlemesi			
PR3	Prosedürlerin gerekli gördüğü ürün ve hizmet bilgilerinin türü ve bu bilgi gerekliliklerine tabi olan ana ürün ve hizmetlerin yüzdesi	Tam	Garanti Bankası, yasalara uygun olarak ürün ve hizmetleri hakkındaki her türlü bilgilendirmeyi yapmaktadır. Bu kapsamda Banka, yasaların gerekli gördüğü her türlü bilgilendirmeyi sağladığı gibi, tüketici açısından yararlı olacağına ve objektif karar vermesine yardımcı olacağına inandığı her türlü ek bilgilendirmeyi de yapmaktadır. • Müşteriler ve Sürdürülebilirlik sayfa 42
PR4	Ürün ve hizmetlerle ilgili yasa ve gönüllü standartlarla belirlenen içerik bilgisi ve ambalaj kurallarına uyulmaması sonucunda ortaya çıkan vaka sayısı ve sonuçları	-	Geçerli değildir.
PR5	Müşteri memnuniyetini ölçen araştırmaları da içeren müşteri memnuniyeti uygulamaları.	Tam	•Müşteriler ve Sürdürülebilirlik sayfa 42
PR16	Hedef kitlesine göre finansal okur yazarlığı geliştirmeye yönelik inisiyatifler	Tam	• Müşteriler ve Sürdürülebilirlik sayfa 42
Pazarlama İletişimi			

PR6	Reklam, tanıtım ve sponsorluk da dâhil, pazarlama iletişimi ile ilgili yasalara, standartlara ve gönüllü kurallara bağlı kalmaya yönelik programlar	Tam	Garanti Bankası, ürün ve hizmetler hakkındaki bilgilerin kamuoyuna açıklanmasını düzenleyen kanunlara tam uyum içinde faaliyet göstermektedir. Banka, aynı zamanda, her türlü pazarlama ve iletişim faaliyetinin Türkiye’de geçerli mevzuata tam uyum içinde olmasına özen göstermektedir.
PR7	Sonuçların türüne göre, reklam, tanıtım ve sponsorluk da dâhil, pazarlama iletişimi ile ilgili yönetmeliklere ve gönüllü kurallara uyum sağlamama vakalarının toplam sayısı.	Tam	Rekabet Kurulu’nun kestiği 8 milyon TL’lik ceza dışında, Banka raporlama döneminde 3 milyon TL’yi aşan bir ceza almamıştır.
Müşteri Gizliliği			
PR8	Müşterinin kişisel gizliliğinin ihlalleri ve müşteri verilerinin kaybedilmesi ile ilgili doğrulanmış toplam şikayet sayısı.	Tam	Rekabet Kurulu’nun kestiği 8 milyon TL’lik ceza dışında, Banka raporlama döneminde 3 milyon TL’yi aşan bir ceza almamıştır.
Uyum			
PR9	Ürün ve hizmetlerin tedariki ve kullanımı ile ilgili yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle kesilen önemli cezaların parasal değeri	Tam	• Garanti Bankası’nın Kurumsal Yönetim Yapılanması sayfa 34

Kaynak: (www.garanti.com.tr/, 2014).

Garanti Bankası’nın yayınlamış olduğu raporu incelerken sağlıklı bir karşılaştırma yapabilmek için öncelikle uygulama seviyesi ve bu seviyenin gereklilikleri incelenmiştir. Banka A uygulama seviyesinde rapor hazırlamış ve yayınlamıştır. GRI A uygulama seviyesinde raporlama yapan bir kurumdan raporda şu maddelere yer vermesini istemektedir:

- 1.1-1.2, 2.1-2.10, 3.1-3.13, 4.1-4.17 numaralı profil açıklamalarının yapılması.
- Her gösterge kategorisi için yönetim yaklaşımı açıklamalarının yapılması.
- Önceliklendirme prensibinin gereklerini yerine getirmek üzere:
  - a) gösterge hakkında rapor hazırlayarak, ya da
  - b) dışarıda bırakma nedenini açıklayarak, her bir temel G3 ve sektör eki göstergesi için yanıt verilmesi.

Garanti bankasının raporu incelendiğinde profil açıklamaları kısmında gerekli açıklamaların tamamının yapıldığı görülmektedir. Bu kısımda banka, GRI tarafından istenen tüm maddelere değinmiştir.

Gösterge kategorilerine bakıldığında banka finans sektörü de dahil tüm gösterge kategorileri için yönetim yaklaşımı açıklamalarını yapmıştır. Burada üzerinde durulan finans sektörü göstergeleri GRI'nın getirdiği sektörel raporlama önerisinden sonra finans kurumlarından talep ettiği ilave gösterge maddelerini içermektedir. Garanti Bankası hazırlamış olduğu raporda GRI'nın finans sektörü ayırımını da ele alarak bu ayırma göre gereklilikleri yerine getirmiştir. Yani raporda standart rapor örneğinin yanısıra bankalardan talep edilen tüm gereklilikleri sunmuştur.

Son olarak üçüncü maddeye değinecek olursak, GRI, rapor hazırlarken çeşitli prensiplerden faydalanmaktadır. Bunlar:

a) Raporun İçeriğini Belirlemeye Yönelik Prensipler (GRI AL, www.globalreporting.org e.t: 10.07.2014):

Önceliklendirme: Bir raporda yer alan bilgiler, kurumun önemli ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerini yansıtan veya paydaşların değerlendirmeleri ve kararları üzerinde ciddi etkisi olabilecek konuları ve göstergeleri kapsamalıdır.

Paydaş Katılımı: Rapor hazırlayan kurum paydaşlarının kimler olduğunu belirlemeli ve raporda onların makul beklenti ve menfaatlerine ne şekilde yanıt verdiğini açıklamalıdır.

Sürdürülebilirlik Çerçevesi: Rapor kurumun performansını geniş kapsamlı bir sürdürülebilirlik çerçevesinde sunmalıdır.

Bütünlük: Öncelikli konuların ve Göstergelerin kapsamı ve raporun sınırları kurumun başlıca ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerinin yansıtılması için yeterli olmalı ve paydaşlara kurumun raporlama periyodundaki performansını değerlendirme olanağını sunmalıdır.

b) Rapor Kalitesini Sağlamaya Yönelik Prensipler

Denge: Rapor, kurumun genel performansının gerekçeli değerlendirmesine imkan sağlayacak şekilde kurum performansının hem olumlu hem de olumsuz unsurlarını yansıtmalıdır.

Karşılaştırılabilirlik: Rapora girecek konular ve bilgiler tutarlı biçimde seçilmeli, toplanmalı ve rapor edilmelidir. Raporlanan bilgiler paydaşların kurumun performansında zaman içinde ortaya çıkan değişiklikleri analiz etmesine olanak vermeli ve diğer kurumlarla göreceli analiz yapılabilirliği desteklemelidir.

Doğruluk: Raporlanan bilgiler, paydaşların rapor hazırlayan kurumun performansını değerlendirmesi için yeterli doğruluk ile detaya sahip olmalıdır.

Zamanındalık : Raporlama düzenli bir zaman çizelgesine bağlı olarak çıkar ve bilgiler paydaşların bilinçli bir şekilde ve bilgi çerçevesinde kararlar almalarını sağlamak amacıyla zamanında sunulur.

Açıklık: Bilgiler, raporu kullanan paydaşlar için anlaşılabilir ve erişilebilir olacak şekilde sunulmalıdır.

Güvenilirlik: Bir raporun hazırlanmasında kullanılan bilgiler ve süreçler, incelemeye tabi olabilecek ve bilgilerin kaliteli ve öncelikli olmasını sağlayacak bir yol izleyerek toplanmalı, kaydedilmeli, derlenmeli, analiz edilmeli ve açıklanmalıdır.

Açıklamalar doğrultusunda Garanti Bankası bu gerekliliği de yerine getirebilmek üzere önceliklendirme prensibi gereğince her bir gösterge için ayrıca rapor hazırlayarak bilgilendirme yapmıştır. Bu şekilde A uygulama seviyesinin tüm gereklerini karşılamış ve raporu GRI onayı ile yayınlamıştır.

Yapılan karşılaştırma sonucunda, yayınlanan raporun GRI tarafından sunulan taslak ile uyumlu, ayrıca beyan edilen uygulama seviyesinin gerekliliklerini de karşılamış bir rapor olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

3.4.3. Türkiye İş Bankası Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Uygulaması

İş Bankası asıl faaliyet alanının yanısıra yapmış olduğu kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri ile de ön plana çıkan bir bankadır. İş Bankası bu kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerini uluslararası alanda ulaşılabilir hale getiren bir raporlama ile yayınlamaya başlamıştır. Böylelikle faaliyetlerini tüm paydaşları ve konu ile ilgilenen tüm birey ve kurumlara uluslararası geçerliliğe sahip standartlar temelinde düzenlenen bir rapor ile sunmuştur.

İş Bankası'nın hazırlamış olduğu rapor 2013 yılına ait olup GRI B uygulama seviyesinde hazırlanmıştır. İş Bankası, 2013 yılında yaptığı sosyal sorumluluk kapsamındaki çevresel, sosyal ve ekonomik faaliyetlerini GRI B uygulama seviyesinde rapor haline getirmiş ve bu konuda GRI'den onay alarak raporunu yayınlamıştır. Yayımlanan raporların detaylı olması nedeni ile çalışmanın konusunu araştırabilmek için yeterli olan GRI indeks sayfaları incelenmiştir. Bu sayfalarda GRI standartları ile karşılaştırma sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebileceğinden, uyuma dair karşılaştırmalar rapor indeksi sonunda yorumlanmıştır.

İş Bankası 2013 yılı raporu şu şekildedir (www.isbank.com.tr/, 2014):

Tablo 25 : İş Bankası KSS Raporu Bölüm 1

STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM I - PROFİL			
1. Strateji ve Analiz			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
1.1	Kurumun en üst düzey karar vericisinin beyanı	Tam	Kurumun faaliyet gösterdiği ülkelerin sayısı ve ister başlıca operasyonların bulunduğu, isterse de raporda yer alan sürdürülebilirlik konuları ile ilgisi bulunan ülkelerin adları
1.2	Başlıca etkilerin, risklerin ve fırsatların tanımlanması	Tam	Yönetim Kurulu Başkanı'nın Mesajı, sayfa 2 , Genel Müdür'ün Mesajı, sayfa 6
2. Organizasyonel Yapı			
2.1	Kurum adı	Tam	Türkiye İş Bankası A.Ş.
2.2	Başlıca markalar, ürünler ve/veya hizmetler	Tam	Biz Kimiz?, sayfa 12-21 Daha fazla bilgi için: http://www.isbank.com.tr/content/TR/Bizi_Taniyin-226-364.aspx
2.3	Ana bölümler, faal şirketler, yan kuruluşlar ve ortak girişimler de dâhil, kurumun operasyonel yapısı	Tam	Kurumsal Profil, sayfa 14, 15 İş Bankası ve İştirakleri, sayfa 20, 21
2.4	Kurumun genel merkezinin bulunduğu yer	Tam	İş Kuleleri 34330 Levent/İstanbul
2.5	Kurumun faaliyet gösterdiği ülkelerin sayısı ve ister başlıca operasyonların bulunduğu, isterse de raporda yer alan sürdürülebilirlik konuları ile ilgisi bulunan ülkelerin adları	Tam	İş Bankası, Türkiye'de faaliyet göstermektedir. Banka'nın Türkiye'deki yaygın şube ağına ek olarak 20 uluslararası şubesi ve 2 yurt dışı bankacılık iştiraki bulunmaktadır. Banka'nın faaliyet gösterdiği ülkelerin tam listesi 18. sayfada yer almaktadır. Bu rapor Banka'nın sürdürülebilirlik performansını Türkiye'deki faaliyetleri kapsamında ele almaktadır.
2.6	Kurumun mülkiyet niteliği ve yasal şekli	Tam	İş Bankası, Türkiye Cumhuriyeti yasaları kapsamında kurulmuştur. Banka'nın 31.12 2013 tarihi itibarıyla ortaklık yapısı:%40,2 - Türkiye İş Bankası A.Ş. Mensupları Munzam Sosyal Güvenlik ve Yardımlaşma Sandığı Vakfı%31,7 - Halka açık bölüm%28,1 - Atatürk Hisseleri (Cumhuriyet Halk Partisi)
2.7	Hizmet verilen pazarlar (coğrafi dağılım, hizmet verilen sektörler ve müşteri/faydalanıcı çeşitleri de dâhil)	Tam	Bilgi için sayfa 14-15 ve 20-21'e bakınız.
2.8	Rapor hazırlayan kurumun ölçeği	Tam	Kurumsal Profil, sayfa 14, 15. Daha fazla bilgi için http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf

			linkine bakınız. 2013 yılı sonu itibarıyla Banka'nın çalışan sayısı 24.129'dur. İş Bankası aynı dönemde 3.163 milyon TL net kâr elde etmiştir.
2.9	Raporlama dönemi esnasında gerçekleşen büyüklük, yapı veya mülkiyet ile ilgili önemli değişiklikler.	Tam	Raporlama döneminde herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir
2.10	Raporlama dönemi esnasında alınan ödüller	Tam	Bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 35, 47, 50 ve 74. sayfalarına bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakimimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
3. Rapor Parametreleri			
3.1	Sağlanan bilgilerin ait olduğu raporlama dönemi (ör. mali yıl/takvim yılı)	Tam	2013
3.2	En son yayınlanan raporun tarihi (varsa)	Tam	2012
3.3	Raporlama döngüsü (yıllık, iki yıllık, vs.)	Tam	Yıllık
3.4	Rapor ve içeriği hakkındaki sorular için iletişim adresi	Tam	Sürdürülebilirlik Raporu kapsamındaki ek bilgi taleplerinizi kurumsal.iletisim@isbank.com.tr adresine iletiniz.
3.5	Rapor içeriğini belirleme süreci	Tam	İş Bankası, GRI Raporlama Kılavuzu gerekleri doğrultusunda Önceliklendirme Analizi'nin gerçekleştirilmesi çalışmasında Tayburn'den danışmanlık hizmeti almıştır. Raporlama dönemi boyunca farklı kanallardan (bakınız sayfa 26, 27) toplanan bilgiler analiz edilmiş ve İş Bankası ile paydaşları açısından öncelikli konular İş Bankası Kurumsal İletişim Birimi ile yakın işbirliği içinde belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik açısından temel öncelikler aşağıdaki başlıklarda toplanmıştır: <ul style="list-style-type: none"> •- Etkin kurumsal yönetim •- Müşteriler (sorumlu ürün ve hizmet uygulamaları) •- Çalışanlar •- Dünya (ekosistem açısından etkin süreç ve operasyonlar) •- Kurumsal sosyal sorumluluk İş Bankası, sürdürülebilirlik alanında belirlemiş olduğu çok sayıda önceliği bu beş ana başlık altında toplamaktadır. Bu yapı aynı zamanda bu raporun da omurgasını oluşturmaktadır. Önceliklendirme Analizi'nden elde edilen bulgular ve taslak rapor İş Bankası üst yönetimine sunulmuş ve geri bildirimleri alınarak raporun nihai halinin oluşturulması sürecinde kullanılmıştır.

3.6	Raporun sınırı (ör. ülkeler, bölümler, yan kuruluşlar, kiralanan tesisler, ortak girişimler, tedarikçiler)	Tam	Bu raporun içeriği, İş Bankası'nın Türkiye'deki faaliyetleriyle sınırlıdır. Banka'nın yurt dışındaki iştirak, bağlı ortaklık ve şubelerini kapsamamaktadır.
3.7	Raporun kapsamı veya sınırı hakkındaki özel kısıtlamaları belirtin	Tam	GRI Endeksi, Rapor Parametreleri, Gösterge 3.6'ya bakınız.
3.8	Ortak girişimler, yan kuruluşlar, kiralanan tesisler, dışarıdan tedarik edilen operasyonlar ve raporlama dönemleri arası veya kurumlar arası karşılaştırılabilirliği önemli biçimde etkileyebilen diğer kuruluşlar hakkındaki raporlamanın esası	Tam	Bu rapor Banka'nın iştiraklerini kapsamamaktadır.
3.9	Raporda yer alan göstergelerin ve diğer bilgilerin toplanmasında uygulanan tahminlerin temelinde yatan varsayımlar ve teknikler de dâhil, veri ölçüm teknikleri ve hesaplamaların esasları	Tam	İş Bankası bilgi toplama sürecinde birçok standart ve veri toplama sistemi kullanmış, dikkatli bir iç ve dış denetim yöntemi uygulamıştır. Ayrıca, uluslararası veri raporlama standartlarını uygulamakta olan Banka, Türkiye'de geçerli kanun ve yönetmeliklere de tam uyum göstermektedir.
3.10	Daha önceki raporlarda yer alan bilgilerin yeniden ifade edilmesinin yarattığı etkiye dair açıklama ve bu yeniden ifadenin nedenleri (ör. şirket birleşmeleri ve satın alma, temel yılların/raporlama dönemlerinin, işin niteliğinin, ölçüm yöntemlerinin değişimi)	Tam	Bilgi değişiminin olduğu bölümlerde, tablolara dip not olarak ifade edilmiştir
3.11	Raporda uygulanan sınır, kapsam veya ölçüm yöntemlerinde daha önceki raporlama periyotlarına göre yaşanan önemli değişiklikler	Tam	Raporlama döneminde herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.
3.12	Raporda yer alan Standart Açıklamaların yerini gösteren tablo	Tam	GRI 3.1 Endeksi, sayfa 102
3.13	Raporun dış denetimden geçmesi konusundaki politika ve geçerli uygulama. Sağlanan dış denetimin kapsamı ve esası, eğer sürdürülebilirlik raporunun içinde bulunan denetim raporuna halihazırda dâhil edilmemişse, bu konulara açıklık getirin. Ayrıca, rapor hazırlayan kurum ile denetim sağlayıcısının/sağlayıcılarının arasındaki ilişkiyi de açıklayın	Tam	GRI 3.1 Endeksi, sayfa 102
4. Yönetişim, Taahhütler ve Katılım			
4.1	Stratejinin veya kurumsal idarenin belirlenmesi gibi özel görevlerden sorumlu olan en yüksek yönetim organına bağlı olan kurullar da dâhil, kurumun yönetim yapısı	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34. Daha detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'na bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
4.2	En yüksek yönetim organı başkanının aynı zamanda kurum içinde icra görevi olup olmadığını	Tam	Yönetim Kurulu Başkanı'nın icrai görevi bulunmamaktadır.

	belirtin.		
4.3	Üniter kurul yapısına sahip kurumlara ilgili olarak, en yüksek yönetim organının bağımsız ve/veya icra görevi olmayan üyelerinin sayısını belirtin.	Tam	29 Mart 2013 tarihinde yapılan Genel Kurul toplantısında Hüseyin Yalçın bağımsız Yönetim Kurulu üyesi olarak seçilmiştir. Genel Kurul kararları için http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/genel-kurul/Sayfalar/genel-kurul.aspx sayfasına bakınız. Diğer yandan, TC Merkez Bankası yönetmeliklerine uygun olarak, Banka'nın Denetim Komitesi üyeleri Füsün Tümsavaş ve Prof. Dr. Savaş Taşkent bağımsız Yönetim Kurulu üyesi tatüstedirler. İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34
4.4	Hissedarların ve çalışanların en yüksek yönetim organına tavsiye veya talimat verme mekanizmaları	Tam	Detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 84 ve 85. sayfalarına bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
4.5	En yüksek yönetim organının üyelerine, üst düzey yöneticilere ve idarecilere ödenen ücret (ayrılma düzenlemeleri de dâhil) ile kurumun performansı (sosyal ve çevresel performans da dâhil) arasındaki bağlantı	Tam	Detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 84 ve 85. sayfalarına bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
4.6	En yüksek yönetim organının çıkar çatışmalarından kaçınmasını sağlamak amacıyla uygulamaya konan süreçler	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34 Detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 86. sayfasına bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
4.7	En yüksek yönetim organı üyelerinin kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal konular hakkındaki stratejisine rehberlik etmek üzere yetkilerinin ve uzmanlıklarının saptanması süreci	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34 Detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 71-73 ve 86-88. sayfalarına bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
4.8	Kurum bünyesinde geliştirilmiş, ekonomik, çevresel ve sosyal performans ile ilgili misyon veya değer beyanları, davranış kuralları ve prensipler ve bunlara dair uygulamaların durumu	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34 Detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 71-73 ve 86-88. sayfalarına bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
4.9	İlgili riskler ve fırsatlar ile uluslararası kabul görmüş standartlara, davranış kurallarına ve prensiplere olan uyum da dâhil olmak üzere, kurumun ekonomik,	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34 Detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 71-73 ve 86-88. sayfalarına bakınız:

	çevresel ve sosyal performansı belirlemesini ve yönetmesini denetlemek üzere en yüksek yönetim organının uyguladığı prosedürler		http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
4.10	En yüksek yönetim organının, özellikle ekonomik, çevresel ve sosyal performansla alakalı olarak kendi performansını değerlendirme süreçleri	Tam	Bu konu, 2013 yılı başında kurulan İş Bankası Kurumsal Yönetim Komitesi'nin görevlerinden biridir. Detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 72, 73 ve 88. sayfalarına bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
4.11	İhtiyati yaklaşım veya prensibinin kurum tarafından ele alınıp alınmadığına veya nasıl ele alındığına dair açıklama	Tam	İş Bankası bütün faaliyetlerinde Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin ihtiyati yaklaşım prensibini desteklemektedir. Bu prensibe uygun olarak Banka faaliyetlerine adapte ettiği risk temelli bir yaklaşımı benimsemiştir.
4.12	Kurum dışında geliştirilmiş olan ekonomik, çevresel ve sosyal bildirgeler, prensipler veya kurumun taahhütte bulunduğu ya da onayladığı diğer girişimler	Tam	İş Bankası'nın Paydaşları, sayfa 26-29
4.13	Kurumun <ul style="list-style-type: none"> • Yönetişim organlarında pozisyonlara sahip olduğu, • Proje veya komitelerine katıldığı, • Rutin üyelik aidatlarının ötesinde maddifinansman sağladığı veya • Üyeliği stratejik olarak gördüğü birliklerdeki(sanayi birlikleri gibi) ve/veya ulusal/uluslararası savunucu örgütlerindeki üyelikleri 	Tam	İş Bankası'nın Paydaşları, sayfa 26-29
4.14	Kurum tarafından katılımı sağlanan paydaş gruplarının listesi	Tam	İş Bankası'nın Paydaşları, sayfa 26-29
4.15	Katılım yapılacak paydaşların kimler olacağına belirlenmesi ve seçimlerine dair esas	Tam	İş Bankası'nın Paydaşları, sayfa 26-29
4.16	Paydaş türü ve grubuna göre katılım sıklığı da dâhil, paydaş katılım yöntemleri	Tam	İş Bankası yaygın organizasyonunun farklı birimlerinde, çok sayıda paydaş grubu ile ilişki içindedir. Bu iletişim, paydaş grubuna göre günlük, haftalık ve/veya çeyrek bazlı zaman dilimlerinde cereyan etmekte ve Banka'nın gündeme getirilen konuları dinleyerek cevaplamasına olanak tanımaktadır. İş Bankası'nın Paydaşları, sayfa 26-29
4.17	Paydaş katılımı ile ortaya konan başlıca konular ile kaygılar ve kurumun bunlara, yaptığı raporlama aracılığıyla verdiği yanıt da dâhil, nasıl yanıt verdiği	Tam	Paydaş katılımı ile ortaya konan başlıca konular aşağıdaki bölümlerde detaylı olarak incelenmiştir: Müşterilerimiz İçin, sayfa 38-63 Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73 Dünyamız İçin, sayfa 74-83 Toplum İçin, sayfa 84-97

Kaynak: (www.isbank.com.tr/, 2014).

Tablo 26 : İş Bankası KSS Raporu Bölüm 2

STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM II – YÖNETİM YAKLAŞIMI AÇIKLAMASI			
G3.1 DMAs	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
DMA EC Yönetim Yaklaşımı Açıklaması- Ekonomik			
Unsur	Ekonomik performans	Tam	Rakamlarla İş Bankası, sayfa 16-17
	Piyasadaki konum	Tam	Kurumsal Profil, sayfa 14-15
	Dolaylı ekonomik etkiler	Tam	Müşterilerimiz İçin, sayfa 38-63
DMA EN Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - Çevresel			
Unsur	Malzemeler	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
	Enerji	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
	Su	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
	Biyoçeşitlilik	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
	Emisyonlar, sıvı ve katı atıklar	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
	Ürün ve hizmetler	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
	Uyum	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34
	Ulaştırma	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
	Genel	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
DMA LA Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - İşgücü Uygulamaları ve İnsana Yakışır İş			
Unsur	İstihdam	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	İşgücü/Yönetim ilişkileri	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	İş sağlığı ve güvenliği	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	Eğitim ve öğretim	Tam	İş Bankası'nda Eğitim Çalışmaları, sayfa 71-72
	Çeşitlilik ve fırsat eşitliği	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	Kadın ve erkek çalışanların eşit ücretlendirilmesi	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
DMA HR Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - İnsan Hakları			
Unsur	Yatırım ve satınalma uygulamaları	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	Ayrımcılık yapmama	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	Örgütlenme özgürlüğü ve toplu sözleşme	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73

	Çocuk işçiliği	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	Zorla ve zorunlu tutarak çalıştırma	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	Güvenlik uygulamaları	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	Yerli hakları	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	Değerlendirme	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
	İyileştirme	Tam	Çalışanlarımız İçin, sayfa 64-73
DMA SO	Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - Toplum		
Unsur	Müşteri sağlığı ve güvenliği	Not	Not applicable
	Ürün ve hizmet etiketlemesi	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34
	Pazarlama iletişimi	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34
	Anti-competitive behavior	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34
	Uyum	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34
DMA PR	Disclosure on Management Approach PR		
	Pazarlama iletişimi	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34
	Müşterinin kişisel gizliliği	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34
	Uyum	Tam	İş Bankası'nda Kurumsal Yönetim, sayfa 32-34

Kaynak: (www.isbank.com.tr/, 2014).

Tablo 27 : İş Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 1

STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM III – PERFORMANS GÖSTERGELERİ			
Ekonomik			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzey	Açıklama
Ekonomik Performans			
EC1	Gelirler, işletme maliyetleri, çalışan ücretleri, bağışlar ve diğer toplumsal yatırımlar, birikmiş kârlar ve sermaye sağlayıcıları ile devletlere yapılan ödemeler de dâhil, üretilen ve dağıtılan doğrudan ekonomik değer	Tam	Rakamlarla İş Bankası, sayfa 16-17
EC2	İklim değişikliğinin kurumun mali sonuçlarına etkisi ve faaliyetlerinde yarattığı diğer riskler ve fırsatlar	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
EC3	Kurumun tanımlanmış fayda planı yükümlülüklerinin kapsam	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
EC4	Devletten alınan önemli mali destek	Tam	İş Bankası'nın devletten aldığı herhangi bir teşvik ve mali destek bulunmamaktadır.

Piyasadaki Konum			
EC7	Önemli operasyon yerlerinde yerel işe alma usulleri ve yerel halktan işe alınmış üst yöneticilerin oranı	Tam	İş Bankası çalışanlarını, yerel toplum içerisinde işe almaktadır. Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları ve müdürlerin de dahil olduğu İş Bankası yönetim kadrosu, Türk tabiiyetindedir.
Dolaylı Ekonomik Etkiler			
EC8	Ticari, aynı veya hayır amaçlı girişimlerle, öncelikli olarak kamu yararına yapılan altyapı yatırımlarının ve sağlanan hizmetlerin geliştirilmesi ve etkisi	Tam	İş Bankası, finansal okuryazarlığı ve bilgi aktarımını hedefleyen çok sayıda proje yürütmektedir. Bu projeler aynı zamanda topluma değer katmaktadır. Müşterilerimiz İçin, sayfa 38-63
Çevresel			
Malzemeler			
EN1	Kullanılan malzemelerin ağırlık ya da hacim cinsinden ifadesi	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
Enerji			
EN3	Birincil enerji kaynağına göre doğrudan enerji tüketimi.	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
EN6	Enerji verimliliği sağlayan veya yenilenebilir enerji kullanan ürün ve hizmetler sağlama girişimleri ve bu girişimlerin sonucunda enerji gereksinimlerindeki azalmalar	-	Dünyamız İçin, sayfa 74-83 Müşterilerimiz İçin, sayfa 38-63
EN7	Dolaylı enerji tüketimini azaltma girişimleri ve elde edilen azalmalar	-	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
Su			
EN8	Kaynağına göre toplam su çekimi	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
Biyçeşitlilik			
EN11	Koruma alanlarının ve koruma alanlarında olmayıp yüksek biyçeşitlilik değerine sahip alanların içinde ya da sınırında sahip olunan, kiralanılan, yönetilen arazilerin yeri ve büyüklüğü	Tam	İş Bankası'nın koruma alanlarının ve koruma alanlarında olmayıp yüksek biyçeşitlilik değerine sahip alanların içinde ya da sınırında sahip olduğu veya kiraladığı arazi bulunmamaktadır.
EN12	Koruma alanlarındaki ve koruma alanlarında olmayıp yüksek biyçeşitlilik değerine sahip alanlardaki faaliyet, ürün ve hizmetlerin biyçeşitlilik üzerindeki önemli etkilerinin tanımlanması	Tam	81 İilde 81 Orman projesi kapsamında 5 yılda 1.500 hektar alana 2 milyon 205 bin fidan dikimi yapılmıştır. Toplum İçin, sayfa 84-97
EN13	Koruma altına alınmış veya iyileştirilmiş doğal ortamlar	-	GRI 3.1 Endeksi, Gösterge EN12'ye bakınız.
Emisyonlar, sıvı ve katı atıklar			
EN16	Ağırlığa göre toplam doğrudan ve dolaylı sera gazı emisyonları	Tam	Dünyamız İçin, sayfa 74-83
Uyum			

EN28	Çevresel yasa ve yönetmeliklere uyulmaması halinde uygulanan önemli para cezalarının maddi değeri ve parasal olmayan yaptırımların toplam sayısı	Tam	Raporlama döneminde çevresel yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle uygulanan para cezası ve parasal olmayan yaptırım bulunmamaktadır.
-------------	--	-----	---

Kaynak: (www.isbank.com.tr/, 2014).

Tablo 28 : İş Bankası KSS Raporu Bölüm 3 - 2

Sosyal: İşgücü Uygulamaları ve İnsana Yakışır İş			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
İstihdam			
LA1	İstihdam türüne, iş sözleşmesine bölgesine ve cinsiyete göre toplam işgücü	Tam	Çalışanlarımız için, sayfa 64-73
İşgücü/yönetim ilişkileri			
LA4	Toplu iş sözleşmeleri kapsamına giren çalışanların yüzdesi	Tam	İş Bankası köklü bir sendikal ilişki ve toplu müzakere kültürüne sahiptir. Raporlama dönemi itibarıyla 24.129 İş Bankası çalışanı toplu iş sözleşmesi kapsamındadır. İş Bankası çalışanlarının üyesi olduğu sendika Basisen'dir. Raporlama döneminde çalışanların %98,21'i sendika üyesidir.
İş sağlığı ve güvenliği			
LA7	Yaralanma, meslek hastalıkları, kaybedilen günler ve işe devamsızlık oranları ve ölümlerle sonuçlanan iş kazalarının bölgelere ve cinsiyete göre dağılımı	Tam	Raporlama döneminde yaralanma, meslek hastalıkları nedeniyle kaybedilen iş günü ve işe devamsızlık ile ölümlerle sonuçlanan iş kazaları bulunmamaktadır.
Eğitim ve öğretim			
LA10	Çalışan kategorisine göre, çalışan başına düşen yıllık ortalama eğitim saatleri	Tam	İş Bankası'nda Eğitim Çalışmaları, sayfa 71-72
LA11	Çalışanların istihdam edilebilirliğinin sürekliliğini destekleyen ve onlara kariyerlerinin bitiminde yardım edecek beceri geliştirme ve yaşam boyu eğitim programları	Tam	İş Bankası'nda Eğitim Çalışmaları, sayfa 71-72
LA12	Düzenli şekilde performans ve kariyer gelişimi değerlendirmesi alan çalışanların cinsiyete göre yüzdesi	Tam	2013 yılında, 21.774 İş Bankası çalışanın performans değerlendirmesinden geçmesi öngörülmüştür. Dönem sonunda, %49,76'sı erkek ve %50,24'ü kadın olmak üzere toplam 21.745 çalışanın performans değerlendirmesi

			tamamlanmıştır. Performans değerlendirmesi tamamlanma oranı %99,87 olarak gerçekleşmiştir.
Çeşitlilik ve fırsat eşitliği			
LA13	Çalışanların cinsiyet, yaş grubu, azınlık grubu üyeliği ve diğer çeşitlilik göstergelerine göre dağılımı ve yönetim organlarının kompozisyonu	Tam	Çalışanlarımız için, sayfa 64-73
Sosyal: İnsan Hakları			
Ayrımcılık yapmama			
HR4	Ayrımcılık konusunda toplam vaka sayısı ve alınan önlemler	Tam	Raporlama döneminde İş Bankası'nda ayrımcılık konusunda herhangi bir olay yaşanmamıştır.
Örgütlenme özgürlüğü ve toplu sözleşme			
HR5	Örgütlenme özgürlüğünü kullanma ve toplu sözleşme yapma haklarının önemli ölçüde risk altında olabileceği operasyonlar ve bu hakları desteklemek üzere alınan önlemler	Tam	2013 yılında herhangi bir vaka meydana gelmemiştir.
Çocuk işçiliği			
HR6	Çocuk işçiliği vakaları açısından önemli risk içerdiği belirlenen operasyonlar ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak alınan önlemler	Tam	2013 yılında herhangi bir vaka meydana gelmemiştir
Zorla veya zorunlu tutarak çalıştırma			
HR7	Zorla veya zorunlu tutarak çalıştırma vakaları açısından önemli risk içerdiği belirlenen operasyonlar ve zorla veya zorunlu tutarak çalıştırmanın ortadan kaldırılmasına yönelik olarak alınan önlemler	Tam	2013 yılında herhangi bir vaka meydana gelmemiştir
Sosyal: Toplum			
Rekabeti kısıtlayan davranış			
SO7	Rekabeti kısıtlayan davranış, tröst ve tekelcilik uygulamalarına yönelik yapılan yasal işlemlerin toplam sayısı ve bu işlemlerin sonuçları	Tam	Detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 178. sayfasına bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
Uyum			

SO8	Yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle kesilen önemli cezaların parasal değeri ve parasal olmayan yaptırımların toplam sayısı	Tam	Detaylı bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2013 Faaliyet Raporu'nun 178. sayfasına bakınız: http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari/Documents/2013faaliyet.pdf
Sosyal: Ürün Sorumluluğu			
Ürün ve hizmet etiketlemesi			
PR4	Ürünlerle ve hizmetlerle ilgili yasa ve gönüllü standartlarla belirlenen içerik bilgisi ve ambalaj kurallarına uyulmaması sonucunda ortaya çıkan vaka sayısı ve sonuçları	Tam	Raporlama döneminde İş Bankası'na ulaşmış herhangi bir şikayet bulunmamaktadır.
Pazarlama iletişimi			
PR7	Sonuçların türüne göre, reklam, tanıtım ve sponsorluk da dâhil, pazarlama iletişimi ile ilgili yönetmeliklere ve gönüllü kurallara uyum sağlamama vakalarının toplam sayısı	Tam	Raporlama döneminde İş Bankası'na ulaşmış herhangi bir şikayet bulunmamaktadır.
Müşterinin Kişisel Gizliliği			
PR8	Müşterinin kişisel gizliliğinin ihlalleri ve müşteri verilerinin kaybedilmesi ile ilgili doğrulanmış toplam şikayet sayısı	Tam	Raporlama döneminde İş Bankası'na ulaşmış herhangi bir şikayet bulunmamaktadır.
Uyum			
PR9	Ürün ve hizmetlerin tedariki ve kullanımı ile ilgili yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle kesilen önemli cezaların parasal değeri	Tam	Raporlama döneminde İş Bankası'na ulaşmış herhangi bir şikayet bulunmamaktadır.

Kaynak: (www.isbank.com.tr/, 2014).

İş Bankası'nın yayınlamış olduğu rapor incelendiğinde GRI B uygulama seviyesinde hazırlandığı beyanına rastlanmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle GRI B uygulama seviyesinin gerekliliklerine bakılmıştır. Bu gereklilikler:

- 1.1-1.2, 2.1-2.10, 3.1- 3.13, 4.1- 4.17 numaralı profil açıklamalarının yapılması.
- Her gösterge kategorisi için yönetim yaklaşımı açıklamalarının yapılması.

- Ekonomik, çevre, insan hakları, işgücü, toplum, ürün sorumluluğu unsurlarının her birinden en az bir performans göstergesi olmak üzere, asgari 20 performans göstergesi hakkında rapor hazırlanması.

İş Bankası sürdürülebilirlik raporu incelendiğinde bankanın GRI B uygulama seviyesi için istenen profil açıklamalarının tamamını yaptığı görülmektedir. Bunun yanı sıra ekonomik, çevresel, insan hakları, işgücü, toplum, ürün sorumluluğu gibi her gösterge kategorisi için yönetim yaklaşımlarına da raporda değinmiştir.

Bankanın raporu incelendiğinde performans göstergelerinin tamamını kapsayan 33 gösterge raporuna ulaşılmaktadır. GRI B uygulama seviyesi kriterlerini karşılaması için gerekli olan 20 performans göstergesi şartını da bu şekilde sağlamıştır.

Banka GRI B uygulama seviyesi için gerekli olan şartları sağlamıştır ancak bu şartlar arasında sektörel performans göstergelerine değinilmesine yönelik bir madde yoktur. Bu nedenle de banka sadece gerekli şartları sağlamış ve GRI finans sektörü ayırımından sonra getirilen sektörel performans göstergelerine değinmemiştir. Bu ayrımı İş Bankası raporu ile Akbank raporu karşılaştırıldığında anlamlı hale gelmektedir. Çünkü Akbank da B uygulama seviyesinde rapor hazırlamış ancak sektörel ayırımından sonra istenen sektörel performans göstergelerine yer vermiştir. Ancak İş Bankası yine GRI B uygulama seviyesi gerekliliklerini sağlamasına rağmen sektörel performans göstergelerine değinmemiştir. Burdan yola çıkarak İş Bankası'nın raporlama şartların bir ilave yapmaksızın sağlayarak raporunu yayınladığını söyleyebiliriz.

Sonuç olarak yapılan karşılaştırma doğrultusunda, yayınlanan raporun GRI tarafından sunulan taslak ile uyumlu, ayrıca beyan edilen uygulama seviyesininin gerekliliklerini de karşılamış bir rapor olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Sektörel göstergelerin eksikliği GRI B uygulama seviyesi standartlarında yer almadığından bankanın bu konudaki bir eksiği olarak değerlendirilemez. Ancak GRI'nin sektörel ayırma gitmesinden sonra tüm finansal kuruluşlardan raporlarında bu sektörel göstergeleri de istemeye başlaması İş Bankasından bu yöndeki beklentileri

arttırmaktadır. Bu eksikliğe aslında GRI içindeki sektörel ayırım sonrası geçiş sürecinden kaynaklanan bir boşluğun sebep olduğu da düşünülebilir. Uygulama seviyeleri şartlarına bakıldığında tam bir eksik görülemezken sektörel ayrıma bakıldığında göstergelerin yer almaması bir boşluğa işaret edebilmektedir. Sonuç olarak İş Bankası GRI uygulama seviyeleri baz alındığında gereklilikleri sağlayan bir rapor sunmuştur.

3.4.4. TSKB (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası) Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Uygulaması

Sürdürülebilirlik kavramını tüm bankacılık süreçlerine başarılı bir şekilde entegre eden TSKB, finans sektöründeki ilk GRI A+ onaylı sürdürülebilirlik raporunu yayımlamıştır. TSKB'nin 2011-2012 döneminde, ekonomi, çevre ve yönetim alanlarındaki sürdürülebilirlik performansını değerlendiren rapor, ilk kez, GRI A+ düzeyinde hazırlanmıştır. Raporun '+' seviyesinde olması, Banka'nın sürdürülebilirlikle ilgili tüm performans gerçekleştirmelerinin dış (bağımsız) denetimden başarılı bir şekilde geçmiş olduğunu göstermektedir (<http://www.tskb.com.tr>, 2014).

Üçüncü sürdürülebilirlik raporunu yayınlayan TSKB, bu raporunda GRI A+ uygulama seviyesinin gerekliliklerini yerine getirmiştir. Yayınlanan raporun detaylı olması nedeni ile çalışmanın konusunu araştırabilmek için yeterli olan GRI indeks sayfaları incelenmiştir. Bu sayfalarda GRI standartları ile karşılaştırma sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebileceğinden, uyuma dair karşılaştırmalar rapor indeksi sonunda yorumlanmıştır.

TSKB Bankası 2011-2012 dönemi raporu şu şekildedir (<http://www.tskb.com.tr/>, 2014):

Tablo 29 : TSKB KSS Raporu Bölüm 1

GRI G3,1 Endeksi			
Uygulama Seviyesi		A +	TÜRKİYE SINAİ KALKINMA BANKASI A.Ş.
STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM I - PROFİL			
1. Strateji ve Analiz			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
1.1	Kurumun en üst düzey karar vericisinin beyanı	Tam	GENEL MÜDÜR'ÜN MESAJI, S: 4
1.2	Başlıca etkilerin, risklerin ve fırsatların tanımlanması	Tam	YÖNETİM KURULU BAŞKANI'NIN MESAJI, S: 3 GENEL MÜDÜR'ÜN MESAJI, S: 4
2. Organizasyonel Yapı			
2.1	Kurum adı	Tam	TÜRKİYE SINAİ KALKINMA BANKASI A.Ş.
2.2	Başlıca markalar, ürünler ve/veya hizmetler	Tam	TSKB'NİN ÜRÜN VE HİZMET GAMI, S: 7
2.3	Ana bölümler, faal şirketler, yan kuruluşlar ve ortak girişimler de dâhil, kurumun operasyonel yapısı	Tam	TSKB'NİN İŞTİRAKLERİ, S: 7
2.4	Ana bölümler, faal şirketler, yan kuruluşlar ve ortak girişimler de dâhil, kurumun operasyonel yapısı	Tam	İstanbul, Türkiye
2.5	Kurumun faaliyet gösterdiği ülkelerin sayısı ve ister başlıca operasyonların bulunduğu, isterse de raporda yer alan sürdürülebilirlik konuları ile ilgisi bulunan ülkelerin adları	Tam	Türkiye
2.6	Kurumun mülkiyet niteliği ve yasal şekli	Tam	KURUMSAL PROFİL, S: 6 1950 yılında kurulan TSKB, halka açık bir şirket olarak BIST Ulusal Pazarında TSKB kodu ile işlem görmektedir
2.7	Hizmet verilen pazarlar (coğrafi dağılım, hizmet verilen sektörler ve müşteri/faydalanıcı çeşitleri de dâhil)	Tam	KURUMSAL PROFİL, S: 6
2.8	Rapor hazırlayan kurumun ölçeği	Tam	2012 yıl sonu itibarıyla TSKB genel müdürlüğü ve şubelerinde toplam çalışan sayısı 299'dur. Banka, İstanbul'daki genel müdürlüğü ve İzmir ve Ankara'da 2 şubesi ile hizmet vermektedir. Ürün, hizmet ve faaliyetler için: TSKB'NİN ÜRÜN VE HİZMET GAMI, S: 7 Üretilen değer için: TSKB'NİN ÜRETTİĞİ VE PAYLAŞTIĞI DEĞER - SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK GÖSTERGELERİ, S: 9

2.9	Raporlama dönemi esnasında gerçekleşen büyüklük, yapı veya mülkiyet ile ilgili önemli değişiklikler	Tam	Raporlama döneminde herhangi bir değişiklik olmamıştır.
2.10	Raporlama dönemi esnasında alınan ödülleri	Tam	Bilgi için: http://www.tskb.com.tr/images/PartDocuments/TSKB_FR_Final.pdf , S: 8
3. Rapor Parametreleri			
3.1	Sağlanan bilgilerin ait olduğu raporlama dönemi (örnek: mali yıl / takvim yılı)	Tam	2011 - 2012
3.2	En son yayınlanan raporun tarihi (varsa)	Tam	2009 2. Yarıyıl - 2010
3.3	Raporlama döngüsü (yıllık, iki yıllık, vs.)	Tam	İki yıllık
3.4	Rapor içeriğini belirleme süreci	Tam	Hülya Kurt, TSKB Mühendislik Müdürü ve Sürdürülebilirlik Yönetim Temsilcisi
3.5	Raporun sınırı (örnek: ülkeler, bölümler, yan kuruluşlar, kiralanan tesisler, ortak girişimler, tedarikçiler)	Tam	TSKB'NİN PAYDAŞLARI, S: 11 ÖNCELİKLENDİRME ÇALIŞMASI, S: 12 Sürdürülebilirlik raporunun içeriği GRI Endeksi ve aralarında çalışanlar, STK'lar, hissedarlar ve medyanın da yer aldığı TSKB'nin paydaş kitlesini oluşturan gruplar açısından önem taşıyan konu başlıkları dikkate alınarak tespit edilmiştir.
3.6	Raporun kapsamı veya sınırı hakkındaki özel kısıtlamaları belirtin.	Tam	Türkiye ve sadece Banka
3.7	Raporun kapsamı veya sınırı hakkındaki özel kısıtlamaları belirtin.	Tam	Aksi belirtilmedikçe bu rapor içeriği, TSKB'nin faaliyetleriyle sınırlıdır.
3.8	Ortak girişimler, yan kuruluşlar, kiralanan tesisler, dışarıdan tedarik edilen operasyonlar ve raporlama dönemleri arası veya kurumlar arası karşılaştırılabilirliği önemli biçimde etkileyebilen diğer kuruluşlar hakkındaki raporlamanın esas	Tam	Bu rapor içeriği TSKB'nin faaliyetleriyle sınırlıdır. Banka'nın iştirak ve bağlı ortaklıklarını kapsamamaktadır. Konsolide finansal sonuçların en büyük kısmını Banka faaliyetleri oluşturduğundan, raporda yalnızca TSKB'nin performansının yer almasına karar verilmiştir.
3.9	Raporda yer alan Göstergelerin ve diğer bilgilerin toplanmasında uygulanan tahminlerin temelinde yatan varsayımlar ve teknikler de dâhil, veri ölçüm teknikleri ve hesaplamaların esasları	Tam	TSKB, bilgi toplama sürecinde çok sayıda standart ve veri toplama sistemi kullandığı gibi titiz bir iç ve dış denetim yöntemi de uygulamıştır. Banka, ayrıca, Karbon Saydamlık Projesi gibi uluslararası veri raporlama standartlarını uygulamakta, Türkiye'de geçerli kanun ve yönetmeliklere tam uyumu gözetmektedir.
3.10	Daha önceki raporlarda yer alan bilgilerin yeniden ifade edilmesinin yarattığı etkiye dair açıklama ve bu yeniden ifadenin nedenleri (örnek: Şirket birleşmeleri ve satın alma, temel yılların/raporlama dönemlerinin, işin niteliğinin,	Tam	Rapordaki bilgi değişiklikleri, münferit tablolara dipnotlar şeklinde belirtilmiştir.

	ölçüm yöntemlerinin değişimi)		
3.11	Raporda uygulanan sınır, kapsam veya ölçüm yöntemlerinde daha önceki raporlama dönemine göre yaşanan önemli değişiklikler	Tam	Raporlama döneminde herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.
3.12	Raporda yer alan Standart Açıklamaların yerini gösteren tablo	Tam	GRI 3,1 Endeksi
3.13	Raporun dış denetimden geçmesi konusundaki politika ve geçerli uygulama. Sağlanan dış denetimin kapsamı ve esası, eğer sürdürülebilirlik raporunun içinde bulunan denetim raporuna hâlihazırda dâhil edilmemişse, bu konulara açıklık getirin. Ayrıca, rapor hazırlayan kurum ile denetim sağlayıcısının/sağlayıcılarının arasındaki ilişkiyi de açıklayın.	Tam	TSKB, detaylı ölçümleme sistemlerine ek olarak, raporlamasını yaptığı bilgilerin operasyonlarını ve güncel sonuçlarını doğru ve şeffaf bir şekilde yansıtmasını sağlamak üzere, çeşitli iç ve dış süreç uygulamaları kullanmaktadır. Banka'nın mali performansı bağımsız denetim firması KPMG tarafından denetlenmekte ve bu raporda sunulan başlıca performans göstergeleri, ISO 14001 ve ISO 14064 gereği, BSI tarafından periyodik olarak denetimden geçirilmektedir
4. Yönetişim, Taahhütler ve Katılım			
4.1	Stratejinin veya kurumsal idarenin belirlenmesi gibi özel görevlerden sorumlu olan en yüksek yönetim organına bağlı olan kurullar da dâhil, kurumun yönetim yapısı	Tam	TSKB'DE KURUMSAL YÖNETİM, S: 24
4.2	En yüksek yönetim organı başkanının aynı zamanda kurum içinde icra görevi olup olmadığını belirtin.	Tam	Yönetim Kurulu Başkanı'nın icrai görevi bulunmamaktadır.
4.3	Üniter kurul yapısına sahip kurumlara ilgili olarak, en yüksek yönetim organının bağımsız ve/veya icra görevi olmayan üyelerinin sayısını belirtin.	Tam	TSKB Yönetim Kurulu 1 kadın ve 8 erkek üyeden oluşmaktadır. Kurulda 1 adet bağımsız üye, 8 adet icracı olmayan üye bulunmaktadır. Yönetim Kurulundaki tek icracı üye Genel Müdür'dür.
4.4	Hissedarların ve çalışanların en yüksek yönetim organına tavsiye veya talimat verme mekanizmaları	Tam	Lütfen http://www.tskb.com.tr/sustain/tr/index.html adresinde bulunan bir önceki Sürdürülebilirlik Raporumuza bakınız.
4.5	En yüksek yönetim organının üyelerine, üst düzey yöneticilere ve idarecilere ödenen ücret (ayrılma düzenlemeleri de dâhil) ile kurumun performansı (sosyal ve çevresel performans da dâhil) arasındaki bağlantı	Tam	TSKB ÜCRETLENDİRME VE ÖDÜLLENDİRME SİSTEMİ, S: 30
4.6	En yüksek yönetim organının çıkar çatışmalarından kaçınmasını sağlamak amacıyla uygulamaya konan süreçler	Tam	TSKB Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyum Raporu için: http://www.tskb.com.tr/images/PartDocuments/31_Aralik%202012_Kuy_Turkce.pdf
4.7	En yüksek yönetim organı üyelerinin kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal konular hakkındaki stratejisine rehberlik etmek üzere yetkilerinin ve uzmanlıklarının saptanması süreci	Tam	TSKB Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyum Raporu için: http://www.tskb.com.tr/images/PartDocuments/31_Aralik%202012_Kuy_Turkce.pdf
4.8	Kurum bünyesinde geliştirilmiş, ekonomik, çevresel ve sosyal	Tam	TSKB Çevre Politikası için: http://www.tskb.com.tr/surdurulebilir

	performans ile ilgili misyon veya değer beyanları, davranış kuralları ve prensipler ve bunlara dair uygulamaların durumu		_bankacilik/detail.aspx?SectionID=sB BHiUoOnHeqNq4ACYN7UA%3d%3d&ContentId=LXF43ETDxIADBYJ2 fsrb6Q%3d%3d
4.9	İlgili riskler ve fırsatlar ile uluslararası kabul görmüş standartlara, davranış kurallarına ve prensiplere olan uyum da dâhil olmak üzere, kurumun ekonomik, çevresel ve sosyal performansı belirlemesini ve yönetmesini denetlemek üzere en yüksek yönetim organının uyguladığı prosedürler	Tam	TSKB Genel Müdür'ü Banka Yönetim Kurulu'nun bir üyesidir. Banka'nın Sürdürülebilirlik Yönetim Temsilcisi, çeyrek dönemler itibarıyla doğrudan Genel Müdür'e raporlama yapmaktadır. Dolayısıyla Genel Müdür, çevre ve sürdürülebilirlik alanlarında Banka'nın en yüksek yönetim organıdır.
4.10	En yüksek yönetim organının, özellikle ekonomik, çevresel ve sosyal performansla alakalı olarak kendi performansını değerlendirme süreçleri	Tam	TSKB Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyum Raporu için: http://www.tskb.com.tr/images/PartDocuments/31_Aralik%202012_Kuy_Turkce.pdf
4.11	İhtiyati yaklaşım veya prensibinin kurum tarafından ele alınıp alınmadığına veya nasıl ele alındığına dair açıklama	Tam	TSKB, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin ihtiyati yaklaşım prensibini desteklemektedir. Bu prensibe uygun olarak Banka, yaygın yönetim sistemleri aracılığı ile faaliyetlerine adapte ettiği risk temelli bir yaklaşım benimsemiştir.
4.12	Kurum dışında geliştirilmiş olan ekonomik, çevresel ve sosyal bildirgeler, prensipler veya kurumun taahhütte bulunduğu ya da onayladığı diğer girişimler	Tam	TSKB birçok uluslararası organizasyonun üyesidir ve aynı zamanda çok sayıda küresel inisiyatifte iştirak etmiş ve benimsemiştir. ULUSLARARASI İNİSİYATİFLER VE TSKB, S: 14
4.13	Kurumun • Yönetişim organlarında pozisyonlara sahip olduğu, • Proje veya komitelerine katıldığı, • Rutin üyelik aidatlarının ötesinde maddi finansman sağladığı veya • Üyeligi stratejik olarak gördüğü birliklerdeki (sanayi birlikleri gibi) ve/veya ulusal/ uluslararası savunucu örgütlerindeki üyelikleri	Tam	Lütfen Madde 4.12'ye bakınız
4.14	Kurum tarafından katılımı sağlanan paydaş gruplarının listesi	Tam	TSKB'DE PAYDAŞ KATILIMI, S: 11
4.15	Katılım yapılacak paydaşların kimler olacağına belirlenmesi ve seçimlerine dair esas	Tam	TSKB'DE PAYDAŞ KATILIMI, S: 11
4.16	Paydaş türü ve grubuna göre katılım sıklığı da dâhil, paydaş katılım yöntemleri	Tam	TSKB'DE PAYDAŞ KATILIMI, S: 11
4.17	Paydaş katılımı ile ortaya konan başlıca konular ile kaygılar ve kurumun bunlara, yaptığı raporlama aracılığıyla verdiği yanıt da dâhil, nasıl yanıt verdiği	Tam	ÖNCELİKLENDİRME ÇALIŞMASI, S: 12

Kaynak: (<http://www.tskb.com.tr/>, 2014).

Tablo 30 : TSKB KSS Raporu Bölüm 2

STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM II – YÖNETİM YAKLAŞIMI AÇIKLAMASI			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması			
Unsur	Ürün portföyü	Tam	TSKB’NİN ÜRÜN VE HİZMET GAMI, S: 7
FS1	İş kolları bazında uygulanan çevresel ve toplumsal politikalar	Tam	TSKB ÇEVRESEL/SOSYAL RİSK DEĞERLENDİRME MODELİ (ERET), S: 17 TSKB SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK POLİTİKASI VE KILAVUZU, S: 15
FS2	İş kolları bazında çevresel ve toplumsal riskleri tanımlamaya ve taramaya yarayan prosedürler	Tam	TSKB ÇEVRESEL/SOSYAL RİSK DEĞERLENDİRME MODELİ (ERET), S: 17 ISO 14001 kitapçığı
FS3	Sözleşme ve işlemlerde yer alan çevresel ve sosyal koşulların müşteriler tarafından uygulanma/uyum durumunu takibe yarayan prosedürler	Tam	TSKB’nin müşterileri ile gerçekleştirdiği kredi sözleşmeleri, çevresel ve sosyal gerekliliklere uyum konusunda izlenmesi gereken süreçleri ve uygulamaları kapsayacak şekilde yapılandırılmaktadır.
FS4	Çalışanların çevresel ve toplumsal politika ve prosedürleri uygulama yetkinliklerini geliştirmelerine yönelik süreçler	Tam	TSKB’nin sürdürülebilirlik stratejisine uygun olarak, çalışanların yetkinliklerini geliştirmeyi hedefleyen periyodik eğitimler sunulmaktadır. 2012 yılında, yeni işe başlayan çalışanlara sunulan eğitimlere ek olarak, projelerin çevresel ve sosyal etkilerini irdeleyen eğitimler de çalışanlara sunulmuştur. Bu tip eğitimler gelecek yıllarda da devam edecektir. Mühendislik Departmanının üç çalışanına 2011 ve 2012 yıllarında ERET’e ilişkin eğitim sunulmuştur
FS5	Çevresel ve sosyal riskler ve fırsatlar konusunda müşteri ve diğer paydaşlarla kurulan etkileşimli ilişki	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI –ÇEVRESEL BOYUT, S: 21 TSKB’DE SOSYAL SORUMLULUK, S: 33
	Denetimler	Tam	Projeler, yılda bir kereden az olmamak kaydıyla, çevresel ve sosyal risklerin gereklerine uygun olarak, planlı veya plansız denetimlere tabi tutulurlar.
	Aktif Sahiplik	Tam	TSKB’nin bu tür bir iştiraki ve bağlı ortaklığı bulunmamaktadır.
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - Ekonomik			
Unsur	Ekonomik performans	Tam	GENEL MÜDÜR’ÜN MESAJI, S: 4 TSKB’NİN ÜRETTİĞİ VE PAYLAŞTIĞI DEĞER, S: 9 Daha fazla bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2012 Yıllık Faaliyet Raporu’na bakınız.

			http://www.tskb.com.tr/yatirimci_iliskileri/faaliyet_list.aspx?SectionID=Lh5iSo8jhHVo8eqiNYCkSw%3d%3d&ContentId=tOYkdFOHjAc1LvMtnXJpIA%3d%3d S: 4-33
	Piyasadaki konum	Tam	Bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2012 Yıllık Faaliyet Raporu'na bakınız. http://www.tskb.com.tr/yatirimci_iliskileri/faaliyet_list.aspx?SectionID=Lh5iSo8jhHVo8eqiNYCkSw%3d%3d&ContentId=tOYkdFOHjAc1LvMtnXJpIA%3d%3d S: 4-33
	Dolaylı ekonomik etkiler	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK, BANKACILIK VE ÇEVRE, S: 15
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - Çevresel			
Unsur	Malzemeler	Tam	TSKB VE ÇEVRE, S: 20
	Enerji	Tam	TSKB VE ÇEVRE, S: 20
	Su	Tam	TSKB VE ÇEVRE, S: 20
	Biyoeçitlilik	-	Geçerli değildir
	Emisyonlar, sıvı ve katı atıklar	Tam	TSKB VE ÇEVRE, S: 20
	Ürün ve hizmetler	Tam	KURUMSAL PROFİL, S: 6
	Uyum	Tam	TSKB'DE KURUMSAL YÖNETİM, S: 24
	Ulaştırma	Tam	TSKB VE ÇEVRE, S: 20
	Genel	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI -ÇEVRESEL BOYUT, S: 21 TSKB'nin Sürdürülebilir Yönetim Sistemi için aşağıdaki linke bakınız: http://www.tskb.com.tr/surdurulebilir_bankacilik/detail.aspx?SectionID=sBqkeJ2YQZQwBmgwPEiuhg%3d%3d&ContentId=Fj6NDDOJkkyIDWEPzL4poA%3d%3d
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - İşgücü Uygulamaları ve İnsana Yakışır İş			
Unsur	İstihdam	Tam	TSKB'DE İNSAN KAYNAĞI VE İŞ ORTAMI, S: 27
	İşgücü/Yönetim ilişkileri	Tam	TSKB'DE İNSAN KAYNAĞI VE İŞ ORTAMI, S: 27
	İş sağlığı ve güvenliği	Tam	TSKB'DE İNSAN KAYNAĞI VE İŞ ORTAMI, S: 27
	Eğitim ve öğretim	Tam	TSKB'DE İNSAN KAYNAĞI VE İŞ ORTAMI, S: 27

	Çeşitlilik ve fırsat eşitliği	Tam	TSKB'DE İNSAN KAYNAĞI VE İŞ ORTAMI, S: 27
	Kadın ve erkek çalışanların eşit ücretlendirilmesi	Tam	TSKB'DE İNSAN KAYNAĞI VE İŞ ORTAMI, S: 27
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - İnsan Hakları			
Unsur	Yatırım ve satınalma uygulamaları	Tam	TSKB Kariyer Fırsatları için: http://www.tskb.com.tr/tskb_kariyer/detail.aspx?SectionID=Fj6NDDOJkkyIDWEPzL4poA%3d%3d&ContentId=RamwgJhv%2fRuzi8PhnSgLA%3d%3d
	Ayrımcılık yapmama	Tam	TSKB'nin insan kaynakları politikası, çeşitlilik ve fırsat eşitliği temellerine dayanmaktadır. Banka, politikaları gereği, her türlü ayrımcılığa karşıdır.
	Örgütlenme özgürlüğü ve toplu sözleşme	Tam	TSKB'de toplu sözleşme uygulaması yoktur. Çalışanlar bireysel bazda işe alınırlar ve Türk Çalışma Kanunu'ndan kaynaklanan tüm haklara sahiptirler.
	Çocuk işçiliği	Tam	TSKB, Türkiye'de ve dünyanın başka bir yerinde her türlü çocuk işçiliği ile zorla ve zorunlu tutarak çalıştırmaya karşıdır. Bu tür kanunsuz girişimleri engellemeye yönelik inisiyatifleri desteklemektedir.
	Zorla ve zorunlu tutarak çalıştırma	Tam	Yukarıdaki madde açıklamasıyla aynıdır
	Güvenlik uygulamaları	Tam	TSKB'de, çalışma ortamının, çalışanların ve ziyaretçilerin güvenliğinin sağlanması, faaliyetlerinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. TSKB'DE SAĞLIK VE GÜVENLİK, S: 32
	Yerli hakları	-	Geçerli değildir
	Değerlendirme	Tam	TSKB ÜCRETLENDİRME VE ÖDÜLLENDİRME SİSTEMİ, S: 30
	İyileştirme	Tam	TSKB ÜCRETLENDİRME VE ÖDÜLLENDİRME SİSTEMİ, S: 30
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması - Toplum			
Unsur	Yerel halk	-	Geçerli değildir.
	Yolsuzluk	Tam	TSKB'DE KURUMSAL YÖNETİM, S: 24
	Kamu politikası	Tam	TSKB'DE KURUMSAL YÖNETİM, S: 24
	Rekabeti kısıtlayan davranış	Tam	TSKB'DE KURUMSAL YÖNETİM, S: 24

	Uyum	Tam	TSKB'DE KURUMSAL YÖNETİM, S: 24
Yönetim Yaklaşımı Açıklaması – Ürün Sorumluluğu			
Unsur	Müşteri sağlığı ve güvenliği	_	Geçerli değildir.
	Ürün ve hizmet etiketlemesi	_	Geçerli değildir.
FS15	Finansal ürün ve hizmetlerin adil bir biçimde geliştirilmesi ve pazarlanmasına yönelik politikalar	Tam	Bu politikalar, TSKB'nin genel kredilendirme politikalarına ve bütçe geliştirme hedeflerine uygun olarak belirlenmektedir.
	Pazarlama iletişimi	Tam	TSKB'nin müşterileriyle düzenli bir iletişimi bulunmaktadır. Banka'nın faaliyetleri, ürün ve hizmetleriyle ilgili bilgiler haber bültenleri, basın bültenleri ve sürekli güncellenen www.tskb.com web sitesi aracılığıyla müşterilere ulaştırılmaktadır.
	Müşterinin kişisel gizliliği	Tam	TSKB, müşteri gizliliği konusunda bütün kanun ve yönetmeliklere titizlikle uymaktadır.
	Uyum	Tam	TSKB'DE KURUMSAL YÖNETİM, S: 24

Kaynak: (<http://www.tskb.com.tr/>, 2014).

Tablo 31 : TSKB KSS Raporlaması Bölüm 3 - 1

STANDART AÇIKLAMALAR BÖLÜM III – PERFORMANS GÖSTERGELERİ			
Ürün ve Hizmet Etkisi			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzey	Açıklama
Ürün portföyü			
FS6	Toplam portföyün iş kollarına göre bölge, büyüklük (örnek mikro finansman /KOBİ / kurumsal vs.) ve sektör bazında dağılımı	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI –EKONOMİK BOYUT, S: 18
FS7	Sosyal fayda sağlamaya yönelik olarak geliştirilen ürün ve hizmetler için yapılan harcamalar (işkolu bazında)	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI –EKONOMİK BOYUT, S: 18
FS8	Çevresel fayda sağlamaya yönelik olarak geliştirilen ürün ve hizmetler için yapılan harcamalar (işkolu bazında)	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI –EKONOMİK BOYUT, S: 18
Denetim			
FS9	Çevresel ve sosyal politikalar ile ilgili risk yönetimi süreçlerinin uygulanma durumunu tespit etmeye yönelik denetim çalışmalarının kapsamı ve sıklığı	Tam	Proje koşullarından kaynaklanan farklılıklar olmakla beraber, her bir proje yılda en az bir kez denetlenmektedir. A Kategorisi bir proje söz konusu olduğunda, ERET

			sonuçları bağımsız denetçiler tarafından incelenmekte ve sonuçlar TSKB'ye raporlanmaktadır. Diğer taraftan, TSKB her yıl ISO 14001 ve ISO 14064 denetimlerinden geçmektedir.
Aktif Sahiplik			
FS10	Portföyde yer alıp çevresel-sosyal konularda etkileşimli ilişki kurulan şirketlerin sayısı ve yüzdesi	Tam	TSKB'nin bu tür bir iştiraki ve bağlı ortaklığı bulunmamaktadır.
FS11	Negatif veya pozitif çevresel ve sosyal taramaya konu edilen aktiflerin yüzdesi	Tam	TSKB'nin bu tür bir aktif bulunmamaktadır
FS12	Raporlama yapan şirketin oy hakkına/oy kullanma konusunda tavsiyede bulunma olanağına sahip olduğu iştiraklerinde çevresel ve sosyal konularda uyguladığı oy kullanma politikaları	Tam	TSKB'nin bu tür bir iştiraki ve bağlı ortaklığı bulunmadığından, bu konuda oy kullanma politikaları oluşturma gereği oluşmamıştır.
Ekonomik			
Ekonomik Performans			
EC1	Gelirler, işletme maliyetleri, çalışan ücretleri, bağışlar ve diğer toplumsal yatırımlar, birikmiş kârlar ve sermaye sağlayıcıları ile devletlere yapılan ödemeler de dâhil, üretilen ve dağıtılan doğrudan ekonomik değer	Tam	TSKB'nin topluma olan ekonomik katkısı finansal performansın ötesine geçmektedir. Banka, istihdam alanı açmakta, maaş ödemekte ve çalışanlarına yatırım yapmaktadır. Diğer yandan ödediği vergiler, tedarik zincirine sağladığı katkı ve müşteri ihtiyaçlarına uygun olarak ürettiği ürün ve hizmetlerle artı değer sağlamaktadır. TSKB'NİN ÜRETTİĞİ VE PAYLAŞTIĞI DEĞER-SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK GÖSTERGELERİ, S:9
EC2	İklim değişikliğinin kurumun mali sonuçlarına etkisi ve faaliyetlerinde yarattığı diğer riskler ve fırsatlar	Tam	YENİLENEBİLİR ENERJİ SEKTÖRÜ VE TSKB, S: 19 TSKB VE ÇEVRE, S: 20
EC3	Kurumun tanımlanmış fayda planı yükümlülüklerinin kapsam	Tam	Bilgi için aşağıdaki linkte bulunan 2012 Yıllık Faaliyet Raporu'na bakınız. http://www.tskb.com.tr/yatiri_mci_iliskileri/faaliyet_list.aspx?SectionID=Lh5iSo8jhHV08eqiNYCkSw%3d%3d&ContentId=tOYkdFOHjAc1LvMtnXJpIA%3d%3dS:102
EC4	Devletten alınan önemli mali destek	Tam	TSKB'nin devletten aldığı herhangi bir teşvik ve mali destek bulunmamaktadır.
Piyasadaki Konum			
EC5	Cinsiyet bazında, işe giriş seviyesi ücretinin belli başlı faaliyet bölgelerinde uygulanan en düşük ücrete oranı	-	Geçerli değildir.
EC6	Önemli operasyon yerlerinde yerel tedarikçilere yapılan ödemelerle ilgili politikalar, uygulamalar ve		TSKB, ödeme ve harcamalarla ilgili bilgiyi gizli ve rekabete açık bilgi olarak değerlendirmektedir. O nedenle

	harcama oranları		tedarikçilere yapılan ödemeler hakkında herhangi bir bilgi paylaşmamaktadır
EC7	Önemli operasyon yerlerinde yerel işe alma usulleri ve yerel halktan işe alınmış üst yöneticilerin oranı	Tam	TSKB'nin bütün kadrosu yerel çalışanlardan oluşmaktadır.
Dolaylı Ekonomik Etkiler			
EC8	Ticari, aynı veya hayır amaçlı girişimlerle, öncelikli olarak kamu yararına yapılan altyapı yatırımlarının ve sağlanan hizmetlerin geliştirilmesi ve etkisi	Tam	TSKB'nin çevresel eğitim programları, Türkiye için önemli ve değerli bir toplumsal kaynak oluşturmaktadır. TSKB'DE SOSYAL SORUMLULUK, S: 33
EC9	Etkilerin kapsamını da içerecek şekilde dolaylı ekonomik etkilerin anlaşılması ve tanımlanması	-	Geçerli değildir.
Çevresel			
Malzemeler			
EN1	Kullanılan malzemelerin ağırlık ya da hacim cinsinden ifadesi	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI – ÇEVRESEL BOYUT, S: 21
EN2	Girdi olarak kullanılan geri dönüştürülmüş malzemelerin yüzdesi	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI – ÇEVRESEL BOYUT, S: 21
Enerji			
EN3	Birincil enerji kaynağına göre doğrudan enerji tüketimi.	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI – ÇEVRESEL BOYUT, S: 21
EN4	Birincil enerji kaynağına göre dolaylı enerji tüketimi	Tam	TSKB, 1 Haziran 2009 tarihinde tüm hizmet binalarında yenilenebilir enerji kullanmaya başlamıştır. Banka, tükettiği elektriği ulusal şebekeden sağlamaktadır (özel sektörden bir üretici ile yapmış olduğu yenilenebilir enerji alım sözleşmesi kapsamında). Raporlama döneminde gerçekleşen elektrik tüketimleri için lütfen bakınız sayfa 21.
EN5	Kaynakların korunması ve verimliliği artırma çalışmaları sayesinde sağlanan enerji tasarrufu	-	Geçerli değildir.
EN6	Enerji verimliliği sağlayan veya yenilenebilir enerji kullanan ürün ve hizmetler sağlama girişimleri ve bu girişimlerin sonucunda enerji gereksinimlerindeki azalmalar	-	Geçerli değildir.
EN7	Dolaylı enerji tüketimini azaltma girişimleri ve elde edilen azalmalar	-	Geçerli değildir.
Su			
EN8	Kaynağına göre toplam su çekimi	Tam	TSKB yalnızca belediye kaynaklı şebeke suyu kullanmaktadır. SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI –

			ÇEVRESEL BOYUT, S: 21
EN9	Su çekimi nedeniyle önemli ölçüde etkilenen su kaynakları	Tam	TSKB'nin toplam su çekimi, doğal kaynakları etkileyecek bir düzeyde değildir.
EN10	Geri dönüştürülen ve tekrar kullanılan su miktarı ve yüzdesi		Geçerli değildir.
Biyçeşitlilik			
EN11	Koruma alanlarının ve koruma alanlarında olmayıp yüksek biyoçeşitlilik değerine sahip alanların içinde ya da sınırında sahip olunan, kiralanılan, yönetilen arazilerin yeri ve büyüklüğü	Tam	TSKB'nin gayrimenkulleri belirtilen bölgelerde veya yakınında yer almamaktadır.
EN12	Koruma alanlarındaki ve koruma alanlarında olmayıp yüksek biyoçeşitlilik değerine sahip alanlardaki faaliyet, ürün ve hizmetlerin biyoçeşitlilik üzerindeki önemli etkilerinin tanımlanması	Tam	TSKB tarafından sağlanan hizmetlerin biyoçeşitlilik üzerinde önemli bir etkisi bulunmamaktadır.
EN13	Koruma altına alınmış veya iyileştirilmiş doğal ortamlar	-	Geçerli değildir
EN14	Biyçeşitlilik üzerindeki etkilerin yönetimi için geliştirilen stratejiler, güncel aksiyonlar ve gelecek planları	-	Geçerli değildir
EN15	Faaliyetler nedeniyle doğal ortamları etkilenmiş, IUCN Kırmızı Listesindeki ve ulusal koruma listesindeki türlerin, yok olma riski derecesiyle birlikte sayısı	-	Geçerli değildir
Emisyonlar, sıvı ve katı atıklar			
EN16	Ağırlığa göre toplam doğrudan ve dolaylı sera gazı emisyonları	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI – ÇEVRESEL BOYUT, S: 21
EN17	Ağırlığa göre, ilgili diğer dolaylı sera gazı emisyonları	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI – ÇEVRESEL BOYUT, S: 21
EN18	Sera gazı emisyonlarını azaltma girişimleri ve elde edilen azalmalar	Tam	TSKB Türkiye'nin sera gazı emisyonlarını azaltmaya katkısı olan yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği projelerini finanse etmektedir. YENİLENEBİLİR ENERJİ SEKTÖRÜ VE TSKB, S: 19 ENERJİ VERİMLİLİĞİ PROJELERİ, S: 19
EN19	Ağırlığa göre, ozon tüketen maddelerin emisyonları	Tam	TSKB'nin faaliyetleri bu türden emisyonlara neden olmamaktadır
EN20	Türüne ve ağırlığına göre, NOx, SOx ve diğer önemli hava emisyonları	Tam	TSKB'nin faaliyetleri bu türden emisyonlara neden olmamaktadır
EN21	Kalitesine ve varış noktasına göre	Tam	TSKB, ofislerinde kullandığı suyu

	toplam su deşarjı		kanalizasyon sistemine deşarj etmektedir.
EN22	Türüne ve bertaraf yöntemine göre, toplam atık ağırlığı	Tam	SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK PERFORMANSI –ÇEVRESEL BOYUT, S: 21
EN23	Önemli sızıntıların toplam sayısı ve hacmi	Tam	TSKB'nin faaliyetleri sızıntıya veya tehlikeli atıkların ortaya çıkmasına neden olmamaktadır.
EN24	Basel Konvansiyonu I,II, III ve VIII ekleri kapsamında zararlı kabul edilen atıklardan taşınan, ihraç edilen, ithal edilen veya işlenen miktarları ile yurt dışına gönderilen atıkların oran	Tam	TSKB faaliyetlerinde, Basel Konvansiyonu I,II, III ve VIII ekleri kapsamında zararlı kabul edilen atıklardan herhangi birini faaliyetlerinde kullanmamaktadır.
EN25	Raporlama yapan kurumun su ve atık deşarjından etkilenen su ve diğer doğal ortamların adı, ölçeği, statüsü ve biyoçeşitliliği	Tam	TSKB, doğal su havzalarına ve habitatlara herhangi bir deşarj yapmamaktadır.
Ürün ve hizmetler			
EN26	Ürün ve hizmetlerin çevresel etkilerini azaltmaya yönelik girişimler ve bu etki	Tam	TSKB'nin bu konulardaki tüm faaliyetleri Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi kapsamında yürütülmektedir.
EN27	Satılmış ürünlerin ve bunların ambalaj malzemelerinin kategorilere göre geri toplama yüzdesi	Tam	TSKB, müşterilerine sunduğu ürünlerde kullanılan kağıt oranını düşürmeye yönelik önlemler almıştır (elektronik ekstre uygulaması vs.). Banka, halen bu alanda sağlayabileceği yeni iyileştirmeler üzerindeki çalışmalarını sürdürmektedir.
Uyum			
EN28	Çevresel yasa ve yönetmeliklere uyulmaması halinde uygulanan önemli para cezalarının maddi değeri ve parasal olmayan yaptırımların toplam sayısı	Tam	Raporlama döneminde TSKB'de bu kapsamda bir vaka meydana gelmemiştir.
Nakliye			
EN29	Kurumun ürünlerinin ve diğer mal ve malzemenin nakliyesi sırasında ve kurumun nakliye elemanları tarafından meydana getirilen çevre etkisi	Tam	TSKB çalışanlarının ulaşım ve seyahatlerinden kaynaklanan toplam CO2 emisyonu 2012 yılında 435 ton olmuştur. Bu, Banka'nın 2012 yılı toplam emisyonunun %45,82'sine tekabül etmektedir. Bu tutarın 139 tonu, Banka'nın çalışanlarını taşımak amacıyla kullandığı araçlardan salınmıştır.

Kaynak: (<http://www.tskb.com.tr/>, 2014).

Tablo 32 : TSKB KSS Raporu Bölüm 3 - 2

Sosyal: İşgücü Uygulamaları ve İnsana Yakınsır İş			
Gösterge	Tanım	Raporlama Düzeyi	Açıklama
İstihdam			
LA1	İstihdam türüne, iş sözleşmesine bölgesine ve cinsiyete göre toplam işgücü	Tam	TSKB İNSAN KAYNAĞI YAPISI – BAŞLICA GÖSTERGELER, S: 27
LA2	Yaş grubuna, cinsiyete ve bölgeye göre personel devir hızı ve kurumdan ayrılanların toplam sayısı	Tam	TSKB İNSAN KAYNAĞI YAPISI – BAŞLICA GÖSTERGELER, S: 27
LA15	İzin bitimi sonrası işe geri dönen çalışanların cinsiyet bazında izin günü sayısı	Tam	TSKB İNSAN KAYNAĞI YAPISI – BAŞLICA GÖSTERGELER, S: 27
İşgücü/yönetim ilişkileri			
LA4	Toplu iş sözleşmeleri kapsamına giren çalışanların yüzdesi	Tam	TSKB’de toplu sözleşme uygulaması yoktur. Çalışanlar bireysel bazda işe alınırlar ve Türkiye’de geçerli iş ve kanunu ve mevzuatından kaynaklanan tüm haklara sahiptirler.
LA5	Toplu sözleşmelerde belirtilip belirtilmediği de dâhil, önemli operasyonel değişiklikler konusunda asgari ihbar süresi	Tam	TSKB, Türkiye’de bu konuları düzenleyen iş kanunlarına tam olarak uymaktadır.
İş sağlığı ve güvenliği			
LA7	Yaralanma, meslek hastalıkları, kaybedilen günler ve işe devamsızlık oranları ve ölümlerle sonuçlanan iş kazalarının bölgelere ve cinsiyete göre dağılımı	Tam	Raporlama döneminde ölümlerle veya yaralanma ile neticelenen herhangi bir vaka yaşanmamıştır. İşe devamsızlık oranları hakkında sayfa 27’de yer alan TSKB İNSAN KAYNAĞI YAPISI – BAŞLICA GÖSTERGELER bölümüne bakınız.
LA8	Ciddi hastalıklarla ilgili olarak işgücü mensuplarına, ailelerine veya yerel halka yardım etmek üzere uygulanan eğitim, öğretim, rehberlik, hastalık önleme ve risk kontrol programları	Tam	2011’de 13 ve 2012’de 17 TSKB çalışanı ilk yardım eğitimi almışlardır. İlk yardım eğitimi sertifikalı olup, iki gün sürmektedir.
Eğitim ve öğretim			
LA10	Çalışan kategorisine göre, çalışan başına düşen yıllık ortalama eğitim saatleri	Tam	YETKİNLİKLERİN GELİŞTİRİLMESİ VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI, S: 31
LA12	Düzenli şekilde performans ve kariyer gelişimi değerlendirmesi alan çalışanların cinsiyete göre yüzdesi	Tam	Raporlama döneminde TSKB’nin bankacılık faaliyetlerinde çalışan personelinin tamamı için performans değerlendirmesi yapılmıştır.

Çeşitlilik ve fırsat eşitliği			
LA13	Çalışanların cinsiyet, yaş grubu, azınlık grubu üyeliği ve diğer çeşitlilik göstergelerine göre dağılımı ve yönetim organlarının kompozisyonu	Tam	TSKB İNSAN KAYNAĞI YAPISI – BAŞLICA GÖSTERGELER, S: 27
Kadın ve erkek çalışanların eşit ücretlendirilmesi			
LA14	Çalışan kategorisine göre erkek çalışanların kök ücretlerinin kadınlarınkine oranı	Tam	TSKB’de ücret seviyeleri açısından cinsiyete dayalı bir yaklaşım söz konusu olmadığından kadın ve erkek çalışanların ücretlerinin birbirine oranı ücret politika eğrisinin tespitinde ve uygulanmasında önem arz etmemektedir.
Sosyal: İnsan Hakları			
Yatırım ve satın alma uygulamaları			
HR1	İnsan hakları ile ilgili hükümler içeren veya insan hakları taramasından geçen önemli yatırım anlaşmalarının yüzdesi ve toplam sayısı	Tam	2011 ve 2012 yıllarında ABD Doları karşılığı toplam tutarı 1.133 milyon ABD Doları olan dokuz adet orta ve uzun vadeli sözleşme imzalanmıştır. Bu sözleşmelerin %91’inde insan haklarını ilgilendiren düzenleyici maddeler yer almaktadır. Raporlama döneminde herhangi bir sözleşme insan hakları açısından bir incelemeye konu olmamıştır.
HR2	İnsan hakları ve alınan önlemler konusunda taramadan geçen önemli tedarikçilerin ve yüklenicilerin yüzdesi	Tam	TSKB, tedarikçi ilişkisi içinde bulunduğu şirketlerin çalışanlarının gelir vergilerini ve sigorta primlerini ödeme durumunu kontrol eder. Banka, mal ve hizmet satın aldığı tüm tedarikçilerinin çevre yönetim sistemine ve ISO14001 standartlarına uyum göstermelerini talep eder. Bu durum tedarikçi sözleşmelerinde düzenlenmiştir.
Ayrımcılık yapmama			
HR4	Ayrımcılık konusunda toplam vaka sayısı ve alınan önlemler	Tam	Raporlama döneminde TSKB’de herhangi bir ayrımcılık vakası yaşanmamıştır.
Örgütlenme özgürlüğü ve toplu sözleşme			
HR5	Örgütlenme özgürlüğünü kullanma ve toplu sözleşme yapma haklarının önemli ölçüde risk altında olabileceği operasyonlar ve bu hakları desteklemek üzere alınan önlemler	Tam	Bu türden bir vaka tespit edilmediğinden herhangi bir politika geliştirme ihtiyacı doğmamıştır.
Çocuk işçiliği			

HR6	Çocuk işçiliği vakaları açısından önemli risk içerdiği belirlenen operasyonlar ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak alınan önlemler	Tam	Raporlama döneminde TSKB'nin tedarikçileri arasında bu türden bir vaka tespit edilmediğinden, herhangi bir politika geliştirme veya önlem alma ihtiyacı doğmamıştır.
Zorla veya zorunlu tutarak çalıştırma			
HR7	Zorla veya zorunlu tutarak çalıştırma vakaları açısından önemli risk içerdiği belirlenen operasyonlar ve zorla veya zorunlu tutarak çalıştırmanın ortadan kaldırılmasına yönelik olarak alınan önlemler	Tam	Raporlama döneminde TSKB'nin tedarikçileri arasında bu türden bir vaka tespit edilmediğinden, herhangi bir politika geliştirme veya önlem alma ihtiyacı doğmamıştır.
Değerlendirme			
HR10	İnsan hakları açısından incelemeye veya etki değerlendirmesine tabi olan faaliyetlerin oranı ve sayısı	Tam	Raporlama döneminde TSKB'nin herhangi bir tedarikçisi insan hakları açısından incelemeye veya etki değerlendirmesine tabi tutulmamıştır
İyileştirme			
HR11	İnsan hakları konusunda yapılan ve mekanizmalar kapsamında çözüme ulaştırılan şikayetlerin sayısı	Tam	Raporlama döneminde, insan hakları alanında TSKB'ye herhangi bir şikayet yapılmamıştır.
Sosyal: Toplum			
Yerel halk			
SO1 (FSSS)	Giriş, işletme ve çıkış da dâhil, operasyonların yerel halk üzerindeki etkilerini değerlendiren ve yöneten tüm programların ve uygulamaların niteliği, kapsamı ve etkililiği	Tam	TSKB, finanse ettiği projelerin etkilerini ERET modeli kapsamında değerlendirmekte ve yönetmektedir.
SO1 (G3.1)	Toplum üzerinde etki ve fark yaratmaya odaklı faaliyetlerin ve gelişim programlarının oranı	Tam	Finanse edilen projelerin toplum üzerindeki etkileri ERET modeli kapsamında değerlendirilir. Buna ek olarak, proje alanlarında gerçekleştirilen ziyaretler esnasında, yerel halkın proje hakkındaki görüşleri ve talepleri de tespit edilir ve dikkate alınır.
FS13	Az nüfuslu veya ekonomik olarak gelişmemiş bölgelerdeki hizmet noktaları	Tam	TSKB'nin az nüfuslu veya ekonomik olarak gelişmemiş bölgelerde şubesi yoktur.
FS14	Engellilerin finansal hizmetlere erişimini geliştirmeye yönelik inisiyatifler	Tam	TSKB bir yatırım ve kalkınma bankasıdır. Dolayısıyla, Banka'nın engellilere yönelik bireysel bankacılık hizmetleri yoktur.
SO9	Yerel halkın üzerinde potansiyel veya mevcut negatif etkisi bulunan faaliyetler	Tam	TSKB yerel halk üzerinde olumsuz etkisi olabilecek herhangi bir projeyi finanse etmez

SO10	Yerel halkın üzerinde potansiyel veya mevcut negatif etkisi bulunan faaliyetlere uygulanan önleyici ve giderici tedbirler	Tam	TSKB'nin yerel halkın üzerinde olumsuz etkisi olan bir operasyonu bulunmadığı gibi, Banka, yerel halk üzerinde potansiyel bir negatif etkiye sahip olduğunu tespit ettiği bir projeyi de finanse etmez.
Yolsuzluk			
SO2	Yolsuzlukla ilgili riskler yönünden analiz edilen işletme birimlerinin yüzdesi ve toplam sayısı	Tam	Lütfen TSKB'nin 2012 yılı Faaliyet Raporu'nun 77-79 sayfalarına bakınız: http://www.tskb.com.tr/images/PartDocuments/TSKB_FR_Final.pdf S:77-79
SO3	Kurumun yolsuzluğu önleme politika ve prosedürleri konusunda eğitim alan çalışanların yüzdesi	Tam	20 Ekim 2011 tarihinde düzenlenen kara paranın aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi konulu MASAK prezantasyonuna 71 çalışan katılmıştır. 16 Ekim 2012'de düzenlenen benzer bir çalışmaya katılan TSKB çalışanlarının sayısı ise 54'tür.
SO4	Yolsuzluk vakalarına karşı alınan önlemler	Tam	Raporlama döneminde herhangi bir yolsuzluk vakası tespit edilmediğinden bu konuda bir önlem alınmasına ihtiyaç doğmamıştır.
Kamu politikası			
SO5	Kamu politikalarına karşı tutum ve kamu politikası geliştirmeye ve lobi faaliyetlerine katılım	Tam	TSKB herhangi bir politik faaliyete taraf olmadığı gibi kamu politikası geliştirme faaliyetlerine de katılmamaktadır.
SO6	Ülkelere göre siyasi partilere, politikacılara ve ilgili kuruluşlara yapılan mali ve aynı yardımların tutarı	Tam	TSKB, herhangi bir siyasi partiye, siyasetçiye veya ilgili kuruluşlara mali ve aynı yardımda bulunmamaktadır.
Rekabeti kısıtlayan davranış			
SO7	Rekabeti kısıtlayan davranış, tröst ve tekelcilik uygulamalarına yönelik yapılan yasal işlemlerin toplam sayısı ve bu işlemlerin sonuçları	Tam	Raporlama döneminde TSKB rekabeti kısıtlayan davranış, tröst ve tekelcilik uygulamalarına yönelik olarak herhangi bir yasal işleme konu olmamıştır.
Uyum			
SO8	Yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle kesilen önemli cezaların parasal değeri ve parasal olmayan yaptırımların toplam sayısı	Tam	Raporlama döneminde TSKB'ye bu kapsamda uygulanan bir ceza veya yaptırım olmamıştır.
Sosyal: Ürün Sorumluluğu			
Müşteri sağlığı ve güvenliği			
PR1	İyileştirilmek üzere ürünlerin ve hizmetlerin sağlık ve güvenlik etkilerinin değerlendirildiği yaşam döngüsü evreleri ve bu prosedürlere tabi olan ana ürün ve hizmet kategorilerinin yüzdesi	Tam	TSKB'nin kurumsal stratejileri, güvenli, yalın ve kullanımı kolay ürünlerin geliştirilmesine imkan sunmaktadır. TSKB'nin hedefi tüm ürün ve hizmetlerinin müşterilerin ve düzenleyici otoritenin beklentilerini eksiksiz karşılmasını sağlamaktır.

PR2	Ürünlerle ilgili yasa ve gönüllü standartlarla belirlenen sağlık ve güvenlik kurallarına uyulmaması sonucunda ortaya çıkan vaka sayısı ve sonuçları	Tam	Raporlama döneminde TSKB'ye bu kapsamda ulaşan bir şikayet olmamıştır.
Ürün ve hizmet etiketlemesi			
PR3	Prosedürlerin gerekli gördüğü ürün ve hizmet bilgilerinin türü ve bu bilgi gerekliliklerine tabi olan ana ürün ve hizmetlerin yüzdesi	Tam	TSKB, ürün ve hizmetleri hakkındaki açıklayıcı bilgileri, kanun ve yönetmeliklere uygun olarak, müşterilerine sunmaktadır. Örneğin, müşterilere kredi sözleşmeleri ve kredi koşulları hakkında bilgi ve dokümantasyon verilmektedir. Diğer taraftan, TSKB, sunduğu ürün ve hizmetlerin, müşterilerce piyasada mevcut benzer ürün ve hizmetlerle kolayca kıyaslamalarına olanak sağlayacak bilgi ve objektif desteği de vermektedir.
PR4	Ürünlerle ve hizmetlerle ilgili yasa ve gönüllü standartlarla belirlenen içerik bilgisi ve ambalaj kurallarına uyulmaması sonucunda ortaya çıkan vaka sayısı ve sonuçları	Tam	Raporlama döneminde TSKB'ye bu kapsamda ulaşan bir şikayet olmamıştır.
FS16	Hedef kitlesine göre finansal okur yazarlığı geliştirmeye yönelik inisiyatifler	Tam	TSKB'nin sosyal sorumluluk projeleri kurumsal, ticari ve KOBİ müşterileri için son derece değerli bir referans kaynağı oluşturmaktadır. TSKB'DE SOSYAL SORUMLULUK, S: 33
Pazarlama iletişimi			
PR6	Reklam, tanıtım ve sponsorluk da dâhil, pazarlama iletişimi ile ilgili yasalara, standartlara ve gönüllü kurallara bağlı kalmaya yönelik programlar	Tam	TSKB, reklam, tanıtım ve sponsorluk da dâhil, pazarlama iletişimi ile ilgili yasalara, standartlara ve gönüllü kurallara tam uyum içinde faaliyet göstermektedir.
PR7	Sonuçların türüne göre, reklam, tanıtım ve sponsorluk da dâhil, pazarlama iletişimi ile ilgili yönetmeliklere ve gönüllü kurallara uyum sağlamama vakalarının toplam sayısı	Tam	Raporlama döneminde TSKB'ye bu kapsamda ulaşan bir şikayet olmamıştır.
Müşteri gizliliği			
PR8	Müşterinin kişisel gizliliğinin ihlalleri ve müşteri verilerinin kaybedilmesi ile ilgili doğrulanmış toplam şikayet sayısı	Tam	Raporlama döneminde TSKB'ye bu kapsamda ulaşan bir şikayet olmamıştır.
Uyum			
PR9	Ürün ve hizmetlerin tedariki ve kullanımı ile ilgili yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle kesilen önemli cezaların parasal değeri	Tam	Raporlama döneminde TSKB'de ürün ve hizmetlerin tedariki ve kullanımı ile ilgili yasa ve yönetmeliklere uyulmaması nedeniyle ortaya çıkmış herhangi bir vaka tespit edilmemiştir.

Kaynak: (<http://www.tskb.com.tr/>, 2014).

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nın yayınlamış olduğu raporu incelerken doğru bir karşılaştırma yapabilmek için öncelikle uygulama seviyesi ve bu seviyenin gereklilikleri incelenmiştir. Banka, A+ uygulama seviyesinde rapor hazırlamış ve yayınlamıştır. GRI A+ uygulama seviyesinde raporlama yapan bir kurumdan raporunda şu maddelere yer vermesini istemektedir:

- 1.1-1.2, 2.1-2.10, 3.1- 3.13, 4.1- 4.17 numaralı profil açıklamalarının yapılması.
- Her gösterge kategorisi için yönetim yaklaşımı açıklamalarının yapılması.
- Önceliklendirme prensibinin gereklerini yerine getirmek üzere
  - a) gösterge hakkında rapor hazırlanması, ya da
  - b) dışarıda bırakma nedenini açıklayarak, her bir temel G3 ve sektör eki göstergesi için yanıt verilmesi.
- Hazırlanmış olan raporun dış denetimden geçmesi için gerekli prosedürlerin uygulanması.

TSKB'nin raporu incelendiğinde profil açıklamaları kısmında gerekli açıklamaların tamamının yapıldığı görülebilmektedir. Profil açıklamaları kısmında banka, GRI tarafından istenen tüm maddelere değinmiştir.

Gösterge kategorilerine bakıldığında ise bankanın finans sektörü de dahil tüm gösterge kategorileri için yönetim yaklaşımı açıklamalarını yaptığı görülebilmektedir. TSKB hazırlamış olduğu raporda GRI'nın finans sektörü ayrımını da ele alarak bu ayrıma göre gereklilikleri yerine getirmiştir. Yani, raporda standart rapor örneğinin yanısıra bankalardan talep edilen tüm gereklilikleri sunmuştur.

Üçüncü maddede yer alan önceliklendirme prensibi ise bir raporda yer alan bilgilerin, kurumun önemli ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerini yansıtan veya paydaşların değerlendirmeleri ve kararları üzerinde ciddi etkisi olabilecek konuları ve göstergeleri kapsamasını ifade etmektedir. Bu doğrultuda banka her bir gösterge hakkında rapor yayınlamıştır.

Son olarak A uygulama seviyesinin '+' değerini alabilmesi için raporun dış denetimden geçmiş olması gerekmektedir. Banka yapmış olduğu GRI onaylı beyanı

ile hazırladığı raporunu dış denetimden de başarı ile geçirdiğini kanıtlamaktadır. Dış denetim şartını da sağladığı için A+ seviyesindeki raporunun GRI tarafından yayınlanan taslak rapor ile uyumlu olduğunu ve GRI tarafından istenen tüm şartları sağladığını söyleyebiliriz.

TSKB'nin yayınlamış olduğu bu rapor, Bankanın kendisinin de beyan ettiği üzere GRI A+ seviyesinde Türkiye'de yayınlanmış ilk rapor olma özelliğine sahiptir.

3.5. Türk Bankacılık Sektöründe Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlama Düzeyinin Değerlendirilmesi

Ülkemizde bankalar son yıllarda finansal faaliyetleri ile olduğu kadar sosyal sorumluluk faaliyetleri ile de ön plana çıkmaktadırlar. Bankalar bu faaliyetleri ile hem kendi sürdürülebilirliklerini sağlamakta hem de toplum için faydalı işler yapmaktadırlar. Bu sayede bankalar bir yandan sosyal sorumluluklarını yerine getirmekte bir yandan da uzun vadede kendilerine yatırım yapmış olmaktadır. Çünkü toplum, kendisi için faaliyet gösteren kurumları daha fazla benimsemekte ve işlemlerinde bu kurumlar ile çalışmayı tercih etmektedir. Sosyal sorumluluk faaliyeti yapan ve bu faaliyetleri güvenilir standartlar çerçevesinde raporlaştırarak yayınlayan bankalar, kısa ve uzun vadede bu uygulamalardan olumlu etkilemektedir.

Tablo 33, Türk bankacılık sisteminde faaliyet gösteren bankaların KSS faaliyetleri ve KSS raporlama durumlarını göstermektedir.

Tablo 33 : Türk Bankacılık Sistemi Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlama Durumu

Banka Adı	KSS Politikası Var mı?		KSS Raporu Var mı?		KSS Raporu GRI Uyumluluk Düzeyi	Ek Bilgiler
	Var	Yok	Var	Yok		
Mevduat Bankaları						
Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları						
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	X		X		Uyumlu / A+ uygulama seviyesi	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A+ uygulama seviyesinde bir rapor yayınlamıştır.
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	X		X		Uyumlu değil	Halkbank KSS ve KOBİ'ler başlığı altında bir rapor yayınlamıştır. Ancak bu rapor GRI standartlarında değildir. Rapor içeriği KSS uygulaması yapan KOBİ'lerdir.
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	X			X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır. KSS Politikasına ilişkin bilgiler bankanın internet sayfasında yer almaktadır.
Özel Sermayeli Mevduat Bankaları						
Adabank A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Akbank A.Ş.	X		X		Uyumlu / B uygulama seviyesi	GRI B uygulama seviyesinde bir rapor yayınlamıştır.
Anadolubank A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Fibabanka A.Ş.	X			X	-	Banka yalnızca Sosyal ve Çevresel Sorumluluk Politikası yayınlamıştır. KSS Politikasına ilişkin bilgiler bankanın internet sayfasında yer almaktadır.
Şekerbank T.A.Ş.	X		X		Uyumlu / A uygulama seviyesi	GRI A uygulama seviyesinde bir rapor yayınlamıştır.
Tekstil Bankası A.Ş.	X				-	Bağış ve Yardım politikası bulunmaktadır. KSS Politikasına ilişkin bilgiler bankanın internet sayfasında yer almaktadır.

Turkish Bank A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır.
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	X			X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır. KSS Politikasına ilişkin bilgiler bankanın internet sayfasında yer almaktadır.
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	X		X		Uyumlu / A uygulama seviyesi	Garanti Bankası GRI A uygulama seviyesinde rapor hazırlamıştır
Türkiye İş Bankası A.Ş.	X		X		Uyumlu / B uygulama seviyesi	İş Bankası GRI B uygulama seviyesinde rapor hazırlamıştır
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	X		X		Uyumlu / B uygulama seviyesi	Yapı ve Kredi Bankası B uygulama seviyesinde bir rapor yayınlamıştır.
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar						
Birleşik Fon Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Yabancı Sermayeli Bankalar						
Türkiye’de Kurulmuş Yabancı Sermayeli Bankalar						
Alternatif Bank A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Arap Türk Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ Turkey A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Burgan Bank A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Citibank A.Ş.	X		X		Uyumlu / B uygulama seviyesi	GRI'e göre B uygulama seviyesinde rapor yayınlamıştır.
Denizbank A.Ş.	X			X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır. KSS Politikasına ilişkin bilgiler bankanın internet sayfasında yer almaktadır.
Deutsche Bank A.Ş.	X		X		Uyumlu / A+ uygulama seviyesi	Deutsche Bank en üst uygulama seviyesi olan GRI A+ uygulama seviyesinde rapor yayınlamıştır.
Finans Bank A.Ş.	X			X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır.

						KSS Politikasına ilişkin bilgiler bankanın internet sayfasında yer almaktadır.
HSBC Bank A.Ş.	X			X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır. KSS Politikasına ilişkin bilgiler bankanın internet sayfasında yer almaktadır.
ING Bank A.Ş.	X			X	-	ING Bank KSS faaliyetlerini Toplumsal Yatırımlarımız başlığı altında bir kitap şeklinde yayınlamıştır.
Odea Bank A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Rabobank A.Ş.	X				-	Kurumsal sürdürülebilirlik politikası vardır.
Turkland Bank A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Türkiye’de Şube Açan Yabancı Sermayeli Bankalar						
Bank Mellat		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Habib Bank Limited		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Intesa Sanpaolo S.p.A.					-	Bilgiye Ulaşılamamıştır
JPMorgan Chase Bank N.A.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Société Générale (SA)		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
The Royal Bank of Scotland Plc.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Kalkınma ve Yatırım Bankaları						
Kamusal Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları						
İller Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Türk Eximbank		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır. Çevre Uygulama Esasları uygulanmaktadır.
Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	X			X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır. Bankanın internet sitesinden Çevre Politikasına ulaşılabilir.

Özel Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları						
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Diler Yatırım Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
GSD Yatırım Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Taib Yatırım Bank A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	X		X		Uyumlu / A+ uygulama seviyesin	Türkiye'de ilk A+ uygulama seviyesinde rapor yayınlayan bankadır
Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları						
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.	X		X		Uyumlu değil	Faaliyet raporu yayınlamaktadır. Sürdürülebilirlik raporuna bankanın internet adresinden ulaşılabilir.
Katılım Bankaları						
Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.		X		X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır
Asya Katılım Bankası A.Ş.	X			X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır. Sosyal Sorumluluk faaliyetlerine bankanın internet adresinden ulaşılabilir.
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	X			X	-	Faaliyet raporu yayınlamaktadır. Sosyal Sorumluluk faaliyetlerine bankanın internet adresinden ulaşılabilir.
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	X		X		Uyumlu / A+ uygulama seviyesi	GRI A+ uygulama seviyesinde kurumsal sosyal sorumluluk raporu yayınlamıştır.

Türkiye'de 2015 Ocak ayı itibariyle faaliyet gösteren 51 banka bulunmaktadır. Bu bankalar incelendiğinde, KSS ile ilgili uluslararası platformda üst kurum olan GRI standartlarına uygun rapor hazırlayan 10 bankanın olduğu görülmektedir. 51 bankadan sadece 12 tanesi KSS raporu yayınlamaktadır. Bu raporlarına 10 tanesi GRI standartlarına uygundur. Farklı uygulama seviyelerindeki GRI standartlarına uygun olarak hazırlanan bu raporlardan sadece 4 tanesi dış (bağımsız) denetimden geçerek hazırlanmış ve gereklilikleri tamamen sağlamış A+ seviyesindedir.

Türkiye'de faaliyet gösteren bankalardan 12 tanesi KSS faaliyetleri ile ilgili rapor yayınlamaktadır. Bunlar;

- Türkiye İş Bankası
- Garanti Bankası
- Akbank
- Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
- Yapı ve Kredi Bankası
- Deutsche Bank
- Citibank
- Standard Chartered Yatırım Bankası Türk
- Türkiye Halk Bankası
- Türkiye Finans Katılım Bankası
- Şekerbank
- Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası

şeklinde sıralanmaktadır. Adı geçen bu 12 banka, yıl içinde tüm faaliyetlerine yönelik hazırlanan faaliyet raporları ve finansal raporların yanısıra günümüzde rekabet koşullarına ayak uydurabilmek için gerekli hale gelen KSS raporlarını da yayınlamışlardır. Hazırladıkları raporlarda KSS faaliyetlerine ayrıntılı şekilde yer veren bu bankaların bir kısmı raporlarını uluslararası standartlar çerçevesinde hazırlayarak bu konuda yetkili kurumdan onay almışlardır. Bunlar:

- Türkiye İş Bankası
- Garanti Bankası
- Akbank
- Türkiye Sınai Kalkınma Bankası

- Deutsche Bank
- Citibank
- Türkiye Finans Katılım Bankası
- Şekerbank
- Yapı ve Kredi Bankası
- Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası

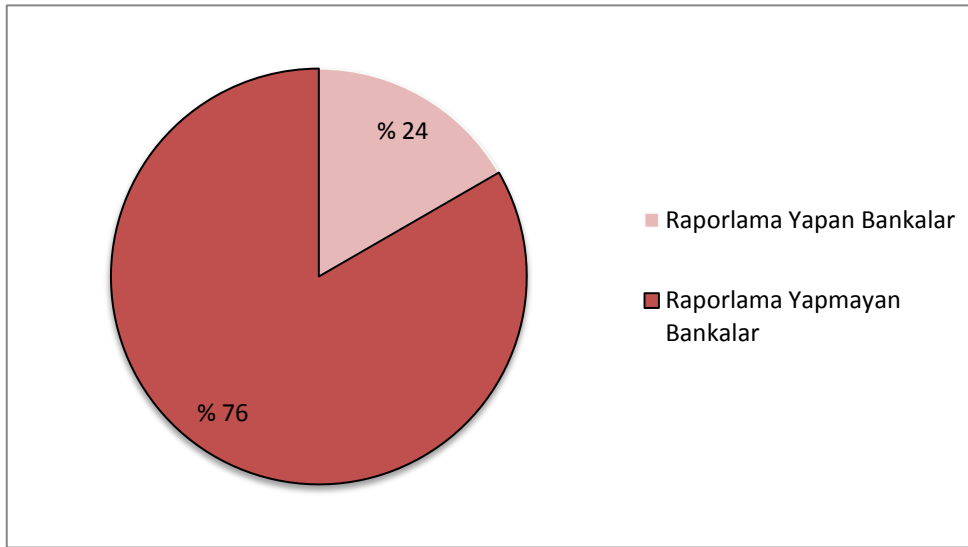
şeklinde sıralanmaktadır.

Bu bankalar, KSS raporlama konusunda küresel anlamda geçerliliğini kanıtlamış standartlar sunan en yetkili kurum olan Global Reporting Initiative'in sunduğu çeşitli uygulama seviyelerinde raporlar hazırlamışlardır. Bunlardan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Türkiye Finans Katılım Bankası, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ve Deutsche Bank GRI A+ uygulama seviyesinde raporlama yaparken, Garanti Bankası ve Şekerbank GRI A uygulama seviyesinin gerekliliklerini yerine getirerek hazırladığı raporu yayınlamıştır. Akbank, Citibank, Türkiye İş Bankası ve Yapı ve Kredi Bankası ise GRI B uygulama seviyesinde hazırladıkları raporları yayınlamışlardır.

Raporlamalarını GRI standartlarında hazırlayan bankalardan Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası kamusal sermayeli mevduat bankası, Türkiye İş Bankası, Akbank, Şekerbank, Yapı ve Kredi Bankası ve Garanti Bankası özel sermayeli mevduat bankaları ve Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankasıdır. Citibank, Deutsche Bank ve katılım bankası olan Türkiye Finans Katılım Bankası ise yabancı sermayeli bankalardır. Yabancı sermayeli bankalardan Deutsche Bank bir Alman bankası olup Türkiye'de yalnızca 1 şubesi bulunurken Citibank ise Amerikan bankasıdır ve Türkiye'de 8 şubesi bulunmaktadır. Türkiye Finans Katılım Bankası ise %60'lık bir kısmı Suudi Arabistan tarafından alınmış olduğundan yabancı sermayeli sınıfına giren bir bankadır. GRI standartlarında raporlama yapan bankaların 3 tanesi yabancı sermayeli banka olduğundan Türk sermayeli yalnızca 7 banka GRI standartlarında raporlama yapmaktadır.

Bankaların sayısına ve raporlama oranına bakıldığında raporlamanın çok az sayıda banka tarafından yapıldığı görülebilmektedir. Ancak inceleme sonucunda 24

bankanın kurumsal sosyal sorumluluk politikasının olduğu görülmektedir. Yani raporlama yapmayan 12 bankanın daha kurumsal sosyal sorumluluğa yönelik politika ve faaliyetleri bulunmaktadır. Bu bankalar kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerini kendi web sitelerinde belli bir standarda uymaksızın yayınlamaya yönelik kesimlere ilan etmektedirler. Bunun yanı sıra, bankaların tamamı yıllık faaliyet raporu yayınlamaya yönelik kurumsal sosyal sorumluluğa yönelik faaliyetlerini bazen bu raporun içine de dahil edebilmektedirler. Ancak son yıllarda uluslararası geçerliliği olan bir KSS raporlama standardı geliştirilmiştir. Küresel faaliyet gösteren ve ilgili tüm kesimlere sağlıklı ve güvenilir bilgi sunmak isteyen kurumlar bu standartlara uygun bir rapor hazırlamaya başlamışlardır. Ülkemizde bu standardı ele alan yalnızca 10 bankanın olması düşük bir orandır. Bunların ise yalnızca 4 tanesi standartları tam anlamıyla sağlayan kapsamlı bir rapor sunmaktadır.

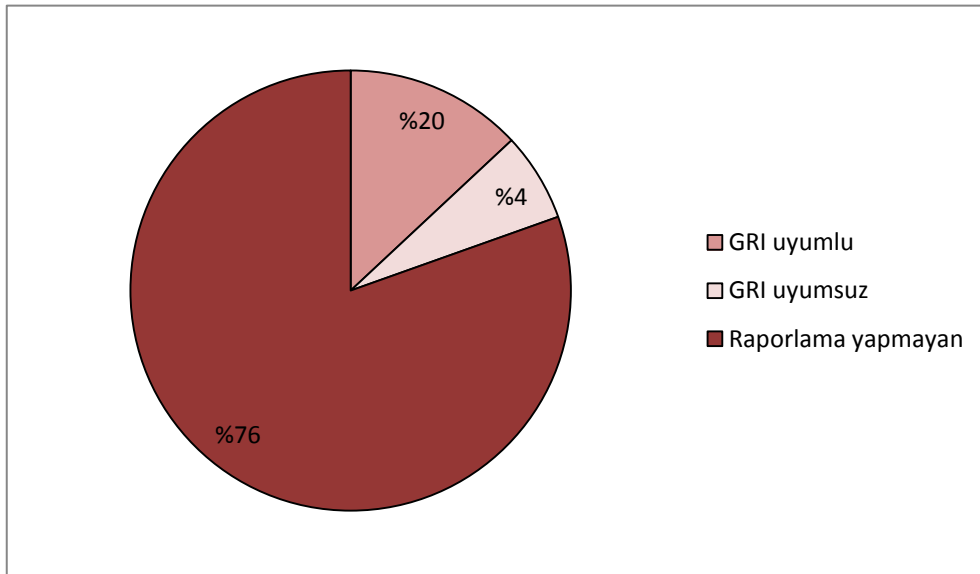
Şekil 10 : KSS Raporlaması Yapan Bankaların Oranı

Ülkemizdeki bankaların çoğu finansal faaliyetlerinin yanı sıra sosyal sorumluluk faaliyetleri ile de ön plana çıkmaya başlamıştır. Ancak bu faaliyetlerini düzenli bir standarda uygun raporlayan ve ilgili kesimlere sunan banka sayısı çok azdır. Birçoğu finansal raporlarında bu bilgilere yer verirken, bu konuya hiç değinmeyenler de mevcuttur. Ancak küreselleşmenin de etkisi ile artan rekabet koşullarında ayakta kalabilmek ve devamlılığını sağlayabilmek için tüm kurumların uluslararası standartlar çerçevesinde bu raporları hazırlaması önem arz etmektedir.

Şekil 10'da görsel olarak belirtilen oranlar Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların yalnızca %24'lük bir kesiminin raporlama yaptığını göstermektedir. Bu oran oldukça düşüktür.

Raporlama standartları Avrupa ve Amerika'da 2000'li yılların başında kullanılmaya başlanmışken ülkemizde bankacılık sektöründe ilk KSS raporlaması 2009 yılında Akbank tarafından yapılmıştır. Günümüzde ise hala yalnızca 10 banka tarafından GRI standartlarında raporlama yapılıyor olması oldukça düşük bir sayıdır. Küreselleşmenin getirdiği ağır rekabet koşullarına direnebilmek için kurumların bu raporlama türüne ve sosyal sorumluluk faaliyetlerine önem vermeleri gerekmektedir. Kurumsal vatandaşlık günden güne önem kazanan bir kavram olarak değerlendirilmekte ve bireyler artık kurumlardan esas faaliyetlerinin yanı sıra sosyal olarak da hassasiyet kazanarak tüketici ve çevre yararına uygulamalarda bulunmalarını beklemektedir.

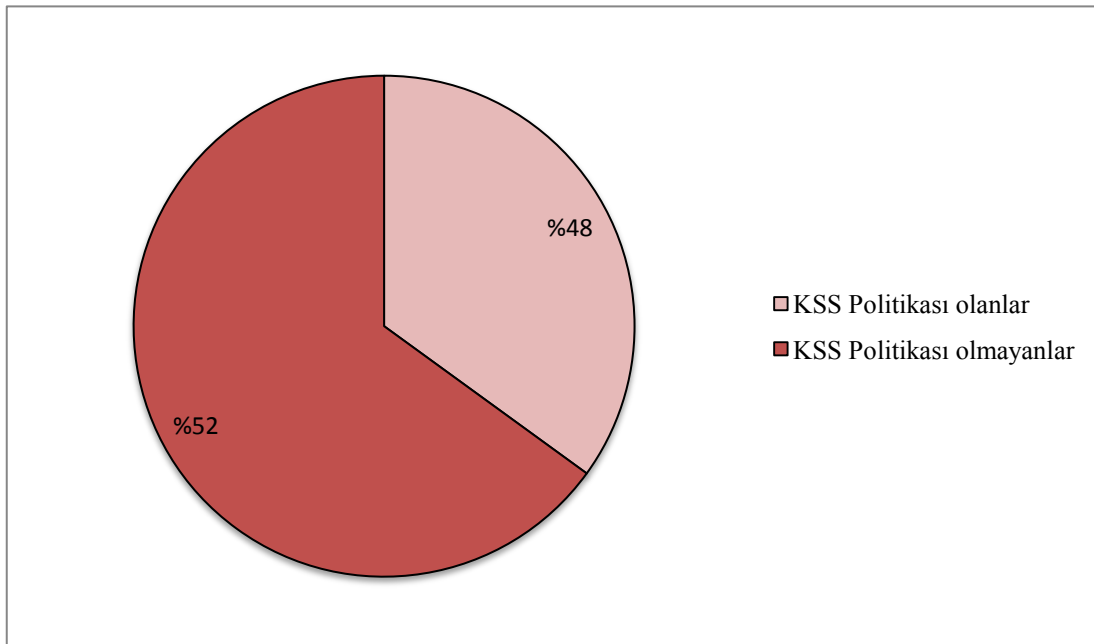

Şekil 11 : GRI Uyumlu Raporlama Oranı

Şekil 11'de Türkiye'de faaliyet gösteren tüm bankalar arasında GRI uyumlu rapor hazırlayan bankaların oranı görülmektedir. Türkiye'de faaliyet gösteren 51 bankanın yaklaşık %20'lik bir kısmı, yani 10 banka, GRI standartlarında rapor hazırlamaktadır. Yaklaşık %4'lük kısım olan 2 bankanın raporları ise GRI standartlarına uymamaktadır. Geriye kalan bankaların ise raporlama uygulamaları

bulunmamaktadır. GRI'ya uygun hazırlanan raporların oranı oldukça düşüktür. Bu raporlar da uygulama seviyeleri açısından farklılık göstermektedir. En kapsamlı ve dış denetimden de geçerek yayınlanma hakkı kazanan rapor olan GRI A+ seviyesinde 4 rapor yayınlanmıştır. 2 adet A uygulama seviyesi ve 4 adet de B uygulama seviyesinde yayınlanan rapor bulunmaktadır.

GRI standartlarına uygun olarak hazırlanmayan 2 adet rapor daha bulunmaktadır. Bu raporların biri doğrudan bankanın uyguladığı sosyal sorumluluk faaliyetlerini içerirken Halkbank'ın hazırlamış olduğu rapor KOBİ'lerin sosyal sorumluluk faaliyetlerine yer vermektedir. Bu raporlar belli bir standart düzenine uymadan hazırlanmıştır. Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.'nin hazırladığı rapor, kurumun yapmış olduğu tüm sosyal sorumluluk faaliyetlerini içermektedir.

Şekil 12 : Kurumsal Sosyal Sorumluluk Politikası Olan Bankaların Oranı

Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların yaklaşık %48'lik kısmı olan 24 banka kurumsal sosyal sorumluluk politikasına sahipken, kalan %52'lik kısım, yani 27 banka, kurumsal sosyal sorumluluğa yönelik hiçbir uygulama gerçekleştirilmemiş ve politika benimsememiştir. 24 banka azımsanacak bir sayı olarak görülmeyebilir ancak kalan 27 bankanın bu konuya hiç değinmemiş olması ve bu doğrultuda hiçbir

faaliyetlerinin olmaması, ülkemizdeki bankaların sosyal sorumluluk faaliyetleri ve raporlaması konusunda daha fazla çalışmaları ve bu konu üzerinde özenle durmaları gerektiğini gözler önüne sermektedir.

Türk Bankacılık Sektöründe KSS Raporlama düzeyinin belli başlı ülkelerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır. Bu kapsamda Almanya, Fransa, İngiltere ve ABD uygulamaları esas alınarak bir değerlendirme yapılmıştır.

Avrupa Birliği üyesi olan ülkelerde bankacılık faaliyeti gösteren ve değişik şekilleri olan pek çok banka tipi vardır. Bu nedenle düzenlemelerde banka yerine kredi kurumları terimleri kullanılmaktadır. Buna göre kredi kurumları, mevduat kabul edip bunları girişimlere, kamu otoriteleri ve tüketicilere kredi olarak sunan, sermaye işlemlerine ilişkin hizmetlerle sigortacılık gibi diğer hizmetleri de sunan kurumlardır(Güçlü, 2006: 3).

Avrupa'da bankacılık sistemi ülkemize göre kısmi farklılıklar gösterse de temel olarak kredi verme ve mevduat toplama faaliyetleri çerçevesinde oluşmaktadır. Bir çok sektörde olduğu gibi finans sektörü faaliyetleri de ülkelerin ekonomik durumları ve yasaları kapsamında şekillenmektedir.

Bankalar, sermaye, para ve kredi işlemlerini yapan ticari kuruluşlardır. Evrensel bir banka kişi ve kuruluşlara kredi tahsis eder, mevduat hesaplarını korur, sermaye, para ve kredi ile ilgili her türlü işlemleri yapar. Örneğin Almanya'daki bir kredi kurumu, kanunen (kredi yasalarıyla) banka muamelesinin icra ettiği bir müessese olarak tanımlanır (Vikipedi: 2015)

Federal Alman Bankalar Birliği'nin resmi sitesinden (bankenverband.de) ulaşılan bilgiler doğrultusunda Almanya'da faaliyet gösteren 203 adet bankanın olduğu tespit edilmiştir. Bu bankaların 4 tanesi büyük banka, 25 tanesi özel banka, 87 tanesi bölgesel banka ve 87 tanesi yabancı banka statüsündedir. Alman bankalarının net sayısı ise 116'dır. Alman bankaları arasında son 2 yıl içinde KSS raporu yayınlayan finans kurumlarının sayısı ise 21'dir. Bu ise %18 gibi bir oranı ifade etmektedir. Bu orana bakarak yorum yaptığımızda raporlama yapan kurum sayısının oldukça düşük olduğu söylenebilir. Ancak ülkede faaliyet gösteren büyük ölçekli

çoğu bankanın raporlama yaptığı görülmektedir. Bunun dışında yerel 116 banka bulunması küçük ölçekli çok sayıda özel ve bölgesel bankaların bulunduğunu göstermektedir. Ülkede büyük bankaların çoğunun raporlama yapıyor olması iyi bir durum ortaya koyarken banka sayısının çok olması nedeni ile raporlama yapma oranının düşük olması olumsuz bir tablo çizmektedir.

Türkiye ile kıyaslandığında, Türkiye'de 51 bankadan 21 tanesinin yabancı sermayeli olduğu, Türk sermayeli 30 banka bulunduğu, bunların ise 7 tanesinin raporlama yaptığı görülmektedir. Bu %23'lük bir oranı ifade etmektedir. Banka sayısının Almanya ile karşılaştırıldığında çok düşük olduğu gözlenirse de bunların içinde son yıllarda raporlama yapan banka sayısının artmakta olduğu ve banka sayısına oranla KSS raporlama yapan banka oranının Almanya'ya göre yüksek olduğu söylenebilir. Bu da ülkemizin finans sektörü açısından olumlu bir durum ortaya koymaktadır.

Fransız bankacılık sistemine bakıldığında Fransa Bankalar Birliği (FBF)'nin resmi internet sitesinden (www.fbf.fr) ulaşılan verilere göre 390 Fransız bankası bulunmaktadır. Bunların 8 tanesi son iki yılda GRI standartlarında raporlama yapmıştır. Bu da yaklaşık olarak %2'lik bir oranı ifade etmektedir. Oldukça düşük görünen bu oran ülkemizdeki KSS raporlama oranının altındadır ve Türkiye'deki bankaların bu konuda daha hassas davranarak KSS raporlaması yaptıklarının göstergesidir. Banka sayısı her ne kadar eşit olmasa da toplam banka sayısı ile ülkelerin GRI düzeyinde KSS raporlaması yapan bankaları oranlandığında, Türkiye'nin her iki Avrupa Birliği ülkesine göre daha fazla raporlama yaptığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

İngiltere'deki bankacılık sistemi ve raporlama oranları incelendiğinde yine öncelikle bankacılık sisteminin uygulama bakımından çeşitli farklılıklar gösterdiği görülmektedir. İngiltere'de de bankacılık sistemi özünde aynı çerçevede gelişse de faaliyet çeşitleri bakımından farklılık gösterebilmektedir. Mevduat bankalarının yanı sıra şubesi bulunmayan ancak müşterilerine 24 saat telefon bankacılığı hizmeti sunan bankalar da mevcuttur. Ayrıca bankalar tarafından gerçekleştirilen tüm hizmetler "Building Societies" (ev kredisi veren kuruluşlar) tarafından da gerçekleştirilir.

Türkçe karşılığı "Ev Kredisi Sağlayan Kurum" olan bu kuruluşlar, halkın ev sahibi olabilmesine yardımcı olmak amaçlı kurulmuşlardır ve 1775 yılından bu yana faaliyet göstermektedirler. 1987 yılından bu yana ise bu kuruluşlar ev kredisi vermenin yanısıra diğer bankacılık hizmetlerini de gerçekleştirmektedirler. Bu nedenle bankalar ve "Building Society" 'ler arasında sıkı bir rekabet yaşanmaktadır. Son yıllarda "Building Society" sayısında bir düşüş yaşanmıştır ve bu kuruluşların çoğu bankaya dönüşmüştür. Bugün "Building Society"'ler de bir bankanın verebileceği tüm hizmetleri vermektedir. Bu kuruluşlarda da vadeli ve vadesiz hesap açtırılabilir, çek bozdurulabilir, bankamatik ve kredi kartlarından faydalanılabilir, sigorta yaptırılabilir ve seyahat hizmeti alınabilir (www.icep.com.tr : 2015).

İngiltere Merkez Bankası Bank of England'ın resmi internet sitesinden (bankofengland.co.uk), İngiltere'de kurulmuş olan 155 bankanın olduğu verisine ulaşılmaktadır. Bu bankalardan 15 tanesi son iki yılda KSS raporu yayınlamıştır. Bu rakam yaklaşık olarak %10'luk bir oranı ifade etmektedir. Yayımlanan raporlar incelendiğinde büyük bankaların çoğunun bu raporu hazırladığı göze çarpmaktadır. Ancak beklenilenin aksine %10'luk bir oran oldukça düşüktür. Faaliyet gösteren İngiliz bankası sayısı her ne kadar yüksek olsa da bunlardan yalnızca 15 tanesinin raporlama yapıyor olması düşük bir orandır. Türkiye ile kıyaslanışında ise yine Türkiye'ye oranla daha düşük oranda bankanın KSS raporlaması yaptığı görülmektedir.

ABD bankaları incelendiğinde ise, ABD Merkez Bankası (FED) resmi internet adresinden (federalreserve.gov), 1744 büyük ticari banka 100 tane de azınlıklara ait bankanın olduğu verisine ulaşılmaktadır. Bu bankalardan 45 tanesi son 2 yılda KSS raporlaması yapmıştır. Bu ise tüm banka sayılarının içinde yaklaşık %2,5'luk bir oranı ifade etmektedir. Raporlama yapan banka sayısı fazla olsa da bütün bankaların içindeki oranı oldukça düşük görünmektedir. Türkiye ile kıyaslandığında ise yine Türkiye'deki bankaların KSS raporlama oranının daha altında kaldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

KSS ve KSS raporlaması her ne kadar yeni bir kavram sayılsa da, esas itibariyle sorumluluk kavramının tarihinin çok eski olduğu bilinmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, aslında yazında henüz yer verilmeye başlanmış olsa da KSS kavramının yeni bir kavram olmadığı sonucuna ulaşılabilir. Ancak KSS kavramının kullanımı ve uygulamasının raporlaması, küreselleşmenin etkileri ile son yıllarda yaygın hale gelmeye başlamıştır.

Küreselleşmenin rekabet koşullarını bir yandan zorlaştırırken bir yandan daha kaliteli hale getirdiğini KSS raporlaması ile görebilmekteyiz. Bilgi çağının etkisiyle daha bilinçli hale gelen toplum, tüketiciler, paydaşlar ve şirketler, yatırımlarında ya da kullanıcı kararlarında birçok değeri göz önüne almaktadır. Bunun için şirketlerin finansal olan tablolarının yanında finansal olmayan uygulamalarını içeren tablolar da önem kazanmaktadır. Gelişen toplum seviyesi ile birlikte, kâr dışında çevre ve sosyal yaşam unsurları da ön plana çıkmış ve karar mekanizmasında önemli bir yer edinmiştir. Bu nedenle hem kazancının sosyal sorumluluğunu yerine getirmek isteyen, hem de faaliyetlerinin devamlılığını en iyi şekilde sağlamak isteyen şirketler, KSS uygulamalarına yönelmişlerdir. Ancak bu uygulamalarda bulunmanın yanı sıra topluma ve paydaşlara bu uygulamaları anlaşılır ve doğru bir biçimde sunmak, yani raporlamak da günden güne önem kazanmaktadır. Bu nedenle, KSS raporlamasının, uygulanan sosyal sorumluluk faaliyetlerinin gerçekliğinin ve etkinliğinin resmi bir belgesi, bir kanıtı olarak kabul gördüğü söylenebilir.

Ülkemizde finans kurumları arasında en büyük bölümü oluşturan bankalar, KSS raporlamasını yapan öncü kurumlardandır. Bunun nedenlerinin başında finans sektörünün her daim güncel ve tüm dünya ile etkileşim gerektiren bir sektör olması gelmektedir. Bu nedenle bankalar finansal raporlarının yanı sıra KSS faaliyetlerini de raporlar halinde ulusal ve uluslararası tüm ilgili taraflara ilan etmektedirler. Finansal veriler için yayımlanan raporlar son yıllarda küresel geçerliliği yükselmiş olan UFRS (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları) çerçevesinde IASB tarafından standarda bağlanırken, uygulanan sosyal sorumluluk faaliyetlerinin raporlanması da Global Reporting Initiative tarafından belirli standartlara bağlanmaya çalışılmaktadır.

GRI, finans sektörü için bir ayrıma da giderek, raporu sektörel anlamda özellikli ve öncelikli hale getirmiştir.

KSS raporlamasının günden güne önem kazanması, ülkemizdeki bankaları da bu konuda raporlama yapmaya yönlendirmiştir. Bu doğrultuda 2009 yılında GRI ile uyumlu ilk sosyal sorumluluk raporlaması Akbank tarafından yayınlanmıştır. Günümüzde Türkiye'de faaliyet gösteren 51 banka mevcuttur. Çalışmanın temel konusu doğrultusunda bu bankaların KSS raporlamaları incelendiğinde yalnızca 12 bankanın bu raporu yayınladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu 12 bankanın 10'u GRI standartlarında rapor yayınlamışlardır. Diğerlerinin yayınladığı raporlar ise GRI standartlarıyla uyumlu değildir. GRI standartlarına uyumlu olarak yayınlanan raporların 4 tanesi GRI A+, 2 tanesi GRI A ve 4 tanesi GRI B uygulama seviyelerinde yayınlanmıştır.

Türk Bankacılık Sektörünün KSS Raporlama düzeyi belli başlı ülkelerle kıyaslandığında, 116 Alman bankasının 21 tanesinin KSS raporlaması yaptığı gözlenmektedir. Bu da yaklaşık olarak %18 gibi bir oranı ifade etmektedir. Fransız bankacılık sistemine bakıldığında 390 Fransız bankasından 8 tanesinin KSS raporlaması yaptığı görülmektedir. Bu ise yaklaşık olarak % 2'lik bir oranı temsil etmektedir. İngiliz bankacılık sistemi ele alındığında, 155 İngiliz bankasından 15 tanesinin KSS raporlaması yaptığı görülmektedir. Bu sayı yaklaşık olarak % 10'luk bir orana karşılık gelmektedir. ABD bankacılık sistemine bakıldığında ise 1844 bankanın 45 tanesinin KSS raporlaması yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu ise yaklaşık olarak % 2,5'luk bir oranı ifade etmektedir.

Yabancı ülkelerdeki bankacılık sistemleri ve KSS raporlama oranları incelendiğinde ve ülkemiz ile kıyaslandığında, ülkemiz açısından olumlu bir tablo ile karşılaşılmaktadır. Ancak bağımsız olarak ele alındığında Türk bankalarının raporlama seviyesi henüz beklenen oranlara yükselmemiştir.

Bu çalışmada 2015 yılı Ocak ayı itibariyle erişilebilir durumda olan güncel veriler kullanılarak inceleme yapılmıştır. Ancak geçmiş yıllardaki raporlama oranları ve raporların uygulama seviyelerine bakıldığında Türk bankacılık sektörü için

günden güne iyiye giden bir durum ortaya çıkmaktadır. Son birkaç yıl içinde bankaların her yıl bir üst seviyede rapor yayınlamaya gayret ettikleri ve her yıl GRI standartlarında raporlama yapan bankalara yenilerinin eklendiği gözlemlenmiştir. Bir ek bilgi olarak KSS raporlamasının uzun vadede kârlılığa da etkisi olduğu ve bankaları uluslararası platformda daha ileriye taşıdığı söylenebilir. Ülkemizde KSS raporu yayınlayan bankalardan özel sermayeli mevduat bankalarının yurtiçi ve yurtdışı şube sayılarının diğer bankalara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Sonuç olarak 2015 yılı itibariyle 10 bankanın GRI standartlarına uygun KSS raporlaması mevcuttur.

Çalışma kapsamında ülkemizdeki bankalar tarafından raporlamaya ve raporlama kapsamına verilen önemin günden güne arttığı ve KSS raporu yayınlama oranında artış olduğu gözlemlense de, raporlama yapan bankaların sayısının henüz oldukça düşük seviyelerde (yaklaşık %24) olduğu söylenebilir. GRI'nın faaliyetlerine 1997 yılında başladığı göz önüne alınırsa, ülkemizde faaliyet gösteren bankalar arasında bu standartlara uygun bir raporun ilk kez 2009 yılında yayınlanmış olması, gelişen ve hızla yaygınlaşan KSS raporlaması uygulamalarına henüz başladığını göstermektedir. Bu zaman diliminde ülkemiz özellikle bankacılık sistemiyle ilgili çeşitli ekonomik krizler de atlatmıştır. Ayrıca çevresel ve sosyal kaygıların toplumsal olarak düşük sayılabilecek seviyelerde olduğu, Birleşmiş Milletler ve OECD gibi küresel organizasyonlar tarafından yayınlanan çeşitli raporlardaki karbon salınımı, yoksullukla mücadele, çocuk çalışan sayıları ve benzeri oranlardan anlaşılabilir. Bu özel durumlar sosyal sorumluluk uygulama ve raporlama faaliyetlerinin gecikmesinin temel nedenleri olarak gösterilebilirken, son yıllarda artan çevresel ve sosyal kaygıların bu raporlama türüne olan ilginin artmasına ve raporlama kapsamının sürekli genişlemesine katkı sağladığı da söylenebilir. Ancak 2015 yılı itibariyle Türkiye'de faaliyet gösteren 51 banka arasından sadece 10 bankanın bu raporlamayı yapıyor olması oldukça düşük bir sayıdır. Her ne kadar Avrupa ülkeleri ve Amerika bankacılık sektörü KSS raporlama oranları ülkemizden düşük görünse de, ülkemizin gelişmekte olan ülkeler statüsünde olması, güven kazanmak ve yatırım çekmek için bu standartlara daha fazla önem vermesi ve verilerini resmi olarak ispat etmesi gereğini ortaya koymaktadır. Bu sonuca

dayanarak ülkemizde KSS raporlamasının bankalar açısından her geçen gün daha fazla önem kazandığı ancak bu konuda henüz nicel ve nitel olarak yeterli düzeyde KSS raporlamasının yapılmadığı söylenebilir. Tüm bu veriler ışığında Türk bankacılık sisteminde faaliyet gösteren bankalara bu raporlamayı yapmalarını sağlamak adına gerekli eğitim ve desteğin verilmesi gerekmektedir. Aktif olarak bu raporlamayı yapmakta olan bankalara, bağımsız denetime tabi en üst seviyede bir rapor hazırlamaları için destek verilmeli, henüz bu raporlamayı yapmamış olan bankaların ise bu uygulamayı alt seviyelerden başlayarak da olsa gerçekleştirmeleri sağlanmalıdır. Ekonominin temelini oluşturan bankaların uluslararası bir standarda kavuşması ülke refahı ve geleceği için de olumlu etki yaratacaktır. Bu nedenle bu konuda gerekli çalışmalar yapılarak gerek eğitimlerle gerekse personel desteği ile bankaların faaliyet raporunun yanı sıra uluslararası geçerliliğe sahip KSS raporlarını da yayınlamaları sağlanmalı ve desteklenmelidir.

Sonuç olarak, yapılan bu çalışmada her geçen gün önem kazanan ve yaygınlaşan KSS uygulamaları ve nihayetinde KSS raporlamasının gelişimi incelenmiş ve günümüz koşullarında bankalar için olduğu gibi tüm şirketler için hayati önem taşıyan bir unsur haline gelmeye başladığı gözlenmiştir. Bu uygulamaları gerçekleştiren bankaların esas faaliyet amacı olan kâr sağlama konusunda da uzun vadede avantajlı hale geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu gözlemlerin yanı sıra bankacılık sektöründeki KSS ve KSS raporlama ile ilgili faaliyetler, örnek uygulamalar üzerinden incelenerek ayrıntılarına değinilmiş ve önemli unsurları üzerinde durulmuştur. Nihai olarak da güncel verilere dayanan genel durum değerlendirmesi yapılarak bankaların raporlama konusu üzerinde daha çok durmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Açar, Arzu. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Etkilerinin Sivil Toplumunu Algılama Bağlamında Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

AKBANK. «Akbank Sürdürülebilirlik Raporlaması.» <http://www.akbank.com/> (07 15, 2014 tarihinde erişilmiştir).

Akbaş, Emel. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Uygulamalarının Tüketici Marka Bağlılığına Etkisinin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Akhüseyinoğlu, Arzu. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projelerinin Yürütülmesinde Kurumsal İletişim Araçlarının Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Aksoy, Çağrı. *Sürdürülebilirlik Performansının Değerlendirilmesine Yönelik Ölçek Önerisi ve Türkiyede'ki İşletmelerde Uygulaması*. Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Aktan, Coşkun Can. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk, İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk*. İstanbul: İgiad Yayınları, 2007.

Akyar, Halil. *İşletmelerde Sosyal Sorumluluk Üzerine Bir Alan Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Akyıldız, Murat. «Sosyal Sorumluluk ve Ahlaki Yaklaşımlar Çerçevesinde Pazarlamanın Sürdürülebilir Gelişmedeki Rolü .» *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 2007: 18-43.

Alparslan, Ajar. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Firma Performansı Arasındaki İlişki: Türk Sermaye Piyasası Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Analiz Mühendislik. www.analizmuhendislik.com.tr (12 08, 2013 tarihinde erişilmiştir).

Atabey, N. Ata, Raif Parlakkaya, ve Ali Alagöz. *Genel Muhasebe*. Ankara: Nobel , 2012.

Ay, Ünal. *İşletmelerde Etik ve Sosyal Sorumluluk*. Ankara: Nobel Yayınevi, 2003.

Aydemir, Ebru. *Hastanelerde Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması: Bir Vak'a Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Aydemir, Muzaffer. «İşletmelerin İş Görenlere Karşı Sosyal Sorumlulukları ve SA8000 Standardı.» *Kurumsal Sosyal Sorumluluk*, 2007: 99-121.

Bakırtaş, Hülya. *İşletmelerde Sosyal Sorumluluk: Konaklama Sektöründe Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Başar, A. Banu, ve Mehmet Başar. «Sosyal Sorumluluk Raporlaması ve Türkiyede'ki Durumu.» *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006: 213-230.

Bausch, Lidwine. *Hotel Management Beyond Economic Responsibilities: an Exploratory Research into CSR Views and Practices Among the Hotel Sector in Malta*. Yüksek Lisans Tezi, Wageningen: Wageningen University Department of Environmental Science, 2012.

Berker, Beril. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projeleri Üzerine Kuramsal ve Uygulamalı Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Bilgili, Şule. «bilgisule/corporate-sustainability-project-and-gri-8936860.» *Slideshare*. <http://www.slideshare.net/> (01 2014, 01 tarihinde erişilmiştir).

Boran, Tuğçe. «Academia.edu.» <http://www.academia.edu/> (12 05, 2013 tarihinde erişilmiştir).

Certo, Samuel C. *Modern Management*. New Jersey: Prentice Hall, 2000.

Communities, European. «Promotin a European Framework for Corporate Social Responsibility.» *Green Paper*. Brussels: Commussion of the European Communities, 18 7 2001.

Contrast. <http://www.contrastegitim.com/> (12 08, 2013 tarihinde erişilmiştir).

Coşkun, Gül. *Kurumsal Pazarlama ve Sosyal Sorumluluk*. Ankara: Nobel Yayınevi, 2010.

CTR Uluslararası Belgelendirme ve Dnetim Ltd. Şti. <http://belgelendirme.ctr.com.tr/> (12 08, 2013 tarihinde erişilmiştir).

Çalışkan, Arzu Özsoğün. «İşletmelerde Sürdürülebilirlik ve Muhasebe Mesleği İlişkisi.» *Mali Çözüm*, 2012: 133-160.

- Demir, Ömer, ve Mustafa Acar. *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Ankara: Vadi Yayınları, 1997.
- Dinçer, Ömer. *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*. İstanbul: Beta Yayınları, 2003.
- Doğal Hayatı Koruma Vakfı*. <http://www.wwf.org.tr> (10 30, 2013 tarihinde erişilmiştir).
- Doğan, Nilhun. *İş Etiğinin Kurumsal Sosyal Sorumlulukteki Rolü ve Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- Du, Yaning. *Corporate Social Responsibility Reporting Mainland China*. Doktora Tezi, St.Andrews Üniversitesi, 2011.
- Durmaz, Tuğba. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Marka Çağrışımı ve Kurumsal İtibar Üzerindeki Etkisi ve Bir İşletme Uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.
- Euro Cons*. <http://www.eurocons.com.tr/> (12 01, 2013 tarihinde erişilmiştir).
- Filiz, Atilla. *Biymed Eğitim ve Danışmanlık*. <http://www.biymed.com/> (01 12, 2013 tarihinde erişilmiştir).
- Garanti Bankası. «Garanti Bankası Sürdürülebilirlik Raporlaması.» www.garanti.com.tr/ (06 05, 2014 tarihinde erişilmiştir).
- Gemici, Banu Çiçek. *Kurumsal İmaj ve İtibar Yönetiminde Güncel Bir İletişim Stratejisi Olarak Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projeleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.
- Global Reporting Initiative. *Sürdürülebilirlik Raporlaması İlkeleri*. Amsterdam: www.globalreporting.org, 2006.
- Global Reporting Initiative. *Application Levels*. www.globalreporting.org, 2006.
- Global Reporting Initiative. *Financial Services Sector Supplement Quick Reference Sheet*. www.globalreporting.org.
- Global Reporting Initiative. *GRI C Seviyesi Rapor Şablonu*. Şablon, Amsterdam: www.globalreporting.org, 2011.
- Global Reporting Initiative. *Sector Guidance - Financial Services*. Amsterdam: www.globalreporting.org, 2010.
- Güçlü, Hakan. «Fransa Bankacılık Sistemi.» 30 01 2006. <http://www.hakanguclu.com/> (01 15, 2015 tarihinde erişilmiştir).

Güngör, Cüneyt R. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kampanyalarının İşletmeye Olan Katkıları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Heller, Agnes. *General Ethics, A Philosophy of Morals, An Ethics of Personality*. Blackwell Pub, 1995.

Hof, Seçil Deren van Het. «Türkiye’de Kurumsal Sosyal Sorumluluk Üçgeni: Şirketler, Toplum ve Toplum Kuruluşları.» Proje, 2009.

İbişoğlu, Aylin. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Vestel Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Icep World. <http://www.icep.com.tr/dilokulu/ulkeler/ingiltere/bankacilik.asp> (01 25, 2015 tarihinde erişilmiştir).

İş Bankası. «İş Bankası Sürdürülebilirlik Raporlaması.» www.isbank.com.tr (06 10, 2014 tarihinde erişilmiştir).

Kağnıcıoğlu, Deniz. *Endüstri İlişkileri Boyutuyla Sosyal Sorumluluk*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2007.

«Sosyal Sorumluluk Raporlarında Çalışma ve İstihdam Göstergeleri.» *Sosyal Siyaset Konferansları 57. Kitap*. 2009. 126-165.

Kaşlı, Tahir Emre. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Marka İmajı ve Marka Farkındalığına Etkileri: İşletme Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Kaya, Sait. «İşletmelerde Sosyal Sorumluluk ve SA 8000 (Social Accountability) Standardı.» *AR&GE*, 2008: 15-20.

Kırel, Çiğdem. *Örgütlerde Etik Davranışlar, Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2000.

Koyuncu, Nihan. *Tüketicilerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kampanyalarına İlişkin Algı ve Katılımında Kampanya Türlerinin Etkisinin İncelenmesine Yönelik Yapılan Pilot Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Kurumsal Sürdürülebilirlik. *Garanti Bankası 2011 - 2012 Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporu*. <http://www.kurumsalsurdurulebilirlik.com/>, 2013.

Ölçer, Ferit. «Günümüzde Sosyal Sorumluluğun Değişen Boyutları ve İşletmeler Üzerine Etkileri.» *Standart Dergisi*, 2001: 22-23.

Özgüç, Erkan. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Uygulamaları Kapsamında İMKB-30 Endeksi Şirketleri*. Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu, 2009.

Öztürk, Mesude Canan. «Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Gelişimi.» *Kurumsal Sosyal Sorumluluk* içinde, yazar Mesude Canan Öztürk, Torlak Ömer, Mine Ayman, Nuray Tokgöz ve Ebru Özgen, 2-20. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2013.

Özüpek, M. Nejat. *Kurum İmajı ve Sosyal Sorumluluk*. Konya: Tablet Kitabevi, 2005.

Sarıkaya, Muammer. «Kurumsal Sosyal Sorumluluk.» *Yönetim Yaklaşımlarıyla Kurumsal Sürdürülebilirlik* içinde, yazar Murat Ertuğrul, Muammer Sarıkaya, Aytül Ayşe Özdemir, Metin Kılıç ve Sinan Yılmaz, 65-91. İstanbul: Beta Yayınları, 2009.

Sercom Danışmanlık. <http://www.sercomconsulting.com> (11 16, 2013 tarihinde erişilmiştir).

Sevilengül, Orhan. *Genel Muhasebe*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2011.

SGS. <http://www.sgs.com.tr/> (12 01, 2013 tarihinde erişilmiştir).

Sohodol Bir, Çisil. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Halkla İlişkiler Açısından Bir Değerlendirme*. Doktora Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Stoner, James A., ve R. Edward Freeman. *Management - Fourth Edition*. New Jersey: Prentice Hall PTR, 1989.

«Sürdürülebilirlik Raporları ve STK Katılım Çalıştayı.» *Bölgesel Çevre Merkezi REC Türkiye*. 13 02 2013. <http://rec.org.tr/> (01 2014, 01 tarihinde erişilmiştir).

Şen, Bahar. «SA Sosyal Sorumluluk Yönetim Sistemi.» *Önce Kalite Dergisi*, 2009: 40-43.

Tak, Bilçin. *İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları ve Paydaş Grupları ile İlişkilerin Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınevi, 2009.

Taşlıyan, Mustafa. «Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Modern İş Dünyasının Vicdani Gereği.» *Ankara Sanayi Odası Yayın Organı*, 2012: 23-42.

Tıngır, Emine. *İşletmelerde Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Marka Sadakatine etkileri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Torlak, Ömer. «Kurumsal Sosyal Sorumluluk Alanları.» *Kurumsal Sosyal Sorumluluk* içinde, yazar Mesude Canan Öztürk, Ömer Torlak, Mine Ayman, Nuray Tokgöz ve Ebru Özgen, 32-45. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2013.

Pazarlama Ahlakı - Sosyal Sorumluluklar Ekseninde Pazarlama Kararları ve Tüketici Davranışlarının Analizi. İstanbul: Beta Yayınları, 2007.

Torlak, Ömer. «Sorumluluk Kavramı.» *İşletmelerde Sosyal Sorumluluk ve Etik* içinde, yazar Ömer Torlak, et al., 2-25. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2012.

Trang, Thi Thuy. *Corporate Social Responsibility Reporting in Large Listed Vietnamese Companies*. Doktora Tezi, Helsinki: Lahti University of Applied Science, 2011.

TSKB. «TSKB Sürdürülebilirlik Raporlaması.» <http://www.tskb.com.tr/> (05 30, 2014 tarihinde erişilmiştir).

Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.gov.tr> (10 25, 2013 tarihinde erişilmiştir).

Türk Standardları Enstitüsü. <http://www.tse.org.tr/> (12 08, 2013 tarihinde erişilmiştir).

«Türkiye'de Sosyal Sorumluluk Değerlendirme Raporu.» *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derneği*. 2008. <http://www.unglobalcompact.org> (10 05, 2013 tarihinde erişilmiştir).

Tütüncü, Özkan. «SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardı ile İş Yaşamı Kalitesi Arasındaki İlişki » *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2008: 169-199.

Vikipedi Özgür Ansiklopedi. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Banka> (01 10, 2015 tarihinde erişilmiştir).

Vikipedi Özgür Ansiklopedi. <http://en.wikipedia.org/wiki/SA8000> (11 15, 2013 tarihinde erişilmiştir).

Yamak, Sibel. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramının Gelişimi*. İstanbul: Beta Yayınları, 2007.

Yaman, Yılmaz. «Sosyal Sorumluluk Kampanyaları.» *Sivil Toplum Düşünce ve Araştırmaları Dergisi*, 2003: 83-89.

Yanık, Serhat, ve İpek Türker. «Sürdürülebilirlik ve Sosyal Sorumluluk Raporlamasındaki Gelişmeler (Tümleşik Raporlama).» *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 2012: 291-308.

Yenigün, Ethem. «köşe yazıları, etem yenigün, gri sürdürülebilirlik raporlaması.» *YeşilEkonomi*. 17 10 2011. <http://www.yesilekonomi.com/> (01 01, 2014 tarihinde erişilmiştir).

«köşe yazıları, etem yenigün, gri raporlarına genel bir bakış.» *YeşilEkonomi*. 17 01 2012. <http://www.yesilekonomi.com/> (01 01, 2014 tarihinde erişilmiştir).

Yıldız, Yüksel. *Küresel İlkeler Sözleşmesi Işığında Türkiye' de Kurumsal Sosyal Sorumluluk*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Yılmaz, Atilla. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Yatırım Fonları: Ülke Uygulamaları ve Türkiye' de Büyüme Potansiyeli*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

Yılmaz, Harun. *Havaalanı Sisteminde Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısı ve Raporlaması: TAV Havalimanları Holding A.Ş. Uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Yüksel, Mustafa. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kapsamında Derecelendirilmeye Tabi Tutulan İşletmelerin Finansal Göstergeleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Kadriye AKMEŞE	İmza:		
Doğum Yeri:	Karapınar	Medeni Durumu:	Evli	
Doğum Tarihi:	03.02.1989			
ÖĞRENİM DURUMU				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim:	Hakim Ömer Onsun İlköğretim Okulu		Konya	1995-2000
Ortaöğretim:	Hakim Ömer Onsun İlköğretim Okulu		Konya	2000-2003
Lise:	Mehmet Akif Ersoy Lisesi	Yabancı Dil	Konya	2003-2007
Lisans:	Selçuk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	İktisat	Konya	2007-2012
	Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi (Açıköğretim)	Kamu Yönetimi	Eskişehir	2008-2012
	Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi (Açıköğretim)	İşletme	Eskişehir	2012-2014
Yüksek Lisans:	Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	İşletme	Konya	2012-2015
İlgi Alanları:	Kitap okumak, seyahat, sosyal psikoloji			
İş Deneyimi:	-			
Referanslar:				
Tel:				
Adres				